

รายงานผลการศึกษา

เรื่อง “มาตรการควบคุมและปราบปรามการ
ขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร
และการฟอกเงินผ่านการค้า
เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุน
ทางการเงินแก่การก่อการร้าย”

จัดทำโดย

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก
กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

รายงานผลการศึกษา

เรื่อง “มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน
การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า
เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”

จัดทำโดย

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก
กองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานผลการประเมินความเสี่ยงประเทศไทยด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2559 ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้จัดทำขึ้น ระบุว่าความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร เป็น 1 ใน 5 อาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน รองมาจากความผิดฐานทุจริต ยาเสพติด หนีภาษี และปั่นหุ้น โดยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร และการลักลอบขนเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดน ผ่านการสำแดงเงิน เงินตราและตราสารเปลี่ยนมือ จึงเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยในการสืบสวน และการสกัดกั้นการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงพบปัญหาจากข้อจำกัดของกฎหมายหรือระเบียบที่มีอยู่ และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลให้การดำเนินมาตรการเพื่อตรวจจับ การสกัดกั้น และการอายัดทรัพย์สินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลักลอบหนีศุลกากร รวมทั้ง การลักลอบขนเงินข้ามแดน ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ จากปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษามาตรการในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา

1. แนวโน้มของการลักลอบขนเงิน และการลักลอบหนีศุลกากร ในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การฟอกเงินผ่านการค้าเป็นประเด็นที่ยังไม่ค่อยมีการศึกษาอย่างจริงจังในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ด้วยการเติบโตของเศรษฐกิจโลกและการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้การฟอกเงินผ่านธุรกรรมการค้ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากสามารถหลบเลี่ยงการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่โดยอาศัยธุรกรรมการค้า บังหน้าได้โดยสะดวก สำหรับด้านที่มีความเสี่ยงสูงที่มักพบว่าการกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลี่ยงภาษีอากร และฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรมากที่สุดที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรเฝ้าระวัง คือ สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รองลงมาคือ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง และพบว่าประเทศที่มีผู้ขนเงินเข้าและออกประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย ประเทศไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพมาเลเซีย สาธารณรัฐอิสลามปาเกิสถาน และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ประเทศดังกล่าวมีการขนเงินสดข้ามแดนมากที่สุด ได้แก่ ความผันผวนของค่าเงินบาท การเล่นพนัน การทำธุรกิจ ความไม่เชื่อถือในระบบเศรษฐกิจ และระบบสถาบันการเงินของประเทศนั้นๆ เป็นต้น สำหรับประเภทสินค้าที่มีการ

ลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรขาเข้ามากที่สุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ บุหรี่ ยาเสพติดประเภทโคคาอิน หรือโคเคน กระเป๋าชนิดต่าง ๆ นาฬิกา ยาไอซ์ ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ เมทแอมเฟตามีน นอแรด รถยนต์ และเฮโรอีน สำหรับสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรขาออกมากที่สุด 10 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมูลค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ ยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน เฮโรอีน ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ ตัวนิ่ม/สิ่งมีชีวิต ธนบัตรไทย รถยนต์ เครื่องประดับทำจากทองคำ แอมเฟตามีน และกัญชา ทั้งนี้ ประเภทสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรจะผันแปรตามอุปสงค์ (demand) ความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก

2. รูปแบบและวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

2.1 พฤติการณ์น่าสงสัยในการขนเงินสดข้ามแดนสังเกตได้จากสัมภาระ การแต่งกาย และพฤติกรรมท่าทางของผู้เดินทางว่ามีพฤติกรรมผิดปกติหรือไม่ เช่น หลบสายตา เหงื่อออก เดินถอยหนี เมื่อถูกเจ้าหน้าที่เรียกตรวจ เป็นต้น ประกอบกับข้อมูลการข่าวที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลที่ได้รับจากสายการบิน รวมทั้งรายชื่อบุคคลที่ต้องเฝ้าระวัง โดยประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบขนเงินส่วนใหญ่ใช้ช่องทางอากาศยานในการลักลอบขนเงิน เนื่องจากมีความเสี่ยงน้อยที่เงินจะสูญหายสำหรับช่องทางอื่น ๆ เช่น ทางไปรษณีย์ และทางเรือยังไม่พบข้อมูล รูปแบบและวิธีการในการขนเงินส่วนใหญ่มักซุกซ่อนเงินตามร่างกาย หรือซุกซ่อนเงินในสัมภาระ กระเป๋าเดินทาง โดยซุกซ่อนเงินไว้ที่กระเป๋าลับ ด้านจับกระเป๋า และซุกซ่อนในพาหนะที่ใช้เดินทาง เป็นต้น

2.2 พฤติการณ์น่าสงสัยในการลักลอบหนีศุลกากร มีพฤติการณ์เช่นเดียวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน สามารถสังเกตได้จากสัมภาระ การแต่งกาย และพฤติกรรมท่าทางของผู้โดยสารว่ามีพฤติกรรมผิดปกติหรือไม่ ในการสังเกตพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด สำหรับคลังสินค้าจะใช้วิธีการสุ่มตรวจสินค้า โดยพิจารณาจาก ระบบ Profile ของกรมศุลกากร ที่เป็นระบบประเมินความเสี่ยง ใช้วิธีการเปิดตรวจ ซึ่งอัตราการเปิดตรวจสินค้าโดยประมาณอยู่ที่ 10% ของสินค้าทั้งหมด รูปแบบและวิธีการลักลอบหนีศุลกากรมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังนิยมซุกซ่อนสิ่งของตามร่างกาย หรือกลืนสิ่งของเข้าสู่ร่างกาย หรือซุกซ่อนในสัมภาระ ในระยะหลังพบการลักลอบขนส่งสิ่งของผิดกฎหมายผ่านทางไปรษณีย์ด้วย ประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบ ประกอบด้วย ทางบก ทางอากาศ และทางเรือ ทั้งนี้ จะใช้ช่องทางใดในการลักลอบขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า สำหรับประเภทสินค้าที่พบว่ามีการลักลอบหนีศุลกากรมากที่สุด ได้แก่ สินค้าแบรนด์เนม เช่น กระเป๋า นาฬิกา กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ นอแรด เป็นต้น ซึ่งประเภทสินค้าที่มีการลักลอบนำเข้ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับความนิยม/แนวโน้ม (Trend) ในช่วงเวลานั้น ๆ

2.3 พฤติการณ์น่าสงสัยในการฟอกเงินผ่านการค้าที่พบ คือ การชำระค่าสินค้าในราคาสูงเกินกว่าปกติ โดยรูปแบบการฟอกเงินผ่านการค้าที่มักพบเจอ ได้แก่ การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการหลายรายการ การขนส่งสินค้าและบริการที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง การระบุสินค้าและบริการไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยไม่อิงราคาตลาด และการใช้รูปแบบบริการทางการค้าต่างๆ เช่น แพคเกจจิ้ง การให้สินเชื่อ ก่อนการส่งออก (pre-shipping) รวมทั้งการให้สินเชื่อหลังการส่งออก (post-shipment finance) เพื่อเป็นธุรกรรมอำพราง โดยวิธีการที่ใช้ในการฟอกเงินผ่านการค้านอกจากผ่านสถาบันการเงินแล้วยังพบว่ามีการทำธุรกรรมผ่านโพยก๊วนด้วย

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

ด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย	ด้านการประสานความร่วมมือ	ด้านโครงสร้าง
<p>1. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สิน</p> <p>1.1 การตีความว่าผู้ฝ่าฝืนไม่สำแดงเป็นเพียงการไม่ปฏิบัติตามพิธีการศุลกากร ส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถริบเงินดังกล่าวได้ตามกฎหมายศุลกากร</p> <p>1.2 การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของสำนักงาน ป.ง. ในกรณีที่ผู้ต้องหาขอระงับคดีในชั้นกรมศุลกากรตามมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 (มาตรา 257 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560) ไม่สามารถดำเนินการกับเงินที่มีการนำเข้าหรือนำออกนอกราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนการสำแดงได้ทั้งจำนวน เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการกับจำนวนเงินตามที่กฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงิน อนุญาตให้นำเข้า-ออกได้โดยไม่ต้องสำแดง</p>	<p>1. ไม่มีการกำหนดรายชื่อเจ้าหน้าที่ประสานงาน (POC) ที่ชัดเจนระหว่างสำนักงาน ป.ง. และกรมศุลกากร</p> <p>2. สำนักงาน ป.ง. และกรมศุลกากร ไม่มีแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และไม่มีกรอบระยะเวลาของการดำเนินงานและการประสานงานที่ชัดเจน</p> <p>3. ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่ากรมศุลกากรต้องรายงานข้อมูลมายังสำนักงาน ป.ง. เฉพาะกรณีที่มีการฝ่าฝืนไม่สำแดงการรายงานการเงินข้ามแดนเท่านั้น ส่งผลให้มีด่านศุลกากรจำนวนมากที่ยังไม่ได้รายงานการสำแดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา 15/1 แห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน</p>	<p>1. สำนักงาน ป.ง. ไม่มีส่วนงานเฉพาะที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ธุรกรรมและสืบสวนทางการเงินเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ยังไม่มีความชำนาญในการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ธุรกรรมมาเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงทางคดีที่จะนำไปสู่การดำเนินตามกฎหมายในเชิงรุกได้</p> <p>2. อัตรากำลังไม่เพียงพอ ส่งผลให้การปฏิบัติการกิจในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่</p>

ด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย	ด้านการประสานความร่วมมือ	ด้านโครงสร้าง
<p>1.3 กรมศุลกากรไม่สามารถส่งมอบเงินของกลางตามที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้มีการระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรแล้วให้สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ เนื่องจากการส่งมอบเงินของกลางที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้มีการระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ต้องนำส่งของกลางที่ตรวจยึดไว้คืนให้แก่เจ้าของเท่านั้น</p> <p>1.4 พนักงานศุลกากรไม่มีอำนาจในการอายัดเงินไว้เพื่อตรวจสอบในกรณีสงสัยว่าอาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงิน</p> <p>2. ปัญหาการระงับคดีฟ้อง และการฟ้องความชอบด้วยกฎหมายของเงินของกลางตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พนักงานศุลกากรต้องเป็นผู้พิสูจน์ว่าเงินดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งจำเป็นต้องขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาประกอบ จึงใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ</p> <p>3. ไม่มีค่านิยมความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรซึ่งเป็นความผิดมูลฐานที่ชัดเจน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>4. กรมศุลกากรและสำนักงาน ป.ป.ง. ยังไม่มีการทำความตกลงร่วมกันในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ ตามที่ระเบียบคณะกรรมการ ป.ป.ง. กำหนด</p> <p>5. ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าว เช่น ฐานข้อมูลประวัติบุคคลที่ถูกระงับคดีตามกฎหมายศุลกากร ที่เชื่อมโยงกับสำนักงาน ป.ป.ง. ได้ตลอดจนขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงาน ป.ป.ง. และกรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p> <p>6. สำนักงาน ป.ป.ง. ไม่มีระบบฐานข้อมูลกลางที่เกี่ยวกับคดีฟอกเงินทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา รวมทั้งรายชื่อผู้กระทำความผิด หรือรายชื่อบุคคลเฝ้าระวังที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อคัดกรอง/ตรวจสอบบุคคลที่น่าสงสัยในเบื้องต้นได้</p> <p>7. สำนักงาน ป.ป.ง. มีการนำข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดนไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข่าวกรองเชิงยุทธศาสตร์น้อย</p>	

4. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ
<p style="text-align: center;">ระยะสั้น</p> <p>1. เร่งจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ เพื่อช่วยเพิ่มมาตรการในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากรและการฟอกเงินผ่านการค้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p> <p>2. ควรจัดการประชุมหารือเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า</p> <p>3. กรมศุลกากรควรมีการอบรมทักษะในการตรวจจับการสกัดกันของผิดกฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่บรรจุใหม่ ตลอดจนขณะที่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรบรรจุใหม่ปฏิบัติหน้าที่ ควรมีเจ้าหน้าที่ศุลกากรพี่เลี้ยงคอยสอนงานด้วย</p>	<p style="text-align: center;">ระยะสั้น</p> <p>1. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ถึงขอบเขตของความผิดมูลฐานการลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 3 (7) แห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้หมายความรวมถึงกรณีความผิดตามกฎหมายศุลกากรดังต่อไปนี้</p> <p>(1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242</p> <p>(2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร ตามมาตรา 243</p> <p>(3) ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560</p> <p>2. สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร ควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงาน (Point Of Contact – POC) ที่ชัดเจนระหว่างทั้งสองหน่วยงาน เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน มีการกำหนดชื่อและช่องทางการติดต่อของ POC ที่ชัดเจน และแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อ POC ให้ทราบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง</p> <p>3. สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรร่วมกันจัดทำแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนร่วมกัน ทั้งในเรื่องหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ขั้นตอนและวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการประสานงาน รวมทั้งกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน</p> <p>4. ปรับปรุงระเบียบการปฏิบัติงานภายในให้รองรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>5. ควรมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการในการดำเนินคดีที่มีความสลับซับซ้อน หรือคดีที่มีความสำคัญร่วมกัน</p>

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ
	<p>6. สำนักงาน ป.ปง. ควรมีกลไกการประสานงานผ่านการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสรรพากร และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง</p> <p>7. สำนักงาน ป.ปง. ควรมีการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน เพื่อให้พนักงานสอบสวนทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน โดยคู่มือดังกล่าวควรประกอบด้วย ขั้นตอนการทำคดี แนวทางในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ตัวอย่างสำนวน คำพิพากษาศาลฎีกา และรายชื่อผู้ประสานงานในการทำคดี เป็นต้น</p> <p>8. ควรมีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนที่แสดงถึงวิธีการและขั้นตอนในการขออนุญาตนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง และควรมีการประสานงานขอความร่วมมือไปยังสายการบิน (ในประเทศ/ระหว่างประเทศ) เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์ระเบียบวิธีการ และขั้นตอนในการขออนุญาตนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศให้กับผู้โดยสารทราบอีกทางหนึ่งด้วย เพื่อช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ</p>
<p style="text-align: center;">ระยะกลาง</p> <p>- ควรนำเสนอปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการประสานและกำกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และรัฐมนตรีทราบตามลำดับ เพื่อให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนเพื่อแก้ไขปัญหาในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีการดำเนินการกับเงินตามจำนวนเงินที่กฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินอนุญาตให้นำเข้า-ออกได้โดยไม่ต้องสำแดง</p>	<p style="text-align: center;">ระยะกลาง</p> <p>1. สำนักงาน ป.ปง. ควรจัดตั้งส่วนงานเฉพาะ แยกการวิเคราะห์ตามกลุ่มมูลฐานความผิด เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามกลุ่มมูลฐาน ตลอดจนเพื่อให้การวิเคราะห์ธุรกรรมและสืบสวนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น</p> <p>2. กรมศุลกากรควรเพิ่มอัตรากำลังให้สอดคล้องปริมาณงาน และควรเพิ่มหน่วยข่าวกรอง กรมศุลกากร ที่สืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับการเงิน (ปัจจุบันสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับสินค้าเป็นหลัก)</p> <p>3. ควรให้มีผู้แทนสำนักงาน ป.ปง. ร่วมเป็นคณะกรรมการเปรียบเทียบของกรมศุลกากร เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน</p>

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ
<p style="text-align: center;">ระยะยาว</p> <p>ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เพิ่มอำนาจหน้าที่ให้พนักงานศุลกากรให้สามารถใช้ดุลยพินิจในการอายัดเงินไว้เพื่อการตรวจสอบ ในกรณีสงสัยว่าเงินดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ควรระบุอำนาจหน้าที่ของพนักงานศุลกากรอย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดขั้นตอนวิธีการ กระบวนการ และระยะเวลาดำเนินการ และเพิ่มบทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานโดยสุจริต 2. แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือจัดทำคู่มือกำหนดค่านियามศัพท การลักลอบหนีศุลกากรให้ชัดเจน และสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 3. แก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เรื่องการระงับ พิสูจน์ โดยกำหนดให้ผู้ต้องหาเป็นผู้พิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายของเงินที่มีการนำเข้ามา-หรือนำออกไป โดยไม่ได้มีการสำแดง 4. แก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 โดยให้พนักงานศุลกากรรายงานเฉพาะกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายศุลกากรได้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของสองหน่วยงาน 5. แก้ไขกฎหมายในการลดจำนวนเงินในการรายงานธุรกรรมลง และในการเก็บรายงานควรมีความถี่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะร้านแลกเปลี่ยนเงินตามชายแดน / ร้านรับแลกเปลี่ยนเงินที่ไม่ได้รับอนุญาต ธนาคารแห่งประเทศไทยควรเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบ 	<p style="text-align: center;">ระยะยาว</p> <p>- สำนักงาน ปปง. ควรเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บฐานข้อมูลกลางที่เกี่ยวกับคดีฟอกเงินทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญา รวมทั้งรายชื่อผู้ที่กระทำความผิด หรือรายชื่อบุคคลเฝ้าระวัง ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนต่อไป</p>

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2552 นั้น มีปัญหาและความท้าทายอยู่หลายประการที่ส่งผลให้การดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพ

และประสิทธิผลเท่าที่ควร ฉะนั้น สิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุม และปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ควรมุ่งเน้น คือ ควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. พนักงานศุลกากร พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ทั้งในระดับผู้ปฏิบัติงานและในระดับผู้กำหนดนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการวางแผนทางการประสานดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล พยานหลักฐานที่ถูกต้อง รัดกุม มีการดำเนินการอย่างถูกต้อง และทันท่วงทีตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยวิเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ ทั่วบทความหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ต่างๆ สถิติข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา มาตรการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากรในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย สิ่งบ่งชี้พฤติการณ์ที่น่าสงสัย รูปแบบและวิธีการในการซุกซ่อน และเคลื่อนย้ายเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐาน กำหนดแนวทางปฏิบัติ กลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันของกรมศุลกากร สำนักงาน ปง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผลการศึกษา พบว่า แนวโน้มของการลักลอบชนเงิน และการลักลอบหนีศุลกากรในภาพรวม มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การฟอกเงินผ่านการค้ามีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากการเติบโตของเศรษฐกิจโลกและการค้าระหว่างประเทศ สำหรับด้านที่มีความเสี่ยงสูงที่มักพบว่ามี การกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลี่ยงภาษีอากร และฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรมากที่สุดที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรเฝ้าระวัง คือ สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รองลงมาคือ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง และพบว่าประเทศของผู้ที่ทำการชนเงินเข้าและออกประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย ประเทศไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ประเทศดังกล่าวมีการชนเงินสดข้ามแดนมากที่สุด ได้แก่ ความผันผวนของค่าเงินบาท การเล่นพนัน การทำธุรกิจ ความไม่เชื่อถือในระบบเศรษฐกิจ และระบบสถาบันการเงินของประเทศนั้น ๆ เป็นต้น สำหรับพฤติการณ์น่าสงสัยในการลักลอบหนีศุลกากร มีพฤติการณ์เช่นเดียวกับการลักลอบชนเงินสดข้ามแดน สามารถสังเกตได้จาก สัมภาระ การแต่งกาย และปฏิกริยาท่าทางของผู้โดยสาร โดยประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบชนเงิน ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางอากาศยานในการลักลอบชนเงิน ส่วนทางไปรษณีย์และทางเรือยังไม่พบข้อมูล

ประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบหนีศุลกากร ประกอบด้วย ทางบก ทางอากาศ และทางเรือ ทั้งนี้ จะใช้ช่องทางใดในการลักลอบขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า รูปแบบและวิธีการในการขนเงิน/การลักลอบหนีศุลกากรส่วนใหญ่มักซุกซ่อนตามร่างกาย หรือซุกซ่อนในสัมภาระ สำหรับรูปแบบการพอกเงินผ่านการค้าที่มักพบเจอ ได้แก่ การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการหลายรายการ การขนส่งสินค้าและบริการที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง การระบุสินค้าและบริการไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยไม่อิงราคาตลาด และการใช้รูปแบบบริการทางการค้าต่าง ๆ เช่น แพลตฟอร์ม การให้สินเชื่อ ก่อนการส่งออก (pre-shipment) รวมทั้งการให้สินเชื่อหลังการส่งออก (post-shipment finance) เพื่อเป็นธุรกรรมอำพราง โดยวิธีการที่ใช้ในการพอกเงินผ่านการค้านอกจากผ่านสถาบันการเงินแล้ว ยังพบว่ามีการทำธุรกรรมผ่านโพลีกันด้วย สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการพอกเงินผ่านการค้าที่พบแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สิน ภาระการพิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายของเงินของกลาง คำนิยามความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ด้านการประสานความร่วมมือมีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดรายชื่อเจ้าหน้าที่ประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าว และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านโครงสร้างมีปัญหาเกี่ยวกับอัตรากำลัง และการกำหนดส่วนงานที่รับผิดชอบในเรื่องดังกล่าว

สำหรับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรเร่งจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ จัดประชุมหารือเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติระหว่างสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการพอกเงินผ่านการค้า เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ถึงขอบเขตของความผิดมูลฐานการลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 3 (7) แห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงาน (Point Of Contact – POC) ระหว่างหน่วยงาน มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจนร่วมกัน ตลอดจนปรับปรุงระเบียบการปฏิบัติงานภายในให้รองรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ไม่อาจสำเร็จลงได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการจังหวัดที่กรุณา สละเวลาให้ความร่วมมือในการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนขอขอบคุณข้อมูล ที่ได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลสถิติ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานผลการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูล สำหรับคณะผู้วิจัย

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะผู้บริหารสำนักงาน ปปง. ที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยดังกล่าว และขอขอบคุณกองทุนการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการศึกษาวิจัยจนทำให้รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานการวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัย

คำนำ

รายงานผลการประเมินความเสี่ยงประเทศไทยด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2559 ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้จัดทำขึ้น ระบุว่าความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร เป็น 1 ใน 5 อาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน รองมาจากความผิดฐานทุจริต ยาเสพติด หนีภาษี และปั่นหุ้น โดยมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร และการลักลอบขนเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดน ผ่านการสำแดงเงิน เงินตราและตราสารเปลี่ยนมือ เป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยในการตรวจจับ และการสกัดกั้นการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงพบปัญหาจากข้อจำกัดของกฎหมายหรือระเบียบที่มีอยู่ และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลให้การดำเนินมาตรการเพื่อตรวจจับ การสกัดกั้น และการอายัดทรัพย์สินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดลักลอบหนีศุลกากร รวมทั้ง การลักลอบขนเงินข้ามแดน ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ จากปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษามาตรการในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คณะผู้วิจัย
มีนาคม 2563

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	ก
บทคัดย่อ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฎ
คำนำ	ฏ
สารบัญ	ฐ
สารบัญตาราง	ต
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับ	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา	5
บทที่ 2 มาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร	6
การขนเงินสดข้ามแดน และการฟอกเงินผ่านการค้า	
2.1 มาตรการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560	6
2.2 มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม	65
การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	70
3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	70
3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา	71
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	72
3.4 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ	72
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ	75

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการศึกษา	76
4.1 สถานการณ์ และแนวโน้มของการลักลอบขนเงิน ลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าของประเทศไทย	76
4.2 รูปแบบและวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า	96
4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า	103
4.4 กรณีศึกษา	116
4.5 แนวทางปฏิบัติระหว่างสำนักงาน ปปง. กับกรมศุลกากร	124
บทที่ 5 สรุปผล และข้อเสนอแนะ	152
5.1 สรุปผลการศึกษา	153
5.2 ข้อเสนอแนะ	157
5.3 งานวิชาการ/งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต	162
5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา	162
บรรณานุกรม	163
ภาคผนวก	166
ภาคผนวก 1 แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	167
ภาคผนวก 2 รายชื่อคณะผู้วิจัย	170

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2560	26
ตารางที่ 2.2	แสดงข้อมูลการแจ้งรายการ	41
ตารางที่ 4.1	แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562 แบ่งตามประเภทการ กระทำความผิด โดยภาพรวม	81
ตารางที่ 4.2	แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภท การกระทำความผิด	82
ตารางที่ 4.3	แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภท การกระทำความผิด	83
ตารางที่ 4.4	แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภท การกระทำความผิด	83
ตารางที่ 4.5	แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภท การกระทำความผิด	84
ตารางที่ 4.6	แสดงสถิติคดีในการจับกุมของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำ ความผิด โดยภาพรวม	85

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 4.7	แสดงสถิติคดีของสำนักงาน ปปง. ที่ดำเนินคดีศุลกากร ตาม มาตรา 3(7) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	86
ตารางที่ 4.8	แสดงสถิติคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับการลักลอบ หนีศุลกากร (ขนเงิน)	87
ตารางที่ 4.9	แสดงสถิติคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับการลักลอบหนี ศุลกากร (สิ่งของ)	87
ตารางที่ 4.10	แสดงมูลค่าเงินที่กรมศุลกากร ได้รับรายงานจากด่านศุลกากรต่าง ๆ ในการนำเงินเข้า - ออก ในระบบ CDS ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	89
ตารางที่ 4.11	แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้าออกข้ามแดน ในประเทศไทยมากที่สุด ปีงบประมาณ พ .ศ.2559	89
ตารางที่ 4.12	แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้าออกข้ามแดน ในประเทศไทยมากที่สุด ปีงบประมาณ พ .ศ.2560	89
ตารางที่ 4.13	แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้าออกข้ามแดน ในประเทศไทยมากที่สุด ปีงบประมาณ พ .ศ.2561	90
ตารางที่ 4.14	แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้าออกข้ามแดน ในประเทศไทยมากที่สุด ปีงบประมาณ พ .ศ.2562	90
ตารางที่ 4.15	แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจาก สินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559	91
ตารางที่ 4.16	แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจาก สินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560	91
ตารางที่ 4.17	แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจาก สินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561	92
ตารางที่ 4.18	แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจาก สินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562	92

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
ตารางที่ 4.19	แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรนำเข้า เรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	93
ตารางที่ 4.20	แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรขาออก เรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	94
ตารางที่ 4.21	ข้อมูลสถิติคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการลักลอบ ขนเงิน ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	95
ตารางที่ 4.22	ข้อมูลสถิติคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการลักลอบ ขนสิ่งของ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	95
ตารางที่ 4.23	ข้อมูลสถิติคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการฟอกเงิน ผ่านการค้า ตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	96
ตารางที่ 4.24	แสดงค่าความถี่ของด่านศุลกากรที่มีการรายงานการนำเงินเข้า และ การนำเงินออก ในระบบ ECB ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	107

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
ภาพที่ 2.1	แสดงกระบวนการเปรียบเทียบ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560	21
ภาพที่ 2.2	แสดงแบบแจ้งรายการเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560	42
ภาพที่ 2.3	แสดงขั้นตอนการรับแจ้งรายการเงินตรา เงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ	44
ภาพที่ 4.1	แสดงสถิติในการจับกุมของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562	82
ภาพที่ 4.2	แสดงสถิติคดีในการจับกุมของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำ ความผิด โดยภาพรวม	86
ภาพที่ 4.3	แสดงวงรอบข่าวกรองและกระบวนการบริหารความเสี่ยง	126

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

งานวิจัยของ FATF พบว่าอาชญากรยังคงนิยมใช้เงินสดในการกระทำความผิด เนื่องจากปริมาณเงินสดที่มีการใช้หมุนเวียนทั่วโลกมีอยู่จำนวนมากที่ประมาณ 4 แสนล้านเหรียญสหรัฐ และมีการทำธุรกรรมทางการเงินที่ใช้เงินสดอยู่ที่ร้อยละ 46 ถึงร้อยละ 82 ของจำนวนธุรกรรมทั้งหมด การเคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเงินทุนที่ใช้เพื่อการสนับสนุนการก่อการร้ายข้ามพรมแดน ทั้งในรูปแบบเงินสด หรือทรัพย์สินมีมูลค่าสูง เช่น ทองคำ และอัญมณี ยังคงเป็นที่นิยมของกลุ่มอาชญากร เนื่องจากเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการเคลื่อนย้ายเงินทุนผ่านระบบสถาบันการเงิน และสามารถหลบเลี่ยงการตรวจจับ และการติดตามร่องรอยทางการเงินจากเจ้าหน้าที่ได้

รายงานผลการประเมินความเสี่ยงประเทศไทยด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2559 ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้จัดทำขึ้น ระบุว่าความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร เป็น 1 ใน 5 อาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน รองมาจากความผิดฐานทุจริต ยาเสพติด หนีภาษี และปั่นหุ้น ซึ่งอาชญากรรมทั้ง 5 ประเภทนี้ก่อให้เกิดทรัพย์สินที่มีการฟอกเงินมากถึงร้อยละ 86 ของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด ทั้งนี้ ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ครอบคลุมถึง การใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเคลื่อนย้ายทรัพย์สิน หรือมูลค่าของทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด เพื่อปิดบังหรืออำพรางที่มาของทรัพย์สินสกปรกให้หลุดรอดจากการติดตามหรือตรวจจับของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งวิธีการที่เป็นที่นิยม ได้แก่ การขนเงินสดหรือทรัพย์สินมูลค่าสูงข้ามแดน และการฟอกเงินผ่านการทำธุรกรรมทางการเงิน (trade-based money laundering) เช่น การจัดทำใบแจ้งราคาค่าสินค้าหรือบริการปลอม สำแดงรายการเท็จ หรือสำแดงราคาเท็จโดยกำหนดราคาซื้อขายสินค้าหรือบริการที่สูงหรือต่ำเกินจริง ซึ่งเริ่มพบมากขึ้นเนื่องจากปัจจุบันการทำธุรกรรมการค้าระหว่างประเทศสามารถทำได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และหน่วยงานภาครัฐยังไม่มีมาตรการที่เพียงพอเกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านการค้า เนื่องจากเป็นวิธีการที่มีความยุ่งยากซับซ้อน มีเอกสาร มูลค่า และจำนวนการทำธุรกรรมซื้อขายมาก อีกทั้งเจ้าหน้าที่อาจขาดความรู้ ความชำนาญในการสืบสวนการฟอกเงินผ่านการทำธุรกรรมทางการค้า

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร และการลักลอบขนเงินสด และตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดน ผ่านการสำแดงเงิน เงินตราและตราสารเปลี่ยนมือ จึงเป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยในการสืบสวน และการสกัดกั้นการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติยังคงพบปัญหาจากข้อจำกัดของกฎหมายหรือระเบียบที่มีอยู่ และปัญหาในการบังคับใช้กฎหมาย ส่งผลให้การดำเนินมาตรการเพื่อตรวจจับ การสกัดกั้น และการอายัดทรัพย์สินและทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง

การกระทำความผิดลักลอบหนีศุลกากร รวมทั้งการลักลอบขนเงินข้ามแดน ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ ผลจากการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย (Anti-Money Laundering and Combating the Financing of Terrorism - AML/CFT) ซึ่งประเทศไทยเข้ารับการประเมินล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2560¹ พบว่า มาตรการสำแดงเงิน การอายัดและริบทรัพย์ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดลักลอบขนเงินข้ามแดนยังมีจำนวนน้อยซึ่งไม่สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เผชิญอยู่ เจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่มีอำนาจในการอายัดเงินที่สงสัยว่าอาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายได้หากมีการสำแดงเงิน ซึ่งอาจเป็นช่องทางให้อาชญากรสามารถเคลื่อนย้ายทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้อย่างถูกกฎหมาย อีกทั้งมาตรการสืบสวนภายหลังการตรวจจับการลักลอบขนเงินยังไม่สามารถขยายผลไปถึงตัวการใหญ่หรือเครือข่ายผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบทลงโทษกรณีที่ไม่สำแดงยังไม่รุนแรงเพียงพอ ยังไม่มีการนำข้อมูลรายงานการสำแดง ข่าวยกร่องทางการเงินและการสืบสวนทางการเงินมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง และตรวจจับผู้ลักลอบขนเงินสดข้ามแดนอย่างจริงจัง

จากปัญหาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องศึกษามาตรการในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และปรับปรุงแนวทางในการดำเนินงานของสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษามาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากรในปัจจุบัน
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง กับมาตรการในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า
- 3) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข่าวกรองทางการเงิน และการสืบสวนทางการเงินในการตรวจจับการลักลอบขนเงินข้ามแดน และการหาหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

¹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กองความร่วมมือระหว่างประเทศ, สรุปรายงานผลการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT รอบที่ 3, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2559), 2-16.

4) เพื่อศึกษาสิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัย รูปแบบและวิธีการในการซุกซ่อน และเคลื่อนย้ายเงิน ที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการดำเนินการที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานซึ่งเป็นที่มาของการลักลอบขนเงิน

5) เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติ กลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการทำงานร่วมกันของกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6) เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับ

1) รับทราบปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย อันเนื่องมาจากมาตรการที่มีอยู่ และมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) มีแนวทางการสืบสวนทางการเงินเพื่อตรวจจับการลักลอบขนเงินข้ามแดน และการหาหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

3) มีสิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัย รูปแบบและวิธีการในการซุกซ่อน และเคลื่อนย้ายเงิน ความผิดมูลฐาน หรือการดำเนินการที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานซึ่งเป็นที่มาของการลักลอบขนเงิน เพื่อให้เจ้าหน้าที่นำไปใช้ประกอบการเฝ้าระวังและตรวจจับการกระทำความผิด

4) มีแนวทางปฏิบัติ กลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้ มุ่งศึกษามาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย

2) ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ

2.1 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) กรุงเทพมหานคร

2.2 กรมศุลกากร กรุงเทพมหานคร

2.3 สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ

2.4 ศูนย์บริการศุลกากร ท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

2.5 ด้านบุคลากรแม่สาย ด้านบุคลากรเชียงของ และด้านบุคลากรเชียงแสน จังหวัด
เชียงราย

2.6 กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรุงเทพมหานคร

2.7 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร

2.8 ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย

2.9 สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย และสำนักงานอัยการจังหวัดเทิง

3) ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ
ดำเนินงานในการควบคุมและปราบปรามการขโมยเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการ
ฟอกเงินผ่านการค้า ได้แก่

3.1 ผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. ได้แก่ ผู้แทนจากกองกฎหมาย กองข่าวรองทาง
การเงิน และกองคดี 1 – 4 จำนวน 56 คน

3.2 ผู้แทนจากกรมศุลกากร

3.2.1 ผู้แทนจากกองสืบสวนและปราบปราม และกองตรวจสอบอากร
กรมศุลกากร กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน

3.2.2 ผู้แทนจากศูนย์บริการศุลกากร ท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
จำนวน 7 คน

3.2.3 ผู้แทนจากสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และ
ผู้แทนสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 7 คน

3.2.4 ด้านบุคลากรแม่สาย จำนวน 7 คน ด้านบุคลากรเชียงของ จำนวน 2 คน
และด้านบุคลากรเชียงแสน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

3.3 ผู้แทนจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ ผู้แทนกองคดีภาษีอากร กองคดีการเงิน
การธนาคารและการฟอกเงิน และกองคดีความมั่นคง จำนวน 9 คน

3.4 ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.4.1 ผู้แทนจากสำนักกฎหมายและคดี กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน

3.4.2 ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน

3.5 ผู้แทนจากสำนักงานอัยการจังหวัด

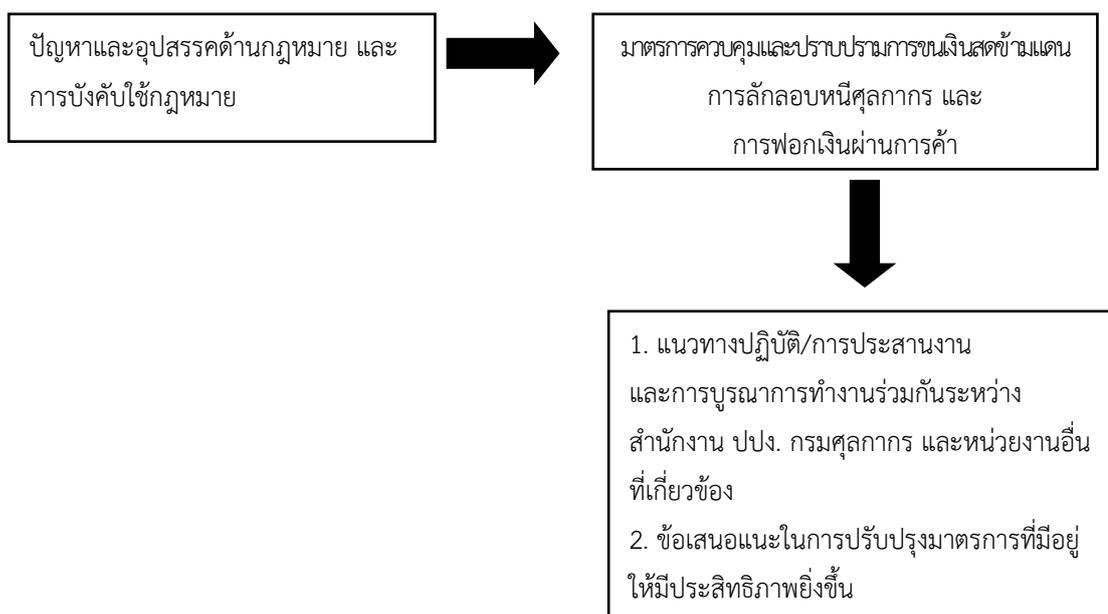
3.5.1 ผู้แทนจากสำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน

3.5.2 ผู้แทนจากสำนักงานอัยการจังหวัดเทิง จำนวน 3 คน

4) ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้ระยะเวลา 1 ปี 7 เดือน นับตั้งแต่เดือนกันยายน 2561 – มีนาคม 2563

1.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ 2

มาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร การขนเงินสดข้ามแดน และการฟอกเงินผ่านการค้า

ในการศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการลักลอบหนีศุลกากร การขนเงินสดข้ามแดน และการฟอกเงินผ่านการค้าในบทนี้ คณะผู้วิจัยขอเสนอเนื้อหาเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 มาตรการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

- 1) การลักลอบหนีศุลกากร
- 2) การขนเงินสดข้ามแดน
- 3) การฟอกเงินผ่านการค้า

2.2 มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.1 มาตรการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติศุลกากร ได้มีการเริ่มตราขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2455 และได้มีการประกาศใช้บังคับฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายศุลกากรขึ้นอีกรวมทั้งสิ้น 24 ฉบับ

ต่อมา ได้มีการตราพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ขึ้นใช้บังคับ ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป² ดังนั้น จึงเริ่มมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 13 พฤศจิกายน 2560 เป็นต้นไป โดยมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ยกเลิก

- (1) พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469
- (2) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พุทธศักราช 2471
- (3) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2472
- (4) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2474
- (5) พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2475
- (6) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2479
- (7) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2480

² ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่ม 134 ตอนที่ 53 ก วันที่ 17 พฤษภาคม 2560.

- (8) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 8) พุทธศักราช 2480
- (9) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482
- (10) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 10) พุทธศักราช 2483
- (11) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490
- (12) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497
- (13) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499
- (14) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515
- (15) พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 พ.ศ. 2528
- (16) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2534
- (17) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 15) พ.ศ. 2540
- (18) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 16) พ.ศ. 2542
- (19) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 17) พ.ศ. 2543
- (20) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2543
- (21) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2548
- (22) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2548
- (23) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2557
- (24) พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 22) พ.ศ. 2557

ความผิดที่สำคัญตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

- (1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร
- (2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร
- (3) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด
- (4) ความผิดฐานสำแดงเท็จ
- (5) ความผิดฐานรับซื้อของที่เป็นความผิด

สำหรับรายงานวิจัยฉบับนี้ คณะผู้วิจัยมุ่งประสงค์จะศึกษาลักษณะความผิดสำคัญตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2563 เพียง 2 ฐานความผิด คือ ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรและความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร ซึ่งจะใช้เป็นฐานข้อมูลทางกฎหมายในการวิเคราะห์และนำเสนอในบทต่อไป โดยอ้างอิงหนังสือคำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ของศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชูชาติ อัครโรจน์ เป็นหลักในการอธิบายหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

1. การลักลอบหนีศุลกากร

(1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 242 บัญญัติว่า

“ผู้นำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร หรือเคลื่อนย้ายของออกไปจากยานพาหนะ คลังสินค้าทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต หรือเขตปลอดอากร โดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้รับของนั้น ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

1.1) การลักลอบหนีศุลกากร หมายถึง ความผิดที่เกิดจากการนำของเข้ามาในหรือนำออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมิได้ผ่านทางท่า หรือที่ หรือสนามบินศุลกากรที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงให้เป็นท่า หรือที่ หรือสนามบินที่นำเข้า-ส่งออก หรือนำของเข้ามาตามช่องทางที่กำหนด แต่ผู้นำเข้าได้นำของออกจากอารักขาของศุลกากรโดยมิได้ยื่นใบขนสินค้า ชำระค่าภาษีอากร และผ่านการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรให้ถูกต้อง ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรยังรวมถึงการเคลื่อนย้ายของออกไปจากยานพาหนะ คลังสินค้าทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต หรือเขตปลอดอากร โดยมิได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร โดยของที่ลักลอบหนีศุลกากรอาจเป็นของที่ต้องเสียภาษีหรือไม่ต้องเสียภาษีก็ได้หรืออาจเป็นของต้องห้ามหรือต้องจำกัดหรือไม่ก็ได้ หากไม่นำมาผ่านพิธีการศุลกากรก็มีความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร เช่น เพชรเป็นของที่ไม่ต้องเสียค่าภาษี แต่การนำเพชรเข้ามาในราชอาณาจักร นอกจากจะนำเข้ามาโดยผ่านด่านศุลกากร หรือสนามบินศุลกากรแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามพิธีการศุลกากรอื่น ๆ อีกด้วย เช่น การสำแดงรายการต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร ของทุกชนิดไม่ว่าจะต้องเสียค่าภาษีหรือไม่ จะต้องสำแดงรายการต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรเสมอ หากนำเพชรเข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิได้สำแดงรายการเพื่อการตรวจปล่อยของศุลกากร ย่อมเป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นการนำของเข้ามาโดยมิได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้อง เป็นต้น

1.2) “ของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร”³ หมายความว่า ของที่นำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมิได้เข้าหรือออกตามท่า ที่ หรือสนามบินศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือมิได้เข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทางที่กฎหมายอื่น นอกจากกฎหมายศุลกากรกำหนด ดังที่เข้าใจกันว่าเป็นการลักลอบหนีศุลกากร และแม้

³ ชูชาติ อัครโรจน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, (กรุงเทพฯ: บริษัท นักสกรการพิมพ์ (กิตติชัย) จำกัด, 2560), 487 - 488.

ของนั้นจะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามท่า ที่ หรือสนามบินศุลกากรตาม พระราชบัญญัติศุลกากรพ.ศ. 2560 หรือเข้าหรือออกตามช่องทางตามกฎหมายอื่นนอกจากกฎหมาย ศุลกากร แต่เป็นการนำเข้าหรือส่งออกโดยมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร กล่าวคือ นำเข้าหรือส่งออก ในลักษณะปกปิดซ่อนเร้นก็ย่อมเป็นการนำเข้าหรือส่งออกของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรตาม มาตรา 242 วรรคหนึ่ง

อนึ่ง “ของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร” อาจเป็นของนำเข้ามาในหรือออกไป นอกราชอาณาจักร โดยของนั้นอาจเป็นของที่ต้องเสียอากรหรือไม่ก็ได้ หรืออาจเป็นของต้องห้าม ของต้องจำกัด หรือเป็นของที่มีข้อจำกัดหรือข้อห้ามในการนำเข้าหรือส่งออกก็ได้

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดนิยาม คำว่า “ของ ต้องห้าม” และ “ของต้องจำกัด” ไว้⁴ โดย “ของต้องห้าม” (prohibited goods) หมายความว่า ของ ที่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้นำเข้ามาในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือมีกฎหมายห้ามมิให้ นำผ่านราชอาณาจักร เป็นบทบัญญัติห้ามโดยเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้น⁵ เช่น ยาเสพติดให้โทษ สินค้า ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น ส่วนคำว่า “ของต้องจำกัด” หรือของควบคุมการนำเข้า-ส่งออก (restricted goods) หมายถึง ของที่มีกฎหมายกำหนดว่า หากจะมีการนำเข้ามาในหรือส่งออกไป นอกราชอาณาจักรต้องได้รับอนุญาต หรือต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการนำเข้าส่งออกให้ครบถ้วนตามที่ กฎหมายนั้น ๆ กำหนดไว้ก่อน เช่น เงินตราไทย สินค้าประเภท อาหาร ยา เครื่องสำอาง อาวุธปืน สุรา บุหรี่ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี “ของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร” ตามมาตรา 242 วรรคหนึ่ง ย่อม มิใช่ของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 244

ตัวอย่าง “ของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร” ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกา

นำผ้าไหมเทียมเข้ามาทางที่ไม่มีด่านศุลกากรและมีช่องทางที่อนุมัติโดยมิได้เสียภาษีนั้น แม้จะโดยถูกรัฐบาลต่างประเทศบังคับให้นำออกจากประเทศนั้น ต้องมีความผิดตามพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 242 วรรคหนึ่ง (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 764-765/2482)

⁴ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

วรรคห้า “ของต้องห้าม” หมายความว่า ของที่มีกฎหมายกำหนดห้ามมิให้นำเข้ามาในหรือส่งออกไป นอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักร

วรรคหก “ของต้องจำกัด” หมายความว่า ของที่มีกฎหมายกำหนดว่า หากจะมีการนำเข้ามาในหรือ ส่งออกนอกราชอาณาจักร หรือนำผ่านราชอาณาจักร จะต้องได้รับอนุญาตหรือปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ ในกฎหมาย.

⁵ ชูชาติ อิศวโรจน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, 152.

จำเลยลักลอบซ่อนทองคำมาในเรือโดยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อเรือเข้าจอดท่าเรือที่จังหวัดสมุทรปราการ ถึงแม้จำเลยจะยังไม่ได้นำทองคำขึ้นจากเรือ ความผิดก็เกิดขึ้นแล้ว ทองคำของกลางต้องริบตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1250/2500) เมื่อบัญชีคนประจำเรือไม่ปรากฏว่าจำเลยได้แสดงว่ามีทองคำเข้ามาที่ท่ากรุงเทพฯ พร้อมกับเรือเที่ยวนั้น เจ้าพนักงานจับทองคำได้ในห้องของจำเลยในที่เรือนลับ ฉะนั้น แม้จำเลยจะยังไม่ได้นำทองคำลงจากเรือ ก็ย่อมถือได้ว่าจำเลยมีเจตนาทุจริตลักลอบนำทองคำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งเป็นการกระทำที่ครบถ้วนแล้ว (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1437/2500)

กล่าวโดยสรุป ตามบทบัญญัติมาตรา 242 การกระทำอันเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ประกอบด้วย

- 1) นำของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร
- 2) นำของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรออกไปนอกราชอาณาจักร
- 3) เคลื่อนย้ายของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร ออกจากยานพาหนะ คลังสินค้า ทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต หรือเขตปลอดอากร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร

1.3) ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 242 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ริบของนั้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

สำหรับโทษ “ปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว” ย่อมหมายถึง เป็นการปรับสำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ หรือกรรมหนึ่งของการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2556 ซึ่งแก้ไขอัตราโทษตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490 ซึ่งบัญญัติว่า “สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งปรับทั้งจำ”

“ค่าอากร” หมายถึง ค่าอากรทางศุลกากรทั้งหมดสำหรับของนั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2310/2523 พระราชบัญญัติศุลกากรกำหนดโทษปรับสำหรับความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรครั้งหนึ่ง ๆ ไว้เป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว ซึ่งหมายถึงค่าอากรทั้งหมดสำหรับของนั้น มิใช่คิดเฉพาะค่าอากรที่เสียไป และคำว่า “ค่าอากร” ย่อมหมายถึงค่าอากรในทางศุลกากรเท่านั้น หากหมายรวมถึงภาษีการค้าอันเป็นภาษีอากรฝ่ายสรรพากรด้วยไม่ ปัญหาข้อนี้ เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้จำเลยมิได้ยกขึ้นอ้าง ศาลฎีกาก็ยกขึ้นวินิจฉัยได้

“ค่าอากร” หมายถึง ค่าอากรตามอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ชำระ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2451/2523 ค่าปรับสี่เท่าของราคาของซึ่งรวมค่าอากรด้วยนั้น หมายถึง ค่าอากรตามอัตราที่จำเลยจะต้องชำระ โดยไม่คำนึงว่าจำเลยได้ชำระค่าอากรไว้แล้วเพียงไรหรือไม่ หากใช้ว่าจำเลยชำระค่าเท่าใดแล้วเท่าใดให้นำไปหักออกจากค่าอากรเสียก่อนเหลือค่าอากรที่ยังไม่ได้ชำระเท่าใด จึงคำนวณค่าปรับสี่เท่าของราคาของซึ่งรวมค่าอากรไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3077/2537 ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 มาตรา 27 ซึ่งบัญญัติในเรื่องกำหนดโทษปรับไว้ว่า “สำหรับความผิดครั้งหนึ่ง ๆ ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว” นั้น คำว่า “ราคาของ” ตามบทบัญญัติต่าง ๆ หมายถึงราคาของที่แท้จริง ไม่ใช่ราคาของที่สำแดงไว้ขาด ส่วนคำว่า “อากร” นั้นก็ได้จำกัดไว้ว่าให้คิดเฉพาะค่าอากรที่ชำระขาดไปเช่นกัน จึงหมายถึง ค่าอากรตามอัตราที่ชำระโดยไม่คำนึงถึงว่าได้ชำระค่าอากรไปแล้วหรือไม่เพียงใด เพราะเป็นเรื่องกฎหมายบัญญัติให้นำราคาของกับค่าอากรมาเป็นหลักในการกำหนดอัตราโทษปรับ มิใช่เพื่อให้ผู้กระทำชำระค่าอากรแต่อย่างใด จึงจะแปลว่ากฎหมายมุ่งหมายให้คิดเฉพาะราคาของกับค่าอากรที่ยังขาดอยู่ไม่ได้

“สี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว” คือ สี่เท่าของราคาของและค่าอากรรวมกัน

ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2493 มาตรา 27 ซึ่งแก้ไขโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490 มาตรา 3 บัญญัติว่าให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว ดังนี้ จึงต้องปรับเป็นสี่เท่าของราคาและค่าอากรรวมกัน ไม่ใช่ปรับเป็นสี่เท่าเฉพาะราคาของอย่างเดียวแล้วบวกกับค่าอากร (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1835/2524) บทกฎหมายดังกล่าวมิได้ให้ดุลพินิจศาลที่จะใช้อำนาจปรับให้น้อยกว่านั้น หรือเป็นอย่างอื่นได้แล้ว ศาลฎีกาย่อมไม่อาจปรับให้น้อยลง หรือลดโทษสถานเบากว่านั้นได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2342/2532)

1.4) การกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242 เป็นความผิดที่ไม่ต้องการเจตนา กล่าวคือ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบได้กระทำโดยไม่มีเจตนา ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา 252 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560⁶

1.5) การพยายามกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242 ผู้กระทำต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ ตามที่บัญญัติในมาตรา 242 วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน” และต้องรับผิดชอบได้กระทำโดยไม่มีเจตนา ดังเช่นผู้กระทำความผิดสำเร็จตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 242 วรรคสอง และมาตราอื่น ๆ ของพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มิได้บัญญัติว่า “พยายามกระทำความผิด” มีความหมายอย่างไร กรณีจึงต้องเป็นไปตามความหมาย

⁶ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 252 “การกระทำความผิดตามมาตรา 202 มาตรา 242 หรือมาตรา 244 ให้ผู้กระทำต้องรับผิดชอบได้กระทำโดยไม่มีเจตนา”.

ตั้งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 วรรคหนึ่ง ว่า “ผู้ใดลงมือกระทำความผิดแต่กระทำให้ไม่ตลอด หรือกระทำให้ตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้นำพยายามกระทำความผิด” ส่วนโทษของผู้พยายามกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 80 วรรคสองที่ว่า “ผู้นั้นต้องระวางโทษ สองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น” ย่อมไม่นำมาใช้กับโทษของการพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 242 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ทั้งนี้ เป็นไปตามมาตรา 242 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งได้บัญญัติถึงโทษของการพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 242 วรรคหนึ่ง ไว้เป็นการเฉพาะแล้วว่า “ผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน” คือ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 242 วรรคหนึ่ง

(2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 243 บัญญัติว่า

“ผู้นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากร โดยเจตนาจะฉ้ออากรที่ต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินตั้งแต่ครึ่งเท่าแต่ไม่เกินสี่เท่าของค่าอากรที่ต้องเสียเพิ่ม หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

2.1) “การหลีกเลี่ยงภาษีอากร” หมายถึง ความผิดที่เกิดจากการนำของเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร โดยการใช้กลยุทธ์อำพราง ปกปิด ซ่อนเร้น หรือการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดกับเอกสารการนำเข้าหรือส่งออก โดยการสำแดงรายการสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกเป็นเท็จ ไม่ตรงกับของหรือเอกสารการนำเข้า เช่น สำแดงปริมาณ น้ำหนัก ราคา ชนิด สินค้า หรือพิกัดอัตราศุลกากรเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้น ผู้นำเข้าหรือส่งออกที่มีความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรจึงมีความผิดฐานสำแดงเท็จอีกฐานหนึ่งด้วย⁷ หรือการกระทำใด ๆ เพื่อไม่ต้องเสียภาษี หรือเสียภาษีน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด โดยเจตนาฉ้อค่าภาษีของรัฐ นอกจากการหลีกเลี่ยงอากรโดยสำแดงเท็จแล้ว ความผิดฐานนี้ยังรวมถึงกรณีนำของที่ได้รับการยกเว้นอากรหรือลดหย่อนอากร โดยมีเงื่อนไขเข้ามาในราชอาณาจักร หากภายหลังการนำเข้า ผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการยกเว้นหรือลดหย่อนอากร ทำให้สิทธิการยกเว้นอากร หรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง ของนั้นจะต้องเสียภาษีอากร แต่

⁷ ศูนย์ประสานงานคลินิกภาษี กระทรวงการคลัง, ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร [Online], 2 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา <http://taxclinic.mof.go.th>

ผู้นำเข้าไม่ได้แจ้งขอชำระค่าภาษีอากรภายในกำหนดเวลา ถือเป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากรด้วย ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530⁸ เป็นต้น⁹

2.2) ลักษณะของการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร มี 2 ลักษณะ คือ

2.2.1) ลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 243 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ดังนี้

(1) นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากร

(2) ส่งของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรออกไปนอกราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากร

2.2.2) ลักษณะการกระทำความผิดตามมาตราหรือกฎหมายอื่น ที่ให้ถือว่าเป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากร เช่น

(1) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากรโดยสำแดงเท็จตามมาตรา 243 ประกอบ มาตรา 202 มาตรา 203 หรือมาตรา 204

“การสำแดงเท็จ” หมายถึง การสำแดงใด ๆ เกี่ยวกับการนำเข้าหรือส่งออกสินค้าไม่ตรงกับหลักฐานเอกสารและข้อเท็จจริงในการนำเข้าและส่งออก การกระทำผิดฐานสำแดงเท็จมีหลายลักษณะ ดังนี้

⁸ พระราชกำหนดพิกัดอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 มาตรา 10 วรรคหนึ่ง “ของใดซึ่งในเวลานำเข้าได้รับการยกเว้นหรือลดหย่อนอากรเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้เอง โดยบุคคลที่มีสิทธิเช่นนั้น หรือเพราะเหตุที่นำเข้ามาเพื่อใช้ประโยชน์อย่างใดที่กำหนดไว้โดยเฉพาะ ถ้าหากของนั้น ได้ออนไปเป็นของบุคคลที่ไม่มีสิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากร หรือได้นำไปใช้ในการอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ หรือสิทธิที่ได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง ของนั้นจะต้องเสียอากรโดยถือสภาพของ ราคา และอัตราอากร ที่เป็นอยู่ในวันโอนหรือนำไปใช้ในการอื่น หรือวันที่สิทธิได้รับยกเว้นหรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลงเป็นเกณฑ์ในการคำนวณอากร สำหรับกรณีที่รับลดหย่อนอากร ให้เสียอากรเพิ่มจากที่ได้เสียไว้แล้วให้ครบถ้วนตามจำนวนเงินอากร ที่จะพึงต้องเสียทั้งหมดในเมื่อได้คำนวณตามเกณฑ์เช่นนั้น ทั้งนี้ ให้แจ้งขอชำระอากรหรืออากรเพิ่มต่อกรมศุลกากร หรือด่านศุลกากรที่ได้นำของนั้นเข้ามาในราชอาณาจักร ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีความรับผิดชอบอันจะต้องชำระ อากรหรืออากรเพิ่มเกิดขึ้น และต้องชำระ ณ ที่ทำการศุลกากรซึ่งกรมศุลกากรกำหนดให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจำนวนเงินอากรหรืออากรเพิ่มอันจะพึงต้องชำระ ถ้ามิได้มีการปฏิบัติเช่นนั้นให้ถือว่าของนั้น ได้นำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงการเสียอากร แต่มีให้นำมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 มาใช้บังคับในกรณีของนั้นได้ออนไปโดยสุจริต”.

⁹ Just Logistics Co., Ltd, การหลีกเลี่ยงภาษีอากร [Online], 2 มีนาคม 2563. แหล่งที่มา <http://www.just-logs.co.th>

1) การยื่นใบขนสินค้า เอกสาร หรือข้อมูล ซึ่งเกี่ยวกับการเสียอากร หรือการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรต่อพนักงานศุลกากรไม่ถูกต้องหรือไม่บริบูรณ์

2) การแจ้งข้อความ ให้ถ้อยคำ หรือตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จหรือการไม่ตอบคำถามของพนักงานศุลกากรตามที่กฎหมายกำหนดให้ตอบ

3) การปลอมหรือแปลงเอกสารที่ใช้ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือใช้เอกสารที่ปลอมหรือแปลง

4) การแก้ไขเอกสารที่ทางราชการออกให้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 หรือใช้เอกสารที่แก้ไขนั้น

5) การปลอมดวงตรา ลายมือชื่อ หรือเครื่องหมายอื่นใดของพนักงานศุลกากรที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย หรือใช้ดวงตรา ลายมือชื่อ หรือเครื่องหมายอื่นใดที่ปลอมแล้ว

(2) ความผิดเกี่ยวกับการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรเป็นเท็จ เช่น

นำของที่ได้รับการยกเว้นอากรหรือลดหย่อนอากร โดยมีเงื่อนไขเข้ามาในราชอาณาจักร หากภายหลังการนำเข้า ผู้นำเข้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขของการยกเว้นหรือลดหย่อนอากร ทำให้สิทธิการยกเว้นอากร หรือลดหย่อนอากรสิ้นสุดลง ของนั้นจะต้องเสียภาษีอากร แต่ผู้นำเข้าไม่ได้แจ้งขอชำระค่าภาษีอากรภายในกำหนดเวลา ตามนัยมาตรา 10 แห่งพระราชกำหนดพิกัตอัตราศุลกากร พ.ศ. 2530 เป็นต้น ถือเป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากรด้วย

2.3) การกระทำที่จะเป็นความผิดตามมาตรา 243 วรรคหนึ่ง มีลักษณะทำนองเดียวกับ มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใด..เกี่ยวข้องกับ ประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนำเข้า ส่งของออก ขนของขึ้น เก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของโดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ ...” โดยบทบัญญัติอื่นของพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ที่นำมาใช้ตีความประกอบ มาตรา 27 ก็มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งนำมาใช้ตีความประกอบมาตรา 243 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้ ดังนั้น คำพิพากษาศาลฎีกาตลอดจนความเห็นที่วินิจฉัยตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 จึงนำมาใช้กับมาตรา 243 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้¹⁰

¹⁰ ชูชาติ อัสวโรจน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, 492.

2.4) มาตรา 243 วรรคหนึ่งที่มีบัญญัติว่า “ผู้ใด...โดยเจตนาจะฉ้ออากรที่ต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ ต้องระวางโทษ...” ดังนั้น ปัญหาว่าการกระทำความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร ตาม มาตรา 243 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 จะต้องนำเจตนาจะฉ้อค่าภาษีอากรที่จะต้องเสียมาพิจารณาหรือไม่ กรณีนี้มีความเห็นเป็นสองแนวทาง ดังนี้¹¹

แนวทางแรกเห็นว่า “โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี...ที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ” ตามนัยมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 เป็นองค์ประกอบของความผิดฐานนี้

(1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 942/2503 (ประชุมใหญ่) พิพากษาว่า พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 เฉพาะที่เกี่ยวกับกรณีนี้มีบัญญัติว่า “ผู้ใดนำหรือพาของที่ยังมิได้เสียค่าภาษี ฯลฯ หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากร ฯลฯ โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ยังคงเป็นองค์ประกอบความผิดของมาตรา 27 เพราะความในบทบัญญัติมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9)พ.ศ. 2482 นั้น หาได้ลบล้างองค์ประกอบความผิดที่ว่าต้องกระทำ “โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี” นั้นให้สิ้นไปไม่ เพราะในมาตรา 16 นั้น หมายถึงแต่เพียงมิได้คำนึงถึงเจตนาแห่งการกระทำเท่านั้น ส่วนความมุ่งหมายแห่งการกระทำหรือความประสงค์ต่อผลนั้น ยังคงต้องเป็นองค์ประกอบความผิดตามมาตรา 27 นั้นอยู่ คำว่า “โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี” ตามความหมายของกฎหมายนั้น ย่อมหมายถึงความมุ่งหมายแห่งการกระทำหรือความประสงค์ต่อต่างหากจากเจตนาแห่งการกระทำ ความประสงค์ต่อผลนี้ ในประมวลกฎหมายอาญาจึงได้ใช้คำว่า “เพื่อ” เช่นในมาตรา 270 ที่ว่า “ผู้ใดใช้เครื่องมือซึ่งที่ผิดอัตราเพื่อเอาเปรียบในการค้าโดยมีเครื่องเช่นว่านี้ไว้เพื่อขาย” และในมาตรา 59 วรรคสาม ว่า “ถ้าผู้กระทำไม่รู้ข้อเท็จจริงอันเป็นองค์ประกอบของความผิดจะถือว่าผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือย้อมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นมิได้”

ฉะนั้นศาลฎีกา จึงเห็นว่าคดีนี้จำเลยจะมีความผิดก็ต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงที่จะฟังได้ว่าจำเลยมีเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาล ซึ่งตามพฤติการณ์ตามพยานหลักฐานโจทก์จะยังเป็นเช่นนั้นไม่ได้ ที่ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ชอบแล้ว พิพากษายืน

ต่อมามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 380/2505, 2605/2506, 967/2507, 612-613/2511, 2605/2526, 1113/2529 วินิจฉัยตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 942/2503 (ประชุมใหญ่) ดังกล่าว

(2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 380/2505 มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 มิได้ลบล้างองค์ประกอบความผิดที่ว่าต้องกระทำโดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีตาม มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ฉะนั้น การที่จำเลยได้รับ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, 493 – 495.

อนุญาตให้นำรถยนต์เข้ามาเป็นพาหนะในเขตอำเภอรัฐประเทศชั่วคราว แล้วจำเลยได้ใช้รถนั้นเป็นพาหนะนำพรรคพวกเพื่อไปส่งสถานีรถไฟรัฐประเทศไม่ทัน จึงขับออกนอกเขตอำเภอรัฐประเทศเพื่อไปส่งที่สถานีรถไฟปราจีนบุรี แล้วจะนำรถยนต์กลับออกไปภายในเวลากำหนดไม่ใช่กระทำเพื่อนำรถยนต์เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมุ่งหมายจะหลบหนีภาษีศุลกากร จึงยังไม่ผิดฐานนำของเข้าหลบหนีภาษีศุลกากร

(3) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 967/2507 จำเลยนำรถยนต์เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อแสดงในงานรัฐธรรมนุญประจำปี โดยไม่ชำระภาษีศุลกากร โดยสัญญาว่าจะส่งรถยนต์ที่นำเข้ามานี้กลับไปนอกราชอาณาจักร ภายใน 6 เดือนนับจากวันที่นำเข้ามา กรมศุลกากรได้อนุญาตตามคำร้องโดยให้จำเลยทำสัญญารับรองไว้ เมื่อจำเลยไม่ส่งรถยนต์ออกไปภายในกำหนดจำเลยก็มีหน้าที่ชำระหนี้เงินตามสัญญาที่จำเลยได้ทำไว้กับกรมศุลกากร เพราะถือว่าจำเลยไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเท่านั้น เพียงแต่ได้ความต่อไปว่าจำเลยได้จำหน่ายรถยนต์ไปเท่านั้น เมื่อไม่มีข้อเท็จจริงอื่นประกอบเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีเจตนาฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลแล้ว จะถือว่าจำเลยกระทำการหลีกเลี่ยงไม่เสียภาษีให้แก่รัฐมิได้

(4) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6925/2538 การที่จำเลยทั้งสองสำแดงในใบขนสินค้าและแบบแสดงรายการสินค้าตามเอกสารที่ผู้ขายส่งมาให้ เมื่อเปิดหีบห่อออกตรวจก็พบเห็นได้ชัดเจนว่ามีสินค้าเกินจำนวนซึ่งจำเลยยอมชำระค่าภาษีอากรเพิ่มกับเบี้ยปรับตามคำสั่งของกรมศุลกากรแสดงถึงความสุจริตใจ ไม่มีเจตนาจะหลีกเลี่ยงหรือฉ้อโกงไม่เสียภาษี คือ ไม่มีเจตนาจะฉ้อค่าภาษี จำเลยจึงไม่มีความผิด

แนวทางที่สอง เห็นว่าไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องเจตนา (ฉ้อค่าภาษี)

(1) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 500/2500 ข้อที่จำเลยต่อสู้ว่าไม่มีเจตนาจะหลีกเลี่ยงไม่เสียค่าภาษีศุลกากรก็ฟังไม่ขึ้น เพราะตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 มาตรา 16 บัญญัติให้ถือเป็นความผิดโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือไม่

(2) คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1328/2503 จำเลยจะอ้างเหตุความสำคัญผิดคิดว่าทัฬหีมิใช่สินค้าบางอย่างที่ต้องขออนุญาตก่อนเพื่อให้พ้นผิดมิได้ เพราะตามพระราชบัญญัติควบคุมการส่งออกป้อนอกและการนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าบางอย่าง พุทธศักราช 2482 มาตรา 8 ได้บัญญัติว่า บทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรนั้น ให้ใช้แก่การนำเข้าในราชอาณาจักรซึ่งสินค้าอันอยู่ในความควบคุมด้วย และตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 ก็ได้บัญญัติให้ถือเป็นความผิด โดยมีพิกัดต้องคำนึงว่าผู้กระทำความผิดหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อแต่ประการใด ฉะนั้น ถ้าทัฬหีของกลางเป็นสิ่งหัตถกรรมอันจำต้องขอรับอนุญาตแล้ว เมื่อจำเลยสั่งเข้ามาโดยไม่ได้อนุญาต จำเลยก็ต้องมีความผิด

จากคำพิพากษาทั้งสองแนวทางนี้ ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชูชาติ อัครโวจน์ มีความเห็นพ้องกับแนวทางแรก โดยท่านได้ให้ความเห็นไว้ในหนังสือคำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ว่าการตีความบทบัญญัติที่มีโทษทางอาญา ต้องตีความโดยเคร่งครัด อนึ่ง มาตรา 27 พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 มีหลายฐานความผิด เฉพาะความผิดนี้เท่านั้น ที่กฎหมายบัญญัติ “โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี” ไว้ และก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 มาตรา 16 ความผิดฐานต่าง ๆ ของมาตรา 27 รวมถึงฐานความผิดที่มีบทบัญญัติ “โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี” นั้น ต้องกระทำโดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีอันเป็นเจตนาพิเศษด้วย ทั้งเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายลักษณะอาญา แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 มาตรา 16 แล้ว ความผิดฐานต่าง ๆ ดังกล่าวก็ไม่ต้องคำนึงถึงเจตนาแห่งการกระทำแต่อย่างใด เพราะมาตรา 16 บัญญัติไว้เช่นนั้น ดังนี้ เมื่อมาตรา 16 บัญญัติว่า “การกระทำที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 และมาตรา 99 พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 นั้น ให้ถือว่าเป็นความผิดโดยมิพักต้องคำนึงว่าผู้กระทำมีเจตนาหรือกระทำโดยประมาทเลินเล่อหรือหาไม่” จึงเห็นได้ว่า มาตรา 16 หมายความว่าถึง เฉพาะการกระทำในมาตรา 27 ที่ต้องกระทำโดยเจตนาอันให้ถือว่าเป็นความผิดโดยมิพักต้องคำนึงว่าผู้กระทำมีเจตนาหรือหาไม่ ทั้งนี้ มาตรา 16 มิได้บัญญัติคลุมไปถึงฐานความผิดตามมาตรา 27 ที่คือต้องกระทำ “โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี” ดังนี้ ฐานความผิดดังกล่าวจึงต้องพิจารณาว่าจะเป็นการผิดก็ต่อเมื่อกระทำโดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษี อนึ่ง ตามประมวลกฎหมายอาญาความผิดในบางมาตรานอกจากจะต้องกระทำโดยเจตนา คือ เจตนาเอาทรัพย์ไป ยังต้องเอาไปโดยเจตนาทุจริตด้วย อันเป็นเจตนาพิเศษต่างจากเจตนาธรรมดา ดังมาตรา 334 บัญญัติว่า “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์...”¹²

2.5) ความผิดตามมาตรา 243 วรรคหนึ่ง ต้องเป็นการนำเข้าหรือส่งออกของต้องอากร คือ ของที่เสียภาษีได้ โศเดอินที่จำเลยนำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นของที่มีไว้เป็นความผิดไม่อาจเสียภาษีได้ การที่จำเลยนำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น จึงมิใช่การนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยหลีกเลี่ยงการเสียภาษีศุลกากร จำเลยจึงไม่มีความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 243 วรรคหนึ่ง นอกเหนือจากความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 65 วรรคสอง ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2560 (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 372/2542)

¹² เรื่องเดียวกัน, 496.

2.6) พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้กำหนดโทษผู้กระทำความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรไว้สูงสุดคือ ให้จำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินตั้งแต่ครั้งเท่าแต่ไม่เกินสี่เท่าของค่าอากรที่ต้องเสียเพิ่ม หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

2.7) ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามมาตรา 243 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับโทษที่บัญญัติไว้ในมาตรา 243 วรรคหนึ่ง ตามนัยมาตรา 243 วรรคสอง คือ จำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินตั้งแต่ครั้งเท่าแต่ไม่เกินสี่เท่าของค่าอากรที่ต้องเสียเพิ่ม หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

(3) ความผิดฐานผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือสมคบกันในการกระทำความผิดตามมาตรา 242 มาตรา 243 หรือมาตรา 244

ความผิดตามกฎหมายนี้ รวมไปถึงผู้ใช้ ผู้สนับสนุน กระทำความผิด ซึ่งตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 245 บัญญัติว่า

“ผู้ใดเป็นผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน หรือสมคบกันในการกระทำความผิดตามมาตรา 242 มาตรา 243 หรือมาตรา 244 ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำความผิดนั้น”

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มิได้บัญญัติว่า ผู้ใช้ ผู้สนับสนุน หรือผู้สมคบกันในการกระทำความผิด หรือตัวการในการกระทำความผิดมีความหมายอย่างไร จึงต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา

3.1) “ผู้ใช้ให้กระทำความผิด” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 84 วรรคหนึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 25) พ.ศ. 2559 ว่า “ผู้ใดก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิดไม่ว่าด้วยการใช้ บังคับ ชูเชิญ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใดผู้นั้นเป็นผู้ใช้ให้กระทำความผิด” ความหมายของผู้ใช้ให้กระทำความผิดนี้จึงใช้อธิบายถึงผู้ใช้กระทำความผิดดังกล่าวไว้ในมาตรา 245 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

3.2) “ผู้สนับสนุนการกระทำความผิด” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 ว่า “ผู้ใดกระทำความผิดด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดจะมิได้รู้ถึงการช่วยเหลือหรือให้ความสะดวกนั้นก็ตาม ผู้นั้นเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ต้องระวางโทษสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดที่สนับสนุนนั้น” ความหมายของผู้สนับสนุนการกระทำความผิดนี้จึงใช้อธิบายผู้สนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าวไว้ในมาตรา 245 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้

3.3) “ผู้สมคบกันในการกระทำความผิด” ตามมาตรา 245 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ ผู้สมคบกันในการกระทำความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ ปัญหาจึงมีว่า ตามมาตรา 245 วรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันในการกระทำความผิดมิใช่ตัวการในการกระทำความผิด ตามนัยมาตรา 83 ของ ประมวลกฎหมายอาญา หรือไม่ เนื่องจาก คำว่า “ตัวการ” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 บัญญัติว่า “ในกรณีความผิดใดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้ร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้นเป็นตัวการ ต้องระวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น” แต่ มาตรา 245 วรรคหนึ่ง ใช้คำว่า “ผู้ใด...สมคบกันในการกระทำความผิด” จึงมีความหมายว่า บุคคลมากกว่าหนึ่งคน และการสมคบกันในการกระทำความผิดนั้น อาจหมายถึงร่วมกันกระทำความผิดในความหมายของตัวการในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 83 ซึ่งการที่ผู้ใด สมคบกันในการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา บุคคลดังกล่าวย่อมเป็นตัวการตาม ประมวลกฎหมายอาญา ดังนี้ การบังคับใช้บทบัญญัติมาตรา 245 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ ศุภการ พ.ศ. 2560 จึงอาจยังมีปัญหาในการตีความเพื่อบังคับใช้กฎหมาย

(4) การเปรียบเทียบคดีตามกฎหมายศุภการ

4.1) การระงับหรือเลิกคดีอาญา

กฎหมายที่กำหนดความผิดอาญาสามารถแบ่งประเภทออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความผิดตามประมวลกฎหมาย ภาค 2 และภาค 3 และความผิดตามกฎหมายอื่นที่มีโทษในทาง อาญา เช่น ความผิดตามพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด หรือกฎหมายที่เรียกชื่ออย่างอื่น ส่วนโทษ ในทางอาญาแบ่งได้เป็น ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน¹³ การกำหนดโทษจะเป็นไป ตามพฤติการณ์และความร้ายแรงในการกระทำความผิด ซึ่งการแบ่งประเภทความผิดและโทษในทาง อาญาอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความผิดอาญาที่มีโทษร้ายแรง และความอาญาที่มีโทษ ไม่ร้ายแรง เช่น ความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวไม่เกิน 10,000 บาท เป็นต้น ดังนั้นการที่จะนำความผิดที่มีโทษเล็กน้อยมาพิจารณาตัดสินในชั้นศาลทุกคดีก็จะทำให้คดีรกศาลโดยไม่ จำเป็น นอกจากจะเป็นการสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายของรัฐ ยังสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายของ ประชาชนผู้เกี่ยวข้องในคดีอีกด้วย ได้แก่ ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลย ดังนั้นกฎหมายจึงมีการ อนุญาตให้ความผิดบางประเภทที่มีลักษณะไม่ร้ายแรงต่อความสงบสุขของชุมชนให้เลิกกันโดยไม่ต้อง นำคดีมาฟ้องศาล จึงมีบทบัญญัติว่าด้วยการเลิกคดีอาญาไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา มาตรา 37 มาตรา 38

¹³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18.

คำว่า คดีอาญาเล็กน้อยเป็นคำเทคนิค จะเล็กน้อยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 37 คือ คดีอาญาเล็กน้อยโดยยอมเสียค่าปรับอย่างสูง และคดีอาญาเล็กน้อยโดยการเปรียบเทียบของเจ้าพนักงานซึ่งมีนักกฎหมายได้ให้ความเห็นว่าการเล็กน้อยอาญาตาม มาตรา 37 มีผลเช่นเดียวการระงับคดีอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 79¹⁴

การเล็กน้อยอาญาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์และผู้มีอำนาจทำการเปรียบเทียบ ได้แก่

(1) ในคดีมีโทษปรับสถานเดียว เมื่อผู้กระทำผิดยอมยอมเสียค่าปรับในอัตราอย่างสูงสำหรับความผิดนั้นแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนศาลพิจารณา

(2) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีอื่นที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือความผิดต่อกฎหมายภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบแล้ว

(3) ในคดีความผิดที่เป็นลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือคดีที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษหรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทซึ่งเกิดในกรุงเทพมหานคร เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่นายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ได้เปรียบเทียบแล้ว

(4) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

การเปรียบเทียบโดยพนักงานสอบสวน จะยังไม่เสร็จเด็ดขาดจนกว่าพนักงานสอบสวนจะส่งบันทึกการเปรียบเทียบนั้นไปยังอัยการเพื่อขอตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 142 วรรคท้าย และมาตรา 144 เหตุนี้ คดีอาญาที่มีการเปรียบเทียบโดยชอบแล้วจะเล็กน้อยไปอย่างสมบูรณ์ ก็เมื่อพนักงานสอบสวนส่งบันทึกการเปรียบเทียบปรับนั้นไปให้พนักงานอัยการพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวน และพนักงานอัยการให้ความเห็นชอบในการเปรียบเทียบแล้ว จึงถือว่าคดีเล็กน้อยตามมาตรา 37 และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามมาตรา 39 (3) ส่วนการเปรียบเทียบโดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ย่อมเสร็จเด็ดขาดเมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาไม่เกินสิบห้าวัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 38 (1) โดยไม่ต้องส่งบันทึกการเปรียบเทียบนั้นไปยังพนักงานอัยการเหมือนการเปรียบเทียบของพนักงานสอบสวน

¹⁴ อีสุทธิ์ พันธุ์ฤทธิ์, การเล็กน้อยอาญา, (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553), 8.

4.2) การเปรียบเทียบคดีตามกฎหมายศุลกากร

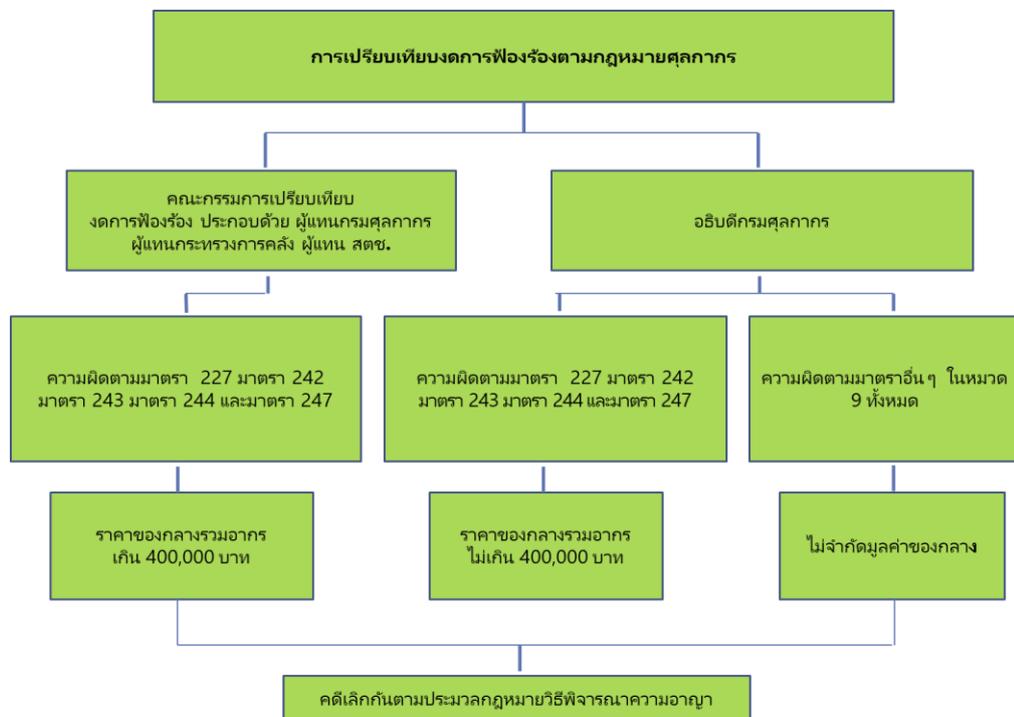
พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 256 บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับ มาตรา 257 บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าบุคคลนั้นยินยอมใช้ค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามที่อธิบดีเห็นสมควรแล้ว อธิบดีจะงดการฟ้องร้องเสียก็ได้ และให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีอธิบดีเห็นสมควรจะฟ้องบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ให้บันทึกเหตุผลในการฟ้องผู้กระทำความผิดไว้ด้วย”

มาตรา 257 บัญญัติว่า “ความผิดตามมาตรา 227 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 และมาตรา 247 ถ้าราคาของกลางรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วเกินกว่าสี่แสนบาท ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

คณะกรรมการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน ตามค่าเปรียบเทียบภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

ภาพที่ 2.1 แสดงกระบวนการเปรียบเทียบ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

การเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรนั้น ในคดีจะต้องปรากฏตัวผู้กระทำความผิด และผู้นั้นประสงค์จะให้มีการงดการฟ้องร้องในความผิดตามมาตรา 227 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 และ มาตรา 247

ผู้มีอำนาจในการการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ได้แก่ พนักงานสอบสวน อธิบดีกรมศุลกากร และคณะกรรมการเปรียบเทียบ กล่าวคือ

การเปรียบเทียบโดยพนักงานสอบสวน ในความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการศุลกากร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง กฎกระทรวง ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2469) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 กำหนดให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจเปรียบเทียบปรับและงดการฟ้องร้องในความผิดตามมาตรา 31 มาตรา 36 และมาตรา 96 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2496 มาตรา 5 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พุทธศักราช 2480 และมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พุทธศักราช 2490 เฉพาะความผิดเกี่ยวกับอากรเล็กน้อยๆ เฉพาะรายที่มีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินกว่าหนึ่งหมื่นบาท หากความผิดที่พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบนั้น เป็นคดีที่เกินอำนาจที่จะเปรียบเทียบปรับแล้ว คดีย่อมไม่เลิกกัน ผู้เสียหายยังคงมีสิทธิที่จะนำคดีมาฟ้องต่อศาลได้¹⁵

ส่วนการเปรียบเทียบโดยอธิบดีกรมศุลกากร อาจเป็นความผิดที่มีหรือไม่มีของกลางเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ ความผิดในมาตรา 227 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 และมาตรา 247 หรือมาตราอื่น เช่น ตามมาตรา 203 ที่บัญญัติว่า “ผู้ใดแจ้งข้อความ ให้ถ้อยคำ หรือตอบคำถามด้วยถ้อยคำอันเป็นเท็จ หรือไม่ตอบคำถามของพนักงานศุลกากรตามที่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดให้ตอบ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” หรือตามมาตรา 205 ที่บัญญัติว่า “ผู้ส่งของออกผู้ใดยื่นใบขนสินค้าขาออกเพื่อขอคืนอากรโดยแสดงข้อมูลเกี่ยวกับของไม่ถูกต้องและพนักงานศุลกากรพบว่าของนั้นไม่ตรงตามที่แสดงไว้ หรือมีปริมาณน้อยกว่าที่แสดง หรือไม่มีการส่งออกตามที่แสดง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของจำนวนเงินอากรที่ขอคืน แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่า หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ริบของนั้น” (สำหรับกรณีตามมาตรา 205 นี้ แม้อำนาจของกลางรวมค่าอากรจะเกินกว่าสี่แสนบาทก็ตาม หากมีการระงับคดียอมอยู่ในอำนาจของอธิบดีกรมศุลกากร ไม่ใช่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา 257 วรรคหนึ่ง

ในกรณีที่บุคคลที่จะถูกฟ้องร้องและยินยอมใช้ค่าปรับหรือ ทำความตกลงหรือทำทัณฑ์บนหรือให้ประกัน อธิบดีกรมศุลกากรจะงดการฟ้องร้องเสีย และให้อธิบดีบันทึกเหตุผลในการ

¹⁵ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 365/2502

ฟ้องผู้กระทำผิดนั้น นอกจากนี้ยังมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 38 ได้กำหนดกรอบการใช้ดุลพินิจในการเปรียบเทียบไว้ว่า “ในความผิดตามอนุมาตรา (2) (3) และ (4) แห่งมาตรา ก่อน ถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าวในมาตรานั้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุกให้มีอำนาจเปรียบเทียบ” จึงเห็นได้ว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ในการควบคุมการใช้ดุลพินิจของอธิบดีในการพิจารณาว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้กระทำผิดให้ดำเนินไปด้วยความเป็นธรรม เพราะหากคดีต่างๆ ไปที่มีข้อเท็จจริงเป็นอย่างเดียวกันอธิบดีกรมศุลกากร เห็นสมควรให้งดการฟ้อง แต่ในอีกคดีหนึ่งซึ่งมีข้อเท็จจริงเหมือนกันและไม่มีเหตุผลอันสมควรเป็น อย่างอื่น อธิบดีกรมศุลกากรกลับเห็นสมควรจะฟ้องบุคคลนั้น หากปฏิบัติดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมขึ้น กฎหมายจึงบัญญัติวิธีการควบคุมการใช้ดุลพินิจของอธิบดีในการฟ้องผู้กระทำผิด โดยให้บันทึกเหตุผลในการฟ้องผู้กระทำผิดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจดังกล่าวของอธิบดี

แต่อย่างไรก็ตามในการเปรียบเทียบปรับซึ่งกฎหมายศุลกากรบัญญัติให้เป็นอำนาจของอธิบดีนั้น อธิบดีได้มีคำสั่งคำสั่งกรมศุลกากรที่ 215/2557 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2557 เรื่องมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมศุลกากร หมวด 3 ส่วนที่ 1 (ก) ข้อ 9 มอบอำนาจเกี่ยวกับการดำเนินการด้านคดีศุลกากรทางอาญา ให้ผู้อำนวยการสำนัก หรือสำนักงานศุลกากรปฏิบัติราชการแทนอธิบดี สำหรับคดีที่สำนัก หรือสำนักงานศุลกากรนั้น หรือหน่วยงานอื่นเป็นผู้จับกุมหรือตรวจพบการกระทำความผิด หรือคดีที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้พื้นที่ที่รับผิดชอบปฏิบัติราชการแทนอธิบดี ข้อ 9.1 มีอำนาจเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตาม มาตรา 102 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 สำหรับคดีที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ปกติของการเปรียบเทียบงดการฟ้อง และตามคำสั่งกรมฯ ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2557 ให้คดีที่สำนัก สำนักงาน หรือด่านศุลกากรส่งคดีไปก่อนวันที่คำสั่งมอบหมายใหม่ใช้บังคับ แต่ยังไม่ได้ส่งให้ผู้อำนวยความสะดวกกฎหมาย อนุมัติการเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องให้ ผู้อำนวยการสำนัก หรือผู้อำนวยการสำนักงาน มีอำนาจอนุมัติให้เปรียบเทียบงดการฟ้องร้องคดีดังกล่าวได้ตามคำสั่งมอบอำนาจใหม่นั้น ซึ่งการที่อธิบดีมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการสำนัก หรือสำนักงาน ทำการเปรียบเทียบระงับคดีแทนอธิบดีซึ่งเป็นผู้ทรงอำนาจตามกฎหมายอาจมีประเด็นข้อกฎหมายว่า อธิบดีสามารถมอบอำนาจได้หรือไม่ เพียงใด

ส่วนการเปรียบเทียบโดยคณะกรรมการเปรียบเทียบจะทำได้ตามบทบัญญัติมาตรา 257 วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่าความผิดตามมาตรา 227 มาตรา 242 มาตรา 243 มาตรา 244 และมาตรา 247 ถ้าราคาของกลางรวมค่าอากรเข้าด้วยแล้วเกินกว่าสี่แสนบาทให้คณะกรรมการเปรียบเทียบ ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนกรมศุลกากร ผู้แทนกระทรวงการคลัง และผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจเปรียบเทียบได้¹⁶ มีผู้ให้ความเห็นว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการจะต้องครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด มิฉะนั้นจะไม่มีคณะกรรมการเปรียบเทียบที่ชอบด้วยกฎหมาย และ

¹⁶ มาตรา 257 วรรคสอง

การใดที่บุคคลเหล่านั้นกระทำลงไปย่อมไม่มีผลเป็นการดำเนินการของคณะกรรมการเปรียบเทียบ อันจะทำให้คดีเลิกกันตามมาตรา 257 วรรคสาม บัญญัติไว้¹⁷

ซึ่งมีผลของการระงับคดีตามมาตรา 256 วรรคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องหายินยอม ใช้ค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามที่อธิบดีกรมศุลกากรเห็นสมควรแล้ว อธิบดีกรมศุลกากรจะงดการฟ้องร้องเสียก็ได้ การงดการฟ้องร้องจะทำให้คดีเลิกกันตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 37 (4) บัญญัติว่า คดีอาญาเลิกกันได้ ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงาน เจ้าหน้าทีแล้ว และย่อมมีผลต่อเนื่องไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (3) ที่ว่า สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป เมื่อคดีเลิกกัน ตามมาตรา 37 ดังนี้ คดีอาญาความผิด ที่เกี่ยวกับศุลกากรที่มีการเปรียบเทียบแล้ว คดีดังกล่าวย่อมเลิกกัน จะนำคดีอาญานั้นไปฟ้องต่อศาล อีกไม่ได้

ตามมาตรา 256 วรรคหนึ่ง ที่ว่า “บุคคลนั้นยินยอมใช้ค่าปรับ หรือได้ทำความ ตกลง หรือทำให้ทัณฑ์บน หรือให้ประกันตามที่อธิบดีกรมศุลกากรเห็นสมควรแล้ว” เช่นนี้จะถือว่าเป็น คดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ ในข้อนี้ จะเห็นได้ว่ากรณีตามมาตรา 256 วรรคหนึ่ง ดังที่เพิ่งกล่าวนี้มีถ้อยคำเหมือนตามมาตรา 257 วรรค สาม ที่ว่า “เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบได้ทำการเปรียบเทียบกรณีใด และผู้ต้องหาได้ชำระเงิน ค่าปรับ หรือได้ทำความตกลง หรือทำทัณฑ์บน หรือให้ประกัน ตามค่าเปรียบเทียบภายใน ระยะเวลา ที่คณะกรรมการเปรียบเทียบกำหนดแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา” ดังนี้ ตามมาตรา 256 วรรคหนึ่ง ซึ่งมีการเปรียบเทียบตามกฎหมายอื่น ที่มีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ เป็นการเปรียบเทียบตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 จึงมีผลให้คดีซึ่งเปรียบเทียบและผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบของพนักงาน เจ้าหน้าทีแล้วเป็นอันเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 37 (4)

คดีอาญาจะเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37 (4) โดยการเปรียบเทียบคดีตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มาตรา 256 วรรคหนึ่ง และ มาตรา 257 วรรคสาม ก็ต่อเมื่อบุคคลผู้กระทำความผิดตกลงยินยอมและใช้ค่าปรับก่อนถูกฟ้องเท่านั้น¹⁸ และ ย่อมมีผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (3) ที่ว่าสิทธินำคดีอาญามาฟ้อง ย่อมระงับไป เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา 37 หากมีการทำความตกลง แต่ผู้กระทำความผิดมิได้ดำเนินการ

¹⁷ ชูชาติ อัครโรจน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, 510.

¹⁸ เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4082/2534

ตามข้อตกลง คดียังไม่ระงับ เช่น จำเลยขอทำความตกลงระงับคดี แต่จำเลยมิได้ดำเนินการตามข้อตกลง คดียังไม่ระงับ¹⁹

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. ชูชาติ อัครโรจน์ ได้ให้ความเห็นว่า²⁰ โทษปรับที่จะลงตามกฎหมายศุลกากรไม่ใช่โทษปรับธรรมดาตามกฎหมายอาญา แต่เป็นโทษปรับพิเศษ โดยทั่วไปเรียกกันว่า “โทษปรับในทางภาษีอากร” ซึ่งในเรื่องนี้พระราชบัญญัติศุลกากรได้มีบัญญัติไว้เพื่อปราบปรามการโกงภาษีอากร เพราะเหตุนี้เองในเรื่องโทษปรับที่จะลงตามพระราชบัญญัติศุลกากรจึงอาจมี “การเปรียบเทียบ” ได้ ซึ่งในศาลที่ต้องบังคับตามกฎหมายอาญาจะนำวิธีการเช่นนี้มาใช้ไม่ได้เป็นอันขาด อนึ่งคำว่า “ทำความตกลง” ซึ่งระบุไว้ให้เป็นอำนาจของอธิบดีนั้น หมายความว่าอธิบดีมีอำนาจที่จะทำการเปรียบเทียบหรือประนีประนอมอย่างหนึ่งอย่างใดกับผู้กระทำผิดได้ ทั้งนี้ อยู่ในดุลพินิจของอธิบดี ซึ่งสอดคล้องกับถ้อยคำที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 256 วรรคหนึ่ง ว่า “ตามที่อธิบดีเห็นสมควร” ดังนั้น การที่อธิบดีจะลดจำนวนเงินที่ผู้กระทำผิดจะต้องชำระเท่าใดก็ได้ (ดังเช่น กิ่งหนึ่ง) ในเมื่อเห็นสมควรจึงไม่ขัดข้องประการใด แต่การเช่นว่านี้ย่อมกระทำได้อาศัยบทบัญญัติแห่งมาตรา 256 วรรคหนึ่ง นั้นเอง มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญา การตีความเช่นนี้หาเป็นการเสียหายแก่ผู้กระทำผิดไม่ เพราะผู้กระทำผิด อาจเลือกได้โดยเสรีที่จะขอให้ศาลตัดสินที่จะขอให้งดการฟ้องร้องตามนัยแห่งการเปรียบเทียบของเจ้าพนักงานศุลกากร

ในกรณีที่การกระทำผิดที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายนั้น มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เป็นความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย กรณีความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้บังคับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ที่จะต้องใช้กฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดลงโทษแก่ผู้กระทำผิดนั้น หากความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร มีโทษหนักกว่ากฎหมายอื่น การเปรียบเทียบตามกฎหมายศุลกากรย่อมคุ้มครองผู้กระทำผิดมิให้ต้องถูกฟ้องร้องในความผิดนั้นและความผิดตามกฎหมายอื่นอีก แต่หากความผิดตามกฎหมายศุลกากรมีโทษต่ำกว่ากฎหมายอื่นแล้ว การลงโทษผู้กระทำผิดก็ต้องใช้กฎหมายอื่น การเปรียบเทียบตามกฎหมายศุลกากรไม่อาจกระทำได้ หากเปรียบเทียบไปย่อมไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญามาตรา 90 ไม่ทำให้คดีเลิกกัน เนื่องจากยังไม่ถือว่ามี การเปรียบเทียบในความผิดอื่น ดังนั้น จึงสามารถดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดตามกฎหมายที่มีโทษหนักที่สุดได้อีก²¹

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2342/2532 วินิจฉัยไว้ว่า การที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ลงโทษจำเลยฐานนำเงินตราไทยออกไปนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ซึ่งกฎหมายมาตรานี้บัญญัติเกี่ยวกับโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำผิดว่า ...สำหรับความผิดครั้งหนึ่งๆ

¹⁹ เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2369/2532

²⁰ ชูชาติ อัครโรจน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560, 507.

²¹ คำวินิจฉัยสำนักอัยการสูงสุดที่ 25/2536

ให้ปรับเป็นเงินสี่เท่าราคาของซึ่งได้รวมค่าอาหารเข้าด้วยแล้ว หรือจำคุกไม่เกินสิบปี หรือทั้งจำทั้งปรับ บทกฎหมายดังกล่าวมิได้ให้ดุลพินิจของศาลที่จะใช้อำนาจเปรียบเทียบน้อยกว่านั้น หรือเป็นอย่างอื่นได้ เมื่อศาลชั้นต้นปรับจำเลยเป็นเงินสี่เท่าของจำนวนเงินตราที่นำออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ศาลฎีกาไม่อาจปรับให้น้อยลงหรือลงโทษสถานเบากว่าที่ศาลชั้นต้นกำหนด

ตารางที่ 2.1 แสดงหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
(38)	มาตรา 239 ผู้ใดขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานศุลกากร ซึ่งมีอธิบดีมอบหมายตามมาตรา 157 ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	<p>ข้อ 1 กรณีขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานศุลกากรซึ่งมีอธิบดีมอบหมายตามมาตรา 157</p> <p>หากการทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 138 และมาตราอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอัตราโทษหนักกว่าไม่ว่าจะเป็นการกระทำความผิดเพียงความผิดต่อกฎหมายหลายบท หรือต่างกรรมต่างวาระ ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดี</p> <p>ข้อ 2 กรณีไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานศุลกากรซึ่งอธิบดีมอบหมายตามมาตรา 157</p>	ปรับ 50,000 บาท
(39)	มาตรา 240 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานศุลกากรหรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานศุลกากรตามมาตรา 160 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท	-	ปรับ 5,000 บาท

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
(40)	มาตรา 242 นายเรือผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของพนักงานศุลกากรหรือขีดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานศุลกากรตามมาตรา 164 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ	-	ปรับ 10,000 บาท
(41)	มาตรา 242 ผู้ใดนำเข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร หรือเคลื่อนย้ายของออกไปจากยานพาหนะ คลังสินค้า ทันท์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต หรือเขตปลอดอากร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้รับของนั้นไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่ ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน	ข้อ 1 กรณีนำเข้ามาในหรือส่งออกป็นอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร หรือเคลื่อนย้ายของออกไปจากยานพาหนะ คลังสินค้า ทันท์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต หรือเขตปลอดอากร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร ข้อ 2 กรณีตรวจพบการกระทำความผิดที่ทำอากาศยาน (1) กรณีตรวจพบและจับกุมผู้ต้องหาขณะอยู่ในช่องเขียว ช่องลูกเรือ ช่องเอก สิทธิทางการทูต และช่องผู้ติดบัตรอนุญาตในพื้นที่ตรวจของศุลกากร แต่ยังไม่พ้นห้องตรวจของผู้โดยสาร หรือภายในอาคารผู้โดยสารขาเข้าระหว่างประเทศชั้นใน	ปรับสองเท่าของราคาของรวมค่าอากร กับอีกหนึ่งเท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีอื่น ๆ (ถ้ามี) และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
		ถ้าของกลางเป็นสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าตามบัญชี CITES หมายเลข 1 หรือตัวนิ่มและซากตัวนิ่มหรือพันธุ์พืชป่าตามบัญชี CITES หมายเลข 1	ปรับหนึ่งเท่าของราคารวมค่าอากรกับอีกหนึ่งเท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีอื่น ๆ (ถ้ามี) และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน
		กรณีตรวจพบและจับกุมผู้ต้องหาภายหลังผ่านพื้นที่ห้องตรวจของผู้โดยสาร	ปรับสองเท่าของราคารวมค่าอากรกับอีกหนึ่งเท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีอื่น ๆ (ถ้ามี) และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน
		(2) กรณีตรวจพบและจับกุมผู้ต้องหาภายหลังผ่านพื้นที่ห้องตรวจของผู้โดยสาร	ปรับสองเท่าของราคารวมค่าอากรกับอีกหนึ่งเท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีอื่น ๆ (ถ้ามี) และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
		(3) กรณีความผิดตาม (1) และ (2) ถ้าเป็นการนำเข้ามาในลักษณะชุกช่อนโดยวิธีการอันแยบยล เพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่ตรวจพบ	ปรับสี่เท่าของราคาของรวมค่าอากรและให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดินและให้แจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลที่ต่อสู้อัตโนมัติของการจับกุม
		หากการต่อสู้อัตโนมัติดังกล่าวเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำการจับกุมได้รับอันตราย	ให้ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีโดยไม่รับทำความ ตกลงงดการฟ้องร้อง
		ข้อ 4 ในกรณีของกลางเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงมีปริมาณ ตั้งแต่ 5,000 ลิตรขึ้นไป	ให้ปรับสี่เท่าของราคาของรวมค่าอากร และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน
		หากของกลางตามวรรคหนึ่งมีปริมาณต่ำกว่า 5,000 ลิตร	ให้ปรับสองเท่าของราคาของรวมค่าอากร กับอีกหนึ่งเท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเพื่อมหาดไทย และภาษีอื่น ๆ (ถ้ามี) และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
		<p>ข้อ 5 กรณีนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือเข้ามาใน หรือนำออกไปนอกประเทศ</p> <p>(1) ความผิดฐานนำหรือพาหรือพยายามนำหรือพาเงินตราออกไปนอกประเทศ โดยไม่ได้รับอนุญาต</p>	<p>ให้ผู้ต้องหายกเงินตราของกลางให้เป็นของแผ่นดินและคืนเงินตราให้แก่ผู้ต้องหาตามจำนวนที่มีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน เว้นแต่กรณีที่ผู้ต้องหาได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อนถูกจับกุมให้นำเงินตราออกไปจำนวนเท่าใดก็ให้คืนเงินตราจำนวนที่ได้รับอนุญาต และที่มีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาต</p>
		<p>(2) บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือนั้นต่อพนักงานศุลกากรทุกแห่ง เป็นการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560 ซึ่งออกโดย</p>	<p>ปรับ 20,000 บาท และให้ผู้ต้องหาปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามประกาศกระทรวงการคลัง แล้วให้คืนเงินตราเงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมือของกลางให้แก่ผู้ต้องหาไปได้ แต่ถ้ามีข้อเท็จจริง</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
		<p>อาศัยอำนาจตามความในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเป็นความผิดฐานส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศโดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าวต่อพนักงานศุลกากร ดังต่อไปนี้</p>	<p>และพยาน หลักฐานว่าเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าวเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เปรียบเทียบประจักษ์คดีในความผิดดังกล่าว โดยให้ผู้ต้องหายกเงินตราเงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมือของกลางทั้งจำนวนให้เป็นของแผ่นดิน</p>
		<p>(2.1) เงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท</p> <p>(2.2) เงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า</p>	

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบองค์การฟ้องร้อง
		<p>(3) ตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ดังต่อไปนี้</p> <p>(3.1) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท</p> <p>(3.2) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า</p> <p>(4) เงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือตาม (2) และ (3) ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท หรือเทียบเท่า</p>	
		ข้อ 6 กรณีที่ของกลางเป็นของที่ไม่ต้องชำระอากรศุลกากร ไม่ว่าจะตรวจพบ ณ ที่ใดในราชอาณาจักร	ให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน
		ข้อ 7 กรณีตรวจพบและจับกุมผู้ต้องหาที่ด่านพรมแดน หรือด่านศุลกากร	ให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบการฟ้องร้อง
		ถ้าของกลางเป็นสัตว์ป่าหรือซากสัตว์ป่าตามบัญชี CITES หมายเลข 1 หรือตัวนิ่มและซากตัวนิ่มหรือพันธุ์พืชป่าตามบัญชี CITES หมายเลข 1	ปรับหนึ่งเท่าของราคาของรวมค่าอากรกับอีกหนึ่งเท่าของภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีเฟ้อมหาดไทย และภาษีอื่น ๆ (ถ้ามี) และให้ยกของกลางให้เป็นของแผ่นดิน
		ข้อ 8 กรณีที่ได้มีการนำสินค้าบรรทุกขึ้นเรือและส่งออกนอกราชอาณาจักรโดยผู้ส่งของออกมิได้ส่งข้อมูลใบขนสินค้าออกในระบบศุลกากร อิเล็กทรอนิกส์ (TCES) เพื่อปฏิบัติพิธีการศุลกากร หากข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ส่งของออกมิได้มีเจตนาทุจริตในการนำของออกไปโดยไม่ผ่านพิธีการศุลกากร หรือหลีกเลี่ยงอากร	ปรับตัวแทนเรือผู้ส่งของออกและผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกันเป็นเงิน 50,000 บาท และให้ระงับการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรทุกประเภท เฉพาะใบขนสินค้าขาออกฉบับนั้น
		กรณีตามวรรคหนึ่ง หากกระทำความผิดซ้ำครั้งต่อไปในรอบปีปฏิทิน	ให้เพิ่มโทษอีกร้อยละห้าสิบของโทษที่ได้รับครั้งแรก

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

7 04 02 01	ฐานความผิด	รายละเอียด หรือลักษณะของการกระทำความผิด	เกณฑ์เปรียบเทียบงดการฟ้องร้อง
(42)	<p>มาตรา 243 ผู้ใดนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากร โดยเจตนาจะฉ้ออากรที่ต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินตั้งแต่ครึ่งเท่าแต่ไม่เกินสี่เท่าของค่าอากรที่ต้องเสียเพิ่ม หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ไม่ว่าจะมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่</p> <p>ผู้ใดพยายามกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน</p>	<p>ข้อ 1 ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากรหรือพยายามหลีกเลี่ยงอากรเป็นเหตุให้อากรขาด</p> <p>(1) อากรขาดไม่เกิน 50,000 บาท</p>	<p>ให้ปรับครึ่งเท่าของอากรที่ขาดและให้ชำระค่าภาษีอากรที่ขาดให้ครบถ้วน พร้อมเบี้ยปรับเงินเพิ่มตามกฎหมาย</p>
		<p>(2) อากรขาดเกิน 50,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท</p>	<p>ให้ปรับหนึ่งเท่าของอากรที่ขาดและให้ชำระค่าภาษีอากรที่ขาดให้ครบถ้วน พร้อมเบี้ยปรับเงินเพิ่มตามกฎหมาย</p>

2. การขนเงินสดข้ามแดน

(1) มาตรการทางกฎหมาย

คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนินมาตรการทางการเงิน (The Financial Action Task Force – FATF) ได้มีการออกมาตรการในการตรวจสอบการขนเงินข้ามแดนเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้ก่อการร้าย และอาชญากรอื่น ไม่สามารถหาเงินมาสนับสนุนกิจกรรมของตน หรือไม่สามารถพอกเงินที่เป็นรายได้จากการก่ออาชญากรรมด้วยวิธีการขนเงินตราและตราสารที่ออกให้แก่ผู้ถือที่เปลี่ยนมือได้ข้ามพรมแดนประเทศ ทั้งนี้ FATF ได้ระบุข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตรวจสอบการขนเงินข้ามแดนไว้ในข้อ 32²² ว่า

- แต่ละประเทศควรมีมาตรการเพื่อตรวจค้นการขนส่งเงินตรา (Physical cross-border transportation of currency) และตราสารเปลี่ยนมือผู้ถือ (Bearer negotiable instrument) ข้ามแดนหรือระหว่างประเทศ

- สกัดกั้นหรือยับยั้งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือที่ต้องสงสัยว่าเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับการให้เงินสนับสนุนแก่การก่อการร้าย (Terrorism Financing หรือ TF) หรือการพอกเงิน (Money Laundering หรือ ML)

- สกัดกั้นหรือยับยั้งเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือที่ออกให้แก่ผู้ถือซึ่งสำแดงหรือแจ้งผิด (Falsely declared or disclosed)

- ในกรณีที่เงินตราหรือตราสารเปลี่ยนมือเกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายการพอกเงิน หรือความผิดมูลฐาน แต่ละประเทศควรนำมาตราการต่าง ๆ มาใช้ ซึ่งรวมถึงมาตรการทางกฎหมายตามข้อเสนอแนะของ FATF ด้วย

- บุคคลทุกคนที่ขนเงินสดหรือตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดนที่มีมูลค่าเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือยูโร ต้องยื่นสำแดงรายการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

เพื่อให้การปฏิบัติงานด้าน AML/CFT มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ประเทศไทยจึงกำหนดมาตรการในการตรวจสอบการขนเงินข้ามแดนไว้ ดังต่อไปนี้

²² Financial Action Task Force (on Money Laundering) (FATF), International Standards on Combating Money Laundering and The Financing of Terrorism & proliferation, The FATF Recommendations, แปลโดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2555).

1.1) พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายหลักซึ่งให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังออกกฎกระทรวงควบคุมจำกัด หรือห้ามการปฏิบัติกิจการทั้งปวงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงิน หรือมีเงินตราต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้อง และกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่ปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย ประกาศ คำสั่ง โดยมีเจตนารมณ์เพื่อ

1. เพื่อรวบรวมเงินตราต่างประเทศไว้ในแหล่งกลาง
2. เพื่อควบคุมการใช้จ่ายเงินตราต่างประเทศให้เป็นไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
3. เพื่อป้องกันการโอนทุนออกนอกประเทศ
4. เพื่อรักษาค่าภายนอกของเงินบาท หรืออัตราแลกเปลี่ยนไว้ให้มั่นคง

1.2) กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้ออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 กำหนดมาตรการในการควบคุมการนำเงินตราไทยออกไปนอกประเทศและมาตรการควบคุมการนำเงินตราต่างประเทศออกไปหรือเข้ามาในประเทศ ดังนี้

ข้อ 9²³ นอกจากในกรณีที่รัฐมนตรีได้มีคำสั่งยกเว้นโดยทั่วไปไว้ ห้ามมิให้บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน”

บทบัญญัติข้อ 9 เป็นการกำหนดมาตรการสำหรับการนำเงินตรา (เงินตราไทย) ออกนอกประเทศไทย โดยกำหนดให้การนำเงินตราไทยออกนอกประเทศในจำนวนตั้งแต่ 50,000 บาท ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงานแลกเปลี่ยนเงิน ทั้งนี้โดยมีเจตนารมณ์เพื่อควบคุมการไหลออกของเงินตราไทย ซึ่งเป็นเหตุผลสำคัญในทางเศรษฐกิจ ต่อมาเมื่อได้มีการปรับปรุงเงื่อนไขในการควบคุมการส่งหรือนำเงินตราหรือหลักทรัพย์อันมีค่าหรือพึงจ่ายเป็นเงินตราออกนอกประเทศได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน ควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน กล่าวคือ การส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ในจำนวนไม่เกินสองล้านบาทไม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน²⁴ ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่การค้าขายตาม

²³ ข้อ 9 แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485.

²⁴ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน แก้ไขเพิ่มเติมโดยแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ ๗).

แนวชายแดน ซึ่งนิยมใช้เงินตราเป็นสื่อกลางในการค้าขาย และเพื่อให้ทางราชการสามารถแก้ไขปรับปรุงวงเงินตราที่บุคคลจะนำติดตัวออกนอกประเทศได้ทันต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศ และให้สอดคล้องกับการกำหนดมูลค่าเงินตราที่จะนำเข้ามาในประเทศตามข้อ 10 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497)

ส่วนมาตรการควบคุมการนำเงินตราต่างประเทศออกไปหรือเข้ามาในประเทศปรากฏในข้อ 10²⁵ ของกฎกระทรวงฯ ที่บัญญัติว่า “บุคคลใดนำเงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันเกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศนั้นตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากรทุกแห่ง หรือเจ้าพนักงานประจำด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านพรมแดน หรือช่องทางอื่นใดซึ่งใช้เป็นทางออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ เฉพาะที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในขณะที่ผ่านด่านหรือช่องทางดังกล่าว

จำนวนเงินตราต่างประเทศที่รัฐมนตรีกำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่เกินห้าหมื่นดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าพนักงานได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้วให้รวบรวมจัดส่งข้อมูลที่ได้รับแจ้งไปยังกระทรวงการคลังต่อไป”

มาตรการตามบทบัญญัติดังกล่าว มีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันการนำเงินตราต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศโดยไม่จำกัด การลักลอบส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายต่อความมั่นคงทางการเงินของประเทศและเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการปราบปรามการค้ายาเสพติด และการปราบปรามการฟอกเงินของรัฐ สมควรกำหนดมาตรการกำกับดูแลการเคลื่อนไหวของเงินตราต่างประเทศ โดยให้ผู้นำ เงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่าเกินจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศนั้น

²⁵ ข้อ 10 แก้ไขเพิ่มเติมโดย กฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485.

1.3) พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

เมื่อประเทศไทยได้เข้ารับการประเมินการปฏิบัติตามมาตรฐานสากลด้าน AML/CFT ในรอบที่ 3 จากกลุ่ม APG ระหว่างปี พ.ศ. 2559 ถึง พ.ศ. 2560 โดยผลการประเมินคะแนนความสอดคล้องด้านกฎหมายในส่วนของการขนเงินข้ามแดน ประเทศไทยได้รับการประเมินในระดับ PC²⁶ (Partially compliant) หรือสอดคล้องเพียงบางส่วนกับมาตรฐานสากล ซึ่งผลการประเมินระบุว่า แม้ว่าประเทศไทยจะมีความเสี่ยงสูงจากการไม่สำแดงเงิน ข้ามแดนและการไหลเข้าของทรัพย์สินที่ได้จาก ความผิดมูลฐานจากประเทศเพื่อนบ้าน แต่ยังไม่มีการเพิ่มมาตรการเพียงพอต่อการขนเงินข้ามแดน การลงโทษและผลการดำเนินงานยังไม่มีผลเป็นการยับยั้ง อำนาจในการยึด อาัยัด และริบเงินที่ตรวจ พบยังไม่เพียงพอ และควรดำเนินการตามกฎหมายมากกว่านี้ ผู้ประเมินเสนอแนะแนวทางให้ปรับปรุง แก้ไขระบบการสำแดงเงินสดและตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดน เพิ่มการสืบสวนและโทษเพื่อปราบปราม การลักลอบขนเงินเนื่องจากมีความเสี่ยงสูง และควรติดตั้งระบบแจ้งข้อมูลผู้โดยสารล่วงหน้า (Advanced Passenger Information: API) ตามด่านชายแดนสำหรับสนับสนุนระบบรายงาน เงินหรือตราสารข้ามแดน เพื่อให้ตรวจจับผู้ไม่สำแดงได้ดียิ่งขึ้น

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 ประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องจากการประเมินครั้ง ก่อน โดยกำหนดมาตรการในการทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ รวมทั้งกำหนดให้เงินตรา เงินตรา ต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ เป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย ดังต่อไปนี้

มาตรา 6/1 บัญญัติว่า “นอกจากการออกกฎกระทรวงตามมาตรา 4 เพื่อ ประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดเกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและ ตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

ตราสารเปลี่ยนมือตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน เช็ค หรือตราสารอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด แต่ไม่รวมถึงตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุชื่อผู้รับเงิน และมีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ

เงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา นี้ ให้ถือว่าเป็น ของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง มาใช้บังคับ”

²⁶ ระดับความสอดคล้องด้านกรอบกฎหมายฯ แต่ละข้อแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ 1) ไม่สอดคล้อง (Non-compliant: NC) 2) สอดคล้องบางส่วน (Partially compliant: PC) 3) สอดคล้องเป็นส่วนใหญ่ (Largely compliant: LC) และ 4) สอดคล้อง (Compliant: C).

มาตรา 8 ทวิ บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบส่งหรือนำเงินออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย ให้ถือว่าเงินตรา เงินตราต่างประเทศ ธนาคารบัตรต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศเป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

ตราสารเปลี่ยนมือตามวรรคหนึ่ง หมายความว่า ตัวแลกเงิน ตัวสัญญาใช้เงิน เช็ค หรือตราสารอื่นใดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด แต่ไม่รวมถึงตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุชื่อผู้รับเงิน และมีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ

การส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือหรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ ธนาคารบัตรต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีใด ๆ ให้ถือว่าเป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย และให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำความผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่การกระทำดังกล่าวรวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง”

ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ได้ออกกฎกระทรวง และประกาศกระทรวงการคลัง กำหนดมาตรการในการควบคุมการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ และกำหนดมาตรการเกี่ยวกับการนำเงินตราไทยออกไปนอกประเทศ เพื่อควบคุมการไหลออกของเงินตราไทย ที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

(1) กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559

(2) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6)

(3) ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 7)

(แก้ไขเพิ่มเติมประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 31 มีนาคม 2547)

โดยรายละเอียดหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวข้างต้น สามารถแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

(1) การนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

การนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์

เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 ประกอบประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560 และ โดยมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

1) การแจ้งรายการเงินตรา (เงินบาท) หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ

การส่งหรือนำเงินตรา (เงินบาท) เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมืองดกล่าวต่อพนักงานศุลกากร ในขณะที่ผ่านศุลกากรทุกแห่ง ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559²⁷ ประกอบประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560²⁸ ดังต่อไปนี้

²⁷ กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 112 ก ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2559)

“บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์หรือตราสารเปลี่ยนมืออันมีมูลค่ารวมกันเกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือนั้นตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากรทุกแห่ง หรือเจ้าพนักงานประจำด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านพรมแดน หรือช่องทางอื่นใดซึ่งใช้เป็นทางออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศเฉพาะที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ในขณะที่ผ่านด่านหรือช่องทางดังกล่าว

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าพนักงานได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รวบรวมจัดส่งข้อมูลที่ได้รับแจ้งไปยังกระทรวงการคลังและสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป”

²⁸ ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560)

ข้อ 1 บุคคลใดส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมืองดต่อไปนี้ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศหรือตราสารเปลี่ยนมืองดกล่าวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากรทุกแห่ง ตามแบบแนบท้ายประกาศนี้

- (1) เงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท
- (2) เงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า
- (3) ตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมืองดต่อไปนี้

(ก) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท

ตารางที่ 2.2 แสดงข้อมูลการแจ้งรายการ

การแจ้งรายการ	
เงินบาท	เงินบาทที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ที่มีมูลค่ารวมกันเกินกว่า 450,000 บาท
เงินตราต่างประเทศ	เงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า
ตราสารเปลี่ยนมือ ที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงิน และไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ เช่น ตั๋วแลกเงิน / ตั๋วสัญญาใช้เงิน / เช็ค	❖ ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาทอันมีมูลค่ารวมกันเกินกว่า 450,000 บาท ❖ ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐ หรือเทียบเท่า
เงินบาท เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ	เงินบาท เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท หรือเทียบเท่า

(ข) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

ข้อ ๒ บุคคลใดส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาทหรือเทียบเท่าออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านมาศุลกากรทุกแห่ง ตามแบบแนบท้ายประกาศนี้.

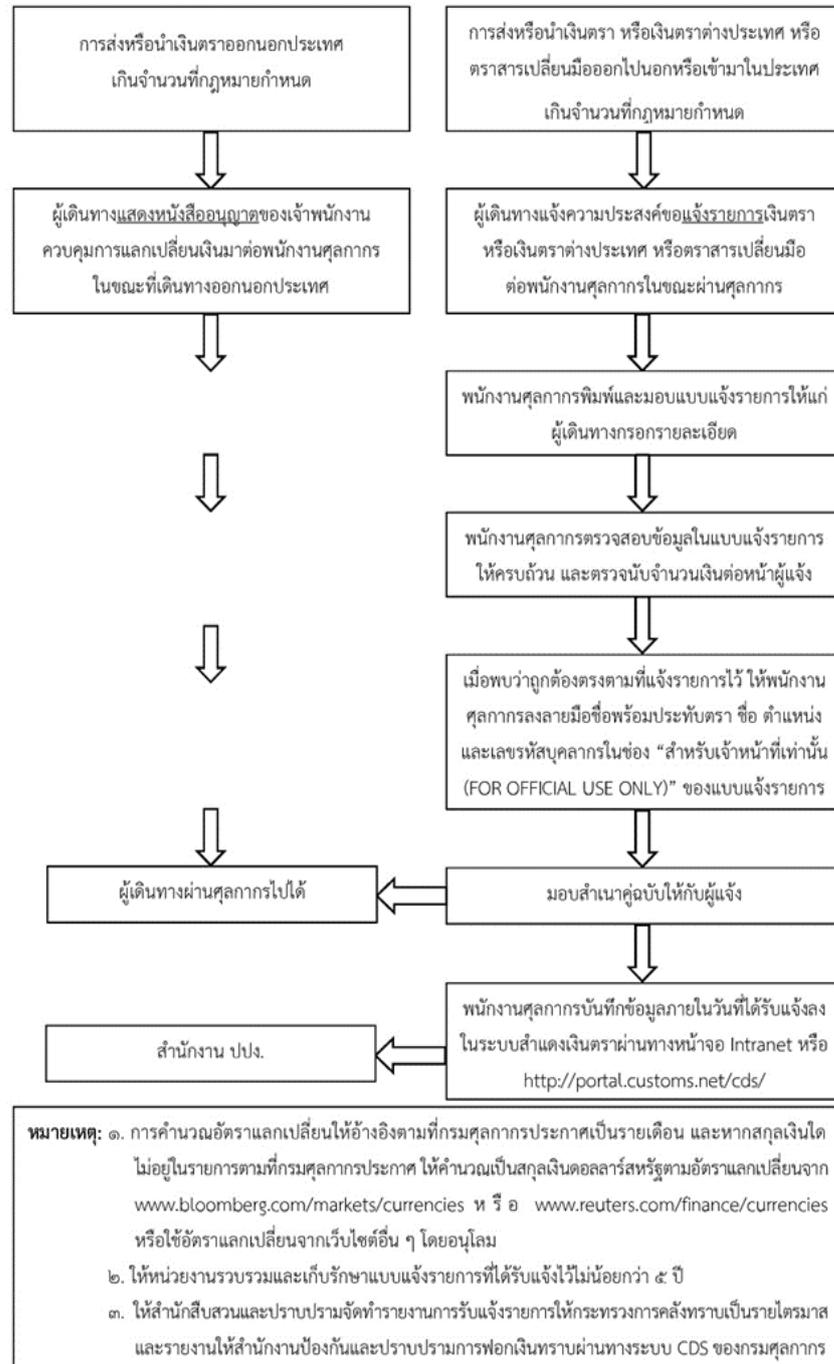
แบบแจ้งรายการ เงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ กรมศุลกากร		CUSTOMS DECLARATION FORM FOR THAI OR FOREIGN CURRENCY OR NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS THE CUSTOMS DEPARTMENT																																						
โปรดเขียนตัวบรรจงและทำเครื่องหมาย ☒ ☒ PLEASE WRITE CLEARLY IN BLOCK LETTERS AND MARK																																								
<p>1 ชื่อสกุล (FAMILY NAME) _____</p> <p>2 ชื่อตัวและชื่อรอง (FIRST NAME AND MIDDLE NAME) _____</p> <p>3 สัญชาติ (NATIONALITY) _____</p> <p>4 เลขที่หนังสือเดินทาง (PASSPORT NUMBER) _____</p> <p>5 วัน เดือน ปีเกิด (DATE OF BIRTH) <table border="1" style="display: inline-table; border-collapse: collapse;"> <tr><td>๘</td><td>๘</td><td>๓</td><td>๓</td><td>๙</td><td>๙</td><td>๙</td><td>๙</td></tr> </table> ☐ ชาย ☐ หญิง (MALE) (FEMALE) </p> <p>6 อาชีพ (OCCUPATION) _____</p> <p>7 ที่อยู่ปัจจุบัน (HOME ADDRESS) _____ _____ _____</p> <p>8 ข้อมูลการเดินทาง (TRAVEL DETAILS) ☐ ทางอากาศ (AIR) ☐ ทางน้ำ (SEA) ☐ ทางบก (ROAD) ☐ ทางราง (RAIL) ☐ อื่นๆ (OTHER) เที่ยวบินหรือพาหนะอื่น (FLIGHT OR OTHER VEHICLE NO.) _____ 9 ประเทศต้นทาง (PLACE/COUNTRY OF ORIGIN) _____ 10 ประเทศที่ต่อทางทะเล (TRANSIT COUNTRIES) _____ 11 ประเทศปลายทาง (NEXT DESTINATION) _____ </p>	๘	๘	๓	๓	๙	๙	๙	๙	<p>แจ้งรายการเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ (HEREBY DECLARE TO BRING THE FOLLOWING AMOUNT OF THAI OR FOREIGN CURRENCY OR NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS)</p> <p>1 ☐ นำเข้า (ARRIVAL) ☐ นำออก (DEPARTURE)</p> <p>2 จำนวนเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ (AMOUNT OF THAI OR FOREIGN CURRENCY)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>สกุลเงิน (CURRENCY)</th> <th>จำนวนเงิน (AMOUNT)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>บาท (THB)</td><td></td></tr> <tr><td>ดอลลาร์สหรัฐ (USD)</td><td></td></tr> <tr><td>ยูโร (EUR)</td><td></td></tr> <tr><td>เยน (JPY)</td><td></td></tr> <tr><td>หยวน (CNY)</td><td></td></tr> <tr><td>ปอนด์ (GBP)</td><td></td></tr> <tr><td>อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)</td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>จำนวนเงินของตราสารเปลี่ยนมือ (AMOUNT OF THE PAYMENT OF NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>ตราสารเปลี่ยนมือ NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS</th> <th>จำนวนเงิน (AMOUNT)</th> <th>สกุลเงิน (CURRENCY)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>ตั๋วแลกเงิน BILLS OF EXCHANGE</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>ตั๋วสัญญาใช้เงิน PROMISSORY NOTES</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>เช็ค (CHEQUES)</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>ตราสารอื่น (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)</td><td></td><td></td></tr> </tbody> </table> <p>แหล่งที่มาของเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ (SOURCES OF CURRENCIES OR NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS)</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	สกุลเงิน (CURRENCY)	จำนวนเงิน (AMOUNT)	บาท (THB)		ดอลลาร์สหรัฐ (USD)		ยูโร (EUR)		เยน (JPY)		หยวน (CNY)		ปอนด์ (GBP)		อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)		ตราสารเปลี่ยนมือ NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS	จำนวนเงิน (AMOUNT)	สกุลเงิน (CURRENCY)	ตั๋วแลกเงิน BILLS OF EXCHANGE			ตั๋วสัญญาใช้เงิน PROMISSORY NOTES			เช็ค (CHEQUES)			ตราสารอื่น (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)		
๘	๘	๓	๓	๙	๙	๙	๙																																	
สกุลเงิน (CURRENCY)	จำนวนเงิน (AMOUNT)																																							
บาท (THB)																																								
ดอลลาร์สหรัฐ (USD)																																								
ยูโร (EUR)																																								
เยน (JPY)																																								
หยวน (CNY)																																								
ปอนด์ (GBP)																																								
อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)																																								
ตราสารเปลี่ยนมือ NEGOTIABLE MONETARY INSTRUMENTS	จำนวนเงิน (AMOUNT)	สกุลเงิน (CURRENCY)																																						
ตั๋วแลกเงิน BILLS OF EXCHANGE																																								
ตั๋วสัญญาใช้เงิน PROMISSORY NOTES																																								
เช็ค (CHEQUES)																																								
ตราสารอื่น (ระบุ) OTHERS (SPECIFY)																																								
<p>ข้าพเจ้าขอรับรอง รายละเอียดที่แสดงข้างต้นนี้เป็นความจริงทุกประการ หากไม่ถูกต้องครบถ้วน ข้าพเจ้ายอมรับเป็นความผิดตามกฎหมาย I DECLARE THAT ALL ABOVE DETAILS ARE CORRECT. I AM AWARE THAT A FALSE, INACCURATE OR INCOMPLETE DECLARATION CONSTITUTES A CRIMINAL OFFENCE. ลายมือชื่อ (SIGNATURE) _____</p>	<p>3 วัตถุประสงค์เพื่อ (INTENDED USE) ☐ ใช้จ่ายส่วนตัว (PERSONAL EXPENSES) ☐ ธุรกิจ (BUSINESS) ☐ การศึกษา (EDUCATION) ☐ อื่นๆ (ระบุ) OTHERS (SPECIFY) _____ </p>																																							
โปรดอ่านข้อมูลสำคัญด้านหลัง (PLEASE READ THE IMPORTANT INFORMATION ON THE REVERSE SIDE OF THIS FORM.)																																								

ภาพที่ 2.2 แสดงแบบแจ้งรายการเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ
ตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2560

ข้อมูลสำคัญ	IMPORTANT INFORMATION
<p>1 บุคคลได้นำเงินตราไทย ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาทซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท (450,000 บาท) ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องแจ้งรายการนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ศุลกากรในขณะที่ย่านศุลกากรทุกครั้ง</p>	<p>1 Any person leaving or entering the Kingdom of Thailand is required to declare Thai currency or negotiable monetary instruments on which the name of the payee has been omitted and are endorsed without restriction when carrying over 450,000 Baht.</p>
<p>2 บุคคลได้นำเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศที่มีมูลค่าเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันบาทสหรัฐอเมริกา (15,000 ดอลลาร์สหรัฐ) หรือเทียบเท่าออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องแจ้งรายการนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ศุลกากรในขณะที่ย่านศุลกากรทุกครั้ง</p>	<p>2 Any person leaving or entering the Kingdom of Thailand is required to declare foreign currency or negotiable monetary instruments on which the name of the payee has been omitted and are endorsed without restriction when carrying over USD15,000 or its equivalent in another currency.</p>
<p>3 บุคคลได้นำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ตามข้อ 1 และข้อ 2 ซึ่งมีมูลค่าไม่ถึงจำนวนที่ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ศุลกากร แต่เมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท (450,000 บาท) หรือเทียบเท่า ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักร ต้องแจ้งรายการนั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ศุลกากรในขณะที่ย่านศุลกากรทุกครั้ง</p>	<p>3 Any person leaving or entering the Kingdom of Thailand is required to declare Thai or foreign currency or negotiable monetary currency instruments listed in Article 1 and 2 if the combined value is over 450,000 Baht or its equivalent in another currency.</p>
<p>4 บุคคลได้นำเงินตราไทย ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ ออกไปนอกราชอาณาจักรต้องขออนุญาตจากพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ดังนี้ (1) กรณีนำออกไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เขตภาคตอนกลาง) และประเทศที่มีพรมแดนติดประเทศไทย (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และมาเลเซีย) ที่มีมูลค่าเกินกว่าสองล้านบาท (2,000,000 บาท) (2) กรณีนำออกไปยังประเทศอื่นนอกเหนือจากที่ระบุใน (1) ที่มีมูลค่าเกินกว่าห้าหมื่นบาท (50,000 บาท)</p>	<p>4 Any person taking out Thai currency (banknotes and coins) from the Kingdom of Thailand is required to request permission from the Bank of Thailand in the following instances: (1) When traveling to Vietnam; Yunnan Province, China; and countries bordering Thailand (Laos, Cambodia, Myanmar and Malaysia) and carrying over 2,000,000 Baht; and (2) When traveling to other countries not listed in (1) and carrying over 50,000 Baht.</p>
<p>5 การไม่แจ้งรายการในการนำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ ที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท และไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท หรือเงินตราต่างประเทศ ออกไปนอกหรือเข้ามาในราชอาณาจักรเกินกว่าจำนวนที่กำหนดหรือแจ้งรายการไม่ถูกต้อง มีความผิดทางอาญา</p>	<p>5 Failure to declare Thai or foreign currencies or negotiable monetary currency instruments/bearer negotiable instruments over the amount prescribed by law or making a false declaration thereof constitutes a criminal offence.</p>
<p>6 ถ้ามีข้อสงสัยประการใด โปรดสอบถามต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ศุลกากร</p>	<p>6 If you have any questions, please consult a customs officer.</p>

ภาพที่ 2.2 (ต่อ)

**ขั้นตอนการรับแจ้งรายการเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ
ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ**

ภาพที่ 2.3 แสดงขั้นตอนการรับแจ้งรายการเงินตรา เงินตราต่างประเทศ
หรือตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ

2) การขออนุญาตจากเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

การส่งหรือนำเงินตรา (เงินบาท) ดังต่อไปนี้ออกไปนอกประเทศ ต้องยื่นคำขออนุญาตต่อเจ้าพนักงาน และเมื่อเจ้าพนักงานอนุญาตคำขอแล้ว ต้องนำหนังสืออนุญาตของเจ้าพนักงานดังกล่าวไปแสดงต่อพนักงานศุลกากรในขณะที่ผ่านมาศุลกากรทุกแห่ง ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2479) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม²⁹ ประกอบประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 31 มีนาคม 2547 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 7) ลงวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560³⁰

การขออนุญาต	
เงินบาท ที่มีมูลค่าเกินกว่า 2,000,000 บาท	ส่งหรือนำออกไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดประเทศไทย (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า และมาเลเซีย)
เงินบาท ที่มีมูลค่าเกินกว่า 50,000 บาท	ส่งหรือนำออกไปยังประเทศอื่นนอกเหนือจากที่ระบุข้างต้น

²⁹ กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2479) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ข้อ 9 นอกจากในกรณีที่มีคำสั่งยกเว้นโดยทั่วไปไว้ ห้ามมิให้บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน”.

³⁰ ประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง การควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน ลงวันที่ 31 มีนาคม 2547 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 7) (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2560)

“ข้อ 2 การส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศตามเงื่อนไขต่อไปนี้ไม่ต้องได้รับ อนุญาตจากเจ้าพนักงานตามข้อ 9 แห่งกฎกระทรวงฯลฯ

(2) การส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ในจำนวนไม่เกินสองล้านบาท

(3) การส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศนอกจากกรณีที่กำหนดใน (1) และ (2) ในจำนวนไม่เกินห้าหมื่นบาท”.

**(2) ประมวลระเบียบปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ที่เกี่ยวข้อง
กับการนำเงินตราเข้า – ออกประเทศไทย**

2.1) 3 04 02 09 การรับแจ้งเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ
ของผู้โดยสารขาเข้า

2.2) 3 04 02 14 ของใช้ส่วนตัวที่เป็นของต้องกำกััด

2.3) 3 04 06 04 การรับแจ้งเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสาร
เปลี่ยนมือ ของผู้โดยสารขาออก

2.4) 7 02 07 08 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานการจับกุมสำหรับของกลาง
ประเภทเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ

2.5) 7 04 02 01 เกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติ
ศุลกากร พ.ศ. 2560

2.6) 9 03 02 01 ข้อบังคับว่าด้วยของที่ควบคุมตามพรบ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

**2.1) 3 04 02 09 การรับแจ้งเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยน
มือของผู้โดยสารขาเข้า**

เงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือเป็น “ของ” ตามกฎหมาย
ว่าด้วยศุลกากร ไม่ต้องขออนุญาตในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร แต่ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวง
และประกาศกระทรวงการคลังที่กำหนดว่า หากผู้ใดนำเงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมี
มูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท เข้ามาในราชอาณาจักร หรือเงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือ
เหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า เข้ามาใน
ราชอาณาจักร จะต้องแจ้งต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำเข้าตามแบบที่กระทรวงการคลังกำหนด จึงให้
ปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) ให้พนักงานศุลกากร มอบแบบแจ้งรายการเงินตรา หรือเงินตรา
ต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ กรมศุลกากร ให้กับผู้โดยสารที่มาแจ้งการนำเงินตรา เงินตรา
ต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือเข้ามาในประเทศ เพื่อให้กรอกรายละเอียดให้ชัดเจน

2) ให้พนักงานศุลกากร ตรวจสอบข้อความในแบบแจ้งรายการเงินตรา หรือ
เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ให้ครบถ้วน แล้วตรวจนับต่อหน้าผู้โดยสาร เมื่อเห็นว่า
ถูกต้องตรงตามที่แสดงไว้ ให้ลงลายมือชื่อพร้อมประทับตรา ชื่อ ตำแหน่ง และเลขรหัส ด้านหน้า
มุมล่างด้านซ้ายของแบบแสดงและมอบสำเนาให้กับผู้โดยสาร

3) ให้พนักงานศุลกากร หน่วยงานบริการผู้โดยสารบันทึกข้อมูลที่ได้รับการ
แสดงในระบบการแสดงเงินตราทางอิเล็กทรอนิกส์ภายในวันที่ได้รับการแสดง

4) ให้สำนักงานศุลกากร/ด่านศุลกากรรวบรวมและเก็บรักษาแบบแสดงดังกล่าวไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

5) ให้สำนักสืบสวนและปราบปรามจัดทำรายงานการรับแสดงเงินตราเงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ รายงานให้กระทรวงการคลังทราบ

6) ในกรณีที่มีการจับกุมในฐานความผิดเกี่ยวกับเรื่องการแสดงเงินตราเงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ให้สำนักสืบสวนและปราบปรามรายงานให้กระทรวงการคลังทราบเป็นรายไตรมาส หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลยไม่แจ้งรายการนำเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเกินกว่าจำนวนที่กำหนดหรือแจ้งรายการไม่ถูกต้อง ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

2.2) 3 04 02 14 ของใช้ส่วนตัวที่เป็นของต้องกำกััด

ของใช้ส่วนตัวและของใช้ในบ้านเรือนที่เป็นของต้องกำกััด ซึ่งผู้โดยสารนำเข้ามาหรือนำออกไปพร้อมกับตน เพื่อใช้เองให้ปฏิบัติดังนี้

1) อาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืน...

2) เงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ผู้โดยสารที่นำเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ เข้ามาในราชอาณาจักร ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงการคลังที่กำหนด และแจ้งต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำเข้า ดังนี้

2.1) เงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท

2.2) เงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

2.3) ตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ดังต่อไปนี้

2.3.1) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 450,000 บาท

2.3.2) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

2.4) เงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท

2.3) 3 04 06 04 การรับแจ้งเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ของผู้โดยสารขาออก

ผู้โดยสารที่นำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ นำออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงและประกาศกระทรวงการคลังที่กำหนด และแจ้งต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก ดังนี้

1) เงินตราไทย

1.1) บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราไทยที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท ออกไปนอกประเทศ ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก กรณีส่งหรือนำเงินตราไทยออกนอกประเทศไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย ในจำนวนเกินกว่า 2,000,000 บาท ต้องมีหนังสืออนุญาตของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกอบการแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

1.2) กรณีส่งหรือนำเงินตราไทยออกนอกประเทศไปยังประเทศอื่นๆ ที่มีมูลค่าเกินกว่า 50,000 บาท ต้องมีหนังสืออนุญาตของเจ้าพนักงานควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ประกอบการแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

2) เงินตราต่างประเทศ

บุคคลใดส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่าออกไปนอกประเทศ ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

3) ตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ดังต่อไปนี้ ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก

3.1) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราไทย อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 450,000 บาท

3.2) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

4) เงินตราไทย เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่า 450,000 บาท ต้องแจ้งรายการต่อพนักงานศุลกากร ณ ที่นำออก หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลยไม่แจ้งรายการนำเงินตราไทย หรือเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเกินกว่าจำนวนที่กำหนดหรือแจ้งรายการไม่ถูกต้อง ให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการส่งออก ไปนอกและการนำเข้ามาในราชอาณาจักร และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

2.4) 7 02 07 08 ระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการรายงานการจับกุมสำหรับของกลางประเภทเงินตรา หรือเงินตราต่างประเทศ

กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดในลักษณะนำหรือพยายามนำเงินตราออกนอกราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการนำเงินตราต่างประเทศออกไปนอกราชอาณาจักรหรือนำเงินตราต่างประเทศเข้าในราชอาณาจักรโดยไม่ได้อำนาจต่อพนักงานศุลกากร ให้พนักงานศุลกากรที่ทำการจับกุมจัดทำ "รายงานเกี่ยวกับของกลางที่จับกุม" (กศก.35) ตามแบบแนบท้ายประมวลฯ บทนี้ เป็นคู่มือโดยออกเลขที่เรียงตามลำดับและให้หัวหน้าที่ทำการจับกุมเป็นผู้ลงนามในช่อง "พนักงานศุลกากร" โดยระบุชื่อและตำแหน่งให้ชัดเจน แล้วมอบ คู่มือให้แก่ผู้กระทำความผิดไว้เป็นหลักฐานส่วนต้นฉบับให้เก็บไว้ในแฟ้มคดีนั้น นอกจากนี้ให้แจ้งข้อมูลการกระทำความผิดดังกล่าวให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบในทันทีที่จับกุมและยึดเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศ

2.5) 7 04 02 01 เกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

ข้อ 5 กรณีนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือเข้ามาใน หรือนำออกไปนอกประเทศ

1) ความผิดฐานนำหรือพา หรือพยายามนำหรือพาเงินตราออกไปนอกประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต ให้ผู้ต้องหาหยกเงินตราของกลางให้เป็นของแผ่นดิน และคืนเงินตราให้แก่ผู้ต้องหาตามจำนวนที่มีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน เว้นแต่กรณีที่ผู้ต้องหาได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อนถูกจับกุมให้นำเงินตราออกไปจำนวนเท่าใด ก็ให้คืนเงินตราจำนวนที่ได้รับอนุญาต และที่มีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาต

2) บุคคลใดส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือนั้นต่อพนักงานศุลกากรในขณะผ่านศุลกากรทุกแห่ง เป็นการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 6) ลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตามความในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559 ลงวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2559 ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเป็นความผิดฐานส่ง หรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศโดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ดังกล่าวต่อพนักงานศุลกากร ดังต่อไปนี้

2.1) เงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ อันมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท

2.2) เงินตราต่างประเทศที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

3) ตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่ระบุชื่อผู้รับเงินและไม่มีข้อกำหนดห้ามเปลี่ยนมือดังต่อไปนี้

3.1) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินบาท อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท

3.2) ตราสารเปลี่ยนมือที่ระบุจำนวนเงินเป็นเงินตราต่างประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันแล้วเกินกว่าหนึ่งหมื่นห้าพันดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

4) เงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ ตาม (2) และ (3) ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วมีมูลค่าเกินกว่าสี่แสนห้าหมื่นบาท หรือเทียบเท่า ให้ปรับ 20,000 บาท และให้ผู้ต้องหาปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามประกาศกระทรวงการคลังแล้วให้คืนเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือของกลางให้แก่ผู้ต้องหาไปได้ แต่ถ้ามีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่าเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าวเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้เปรียบเทียบประจักษ์คดีในความผิดดังกล่าว โดยให้ผู้ต้องหายกเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือของกลางทั้งจำนวนให้เป็นของแผ่นดิน

2.6) 9 03 02 01 ข้อบังคับว่าด้วย ของที่ควบคุมตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เกี่ยวกับเงินตรา

1) เงินที่ชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศไทย : เงินบาท

1.1) การติดตัวเข้ามา ผู้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย จะนำเงินตราไทยมากับตนได้ไม่จำกัดจำนวน และไม่ต้องขออนุญาตนำเข้า

1.2) การนำติดตัวออกไป ผู้เดินทางไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนจีน (เฉพาะมณฑลยูนนาน) และประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย นำเงินตราที่เป็นธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์ติดตัวไปมีมูลค่ารวมกันเกิน 450,000 บาท แต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรานั้นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ย่านด่านศุลกากรทุกแห่ง ตามแบบที่เจ้าพนักงานกำหนดแนบท้ายประมวลฯ บทนี้ แต่หากไปยังประเทศอื่นนอกจากที่กล่าวแล้ว ให้นำติดตัวไปได้ครั้งละไม่เกิน 50,000 บาท

ให้พนักงานศุลกากรที่ด่านศุลกากร ด่านพรมแดน หรือช่องทางอื่นใดซึ่งใช้เป็นทางออกไปนอกประเทศ รับแบบสำแดงเงินตราตามแบบแนบท้ายประกาศเจ้าพนักงานคุมการแลกเปลี่ยนเงิน เรื่อง กำหนดดวงเงินตราที่ผู้ส่งหรือนำเงินตราออกนอกประเทศต้องสำแดง

รายการเงินตรา ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2556 จากบุคคลซึ่งนำเงินตราออกนอกประเทศ และตรวจสอบข้อความในแบบสำแดงเงินตราให้ครบถ้วน แล้วจึงตรวจนับจำนวนเงินตราต่อหน้าผู้สำแดง เมื่อเห็นว่าถูกต้องตามที่สำแดงไว้ ให้ลงลายมือชื่อ พร้อมประทับตรา ชื่อ ตำแหน่ง และเลขรหัส บุคลากร ด้านหน้ามุมบนซ้ายของแบบสำแดงเงินตรา และออกหลักฐานการรับแบบสำแดงเงินตรา (สำเนาแบบสำแดงเงินตรา) ให้กับผู้สำแดง

ให้ทำการบันทึกข้อมูลที่ได้รับสำแดงในระบบการสำแดงเงินตราทาง อิเล็กทรอนิกส์ ภายในวันที่ได้รับแบบสำแดงเงินตรา

ให้สำนักงานหรือด่านศุลกากร รวบรวมและเก็บรักษาแบบสำแดงเงินตรา ที่ได้รับสำแดงไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปี

ให้สำนักสืบสวนและปราบปราม จัดทำรายงานการรับสำแดงเงินตรา รายงานให้กระทรวงการคลังทราบ

ในกรณีที่มีการจับกุมในฐานความผิดเกี่ยวกับเรื่องการสำแดงเงินตรา ให้สำนักสืบสวนและปราบปรามรายงานให้กระทรวงการคลังทราบเป็นรายไตรมาส

2) เกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ

การนำออกไปหรือการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งเงินตราต่างประเทศ สามารถนำออกไปหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรได้โดยไม่จำกัดจำนวน

กรณีส่งออกไปหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเงินตราต่างประเทศที่เป็น ธนบัตรหรือเหรียญกษาปณ์มีจำนวนรวมกันเกินกว่า 20,000 เหรียญสหรัฐหรือเทียบเท่า ผู้นำออก หรือผู้นำเข้าจะต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงการคลัง ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2550 ออกโดยอาศัย อำนาจตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการ แลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 คือ จะต้องนำมาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร ณ ด่านศุลกากรหรือที่ ที่ส่งออกหรือนำเข้าตามแบบที่กำหนด

(3) โทษกรณีไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดโทษสำหรับกรณีการปฏิบัติฝ่าฝืน บทบัญญัติเกี่ยวกับการการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้า มาในประเทศ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ไว้ดังนี้

3.1) เป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 คือ เป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้รับของนั้น ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

3.2) เป็นความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัดมาตรา ตามมาตรา 244 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กล่าวคือ ผู้ใดนำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร หรือนำของเข้าเพื่อการผ่านแดน หรือการถ่ายลำโดยหลีกเลี่ยงข้อจำกัดหรือข้อห้ามอันเกี่ยวกับของนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลอาจสั่งริบของนั้นก็ได้ ไม่ว่าจะมิผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

3.3) เป็นความผิดฐานรับซื้อของที่เป็นความผิด ตามมาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กล่าวคือ ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจําหน่ายหรือรับไว้โดยประการใดซึ่งของอันตนพึงรู้ว่าเป็นของ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 242 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับเป็นเงินสี่เท่าของราคาของซึ่งได้รวมค่าอากรเข้าด้วยแล้ว หรือทั้งจำทั้งปรับ

การกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง หากเป็นการกระทำโดยรู้ว่าเป็นของ อันเนื่องด้วยความผิดตามมาตรา 244 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

3. การฟอกเงินผ่านการค้า³¹ (trade-based money laundering and terrorist financing (TBML/FT))

การฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายผ่านระบบการค้า หมายถึง กระบวนการปกปิดทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดและการเคลื่อนย้ายมูลค่าผ่านการใช้ธุรกรรมทางการค้าเพื่อพยายามสร้างความชอบธรรมให้กับทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ซึ่งสามารถทำได้ โดยการบิดเบือนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับราคา ปริมาณ หรือคุณภาพของการนำเข้าหรือการส่งออก

3.1) วิธีการพื้นฐานของการฟอกเงินหรือสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายผ่านระบบการค้า ได้แก่

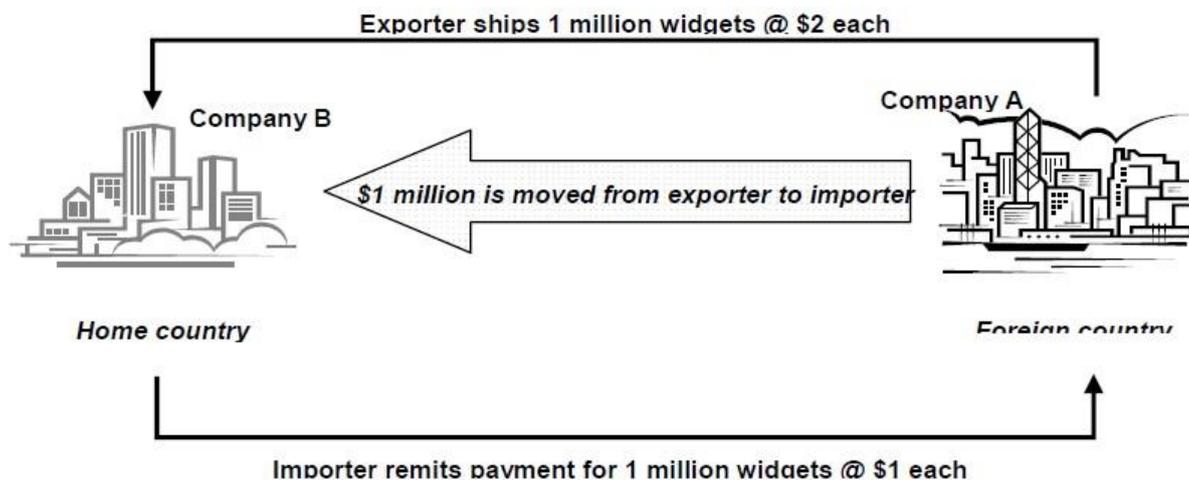
- 1) การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง
- 2) การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการหลายรายการ
- 3) การขนส่งสินค้าและบริการที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง และ
- 4) การอธิบายสินค้าและบริการอย่างไม่ถูกต้อง

1) การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง

การฟอกเงินโดยการออกใบแจ้งหนี้ของสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริงเป็นวิธีการที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันและเป็นวิธีการโยกย้ายเงินหรือมูลค่าที่เป็นเท็จผ่านชายแดนที่เก่าแก่ที่สุด องค์ประกอบหลักของวิธีนี้ คือ การบิดเบือนความจริงในราคาของสินค้าหรือบริการเพื่อที่จะโอนเงินเพิ่มระหว่างผู้นำเข้าและผู้ส่งออก

การออกใบกำกับสินค้าหรือบริการด้วยราคาที่ต่ำกว่าราคา "ตลาดยุติธรรม" ผู้ส่งออกจะสามารถโอนมูลค่าให้กับผู้นำเข้า เนื่องจากการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการจะต่ำกว่ามูลค่าที่ผู้นำเข้าได้รับเมื่อสินค้าหรือบริการนั้นได้ขายในตลาดเปิด หรือการออกใบกำกับสินค้าหรือบริการด้วยราคาที่สูงกว่าราคาตลาดที่เป็นธรรมผู้ขายสามารถรับสินค้าได้จากผู้นำเข้าเนื่องจากการชำระเงินค่าสินค้าหรือบริการสูงกว่ามูลค่าที่ผู้นำเข้าจะได้รับเมื่อมีการขายในตลาดเปิด

³¹ Financial Action Task Force (on Money Laundering) (FATF), Trade-based money laundering, แปลโดย พัชรนันท์ ธีญญสิริ เรียบเรียงโดย อัมฉัญญา สุทิน (กรุงเทพฯ : ม.ป.พ., 2549), 3-24.

ตัวอย่าง บริษัท A (ผู้ส่งออกต่างชาติ) จัดส่งอุปกรณ์ 1 ล้านชิ้นมูลค่า 2 เหรียญสหรัฐ แต่ใบแจ้งหนี้ของบริษัท B (ผู้นำเข้าภายในประเทศที่เป็นผู้สมรู้ร่วมคิด) สำหรับเครื่องมือ 1 ล้านชิ้นในราคาเพียง 1 เหรียญสหรัฐ เท่านั้น โดยบริษัท B จ่ายเงินสำหรับค่าสินค้าให้บริษัท A โดยการโอนเงินจำนวน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ จากนั้นบริษัท B ขายเครื่องมือในตลาดแบบเปิดเป็นมูลค่า 2 ล้านเหรียญสหรัฐ และฝากเงินเพิ่มอีก 1 ล้านเหรียญสหรัฐ (ความแตกต่างระหว่างราคาตามใบแจ้งหนี้กับมูลค่าตลาดยุติธรรม) ในบัญชีธนาคารที่จะเบิกจ่ายตามคำสั่งของ บริษัท A

หรือ บริษัท C (ผู้ส่งออกในประเทศ) จัดส่งอุปกรณ์ 1 ล้านชิ้นมูลค่า 2 เหรียญสหรัฐ แต่ใบแจ้งหนี้ บริษัท D (ผู้นำเข้าต่างชาติที่เป็นผู้สมรู้ร่วมคิด) สำหรับเครื่องมือ 1 ล้านชิ้นในราคา 3 เหรียญสหรัฐ บริษัท D จ่ายเงินค่าสินค้าให้ บริษัท C โดยการโอนเงินผ่านธนาคารมูลค่า 3 ล้านเหรียญสหรัฐ บริษัท C จ่ายเงิน 2 ล้านเหรียญสหรัฐให้แก่ซัพพลายเออร์และฝากเงินที่เหลืออยู่ 1 ล้านเหรียญสหรัฐ (ความแตกต่างระหว่างราคาใบแจ้งหนี้กับราคา "ตลาดยุติธรรม") ลงในบัญชีธนาคารที่จะเบิกจ่ายตามคำสั่งของ บริษัท

จากตัวอย่างข้างต้นมีประเด็นที่ควรพิจารณา ดังต่อไปนี้

ประการแรก จะไม่มีการทำธุรกรรมใด ๆ ข้างต้นเว้นแต่จะเป็นผู้ส่งออกและผู้นำเข้าได้ตกลงที่จะสมรู้ร่วมคิด ตัวอย่างเช่น ถ้าบริษัท A จัดส่งอุปกรณ์มูลค่าชิ้นละ 2 เหรียญสหรัฐ แต่มีใบแจ้งหนี้ชิ้นละ 1 เหรียญสหรัฐ แต่ละชิ้นจะสูญเสียมูลค่า 1 เหรียญสหรัฐ สถานการณ์ดังกล่าวจะไม่สมเหตุสมผลเว้นแต่ผู้ส่งออกและผู้นำเข้าได้สมรู้ร่วมคิดกันในการทำธุรกรรมอันเป็นเท็จ

ประการที่สอง ไม่มีเหตุผลใดที่ บริษัท A และ บริษัท B ไม่สามารถควบคุมโดยองค์กรเดียวกันได้ ในทางกลับกันไม่มีสิ่งใดที่ขัดขวางบริษัทแม่จากการตั้งบริษัทในเครือในต่างประเทศด้วยการควบคุมการฟอกเงินที่เข้มงวดน้อยลงและการขายเครื่องมือให้แก่บริษัทในเครือในราคาที่

"ยุติธรรม" ในสถานการณ์นี้ บริษัทแม่สามารถส่งใบกำกับสินค้าทางการค้าที่ถูกต้องตามกฎหมายของตนไปยังต่างประเทศ (เช่นใบแจ้งหนี้ของ 2 ล้านเหรียญสหรัฐสำหรับเครื่องมือ 1 ล้านชิ้น) และพันธมิตรสามารถขายต่อ (และ "ใบแจ้งหนี้ใหม่") สินค้าเหล่านี้ในราคาที่สูงขึ้นหรือต่ำลงให้กับผู้ซื้อรายสุดท้ายได้อย่างมีนัยสำคัญ ด้วยเหตุนี้ บริษัท จึงสามารถปรับเปลี่ยนการออกใบแจ้งหนี้ที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงได้ตามพื้นที่ที่อาจมีความเสี่ยงน้อยกว่าที่จะถูกตรวจพบ

ประการที่สาม การออกใบแจ้งหนี้ส่งออกและการนำเข้าที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงอาจมีนัยสำคัญทางภาษี ผู้ส่งออกที่ออกใบแจ้งหนี้ของสินค้าที่สูงกว่าความเป็นจริงอาจทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าการเครดิตของภาษีส่งออกได้อย่างมาก ในทำนองเดียวกันผู้นำเข้าที่ออกใบแจ้งหนี้ที่สินค้าต่ำกว่าความเป็นจริง อาจทำให้สามารถลดมูลค่าของอากรขาเข้า (หรือศุลกากร) ได้อย่างมาก ทั้งสองกรณีนี้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงระหว่างการฟอกเงินทางการค้าและนาระบบภาษีภาชีมาใช้ในทางที่ผิด

การวิจัยชี้ให้เห็นว่าการออกใบแจ้งหนี้ส่งออกต่ำกว่าความเป็นจริงเป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้มากที่สุดในการโยกย้ายเงิน แต่ในข้อเท็จจริงพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรมีการตรวจสอบการนำเข้าสินค้าเพื่อนำเข้าอากรขาเข้าที่เข้มงวดมากกว่าการตรวจสอบการส่งออก

นอกจากนี้ หากสินค้ามีความซับซ้อนมากขึ้น พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรก็จะสามารถระบุใบแจ้งหนี้ที่สูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริงได้ยากขึ้นและจะไม่สามารถประเมินภาษีอย่างถูกต้อง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหน่วยงานศุลกากรไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรเพื่อสร้างราคา "ตลาดยุติธรรม" ของ สินค้าจำนวนมาก นอกจากนี้หน่วยงานศุลกากรส่วนใหญ่ไม่เปิดเผยข้อมูลทางการค้ากับประเทศอื่น ๆ ดังนั้นจึงเห็นการค้าขายสินค้าแค่เพียงฝั่งเดียวเท่านั้น เช่นนี้ความสามารถที่พนักงานเจ้าหน้าที่ของศุลกากรในการระบุสินค้าที่มีราคาต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริงจึงมีข้อจำกัด เฉพาะสินค้าที่มีการซื้อขายกันอย่างแพร่หลาย (และมีการเสนอราคาอย่างกว้างขวาง) ในตลาดต่างประเทศ

2) การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการหลายรายการ

อีกวิธีหนึ่งที่ใช้ในการฟอกเงินคือการออกใบแจ้งหนี้มากกว่าหนึ่งฉบับสำหรับการค้าระหว่างประเทศเดียวกัน ในการออกใบแจ้งหนี้สินค้าหรือบริการซ้ำกันมากกว่าหนึ่งครั้ง ผู้ฟอกเงินหรือผู้ที่สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สามารถระบุการชำระเงินหลายรายการสำหรับการจัดส่งสินค้าหรือการส่งมอบบริการเดียวกัน การใช้บริการสถาบันการเงินหลายแห่ง เพื่อชำระสินค้าเพิ่มเติมเหล่านี้สามารถเพิ่มระดับความซับซ้อนของการทำธุรกรรมดังกล่าวได้

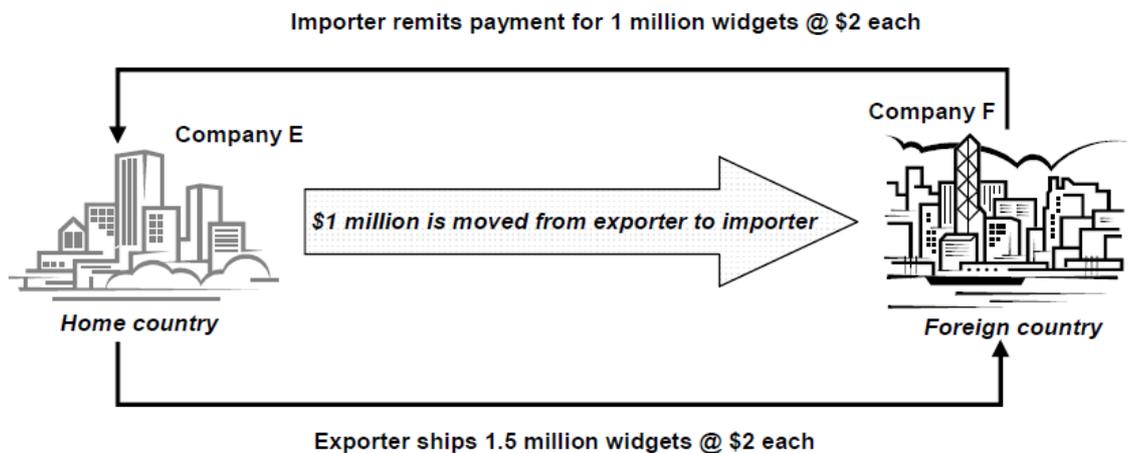
นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีการตรวจพบกรณีของการออกใบแจ้งหนี้สินค้าและบริการหลายรายการที่เกี่ยวข้องกับการจัดส่งสินค้าหรือการให้บริการเดียวกันก็ตาม บริษัทที่ออกใบแจ้งหนี้ดังกล่าวก็อาจมีคำอธิบายที่ถูกต้องสำหรับสถานการณ์ดังกล่าวได้ เช่น มีการแก้ไขข้อกำหนดในการชำระค่าสินค้าหรือบริการ การแก้ไขคำอธิบายในการชำระเงินก่อนหน้านี้ หรือการชำระค่าธรรมเนียมล่าช้า

3) การขนส่งสินค้าและบริการที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง

นอกเหนือจากการปรับเปลี่ยนราคาของสินค้า ผู้ฟอกเงินมักใช้วิธีการจัดส่งจำนวนสินค้าและบริการที่มากเกินไปและน้อยกว่ากำหนดได้ในบางกรณี ผู้ส่งออกอาจไม่ส่งสินค้าใด ๆ เลย แต่เพียงแค่สมรู้ร่วมคิดกับผู้นำเข้าเพื่อให้แน่ใจว่าเอกสารการจัดส่งและเอกสารศุลกากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับ "การจัดส่งสินค้าหรือบริการที่ไม่มีอยู่จริง" จะดำเนินการเป็นประจำ ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ อาจไม่รู้ตัวว่าได้มีส่วนร่วมในการค้าสำหรับการจัดส่งสินค้าหรือบริการที่ไม่มีอยู่จริงเหล่านี้

4) การอธิบายสินค้าและบริการอย่างไม่ถูกต้อง

นอกจากการปรับเปลี่ยนราคาส่งออกและนำเข้าแล้ว ผู้ฟอกเงินสามารถให้ข้อมูลเรื่องคุณภาพหรือประเภทของสินค้าหรือบริการที่ไม่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น ผู้ส่งออกอาจจัดส่งสินค้าราคาถูกและออกใบแจ้งหนี้ที่ไม่ถูกต้อง แต่แท้จริงแล้วสินค้านั้นอาจมีราคาแพงและเป็นสินค้าชนิดอื่นอย่างสิ้นเชิง ซึ่งจะสร้างความแตกต่างอย่างมากระหว่างสิ่งที่ปรากฏบนการจัดส่ง และเอกสารศุลกากรและสิ่งที่จัดส่งจริง นอกจากนี้ การใช้คำอธิบายสินค้าที่เป็นเท็จยังถูกนำมาใช้ในการค้าบริการ เช่น การให้คำปรึกษาด้านการเงิน บริการให้คำปรึกษาและการวิจัยตลาด เป็นต้น

ตัวอย่าง บริษัท E (ผู้ส่งออกในประเทศ) ขายเครื่องมือ 1 ล้านชิ้นให้กับ บริษัท F (ผู้ส่งออกสินค้าต่างชาติที่ เป็นผู้สมรู้ร่วมคิด) ในราคา 2 เหรียญสหรัฐต่อชิ้น แต่ในความเป็นจริงได้ส่งออกเครื่องมือ 1.5 ล้านชิ้น บริษัท F จ่ายเงินค่าสินค้าให้ บริษัท E โดยการโอนเงินผ่านธนาคาร 2 ล้านเหรียญสหรัฐ หลังจากนั้น บริษัท F ขายเครื่องมือในตลาดเปิดในราคา 3 ล้านเหรียญสหรัฐและฝากเงินเพิ่มอีก 1 ล้านเหรียญสหรัฐ (ความแตกต่างระหว่างจำนวนสินค้าที่ออกไปแท้จริงนี้กับจำนวนสินค้าที่แท้จริง) ในบัญชีธนาคารตามคำสั่งของ บริษัท E

ในทางเดียวกัน บริษัท G (ผู้ส่งออกต่างชาติ) ขายเครื่องมือ 1 ล้านชิ้นให้แก่ บริษัท H (ผู้นำเข้าภายในประเทศที่ เป็นผู้สมรู้ร่วมคิด) ในราคา 2 เหรียญสหรัฐต่อชิ้น แต่ส่งสินค้าเพียง 500,000 ชิ้นเท่านั้น บริษัท H จ่ายเงินค่าสินค้าให้ บริษัท G โดยการโอนเงินผ่านธนาคารมูลค่า 2 ล้านเหรียญสหรัฐ บริษัท G จ่ายเงิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐให้กับซัพพลายเออร์และนำเงิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ (ความแตกต่างระหว่างจำนวนสินค้าที่ออกไปแท้จริงนี้กับจำนวนสินค้าที่แท้จริง) เข้าบัญชีธนาคารตามคำสั่งของ บริษัท H

ตัวอย่าง บริษัท I (ผู้ส่งออกในประเทศ) จัดส่งเครื่องมือทอง 1 ล้านชิ้น มูลค่า 3 เหรียญสหรัฐต่อชิ้น ให้กับ บริษัท J (บริษัทนำเข้าต่างชาติผู้สมรู้ร่วมคิดกัน) แต่ในใบแจ้งหนี้ของ บริษัท J ลงข้อมูลสำหรับเครื่องมือเงิน 1 ล้านชิ้น มูลค่า 2 เหรียญสหรัฐต่อชิ้น บริษัท J จ่ายเงินให้กับ บริษัท I สำหรับสินค้าโดยการโอนเงินผ่านธนาคารมูลค่า 2 ล้านเหรียญสหรัฐ บริษัท J จึงได้ขายเครื่องมือทองในตลาดเปิด 3 ล้านเหรียญสหรัฐ และเงิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ (ความแตกต่างระหว่างค่าใบแจ้งหนี้และ มูลค่าที่แท้จริง) ลงในบัญชีธนาคารตามคำสั่งของ บริษัท I

ในทำนองเดียวกัน บริษัท K (ผู้ส่งออกชาติ) จัดส่งเครื่องมือทองแดง 1 ล้านชิ้น มูลค่า 1 เหรียญสหรัฐต่อชิ้นให้กับ บริษัท L (บริษัทนำเข้าภายในประเทศผู้สมรู้ร่วมคิด) แต่ใบแจ้งหนี้ บริษัท L ระบุว่าเป็นเครื่องมือเงิน 1 ล้านชิ้น มูลค่า 2 เหรียญสหรัฐต่อชิ้น บริษัท L จ่ายเงินให้ บริษัท K สำหรับสินค้าโดยการโอนเงินผ่านธนาคารมูลค่า 2 ล้านเหรียญสหรัฐ บริษัท K จึงจ่ายเงิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐให้ซัพพลายเออร์และฝากเงิน 1 ล้านเหรียญสหรัฐ (ความแตกต่างระหว่างค่าใบแจ้งหนี้และมูลค่าที่แท้จริง) ลงในบัญชีธนาคารที่ตามคำสั่งของ บริษัท L

3.2) วิธีการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายผ่านระบบการค้าแบบซับซ้อน

ในทางปฏิบัติ การฟอกเงินมักใช้วิธีการต่าง ๆ รวมกัน โดยส่วนใหญ่มักใช้วิธีการฟอกเงินผ่านสถาบันการเงินและระบบการค้าระหว่างประเทศรวมเข้าด้วยกัน และวิธีการหนึ่งที่นิยมคือ **การแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืด (Black Market Peso Exchange Arrangement)**

กลวิธีในการแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืด (Black Market Peso Exchange Arrangement) กลายเป็นเรื่องของการศึกษาที่สำคัญในปี 1980 เมื่อโคลอมเบียกลายเป็นผู้ส่งออกโคเคนที่โดดเด่นในสหรัฐอเมริกา การขายยาที่ผิดกฎหมายเหล่านี้ สร้างรายได้ประมาณ 1 หมื่นล้านเหรียญต่อปีสำหรับกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดโคลอมเบียซึ่งมูลค่าที่ได้มาจากการค้ายาเสพติดนั้นถูกนำมาแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืดถึง 4 พันล้านเหรียญสหรัฐต่อปี ซึ่งกลวิธีในการแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืดขั้นตอนนี้

ประการแรก กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดโคลอมเบียลักลอบขนยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในสหรัฐ ฯ และขายเป็นเงินสด

ประการที่สอง กลุ่มผู้ค้ายาเสพติดขายเงินดอลลาร์สหรัฐลดราคาให้กับนายหน้าค้าสกุลเงินแล้วแลกเปลี่ยนสกุลเงินเปโซโคลอมเบีย

ประการที่สาม นายหน้าค้าสกุลเงินเปโซจ่ายเงินให้กับผู้ค้ายาเสพติดจากบัญชีธนาคารของเขาในโคลอมเบีย (ซึ่งจะช่วยลดความเป็นไปได้ที่ผู้ค้ายาเสพติดจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการดังกล่าว)

ประการที่สี่ ทายอยนำเงินสกุลเปโซหรือเงินดอลลาร์สหรัฐเข้าสู่ระบบธนาคารของสหรัฐ ฯ เพื่อหลีกเลี่ยงหน้าที่การรายงานและรวมเงินจำนวนนี้ไว้ในบัญชีธนาคารของสหรัฐ ฯ

ประการที่ห้า นายหน้าค้าสกุลเงินเปโซระบุผู้นำเข้าโคลัมเบียที่ต้องการเงินดอลลาร์สหรัฐเพื่อซื้อสินค้าจากผู้ส่งออกสหรัฐ ฯ

ประการที่หก นายหน้าค้าสกุลเงินเปโซจ่ายเงินให้กับผู้ส่งออกสหรัฐ ฯ (ในนามของผู้นำเข้าโคลอมเบีย) จาก บัญชีธนาคารสหรัฐ ฯ

ประการที่เจ็ด ผู้ส่งออกของสหรัฐ ฯ ส่งสินค้าไปยังโคลอมเบียและ

ประการสุดท้าย ผู้นำเข้าโคลอมเบียขายสินค้า (สินค้ามักจะมีมูลค่าสูงเช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องใช้ในครัวเรือน) เพื่อให้ได้มาซึ่งสกุลเงินเปโซและจ่ายเงินให้กับนายหน้าค้าสกุลเงินเปโซนี้ ซึ่งจะทำให้นายหน้าค้าสกุลเงินเปโซมีสกุลเงินเปโซไว้ขายเพิ่มขึ้น

ธุรกรรมเหล่านี้รวมกิจกรรมที่ผิดกฎหมายต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น การลักลอบขนยาเสพติด การฟอกเงินผ่านระบบการเงินและการฟอกเงินจากการค้า นอกจากนี้ยังไม่มีเหตุผลที่เหตุใดผู้ค้ายาเสพติดไม่สามารถทำหน้าที่เป็นนายหน้าค้าสกุลเงินเปโซหรือการนำเข้าธุรกิจของตนเองได้ ในความเป็นจริงดูเหมือนว่ามีกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดจำนวนมากมีระบบจัดการภายในเหล่านี้ ซึ่งแตกต่างจากเทคนิคการฟอกเงินทางการค้าที่เป็นพื้นฐานที่กล่าวถึงข้างต้น มันไม่มีความจำเป็นที่ผู้นำเข้าและผู้ส่งออกสมรู้ร่วมคิดกันในการทำธุรกรรมในการแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืด เนื่องจากราคาและปริมาณสินค้าที่ถูกต้องสามารถถูกรายงานไปยังหน่วยงานศุลกากรและมูลค่าของสินค้าหรือบริการดังกล่าวสามารถถ่ายโอนข้ามพรมแดนได้ แม้ว่าคำว่า "การแลกเปลี่ยนเงินในตลาดมืด" หมายถึงวิธีการฟอกเงินที่เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดโคลัมเบีย การดำเนินการดังกล่าวนั้นถูกใช้กันอย่างแพร่หลายในหลายประเทศเพื่อส่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดกลับมากระทำความผิดอีก

3.3) แนวทางปฏิบัติในปัจจุบัน

FATF ได้จัดทำโครงการตรวจสอบความสามารถของเจ้าหน้าที่ระดับชาติในการต่อต้านการฟอกเงินผ่านทางการค้า โดยได้จัดทำแบบสอบถามอย่างละเอียดเพื่อสำรวจแนวทางปฏิบัติในปัจจุบันในหลายประเทศ แบบสอบถามนี้เน้นความสามารถของหลาย ๆ ด้าน หน่วยงานของรัฐเพื่อระบุกิจกรรมที่น่าสงสัยเกี่ยวกับธุรกรรมทางการเงินเพื่อแบ่งปันข้อมูลนี้กับหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศและดำเนินการกับข้อมูลนี้ ในการดำเนินงานนี้ FATF ได้ให้ความสนใจไปที่การปฏิบัติงานของหน่วยงานศุลกากร หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย หน่วยข่าวกรองทางการเงิน เจ้าหน้าที่ภาษี และหัวหน้างานกำกับดูแลธนาคาร

1) หน่วยงานศุลกากร

ประมาณครึ่งหนึ่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรระบุว่าใช้ข้อมูลที่ดีถือว่าเป็นสัญญาณเตือนหรือการวิเคราะห์ความเสี่ยงรูปแบบอื่น ในการตรวจสอบกิจกรรมการฟอกเงินที่อาจเกิดขึ้นจากการค้า นอกจากนี้ก็เกือบสามในสี่ของคนทีวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเชื่อว่าข้อมูลนั้นสามารถนำมาใช้ในการระบุความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้น เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินหรือการจัดหาเงินทุนของผู้ก่อการร้าย

ในทำนองเดียวกันเกือบทั้งหมดของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าพวกเขาสามารถที่จะแบ่งปันข้อมูลการค้ากับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย หน่วยข่าวกรองทางการเงิน หน่วยงานด้านภาษี และพนักงานเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศโดยส่วนใหญ่ กรณีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงาน

บังคับใช้กฎหมาย หน่วยข่าวกรองทางการเงินและหน่วยงานด้านภาษีเป็นไปโดยความสมัครใจ ในกรณีของพนักงานเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศ ข้อกำหนดมาตรฐานสำหรับการแบ่งปันข้อมูลถูกจัดทำขึ้นเป็นบันทึกข้อตกลงความร่วมมือหรือข้อตกลงการให้ความช่วยเหลือร่วมกันทางศุลกากรที่น่าสนใจ คือ น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าหน่วยงานศุลกากรของพวกเขายื่นรายงานกิจกรรมที่น่าสงสัยกับหน่วยข่าวกรองทางการเงินด้วย

เพียงหนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าพวกเขาได้วางโปรแกรมการฝึกอบรมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขณะที่เกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับการที่ต้องมีการฝึกอบรมที่ดีขึ้นและความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการฟอกเงินทางการเงิน นอกจากนี้แล้ว กว่าครึ่งหนึ่งคิดว่าได้มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ดีขึ้น เช่น เครื่องเอ็กซ์เรย์ ฝืนอิเล็กทรอนิกส์ และข้อมูลระบุคลื่นความถี่วิทยุ นอกจากนี้สองในสามของผู้ตอบแบบสอบถาม เชื่อว่าประเทศของตนต้องเผชิญกับช่องโหว่อย่างมากเกี่ยวกับกิจกรรมการฟอกเงินทางการเงิน

2) หน่วยความโปร่งใสทางการเงิน

ประสบการณ์ของศุลกากรและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายได้แสดงให้เห็นว่าหนึ่งในวิธีที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการวิเคราะห์และการตรวจสอบกิจกรรมการค้าที่ต้องสงสัย คือ การมีระบบที่สามารถตรวจสอบรายงานการนำเข้าและส่งออกระหว่างประเทศได้ ขณะนี้รัฐบาลต่าง ๆ สามารถแบ่งปันข้อมูลการนำเข้าและส่งออกเพื่อตรวจจับความผิดปกติในข้อมูลการค้าของตน ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน FATF ในเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศ

ในการจัดการกับข้อมูลจำนวนมากที่สร้างขึ้น เทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้รับ การพัฒนาที่เป็นมาตรฐานเพื่อสร้างรูปแบบทั่วไปของกิจกรรมการค้า ในทางกลับกัน "หน่วยความโปร่งใสทางการเงิน" ใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์นี้เพื่อระบุกิจกรรมการค้าที่น่าสงสัยซึ่ง มักได้รับการตรวจสอบเพิ่มเติม

การแลกเปลี่ยนข้อมูลทางการเงินสามารถทำได้ผ่านความร่วมมือของศุลกากรโดยมีข้อตกลงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความสำเร็จของการจัดเตรียมดังกล่าวเน้นถึงความสำคัญของการร่วมมือกันเพื่อสร้างกลไกของทั้งสองฝ่ายเพื่อตรวจจับความผิดปกติทางการเงิน ซึ่งอาจเกี่ยวกับการฟอกเงินการสนับสนุนการก่อการร้าย หรืออาชญากรรมด้านการเงินอื่น ๆ

ประสบการณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานความโปร่งใสทางการเงินสร้างเกตเวย์ที่มีประสิทธิภาพเพื่อการค้าขายที่รวดเร็ว ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการสืบสวนใหม่และสำคัญ เพื่อต่อต้านการฟอกเงินและการฉ้อโกงทางศุลกากรที่ยังขึ้น

3) หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย

ที่น่าสนใจสองในสามของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระบุว่าพวกเขาใช้ข้อมูลการค้าเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์กิจกรรมการฟอกเงินและจัดหาเงินของผู้ก่อการร้าย แม้ว่าข้อมูลเหล่านี้จะได้รับจากหน่วยข่าวกรองทางการเงิน หน่วยงานศุลกากร และสถาบันการเงิน ข้อมูลเหล่านี้ยังได้มาจากผู้บริหารธนาคารและเจ้าหน้าที่ภาษี นอกจากนี้ เกือบผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลนี้แจ้งว่า สองในสามของการสืบสวนเหล่านี้ทำให้เกิดการฟ้องร้อง

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดูเหมือนจะมีปัญหาเล็กน้อยในการแบ่งปันข้อมูลกับหน่วยงานศุลกากร หน่วยข่าวกรองทางการเงิน และพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร แม้ว่าการทำลักษณะนี้โดยสมัครใจและอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางประการ เช่น เพื่อสืบสวนคดีอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ตอบส่วนใหญ่ระบุว่า การแบ่งปันข้อมูลดังกล่าวมีความซับซ้อนมาก (และต้องห้ามบ่อย) และการแบ่งปันข้อมูลนั้น กับเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในต่างประเทศโดยทั่วไปต้องมีการจัดทำบันทึกความร่วมมือหรือสนธิสัญญาการช่วยเหลือด้านกฎหมายร่วมกัน อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามหลายคนชี้ว่า โดยทั่วไปสามารถแบ่งปันข้อมูลได้บนพื้นฐานของการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างประเทศ

หนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถามดูเหมือนว่าจะมีความเชี่ยวชาญระดับหนึ่งในด้านการค้าและมีจำนวนหนึ่งชี้ว่ามีโปรแกรมการฝึกอบรมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามเกือบทั้งหมดเห็นด้วยกับความจำเป็นในการฝึกอบรมและ ตระหนักถึงวิธีการฟอกเงินทางการค้า โดยทั่วไปแล้วสองในสามของผู้ตอบแบบสอบถามมองว่ากิจกรรมการฟอกเงินทางการค้าเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงอย่างร้ายแรงต่อประเทศของตน

4) หน่วยข่าวกรองการเงิน

หน่วยข่าวกรองทางการเงินจำนวนครึ่งหนึ่งได้รับรายงานกิจกรรมที่น่าสงสัยที่เกิดจากความกังวลเกี่ยวกับการค้า อย่างไรก็ตามในหลายประเทศ จำนวนรายงานดังกล่าวค่อนข้างต่ำ (เช่น มักจะน้อยกว่า 25 รายงานต่อปี) นอกจากสถาบันการเงินแล้ว รายงานเหล่านี้ยังได้รับจากหน่วยงานด้านศุลกากร หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ภาษี และผู้บริหารธนาคาร ประมาณหนึ่งในสามของหน่วยข่าวกรองที่ใช้ข้อมูลการค้าเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการฟอกเงินและกิจกรรมการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและข้อมูลมักก่อให้เกิดการสืบสวนและการดำเนินคดีขึ้น

หน่วยข่าวกรองทางการเงินชี้ให้เห็นว่าพวกเขาใช้ตัวชี้วัดการกระทำที่น่าสงสัย นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เชื่อว่ามีการใช้ดัชนีชี้วัดและการวิเคราะห์อื่น ๆ มากพอ ในการส่งเสริมวิธีการบริหารความเสี่ยงมากขึ้นในการตรวจจับกิจกรรมการฟอกเงินทางการเงิน การค้า กรณีดังกล่าวเป็นที่น่าสนใจว่าเพียงหนึ่งในสี่ของหน่วยข่าวกรองรายงานว่าพวกเขาได้ใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลทางการเงินเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์

หน่วยข่าวกรองการเงินสามารถแบ่งปันข้อมูลกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานศุลกากร พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร และผู้บริหารธนาคาร อย่างไรก็ตามผู้ตอบบางคนเตือนว่าจะต้องการรักษาความลับทางการเงินอย่างเข้มงวด ซึ่งอาจจะ จำกัด การใช้ข้อมูลดังกล่าวได้ บางคนระบุว่า การแบ่งปันข้อมูลทางการเงินมักจำกัดอยู่เฉพาะกรณีที่มีการสืบสวนคดีอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง ผู้ตอบแบบสอบถามยืนยันว่าหน่วยข่าวกรองทางการเงินภายในประเทศสามารถแบ่งปันข้อมูลกับหน่วยข่าวกรองทางการเงินต่างประเทศได้ แต่โดยทั่วไปต้องมีบันทึกความร่วมมือหรือการพึ่งพากันและกันในการแบ่งปันข้อมูลดังกล่าว

ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามมีผู้เชี่ยวชาญด้านการค้า แต่มีเพียงหนึ่งในสี่เท่านั้นที่มีการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุง ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการฟอกเงินทางการเงินการค้า ผู้ตอบแบบสอบถามแทบ เป็นเอกฉันท์ว่าหน่วยข่าวกรองทางการเงินจะได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมที่ดีขึ้นและความตระหนักในวิธีการของ กิจกรรมการฟอกเงินในทางการเงินการค้า โดยทั่วไป สองในสามของผู้ตอบแบบสอบถามเชื่อว่าประเทศของตนมีความเสี่ยงอย่างมากต่อการละเมิดระบบการค้าเพื่อการกระทำผิดทางอาญา

5) เจ้าหน้าที่ภาษี

สองในสามของเจ้าหน้าที่ภาษีระบุว่าพวกเขาได้รับข้อมูลจากศุลกากรและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยข่าวกรองทางการเงินซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับการฟอกเงินทางการเงินการค้า อย่างไรก็ตาม ผู้ตอบแบบสอบถามดูเหมือนว่าจะใช้ข้อมูลเหล่านี้อย่างจำกัด ในการสืบสวนหรือดำเนินคดี หนึ่งในสามของเจ้าหน้าที่ภาษีชี้ให้เห็นว่าพวกเขาทำการวิเคราะห์ที่เป็นประโยชน์ในการระบุกิจกรรมการฟอกเงินทางการเงินการค้าและจัดทำรายงานกิจกรรมที่น่าสงสัยเป็นประจำ

ในขณะที่ครึ่งหนึ่งของเจ้าหน้าที่ภาษีมีอำนาจดำเนินการสืบสวนสอบสวนได้ แต่มีเพียงหนึ่งในสามเท่านั้นที่มีอำนาจอนุมัติการตรวจสอบกิจกรรมการฟอกเงินในทางการเงินการค้า นอกจากนี้ หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการฟอกเงินเกิดขึ้น มีเพียงครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าพวกเขาจะต้องรายงานให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ภาษีส่วนใหญ่สามารถสมัครใจแบ่งปันข้อมูลกับหน่วยงานศุลกากร หน่วยงานการบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยข่าวกรองทางการเงินภายใต้เงื่อนไขบางประการ เช่น เพื่อดำเนินการสืบสวนต่อไป ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่าการแบ่งปันข้อมูลกับผู้บริหารธนาคารมีความซับซ้อนมาก (และต้องห้ามบ่อยครั้ง) แต่ข้อมูลที่

เกี่ยวข้องกับการค้าจากการตรวจสอบภาษีสามารถใช้ร่วมกับหน่วยงานต่างประเทศที่คล้ายคลึงกันได้ หากมีการจัดทำบันทึกความตกลงหรือมีสนธิสัญญาความช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งกันและกัน

เจ้าหน้าที่ภาษีบางแห่งมีผู้เชี่ยวชาญด้านการค้าหรือมีโปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อปรับปรุงความเข้าใจ การฟอกเงินทางการค้า อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ภาษีเห็นด้วยกับความจำเป็นในการฝึกอบรมที่ดีขึ้น และการตระหนักถึงวิธีการฟอกเงินทางการค้า โดยทั่วไปสองในสามของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า ประเทศของตนมีความเสี่ยงต่อการใช้ธุรกรรมทางการค้าเพื่อกระทำความผิดทางอาญา

6) ผู้กำกับดูแลหรือผู้บริหารธนาคาร

ในหลายประเทศผู้กำกับดูแลหรือผู้บริหารธนาคาร มีส่วนเกี่ยวข้องับกิจกรรมการฟอกเงินในด้านการค้าค่อนข้างน้อย อย่างไรก็ตาม หนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า มักได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการค้าที่น่าสงสัย จากสถาบันการเงินของพวกเขา นอกจากนี้ หนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่าพวกเขาดำเนินการวิเคราะห์ที่สามารถนำมาใช้เพื่อระบุการฟอกเงินจากการค้าและได้รายงานกิจกรรมที่น่าสงสัยให้กับหน่วยข่าวกรองทางการเงินของพวกเขาเป็นประจำ น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ตัวบ่งชี้ลักษณะที่น่าสงสัยและการวิเคราะห์อื่น ๆ ในการระบุสินค้าโภคภัณฑ์ บริษัท หรือประเทศที่มีความเสี่ยงสูง และส่วนใหญ่เห็นถึงขอบเขตที่สำคัญที่จะต้องทำให้วิธีการดังกล่าวดีขึ้น หนึ่งในสามของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ข้อมูลนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสืบสวนสอบสวน แต่เพียงร้อยละ 10 ของกรณีเหล่านี้ได้นำไปสู่การดำเนินคดีในทางกฎหมาย

ผู้กำกับดูแลหรือผู้บริหารธนาคาร มีความสนใจในการแบ่งปันข้อมูลทางการค้าที่กับหน่วยงานศุลกากร หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย, หน่วยข่าวกรองทางการเงินและพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากร นอกจากนี้แล้ว ผู้กำกับดูแลหรือผู้บริหารธนาคาร ระบุว่าพวกเขาสามารถแบ่งปันข้อมูลการค้ากับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจ ต่างประเทศในข้อจำกัดที่กำหนดไว้ เจ้าหน้าที่ทางการธนาคารไม่กี่คนมีความชำนาญด้านเทคนิคในการฟอกเงินทางการค้าและส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านนี้ โดยทั่วไป ประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าประเทศของตนมีความเสี่ยงที่จะใช้ธุรกรรมทางการค้าเพื่อกระทำความผิดทางอาญา

3.4) ตัวบ่งชี้ “ลักษณะที่น่าสงสัย” ในการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินผ่านระบบการค้า

ผู้ตอบแบบสอบถามของทีมโครงการ FATF ได้รายงานตัวบ่งชี้ “ลักษณะที่น่าสงสัย” ในการฟอกเงินทางการค้าจำนวนหนึ่ง ใช้เป็นประจำในการระบุกิจกรรมการฟอกเงินของการค้า ซึ่งรวมถึงสถานการณ์ดังต่อไปนี้

- 1) มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญจะปรากฏระหว่างคำอธิบายของสินค้าโภคภัณฑ์ในใบเบิกและ ใบแจ้งหนี้
- 2) มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญจะปรากฏระหว่างคำอธิบายของสินค้าบนใบตราส่ง (หรือใบแจ้งหนี้) และสินค้าที่จัดส่งจริง
- 3) มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญจะปรากฏระหว่างมูลค่าสินค้าที่รายงานในใบแจ้งหนี้และมูลค่าตลาดยุติธรรมของสินค้าโภคภัณฑ์
- 4) ขนาดของการจัดส่งนั้นไม่สอดคล้องกับขนาดของกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าที่ทำเป็นปกติ
- 5) มีประเภทของสินค้าที่ส่งไปถูกกำหนดให้เป็น "ความเสี่ยงสูง" สำหรับกิจกรรมการฟอกเงิน³²
- 6) มีประเภทของสินค้าที่ส่งมีความไม่สอดคล้องกับขนาดของกิจกรรมทางธุรกิจของผู้ส่งออกหรือผู้นำเข้าที่ทำเป็นปกติ
- 7) มีการจัดส่งที่ไม่มีเหตุผลที่เหมาะสมกับเศรษฐกิจ³³
- 8) มีสินค้าถูกส่งไปยัง (หรือจาก) พื้นที่ที่กำหนดให้เป็น "ความเสี่ยงสูง" สำหรับกิจกรรมการฟอกเงิน
- 9) มีสินค้าถูกส่งผ่านทางพื้นที่หนึ่งแห่งหรือหลายแห่งโดยไม่มีเหตุผลทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน และวิธีการชำระเงินมีความไม่สอดคล้องกับลักษณะความเสี่ยงของรายการ (หรือการชำระเงินอื่น ๆ) ³⁴
- 10) มีการทำธุรกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้บริษัทบังหน้า หน่วยงานศุลกากร ใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการส่งออกการนำเข้าหรือบริษัทขนส่ง นอกจากนี้ตัวบ่งชี้ "ลักษณะที่น่าสงสัย" ในการฟอกเงินทางการค้าที่ใช้ในการตรวจสอบวิธีการอื่น ๆ ของการฟอกเงินนั้นอาจเป็นประโยชน์ในการระบุคดีฟอกเงินที่เป็นไปได้ในทางการค้า

³² ตัวอย่างเช่นสินค้าที่มีมูลค่าสูงและมีปริมาณต่ำ (เช่นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้บริโภค) ซึ่งมีอัตราการผลิตสูง และประเมินมูลค่ายาก

³³ ตัวอย่างเช่นการใช้ตู้คอนเทนเนอร์ขนาด 40 ฟุตเพื่อขนส่งสินค้าที่มีมูลค่าค่อนข้างน้อย

³⁴ ตัวอย่างเช่นการใช้การชำระเงินล่วงหน้าสำหรับการจัดส่งจากผู้จัดจำหน่ายใหม่ในประเทศที่มีความเสี่ยงสูง

2.2 มาตรการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(1) กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรเป็นความผิดมูลฐาน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (7) กำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งที่ผ่านมาคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีการพิจารณาลักษณะความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรที่เป็นความผิดมูลฐานว่ารวมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือหลีกเลี่ยงอากรด้วย ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จที่ 363/2547 เรื่อง การพิจารณาทบทวนข้อหาหรือปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตามที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีหนังสือที่ ปง 0003.2/1837 ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2545 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้มีการทบทวนความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) ซึ่งวินิจฉัยปัญหาข้อกฎหมายในบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง หาหรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับความผิดมูลฐานตาม (7) ของนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ว่าความผิดดังกล่าวหมายความรวมถึงความผิดฐานหลีกเลี่ยงภาษีอากรหรือหลีกเลี่ยงอากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ด้วยหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมร่วมกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ 1 คณะที่ 3 และคณะที่ 11) ได้พิจารณาทบทวนและมีความเห็นเช่นเดียวกับคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 11) ว่า นิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบัญญัติใน (7) ว่า “ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร” นั้น หมายความว่าถึงบรรดาความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากรหรือหลีกเลี่ยงอากรที่ได้กำหนดไว้ ในหมวด 4 ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ซึ่งรวมถึงมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ด้วย คำว่า “ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร” ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 33 ย่อมหมายถึงความผิดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 27 มาตรา 27 ทวิ หรือมาตราอื่นๆ ในหมวดเดียวกันนั่นเอง เพราะทั้งมาตรา 27 และมาตรา 27 ทวิ อันเป็นความผิดหลักของหมวด 4 ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร ไม่ปรากฏว่ามีมาตราใดได้บัญญัติถึงความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรไว้เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด

ปัจจุบัน พระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2560 ดังนั้น ความผิดตามกฎหมายศุลกากรที่เป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) ได้แก่กรณีความผิดดังต่อไปนี้

- 1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242
- 2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร ตามมาตรา 243
- 3) ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ตามพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 252 และความผิดฐานสำแดงเท็จ ตามมาตรา 202 มาตรา 203 และมาตรา 204 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

สำหรับประเด็นความผิดเกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศโดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 คณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยไว้ในเรื่องเสร็จที่ 1702/2560 สรุปได้ว่า การส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเป็นความผิดและมีโทษตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 นั้น เมื่อมาตรา 6/1 วรรคสาม บัญญัติให้ “เงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา นี้ให้ถือว่าเป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง มาใช้บังคับ” แล้ว และมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ให้ถือว่า การกระทำความผิดดังกล่าว “เป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย และให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อ” อันเทียบเท่ากับเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ดังนั้น การกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ใน (7) ของบทนิยามคำว่า “ความผิดมูลฐาน” มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(2) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือ เข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน ไปยังสำนักงาน ปปง.

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 มาตรา 15/1 บัญญัติว่า

“เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรผู้ใดได้รับแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราไม่ว่าจะเป็นเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ อันมีมูลค่ารวมกันถึงจำนวนที่คณะกรรมการกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรดังกล่าวรวบรวมและจัดส่งข้อมูลที่ได้รับแจ้งนั้นไปยังสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการ ที่คณะกรรมการกำหนด

จำนวนเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศที่คณะกรรมการกำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนที่ผู้นำเงินตราที่นำเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศต้องแจ้งรายการตามที่กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินกำหนด”

ปัจจุบัน คณะกรรมการ ปปง. ยังมิได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการดังกล่าว แต่ในทางปฏิบัติ กรมศุลกากรจะส่งข้อมูลตามแบบการแจ้งรายการตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน มายังสำนักงาน ปปง. เพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 3 กำหนดนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด”

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 6 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน มาตรา 48 – 59 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น ในกรณีดังกล่าว หากทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร สำนักงาน ปปง. มีหน้าที่และอำนาจในการตรวจสอบเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป

อย่างไรก็ดี ในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นความผิดมูลฐานนั้น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558 บัญญัติว่า

“มาตรา 58 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดตามวรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการค้าของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด”

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง กำหนดให้ สำนักงาน ปปง. พิจารณาว่าการกระทำความผิดเข้าลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือระบบเศรษฐกิจการค้าของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรม หรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือไม่ โดยให้คำนึงถึงข้อเท็จจริงและเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ประกอบด้วย

- 1) ปรากฏความเสียหายหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไป
- 2) เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหาย หรือมูลค่าทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- 3) มีลักษณะการกระทำความผิดที่ร้ายแรงอันกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนส่วนมาก หรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อประเทศหรือประชาชนเป็นจำนวนมาก
- 4) เป็นความผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยวิเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ ทั่วบทความ หมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมาย โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการศึกษา ดังนี้

- 3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

3.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source)** เป็นข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้แทนสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการจังหวัด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

2) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source)** เป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เช่น ข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสารงานวิชาการ ทั่วบทความ หมาย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และข้อมูลที่ได้รับคำแนะนำจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และธนาคารแห่งประเทศไทย ได้แก่ ข้อมูลสถิติ และข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำรายงานผลการศึกษา

3.2 ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาจะเลือกผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานและการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการข่มขืนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงิน ได้แก่ ผู้แทนสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการจังหวัด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีรายละเอียดผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) ผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. ได้แก่ ผู้แทนจากกองกฎหมาย กองข่าวกรองทางการเงิน และกองคดี 1 – 4 จำนวน 56 คน

2) ผู้แทนจากกรมศุลกากร

2.1 ผู้แทนจากกองสืบสวนและปราบปราม และกองตรวจสอบอากร กรมศุลกากร กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน

2.2 ผู้แทนจากศูนย์บริการศุลกากร ท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน

2.3 ผู้แทนจากสำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และผู้แทนสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 7 คน

2.4 ด้านศุลกากรแม่สาย จำนวน 7 คน ด้านศุลกากรเชียงของ จำนวน 2 คน และด้านศุลกากรเชียงแสน จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน

3) ผู้แทนจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ ผู้แทนกองคดีภาษีอากร กองคดีการเงิน การธนาคารและการฟอกเงิน และกองคดีความมั่นคง จำนวน 9 คน

4) ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

4.1 ผู้แทนจากสำนักกฎหมายและคดี กรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน

4.2 ผู้แทนจากกองกำกับการสืบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน

5) ผู้แทนจากสำนักงานอัยการจังหวัด

5.1 ผู้แทนจากสำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย จำนวน 3 คน

5.2 ผู้แทนจากสำนักงานอัยการจังหวัดเทิง จำนวน 3 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

คณะทำงานฯ ใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดชุดคำถามเพื่อเป็นกรอบในการสนทนา ด้วยแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง โดยข้อดีของแบบสัมภาษณ์ลักษณะดังกล่าว คือ ประเด็นคำถามไม่ได้มีลักษณะตายตัว หากแต่สามารถปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการสนทนาและให้ข้อมูลเชิงลึกได้ ซึ่งคณะทำงานฯ ได้จัดทำชุดคำถามไว้ครอบคลุมประเด็นหลัก ดังนี้

- 1) สถานการณ์ และแนวโน้มของการลักลอบขนเงิน ลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงิน ผ่านการค้าของประเทศไทย
- 2) รูปแบบและวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงิน ผ่านการค้า
- 3) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า
 - 3.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย
 - 3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 4) ข้อเสนอแนะ แนวทางในการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 5) ประเด็นอื่น ๆ

3.4 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การศึกษาครั้งนี้ คณะทำงานได้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารทางวิชาการ ตั๋วบทกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดขอบเขต โครงสร้างเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์
- 3) สร้างแบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง โดยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษา
- 4) ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยการตรวจสอบความตรง (validity) ด้านเนื้อหาของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะทำงานฯ ดำเนินการ ดังนี้

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ ข้อมูลสถิติ ข้อมูลจากหนังสือ บทความ เอกสารงานวิชาการ ตั๋วบทกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมศุลกากร และธนาคารแห่งประเทศไทย

2) เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Source) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 จัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ได้แก่ ผู้แทนจากกองกฎหมาย กองข่าวกองทางการเงิน และกองคดี 1 – 4 จำนวน 56 คน เมื่อวันที่ 24 กันยายน 2561 ณ ห้องประชุม 1201 ชั้น 12 อาคารสำนักงาน ปปง. โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง และแบ่งผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. เป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละไม่เกิน 15 คน ซึ่งแต่ละกลุ่ม กำหนดประเด็นการสนทนากลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายในการ ควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

กลุ่มที่ 2 การใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข่าวกรองทางการเงิน และการสืบสวน ทางการเงินในการตรวจจับการลักลอบขนเงินข้ามแดน และการหาหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

กลุ่มที่ 3 สิ่งบ่งชี้พฤติการณ์ที่น่าสงสัย รูปแบบและวิธีการในการซุกซ่อน และ เคลื่อนย้ายเงินความผิดมูลฐาน หรือการดำเนินการที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานซึ่งเป็นที่มาของ การลักลอบขนเงิน และการพิสูจน์ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

กลุ่มที่ 4 แนวทางปฏิบัติ กลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการทำงานร่วมกันของกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ช่วย ในการแก้ไขปัญหาการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

2.2 ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interview) กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้ กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงิน ผ่านการค้า ได้แก่ กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการจังหวัด และสำนักงานตำรวจ แห่งชาติ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่มีลักษณะกึ่งโครงสร้าง มีรายละเอียดการลงพื้นที่ ดังนี้

- กรมศุลกากร กรุงเทพมหานคร ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561 มีผู้แทนจากกรมศุลกากร ได้แก่ ผู้แทนจากกองสืบสวนและปราบปราม และกองตรวจสอบอาคาร เข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 7 คน
- สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จังหวัดสมุทรปราการ ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562 มีผู้แทนจากสำนักงานศุลกากรฯ เข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 7 คน
- ศูนย์บริการศุลกากร ท่าอากาศยานดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562 มีผู้แทนจากศูนย์บริการศุลกากรฯ เข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 7 คน
- กรมสอบสวนคดีพิเศษ ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 มีผู้แทนจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้แก่ ผู้แทนกองคดีภาษีอากร กองคดีการเงินการธนาคารและการฟอกเงิน และกองคดีความมั่นคง เข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 9 คน
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2562 มีผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ สำนักกฎหมายและคดี เข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 2 คน
- ด้านศุลกากรแม่สาย จังหวัดเชียงราย ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 มีผู้แทนด้านศุลกากรแม่สายเข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 7 คน
- ด้านศุลกากรเชียงของ และด้านศุลกากรเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562 มีผู้แทนด้านศุลกากรเชียงของ จำนวน 2 คน และผู้แทนด้านศุลกากรเชียงแสน จำนวน 3 คน เข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล
- กองกำกับการสืบสวน ตำรวจภูธรจังหวัดเชียงราย ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 มีผู้แทนเข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 1 คน
- สำนักงานอัยการจังหวัดเชียงราย และสำนักงานอัยการจังหวัดเทิง ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 มีผู้แทนแต่ละสำนักงานเข้าร่วมเพื่อให้ข้อมูล จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน

2.3 การจัดสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นรายงานผลการศึกษา เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าเพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2562 ณ โรงแรมเดอะ ทวิน ทาวเวอร์ ถนนพระราม 6 ตัดใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ โดยจะนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงรายงานผลการศึกษาฯ ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนที่จะเผยแพร่ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยหน่วยงานภายในสำนักงาน ปปง. ได้แก่ ผู้แทนกองกฎหมาย กองความร่วมมือระหว่างประเทศ

กองช่างรองทางการเงิน และกองคดี 1 – 4 หน่วยงานภายนอก ได้แก่ ผู้แทนกรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ และกรมการค้าต่างประเทศ จำนวน 80 คน

3) การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เทคนิคการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation data collection) ซึ่งจะช่วยให้นักทำงานฯ สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในด้านความครบถ้วนของข้อมูล ความเป็นจริงของข้อมูล ความแม่นยำ และความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Valid and reliable) โดยการศึกษาจากแหล่งที่มาต่าง ๆ ของข้อมูลหลายแหล่ง และถ่ายทอดตรวจสอบระหว่างคณะทำงานฯ ประกอบด้วย

3.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลต่างบุคคลกันหรือการได้มาของข้อมูลต่างกันแล้วข้อมูลที่ได้อาจเหมือนเดิมหรือไม่

3.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คณะทำงานฯ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก หรือการสนทนากลุ่ม พร้อมกับการศึกษาเอกสารประกอบ

3.3 การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) คือ การตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไรรวมทั้งการใช้ผู้วิจัยคนเดียวกันทั้งหมด ซึ่งจะสร้างความแน่ใจดีกว่าผู้วิจัยเพียงคนเดียว

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล คณะทำงานจะนำข้อมูลที่ได้อ่านได้จากหนังสือ บทความ เอกสาร งานวิชาการ ตั๋วบทกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มาศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ถึงประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Major themes) จากนั้นนำประเด็นสำคัญมาแยกเป็นประเด็นย่อย (Sub-themes) และหัวข้อย่อย (Categories) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากภาพรวมไปจนถึงวิเคราะห์ถึงประเด็นย่อย และนำเสนอข้อมูลและผลการศึกษา แบบการพรรณานาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่วางไว้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในบทนี้จะแบ่งการนำเสนอผลการศึกษิตตามประเด็นดังต่อไปนี้

4.1 สถานการณ์ และแนวโน้มของการลักลอบขนเงิน ลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าของประเทศไทย

4.2 รูปแบบและวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

1) ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

2) ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.4 กรณีศึกษา

4.5 แนวทางปฏิบัติระหว่างสำนักงาน ปปง. กับกรมศุลกากร

4.1 สถานการณ์ และแนวโน้มของการลักลอบขนเงิน ลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าของประเทศไทย

จากรายงาน Money Laundering through the Physical Transportation of Cash ปี 2015 ของ FATF พบว่า แนวโน้มการลักลอบขนเงินสดข้ามแดนยังถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เนื่องจากอาชญากรนิยมเก็บทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเป็นเงินสด โดยเฉพาะเงินสดที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น ดอลลาร์สหรัฐ ยูโร เยน ปอนด์สเตอร์ลิง และฟรังก์สวิส เพราะง่ายต่อการนำไปใช้ต่อ ปกปิดแหล่งที่มา และไม่ทิ้งร่องรอยการทำธุรกรรมเหมือนการทำธุรกรรมผ่านสถาบันการเงิน โดยพบว่ารูปแบบและวิธีการของการลักลอบขนเงินสดข้ามแดนยังคงไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก กล่าวคือ พบการลักลอบขนเงินทั้งช่องทางอากาศ ทางบก และทางน้ำ สำหรับทางอากาศและทางบก ยังนิยมซุกซ่อนตามร่างกายผู้เดินทาง กระเป๋าเดินทาง เสื้อผ้า ของใช้ส่วนตัว เช่น ซ่อนเงินในขวดแชมพู ตุ๊กตา ของเล่นเด็ก สำหรับการเดินทางทางบก หรือทางน้ำพบว่าการซุกซ่อนในพาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถยนต์หรือเรือนอกจากรถ มีบางกรณีพบว่าการลักลอบขนเงินโดยการส่งทางไปรษณีย์ และซุกซ่อนกับสินค้าที่ส่งมาทางเรือ อีกทั้งยังพบแนวโน้มการเคลื่อนย้ายเงินข้ามแดนในรูปแบบ ทอง อัญมณีมีค่า เชื้อ

เช็คเดินทาง บัตรเงินสด หรือแม้กระทั่งบัตรของขวัญ แทนการขนเงินสดจำนวนมาก เนื่องจากสะดวกในการพกพาและหลีกเลี่ยงการตรวจค้นของเจ้าหน้าที่ได้เป็นอย่างดี

อย่างไรก็ดี การเคลื่อนย้ายสิ่งของหรือเงินข้ามแดนไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเสมอไป และเป็นประเด็นท้าทายเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่อยู่ประจำแต่ละด่านที่ต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญในการเฝ้าระวัง สังเกตและตรวจจับ โดยใช้หลักการบริหารความเสี่ยง และการประสานงานอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งสำนักงาน ปปง. รวมทั้งควรเพิ่มการฝึกอบรมในเรื่องนี้เป็นการเฉพาะให้แก่เจ้าหน้าที่ศุลกากร

ในขณะที่การฟอกเงินผ่านการค้า ยังไม่เคยมีการเก็บข้อมูลและสถิติโดยเฉพาะอย่างเป็นทางการ แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า แนวโน้มการนำเข้า-ส่งออก การลักลอบหรือหลีกเลี่ยงภาษีเริ่มลดน้อยลง จากการเพิ่มขึ้นของเขตการค้าเสรี และข้อตกลงทางการค้าเสรี (FTA) อย่างไรก็ตาม ประเด็นของการสำแดงพิกัดเท็จ แสตงราคาเป็นเท็จ แสตงราคาเกินจริง หรือน้อยกว่าความเป็นจริง เพื่อใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินนั้น เป็นประเด็นที่ประชาคมโลกยังคงให้ความสำคัญ แต่ที่ผ่านมาในประเทศไทยยังไม่ค่อยมีการตรวจจับประเด็นนี้

ข้อมูลจากรายงานแนวโน้มการฟอกเงินผ่านการค้าของกลุ่มต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Group on Money Laundering (APG)) ปี 2016 พบว่า การเติบโตของเศรษฐกิจโลกและการค้าระหว่างประเทศ ดึงดูดให้อาชญากรใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินเพิ่มมากขึ้น ด้วยการใช้ธุรกรรมทางการเงินระหว่างประเทศ เป็นธุรกรรมบังหน้าเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ และมีรูปแบบที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจากกระบวนการนำเข้า-ส่งออกและการขนส่งสินค้า ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินและธุรกิจที่ทำการค้าในหลายประเทศ ตั้งแต่โรงงานผลิต ผู้ค้า บริษัทที่รับ-ส่งของ ตัวแทนผู้ส่งออก-นำเข้า เป็นต้น ทำให้อาชญากรสามารถแฝงตัวเข้ามาฟอกเงินในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานได้ อีกทั้งวิธีการชำระเงินระหว่างประเทศหลายรูปแบบ เช่น การค้าต่างตอบแทน (counter trade) การชำระเงินภายหลังได้รับสินค้า (open account) การใช้ผู้บริการโอนเงินนอกระบบ (โพยก๊วน) อีกทั้งมีเรื่องของอัตราแลกเปลี่ยนและเอกสารที่ต้องพิจารณาประกอบจำนวนมาก อาทิ letter of credit (L/C) ตั๋วแลกเงิน (bills of exchange) และใบแจ้งหนี้ ซึ่งมีทั้งกรณีการแจ้งราคาสูงหรือต่ำกว่าความเป็นจริง การทำใบแจ้งหนี้ซ้ำ การแสดงรายการสินค้าเป็นเท็จไม่ตรงกับข้อเท็จจริง ทำให้การสืบสวนและติดตามเส้นทางการเงินมีความยากลำบาก เนื่องจากสินค้าและบริการที่มีความหลากหลายมากและไม่มีการกำหนดราคาที่เป็นมาตรฐานขึ้นอยู่กับตลาดและความพึงพอใจของผู้ซื้อและผู้ขาย ซึ่งอาจกำหนดราคาที่สูงหรือต่ำกว่าราคาทั่วไปในท้องตลาด หรือคู่สัญญาทำธุรกรรมระหว่างกันโดยกำหนดราคาซื้อ-ขายสินค้าหรือให้บริการที่แตกต่างไปจากราคาตลาด (Transfer Pricing) หรือ Arm's Length Price จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นความท้าทายในการระบุธุรกรรมใดเป็นการฟอกเงินผ่านการค้า ทำให้

ที่ผ่านมาประเทศต่างๆ มีการสืบสวนสอบสวนเกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านการค้ำน้อยมาก จึงจำเป็นต้องพัฒนาความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ในการสืบสวนเฉพาะในเรื่องการฟอกเงินผ่านการค้ำเพิ่มเติม ทั้งนี้ การฟอกเงินผ่านการค้ำอาจมีได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการค้าระหว่างประเทศ การให้บริการ การนำเงินทุนออกนอกประเทศ (capital flight) และการทำธุรกรรมค้าขายภายในประเทศ ซึ่งการฟอกเงินผ่านการค้ำทำให้การเปลี่ยนสภาพเงินสกปรกเป็นเงินสะอาดดูมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นกว่าการฟอกเงินรูปแบบเดิมๆ เป็นเพียงทำธุรกรรมและโยกย้ายเงินผ่านสถาบันการเงินโดยไม่มีที่มาที่ไป

ข้อมูลจาก UNCTAD ระบุว่ามูลค่าการค้าโลกในปี 2017 อยู่ที่ประมาณ 35,700 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ โดยแบ่งเป็นมูลค่าการส่งออก 17,707 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ และมูลค่าการนำเข้า 17,993 ล้านล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งมีความเสี่ยงที่การค้าระหว่างประเทศจะถูกใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินได้มากขึ้นตามมูลค่าการค้าโลกที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏข้อมูลว่าการฟอกเงินผ่านการค้ำมีมูลค่าเท่าไร

แนวโน้มการฟอกเงินผ่านการค้ำยังพบอยู่จากการที่สินค้าสามารถเคลื่อนย้ายและนำไปแปรเปลี่ยนเป็นเงินได้ในมูลค่าสูงโดยไม่เป็นที่สงสัยและสามารถทำธุรกิจบังหน้าได้โดยสะดวก ประเทศต่างๆ สนับสนุนส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศโดยมีการลดกฎเกณฑ์และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ รวมถึงการลดขั้นตอนและระยะเวลาในการตรวจสอบเอกสาร ทำให้หลุดรอดการตรวจสอบจากฝ่ายรัฐได้ อีกทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินยังไม่ครอบคลุมไปถึงการกำกับดูแลธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ขาดการเชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้อาชญากรสามารถแสวงหาประโยชน์จากช่องว่างของกฎหมายและการกำกับดูแลที่ยังไม่เพียงพอได้ และเกี่ยวข้องกับการติดสินบนเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการนำเข้า-ส่งออกสินค้า

ในประเทศไทยพบแนวโน้มการฟอกเงินผ่านการค้ำตามแนวชายแดนเพิ่มขึ้น เนื่องจากการประกอบธุรกิจการค้าตามแนวชายแดนนั้น นอกเหนือจากการทำธุรกรรมผ่านธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ใช้กันทั่วไปแล้ว ยังพบว่ามีการทำธุรกรรมผ่านธุรกิจรับโอนเงินระหว่างประเทศนอกระบบหรือที่เรียกว่า โปยก๊วน (Underground Banking) ซึ่งเป็นการทำธุรกรรมทางการเงินโดยไม่ผ่านระบบธนาคารหรือสถาบันการเงิน ทำให้หน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลไม่สามารถตรวจสอบการทำธุรกรรมได้

ธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ที่ประกอบธุรกิจรับโอนเงินระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตรา พุทธศักราช 2485 ซึ่งผู้ประกอบการรับโอนเงินระหว่างประเทศต้องได้รับการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ หากดำเนินธุรกิจรับโอนเงินระหว่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือฝ่าฝืนกฎหมายจะมีโทษทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ของผู้ที่จะขออนุญาตเป็นตัวแทนรับโอนเงินระหว่างประเทศได้ทั้งบุคคล

ธรรมดาและนิติบุคคล แต่ในทางปฏิบัติ พบว่า มีการออกใบอนุญาตให้แก่นิติบุคคลเท่านั้น เนื่องด้วยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอใบอนุญาตหลายประการ เช่น จำนวนทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท มีคนไทยถือหุ้นไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 เป็นต้น ซึ่งจากคุณสมบัติดังกล่าวเป็นการยากที่บุคคลทั่วไปทั้งที่เป็นคนไทยและต่างชาติที่อยู่ตามแนวชายแดนจะปฏิบัติได้ จึงยังมีการใช้โพงก๊วนทำธุรกิจตามแนวชายแดน จนกลายเป็นการค้ำที่ท่ามาอย่างยาวนาน หากมีการดำเนินมาตรการกำกับและตรวจสอบที่เข้มงวด ก็จะกระทบการค้าตามแนวชายแดน จึงทำให้ยังไม่มีมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรมกับการใช้กลุ่มโพงก๊วนตามแนวชายแดนเป็นช่องทางการฟอกเงินดังกล่าว

จากการดำเนินคดีที่ผ่านมา พบว่า ผู้ที่ประกอบธุรกิจโพงก๊วนส่วนหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การรับโอนเงินให้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดมูลฐาน เช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตัวอย่างเช่น คดีที่ผู้กระทำความผิดจากประเทศเพื่อนบ้านมีการทำธุรกรรมในไทยให้กับเครือข่ายยาเสพติดของประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ล้วนเป็นนักธุรกิจที่มีชื่อเสียงในพื้นที่ ประกอบธุรกิจรับโอนเงินระหว่างประเทศจนเป็นที่รู้จักทั่วไป ทั้งผู้ใช้แรงงาน ผู้ทำธุรกิจการค้าตามแนวชายแดน เนื่องจากการเข้าถึงการให้บริการทางการเงินของประเทศเพื่อนบ้านยังไม่ทั่วถึงมากนัก ในขณะที่การบริการของโพงก๊วนมีความสะดวกมากกว่า จึงเป็นที่นิยมใช้ของบุคคลเหล่านี้ รวมถึงผู้ที่ทำผิดกฎหมายด้วย ทำให้กลุ่มโพงก๊วนเป็นแหล่งฟอกเงินให้กับอาชญากรเป็นอย่างดี เพราะติดตามร่องรอยได้ยาก การดำเนินการเป็นลักษณะปกปิดไม่สามารถตรวจสอบได้

ในปัจจุบัน เนื่องจากมาตรการกำกับและตรวจสอบของภาครัฐมีความเข้มแข็งมากขึ้น ทำให้กลุ่มอาชญากรที่ต้องการฟอกเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมีการพัฒนารูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดเข้ามาปะปนในระบบการเงินผ่านการประกอบธุรกิจที่ถูกกฎหมาย มีการทำบัญชี เสียภาษีที่ถูกต้อง ทำให้ยากแก่การตรวจสอบ โดยเฉพาะธุรกิจตามแนวชายแดนที่นิยมใช้โพงก๊วนในการทำธุรกรรมทางการเงิน ยิ่งเพิ่มความยากในการตรวจสอบมากยิ่งขึ้น เพราะประเพณีการค้าจะใช้ความเชื่อใจเป็นหลักจึงไม่มีเอกสารให้ตรวจสอบมากนัก เช่น มีการใช้เพียงชื่อเล่น หรือนามแฝง ในการทำธุรกรรม ประกอบกับโพงก๊วนเป็นธุรกิจที่ไม่อยู่ในการกำกับของหน่วยงานรัฐ จึงไม่มีกฎหมายใดต้องปฏิบัติตาม การตรวจสอบของหน่วยงานรัฐจึงเป็นการยากที่จะหาเอกสารหลักฐานไปดำเนินการกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน

แนวทางในการแก้ไขปัญหาการใช้โพงก๊วนเป็นช่องทางในการฟอกเงิน ควรใช้มาตรการทางกฎหมายทั้งด้านป้องกันและปราบปราม กล่าวคือ ในด้านป้องกันควรมีการส่งเสริมให้ธุรกิจโพงก๊วนเข้าสู่ระบบ โดยการออกหลักเกณฑ์ในการขอใบอนุญาตให้ง่ายขึ้น บุคคลธรรมดาหรือกิจการขนาดเล็กสามารถขอใบอนุญาตได้ และมีมาตรการส่งเสริมทางด้านเงินทุน การให้ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีทางการเงินที่ทันสมัย เป็นต้น เพื่อจูงใจให้ผู้ประกอบธุรกิจโพงก๊วนเข้ามาอยู่ในระบบทำให้รัฐสามารถตรวจสอบได้ ในด้านการปราบปรามควรเพิ่มโทษกับผู้ประกอบธุรกิจโพงก๊วนโดยไม่ได้รับ

อนุญาต และมีการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมถึงกฎหมายภาษี กับ กลุ่มโพยก๊วนที่ยังไม่เข้าระบบอย่างเข้มข้น ทั้งนี้ ต้องมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในเรื่องของ โทษของการประกอบธุรกิจโพยก๊วนโดยไม่ได้รับอนุญาต เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย มองเห็นว่าการเข้าสู่ระบบมีข้อดีกว่าการประกอบธุรกิจแบบนอกระบบเช่นที่เคยทำมา ซึ่งจะทำให้ ช่องทางในการฟอกเงินของอาชญากรลดลงอีกทางหนึ่ง

สำหรับการขเงินสดข้ามแดนเพื่อสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พบเจอ ในรูปแบบคนเดินเงิน โดยถือเงินสดติดตัวปริมาณเงินไม่มากนักทั้งสกุลเงินริงกิต เงินไทย และเงินดอลลาร์ ลักลอบถือเงินเข้ามาตามแนวพรหมแดนธรรมชาติ เช่น พรหมแดนไทย – มาเลเซีย โดยส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ถือบัตรประชาชนสองสัญชาติ นอกจากนี้ยังพบว่ามียุติบุคคลที่สนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ได้แก่ ผู้ที่ทำธุรกิจบังหน้า ร้านแลกเปลี่ยนเงิน และร้านโรงสี

รายงานผลการประเมินความเสี่ยงประเทศไทยด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พ.ศ. 2559 ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้จัดทำขึ้น ระบุว่าความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรเป็น 1 ใน 5 อาชญากรรมที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินรองมาจากความผิดฐานทุจริต ยาเสพติด หนีภาษี และปั่นหุ้น ซึ่งอาชญากรรมทั้ง 5 ประเภทนี้ก่อให้เกิดทรัพย์สินสกปรกที่มีการฟอกเงินมากถึงร้อยละ 86 ของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด ซึ่งจากการประเมินสถานการณ์การลักลอบขเงิน และการลักลอบหนีศุลกากร โดยใช้ข้อมูลสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานที่สำคัญของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า แนวโน้มของการลักลอบขเงิน ลักลอบหนีศุลกากร ในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง ถึงแม้ว่าสถิติในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลียงภาษีอากรของกรมศุลกากร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แต่เมื่อวิเคราะห์สถิติคดีของสำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยภาพรวมกลับมีแนวโน้มลดลง สรุปได้ดังนี้

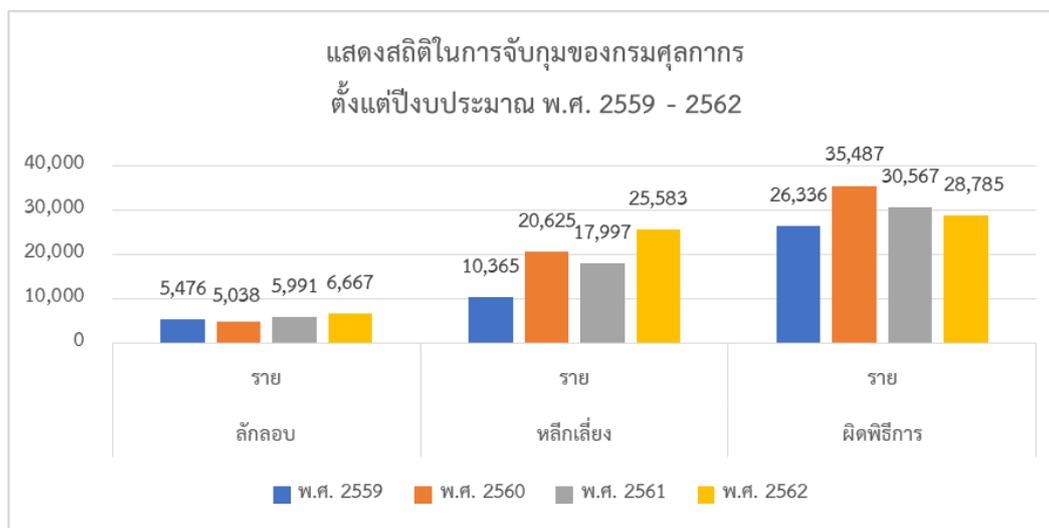
1) สถิติในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลียงภาษีอากร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 และความผิดฐานฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรของกรมศุลกากรในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ลดลงจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ซึ่งความผิดที่พบมากที่สุด คือ ฝ่าฝืนพิธีการ รองลงมา คือ หลีกเลียงภาษีอากร และน้อยที่สุด คือ การลักลอบหนีศุลกากร เมื่อพิจารณาแยกตามด่านศุลกากร พบว่า ด่านที่มีความเสี่ยงสูงที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรเฝ้าระวัง เนื่องจากพบว่ามีผู้กระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลียงภาษีอากร และฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรมากที่สุด คือ สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รองลงมาคือ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง รายละเอียดปรากฏผลดังตารางที่ 4.1 – 4.6

2) สถิติคดีของสำนักงาน ป.ป.ง. ที่ดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับศุลกากรตามมาตรา 3(7) และสถิติคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (ขนเงิน / สิ่งของ) ในภาพรวมมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน สวนทางกับสถิติในการจับกุมผู้กระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลียงภาษีอากรของกรมศุลกากร ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ซึ่งหากพิจารณาสถิติคดีที่สำนักงาน ป.ป.ง. และกรมสอบสวนคดีพิเศษดำเนินการต่อจากกรมศุลกากร พบว่า สาเหตุที่มีปริมาณคดีน้อยเมื่อเทียบกับสถิติในการจับกุมของกรมศุลกากร เนื่องจาก ในชั้นจับกุมผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พร้อมทั้งยื่นคำร้องขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร เพื่อขอให้กรมศุลกากรงดการฟ้องร้องคดีแก่ผู้ต้องหาในชั้นศาล ซึ่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดให้ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร สามารถเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบงดการฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 แต่หากผู้ถูกกล่าวหาไม่ประสงค์ระงับคดีในชั้นศุลกากร พนักงานศุลกากรจะส่งข้อมูลการกระทำความผิดดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป ซึ่งเรื่องที่พนักงานสอบสวนรับดำเนินคดีต่อจากกรมศุลกากรไม่มีการแจ้งข้อหาพอกเงินร่วมด้วย ถึงแม้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ใน มาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รายละเอียดปรากฏผลดังตารางที่ 4.7 – 4.9

3) สถิติจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน จำนวน 4 เรื่อง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ 2561 และ 2562 จำนวนปีละ 2 เรื่อง ในขณะที่มีคดีที่เกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านการค้าจำนวน 1 เรื่อง และจำนวนการดำเนินคดีเกี่ยวกับการลักลอบขนสิ่งของก็มีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จาก 690 เรื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 เป็น 355 เรื่อง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

ตารางที่ 4.1 แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562 แบ่งตามประเภทการกระทำความผิด โดยภาพรวม

ปีงบประมาณ	ลักลอบ		หลีกเลียง		ผิดพิธีการ	
	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)
พ.ศ. 2559	5,476	1,558,245,857	10,365	8,570,807,365	26,336	25,145,676
พ.ศ. 2560	5,038	1,510,861,780	20,625	2,370,081,575	35,487	36,008,598
พ.ศ. 2561	5,991	1,712,760,713	17,997	2,503,319,615	30,567	36,330,128
พ.ศ. 2562	6,667	1,816,043,442	25,583	967,622,931	28,785	27,522,908

ภาพที่ 4.1 แสดงสถิติในการจับกุมของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562

ตารางที่ 4.2 แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำความผิด

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559					
	ลักลอบ		หลีกเลี่ยง		ผิดพิธีการ	
	ราย	มูลค่า	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)
สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ	-	-	747	173,338,097	1,359	1,001,500
สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง	-	-	143	79,236,789	6,170	5,292,438
สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ	59	15,892,451	723	77,934,902	2,878	3,953,264
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบัง	-	-	330	84,660,347	1,627	1,124,690
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	20	47,906,390	7,417	28,968,501	10,149	10,626,195
สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ	-	-	747	173,338,097	1,359	1,001,500
สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสาร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	432	422,921,944	3	2,680,000	-	-
กองตรวจสอบอากร	27	32,642,099	152	5,747,378,056	-	-
กองสืบสวนและปราบปราม	1,073	559,451,991	715	2,196,044,613	2	-
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 (ภาคกลาง, ภาคตะวันออก)	794	107,681,816	15	166,961,891	1,136	1,131,500
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 (ภาคอีสาน)	239	28,617,438	38	7,468,093	113	42,500
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (ภาคเหนือ)	524	121,986,414	9	421,212	1,106	1,072,000
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 (ภาคใต้)	2,308	221,145,314	73	5,714,864	1,796	901,589
รวมทั้งหมด	5,476	1,558,245,857	10,365	8,570,807,365	26,336	25,145,676

ตารางที่ 4.3 แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำผิด

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560					
	ลักลอบ		หลีกเลี่ยง		ผิดพิธีการ	
	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)
สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ	8	170,491	854	152,761,669	1,318	1,070,000
สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง	1	208,650	158	49,811,226	13,596	15,322,993
สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ	90	14,310,467	1,113	83,464,325	2,556	5,310,007
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบ้ง	1	197,584	397	80,096,027	1,949	2,180,730
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	10	52,142,468	16,943	75,614,832	11,654	8,986,949
สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสาร ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	410	419,532,162	-	-	-	-
กองตรวจสอบอากร	17	60,166,002	159	913,230,426	-	-
กองสืบสวนและปราบปราม	971	469,615,268	868	909,795,915	8	-
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 (ภาคกลาง, ภาคตะวันออก)	678	133,626,410	22	92,257,813	1,051	695,800
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 (ภาคอีสาน)	413	135,239,226	27	3,611,147	125	142,500
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (ภาคเหนือ)	452	56,531,689	43	8,498,820	1,736	1,248,508
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 (ภาคใต้)	1,987	169,121,363	41	939,376	1,494	1,051,111
รวมทั้งหมด	5,038	1,510,861,780	20,625	2,370,081,575	35,487	36,008,598

ตารางที่ 4.4 แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำผิด

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561					
	ลักลอบ		หลีกเลี่ยง		ผิดพิธีการ	
	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)
สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ	2	2,648,000	601	205,707,812	869	716,000
สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง	-	-	238	146,049,488	7,110	6,273,000
สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ	347	17,036,949	1,018	77,976,213	2,385	3,863,009
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบ้ง	-	-	472	43,076,233	2,132	1,500,554
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	4	33,471	14,902	108,579,445	14,096	11,869,787
สำนักงานศุลกากรตรวจของ ผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	329	243,986,033	-	-	-	-
กองตรวจสอบอากร	8	9,351,916	77	731,099,102	1	8,704,754

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

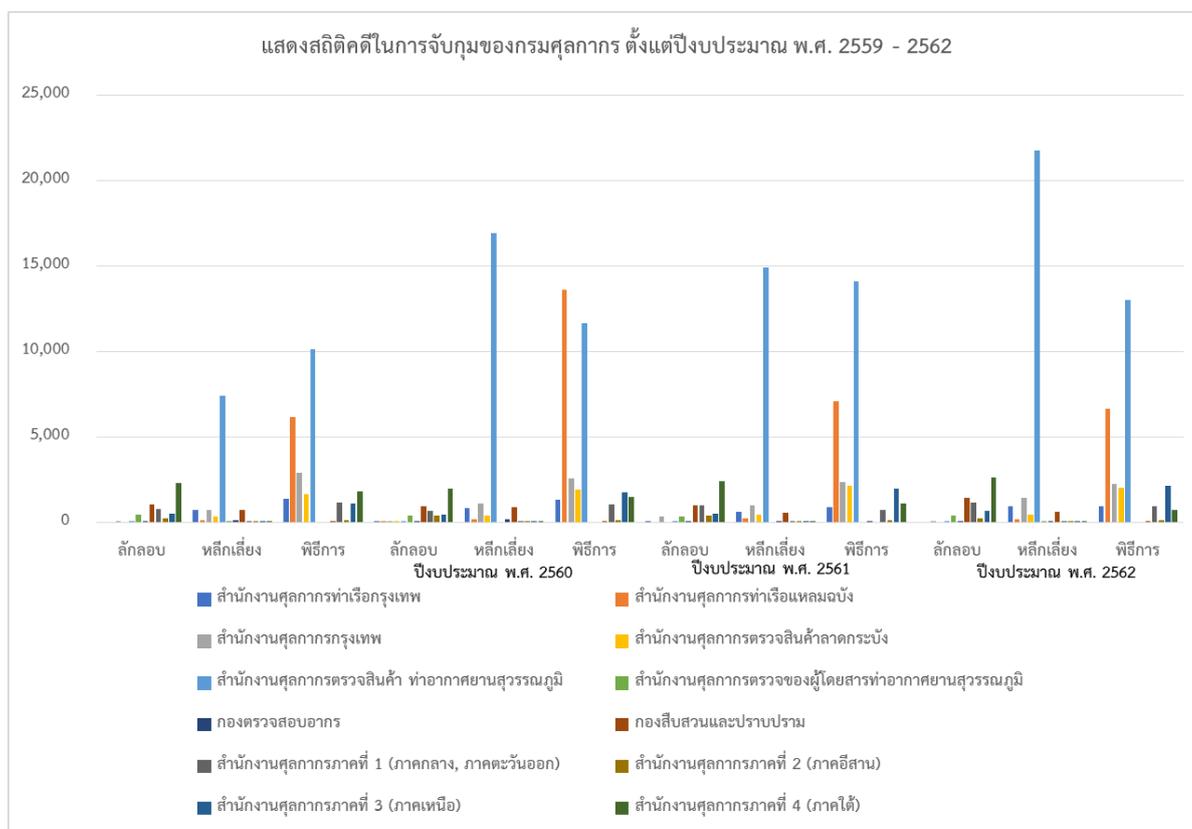
หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561					
	ลักลอบ		หลีกเลี่ยง		ผิดพิธีการ	
	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)
กองสืบสวนและปราบปราม	1,026	436,097,543	590	558,413,622	-	-
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 (ภาคกลาง, ภาคตะวันออก)	990	113,821,308	14	580,754,219	731	353,000
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 (ภาคอีสาน)	403	171,794,478	40	3,391,133	147	66,500
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (ภาคเหนือ)	495	105,870,706	31	47,617,018	1,993	1,571,000
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 (ภาคใต้)	2,387	612,120,308	14	655,330	1,103	1,412,524
รวมทั้งหมด	5,991	1,712,760,713	17,997	2,503,319,615	30,567	36,330,128

ตารางที่ 4.5 แสดงสถิติคดีในการจับกุมและผลการดำเนินงานของกรมศุลกากร ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำผิด

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562					
	ลักลอบ		หลีกเลี่ยง		ผิดพิธีการ	
	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)	ราย	มูลค่า (บาท)
สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ	-	-	945	164,601,511	943	773,000
สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง	-	-	189	90,317,805	6,650	8,071,239
สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ	38	28,109,253	1,423	181,508,712	2,228	2,215,259
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าลาดกระบ้ง	-	-	431	39,370,517	2,009	1,406,691
สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	2	20,100,420	21,767	122,770,255	13,036	11,144,400
สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	390	270,511,729	1	100,000	-	-
กองตรวจสอบอากร	3	2,903,234	37	157,309,851	-	-
กองสืบสวนและปราบปราม	1,414	772,407,111	623	190,857,648	1	-
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 (ภาคกลาง, ภาคตะวันออก)	1,167	193,108,084	22	4,837,004	936	1,126,500
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 (ภาคอีสาน)	263	66,445,863	42	3,824,632	148	67,684
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (ภาคเหนือ)	691	333,926,299	14	5,001,400	2,116	1,648,758
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 (ภาคใต้)	2,626	109,608,863	87	7,036,266	718	1,069,377
รวมทั้งหมด	6,667	1,816,043,442	25,583	967,622,931	28,785	27,522,908

ตารางที่ 4.6 แสดงสถิติคดีในการจับกุมของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562
แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำความผิด โดยภาพรวม

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559			ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560			ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561			ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562		
	ลักลอบ	หลีกเลี่ยง	พิธีการ									
สำนักงานศุลกากรท่าเรือ กรุงเทพ	-	747	1,359	8	854	1,318	2	601	869	-	945	943
สำนักงานศุลกากรท่าเรือ แหลมฉบัง	-	143	6,170	1	158	13,596	-	238	7,110	-	189	6,650
สำนักงานศุลกากร กรุงเทพ	59	723	2,878	90	1,113	2,556	347	1,018	2,385	38	1,423	2,228
สำนักงานศุลกากรตรวจ สินค้าลาดกระบัง	-	330	1,627	1	397	1,949	-	472	2,132	-	431	2,009
สำนักงานศุลกากรตรวจ สินค้า ท่าอากาศยาน สุวรรณภูมิ	20	7,417	10,149	10	16,943	11,654	4	14,902	14,096	2	21,767	13,036
สำนักงานศุลกากรตรวจ ของผู้โดยสารท่าอากาศยาน สุวรรณภูมิ	432	3	-	410	-	-	329	-	-	390	1	-
กองตรวจสอบอากร	27	152	-	17	159	-	8	77	1	3	37	-
กองสืบสวน และปราบปราม	1,073	715	2	971	868	8	1,026	590	-	1,414	623	1
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 (ภาคกลาง, ภาคตะวันออก)	794	15	1,136	678	22	1,051	990	14	731	1,167	22	936
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 (ภาคอีสาน)	239	38	113	413	27	125	403	40	147	263	42	148
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 (ภาคเหนือ)	524	9	1,106	452	43	1,736	495	31	1,993	691	14	2,116
สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 (ภาคใต้)	2,308	73	1,796	1,987	41	1,494	2,387	14	1,103	2,626	87	718

ภาพที่ 4.2 แสดงสถิติคดีในการจับกุมของกรมศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562
แยกตามด่าน แบ่งตามประเภทการกระทำความผิด โดยภาพรวม

ตารางที่ 4.7 แสดงสถิติคดีของสำนักงาน ปง. ที่ดำเนินคดีศุลกากร ตามมาตรา 3(7) ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562

ปีงบประมาณ พ.ศ.	เงินสดข้ามแดน	ขนของหนีภาษี	อื่นๆ
2559	3	3	-
2560	9	6	-
2561	14	6	-
2562	7	2	-
รวม	33	17	-

ตารางที่ 4.8 แสดงสถิติคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (ขนเงิน)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	จำนวนคดีเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (ขนเงิน)				
	จำนวนเรื่องที่ได้รับ จากกรมศุลกากร	จำนวน (เรื่อง)	จำนวนเรื่อง ที่ดำเนินการไป แล้ว	จำนวนเรื่องที่อยู่ ในชั้นอัยการ	จำนวนเรื่องศาล มีคำพิพากษา
2557	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	3	3	-	3
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2558	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	2	2	-	2
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2559	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-

ตารางที่ 4.9 แสดงสถิติคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (สิ่งของ)

ปีงบประมาณ พ.ศ.	จำนวนคดีเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (สิ่งของ)				
	จำนวนเรื่องที่ได้รับ จากกรมศุลกากร	จำนวน (เรื่อง)	จำนวนเรื่อง ที่ดำเนินการไป แล้ว	จำนวนเรื่องที่อยู่ ในชั้นอัยการ	จำนวนเรื่องศาล มีคำพิพากษา
2548	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2549	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2550	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2551	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2552	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2554	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-
2556	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	1	-	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	-	-	-	-

เมื่อพิจารณามูลค่าการสำแดงเงินเข้าและนำออกนอกประเทศที่กรมศุลกากรได้รับรายงาน จากด้านศุลกากรต่าง ๆ ในระบบ CDS พบว่า มูลค่าการสำแดงเงินเข้าและออกในปี พ.ศ. 2560 จนถึง ปี พ.ศ. 2561 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมูลค่าการสำแดงเข้าในปี พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นสูง อย่างมีนัยสำคัญจาก 48,050,347,464.75 บาท ในปี พ.ศ. 2560 เป็น 2,450,070,634,491.16 บาท ในปี พ.ศ. 2561 แล้วลดลงเหลือ 95,758,098,192.24 บาท ในปี พ.ศ. 2562 โดยพบว่าสาเหตุที่ มูลค่าการนำเข้าในปี พ.ศ. 2561 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญส่งผลมาจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงิน ในปี พ.ศ. 2559 กำหนดให้ต้องมีการสำแดงตราสารการเงินเปลี่ยนมือข้ามแดน โดยพบว่าการสำแดงตราสารการเงินเปลี่ยนมือ 1 รายการซึ่งมีมูลค่า 5 ร้อยล้านยูโร และ 6 หมื่นล้าน เหรียญสหรัฐ โดยผู้สำแดงแจ้งวัตถุประสงค์เพื่อใช้สนับสนุนส่งเสริมเพื่อการลงทุนโครงการฯ และ ค่าประกันเงินกู้เครดิตฯ จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้มีปริมาณเงินนำเข้าและออกในปีนั้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีความผิดปกติและไม่แน่ชัดว่าเป็นเอกสารที่สามารถนำมาใช้ขึ้นเงินได้จริงหรือไม่ ทั้งนี้ จำเป็นต้อง สร้างความเข้าใจเพิ่มขึ้นให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาการสำแดง ตราสารการเงินเปลี่ยนมือ และการสังเกตเอกสารทางการเงินปลอม อย่างไรก็ตาม หากพิจารณามูลค่า การสำแดงเงินตราขาเข้าในปี พ.ศ.2561 โดยไม่รวมรายการสำแดงตราสารการเงินดังกล่าว พบว่า แนวโน้มการสำแดงเงินตราขาเข้าสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปี พ.ศ.2559 จนถึงปี พ.ศ. 2562

นอกจากนี้ อีกปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณการนำเงินเข้า-ออกประเทศ คือ ความผันผวน ของค่าเงินบาท ถ้าเงินบาทแข็งค่า เงินตราต่างประเทศจะเข้ามาในประเทศลดลง

“การนำเงินเข้ามาหรือออกนอกประเทศขึ้นอยู่กับความผันผวนของค่าเงิน ถ้าเงิน ดอลลาร์สหรัฐสามารถแลกเงินไทยได้ปริมาณมากจะมีเงินดอลลาร์สหรัฐไหลเข้ามาในประเทศไทย เป็นจำนวนมาก แต่ถ้าเงินไทยแข็งค่า เงินสกุลอื่นจะเข้ามาในประเทศไทยลดลง”

พนักงานศุลกากร สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562

ข้อมูลจากระบบ ECB ของสำนักงาน ปปง. พบว่า ประเทศที่มีผู้ขนเงินสดข้ามแดนเข้ามาใน ประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย ประเทศไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐ ประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน และราชอาณาจักรกัมพูชา ปรากฏผลดังตารางที่ 4.11 – 4.14 ปัจจัยที่ทำให้ประเทศดังกล่าวมีการขนเงินสดข้ามแดนมากที่สุด คือ ความผันผวนของค่าเงินบาท การเล่นพนัน การทำธุรกิจ ความไม่เชื่อถือในระบบเศรษฐกิจและระบบ สถาบันการเงินของประเทศนั้นๆ เป็นต้น ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่าประเทศปลายทางที่มีปัจจัย เสี่ยงที่จะมีการขนเงินออกจากประเทศไทยมาก ได้แก่ สิงคโปร์ และฮ่องกง

ตารางที่ 4.10 แสดงมูลค่าเงินที่กรมศุลกากร ได้รับรายงานจากด่านศุลกากรต่าง ๆ ในการนำเงินเข้า - ออก ในระบบ CDS ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562

ปีงบประมาณ พ.ศ.	นำเข้า	นำออก	รวม
	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)	จำนวน (บาท)
2559	38,426,300,037.91	131,860,980,561.92	170,287,280,599.83
2560	48,050,347,464.75	87,306,485,176.41	135,356,832,641.16
2561	2,450,070,634,491.16	194,924,118,841.54	2,644,994,753,332.70
2562	95,758,098,192.24	182,544,949,802.12	278,303,047,994.37
รวม	2,632,305,380,186.07	596,636,534,381.99	3,228,941,914,568.06

ตารางที่ 4.11 แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้า-ออกข้ามแดนในประเทศไทยมากที่สุด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

ลำดับ	ประเทศ	ความถี่ในการ ขนเงิน (ครั้ง)	จำนวนเงินนำเข้า (บาท)	จำนวนเงินนำออก (บาท)
1	สาธารณรัฐอินเดีย	2,539	2,058,868,374.00	333,543,582.00
2	ประเทศไทย	1,692	560,406,581.00	278,844,951.00
3	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	403	167,601,077.00	105,369,928.00
4	ญี่ปุ่น	293	1,521,084.00	56,076,665.00
5	สาธารณรัฐประชาชนจีน	223	47,880,015.00	41,754,363.00

ตารางที่ 4.12 แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้า-ออกข้ามแดนในประเทศไทยมากที่สุด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

ลำดับ	ประเทศ	ความถี่ในการ ขนเงิน (ครั้ง)	จำนวนเงินนำเข้า (บาท)	จำนวนเงินนำออก (บาท)
1	สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า	1,018	5,247,659.00	80,135,853.00
2	สาธารณรัฐอินเดีย	1,438	1,765,335,252.00	214,805,982.00
3	ประเทศไทย	825	715,772,173.00	92,782,459.00
4	ญี่ปุ่น	235	13,839,236.00	34,554,860.00
5	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	178	1,233,103,983.00	42,661,357.00

ตารางที่ 4.13 แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้า-ออกข้ามแดนในประเทศไทยมากที่สุด
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ลำดับ	ประเทศ	ความถี่ในการ ขนเงิน (ครั้ง)	จำนวนเงินนำเข้า (บาท)	จำนวนเงินนำออก (บาท)
1	สาธารณรัฐอินเดีย	5,199	3,419,682,489.00	20,715,893,475.00
2	ประเทศไทย	3,731	725,696,430.00	541,692,446.00
3	สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า	3,916	18,708,669.00	283,684,619.00
4	สาธารณรัฐอิสลามปากีสถาน	658	4,859,035.00	33,472,342.00
5	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	601	773,128,127.00	179,510,275.00

ตารางที่ 4.14 แสดงลำดับประเทศที่พบว่าการขนเงินสดเข้า-ออกข้ามแดนในประเทศไทยมากที่สุด
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

ลำดับ	ประเทศ	ความถี่ในการ ขนเงิน (ครั้ง)	จำนวนเงินนำเข้า (บาท)	จำนวนเงินนำออก (บาท)
1	สาธารณรัฐอินเดีย	3,531	3,360,892,865.00	669,159,424.00
2	สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า	2,647	840,430,025.00	685,096,740.00
3	ประเทศไทย	2,590	2,447,278,098.00	867,656,046.00
4	สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	666	1,023,852,717.00	677,165,445.00
5	ราชอาณาจักรกัมพูชา	514	421,420.00	179,148,190.00

เมื่อพิจารณาถึงประเภทสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากร จากข้อมูลสถิติในการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2562 พบว่า สินค้าที่มีการลักลอบนำเข้ามากที่สุด 10 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมูลค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ บุหรี่ ยาเสพติด ประเภท โคคาอีน กระจ่างชนิดต่าง ๆ นาฬิกา ยาไอซ์ ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ เมทแอมเฟตามีน นอแรด รถยนต์ และเฮโรอีน นอกจากนี้ พบว่าในระยะหลังการลักลอบนำเข้าเครื่องประดับ ทอง หรือ อัญมณี กัญชา ไม่ค่อยพบเจอ ในขณะที่ปัจจุบันเริ่มมีการลักลอบนำเข้าเครื่องสำอาง/ผลิตภัณฑ์บำรุงผิว เนื้อสัตว์สด/แช่เย็น มากขึ้น รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 4.15 – 4.19

สำหรับสินค้าที่มีการลักลอบนำออกมากที่สุด 10 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมูลค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ ยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน เฮโรอีน ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ ตัวนิ่ม/สิ่งมีชีวิต ธนบัตรไทยรถยนต์ เครื่องประดับทำจากทองคำ แอมเฟตามีน และกัญชา รายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 4.15 – 4.20

ทั้งนี้ ประเภทสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรจะผันแปรตามอุปสงค์ (demand) ความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก

ตารางที่ 4.15 แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

ลักลอบขาเข้า		ลักลอบขาออก	
สินค้า	มูลค่า(บาท)	สินค้า	มูลค่า(บาท)
1. บุหรี่	231,346,100	1. ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน	81,570,000
2. ยาเสพติดประเภทยาบ้า	174,371,400	2. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	11,000,000
3. ยาเสพติดประเภทโคคาอิน	122,647,500	3. ยาเสพติดประเภทกัญชา	2,667,080
4. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	117,574,500	4. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	1,885,750
5. ยาเสพติดประเภทยาไอซ์	105,323,332	5. วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	1,458,000
6. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	88,704,218	6. โทรศัพท์	1,035,080
7. เครื่องประดับ	59,547,534	7. รถจักรยานยนต์	649,925
8. อัญมณีชนิดต่าง ๆ	45,710,368	8. เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย	447,229
9. ทองคำแท่ง	40,982,955	9. บุหรี่	301,838
10. ยาเสพติดประเภทกัญชา	29,248,137	10. ยารักษาโรค	234,250

ตารางที่ 4.16 แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

ลักลอบขาเข้า		ลักลอบขาออก	
สินค้า	มูลค่า(บาท)	สินค้า	มูลค่า(บาท)
1. นอแรด	180,500,000	1. ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน	50,442,000
2. ยาเสพติดประเภทยาไอซ์	167,605,150	2. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	10,416,545
3. ยาเสพติดประเภทโคคาอิน	122,233,346	3. เครื่องประดับทำจากทองคำ	4,763,426
4. บุหรี่	112,128,208	4. สุรา	2,175,406
5. นาฬิกา	106,176,548	5. ยาเสพติดประเภทยาไอซ์	1,711,499
6. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	71,384,633	6. ไวน์	1,080,585
7. รถยนต์	69,519,762	7. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	893,500
8. เกล็ดตัวนิ่ม	51,327,900	8. ยารักษาโรคต่าง ๆ	555,580
9. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	35,025,759	9. เมล็ดกาแฟสด	425,600
10. ชุดแบบแปลน	21,571,673	10. รถยนต์	350,000

ตารางที่ 4.17 แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

ลักลอบขาเข้า		ลักลอบขาออก	
สินค้า	มูลค่า(บาท)	สินค้า	มูลค่า(บาท)
1. ยาเสพติดโคคาอิน	130,288,734	1. ยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน	541,148,000
2. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	107,086,750	2. ตัวนิ่มมีชีวิต	16,998,020
3. นาฬิกา	99,053,016	3. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	15,497,760
4. บุหรี่	90,844,160	4. รถยนต์	4,798,220
5. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	70,686,853	5. ยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน	3,734,400
6. ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน	49,980,000	6. รถจักรยานยนต์	1,531,530
7. นอแรด	33,480,000	7. ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน	1,155,000
8. ยาเสพติดประเภทยาไอซ์	25,493,350	8. โทรศัพท์มือถือ	846,450
9. อาหารเสริม	24,256,662	9. สารกำจัดวัชพืชและแมลง	546,978
10. สเต็มเซลล์ (Stemcell)	21,156,870	10. ปุ๋ยเคมี	505,540

ตารางที่ 4.18 แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรเรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562

ลักลอบขาเข้า		ลักลอบขาออก	
สินค้า	มูลค่า(บาท)	สินค้า	มูลค่า(บาท)
1. ยาเสพติดประเภท เมทแอมเฟตามีน	238,970,280	1. ยาเสพติดประเภท เมทแอมเฟตามีน	73,969,300
2. นาฬิกา	171,004,293	2. รถยนต์ สำหรับขนส่งบุคคลเป็นหลัก	5,145,000
3. ยาเสพติดประเภท โคคาอิน	160,431,000	3. ยาเสพติดประเภท เคตามีน	3,728,500
4. บุหรี่	127,900,262	4. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	2,200,000
5. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	114,130,497	5. รถจักรยานยนต์	1,992,700
6. ยาเสพติดประเภท เคตามีน	74,979,000	6. อาหารเสริม	927,080
7. น้ำมันเชื้อเพลิง	42,132,857	7. กระป๋องมีชีวิต	873,000
8. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	30,009,286	8. บุหรี่	726,412
9. สิ่งปรุงแต่งที่ใช้แต่งเสริมความงามหรือแต่งหน้าและ สิ่งปรุงแต่งสำหรับบำรุงรักษาผิว	25,484,979	9. ลูกเสือดาว	340,000
10. เนื้อสัตว์จำพวกโคกระบือ สดหรือแช่เย็น	17,474,643	10. ดอกไม้เพลิง	336,000

ตารางที่ 4.19 แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรนำเข้าเรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่า
มากไปหาน้อย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562

สินค้าลักลอบนำเข้า	ปีงบประมาณ พ.ศ.				รวม (บาท)
	2559	2560	2561	2562	
1. บุหรี่	231,346,100	112,128,208	90,844,160	127,900,262	562,218,730
2. ยาเสพติดประเภทโคคาอิน	122,647,500	122,233,346	130,288,734	124,116,000	499,285,580
3. นาฬิกา	-	106,176,548	99,053,016	171,004,293	376,233,857
4. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	88,704,218	71,384,633	70,686,853	114,130,497	344,906,201
5. ยาเสพติดประเภทยาไอซ์	105,323,332	167,605,150	25,493,350	-	298,421,832
6. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	117,574,500	35,025,759	107,086,750	30,009,286	289,696,295
7. ยาเสพติดประเภท เมทแอมเฟตามีน	-	-	-	238,970,280	238,970,280
8. ยาเสพติดประเภทยาบ้า	174,371,400	-	-	43,868,530	218,239,930
9. นอแรด	-	180,500,000	33,480,000	-	213,980,000
10. ยาเสพติดประเภท โคคาอิน	-	-	-	160,431,000	160,431,000
11. ยาเสพติดประเภท เคตามีน	-	-	-	74,979,000	74,979,000
12. รถยนต์	-	69,519,762	-	-	69,519,762
13. ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน	-	-	49,980,000	11,221,500	61,201,500
14. เครื่องประดับ	59,547,534	-	-	-	59,547,534
15. เกล็ดตัวนึ่ง	-	51,327,900	-	-	51,327,900
16. อัญมณีชนิดต่าง ๆ	45,710,368	-	-	-	45,710,368
17. น้ำมันเชื้อเพลิง	-	-	-	42,132,857	42,132,857
18. ทองคำแท่ง	40,982,955	-	-	-	40,982,955
19. ยาเสพติดประเภทกัญชา	29,248,137	-	-	-	29,248,137
20. เครื่องสำอาง/ผลิตภัณฑ์บำรุงผิว	-	-	-	25,484,979	25,484,979
21. อาหารเสริม	-	-	24,256,662	-	24,256,662
22. เนื้อสัตว์สด/แช่เย็น	-	-	-	22,094,113	22,094,113
23. ชุดแบบแปลน	-	21,571,673	-	-	21,571,673
24. สเต็มเซลล์ (Stemcell)	-	-	21,156,870	-	21,156,870
25. น้ำมันดีเซล	-	-	-	17,916,526	17,916,526
26. เนื้อสัตว์จำพวกโคกระบือ สดหรือแช่เย็น	-	-	-	17,474,643	17,474,643

ตารางที่ 4.20 แสดงผลการจับกุมการลักลอบและหลีกเลี่ยงศุลกากรขาออกเรียงลำดับจากสินค้าที่มีมูลค่ามากไปหาน้อย ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 - 2562

สินค้าลักลอบขาออก	ปีงบประมาณ พ.ศ.				รวม (บาท)
	2559	2560	2561	2562	
1. ยาเสพติดประเภทเมทแอมเฟตามีน	-	-	541,148,000	70,235,300	611,383,300
2. ยาเสพติดประเภทเฮโรอีน	81,570,000	50,442,000	1,155,000	777,000	133,944,000
3. ยาเสพติดประเภทแอมเฟตามีน	-	-	3,734,400	73,969,300	77,703,700
4. ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ	11,000,000	10,416,545	15,497,760	2,200,000	39,114,305
5. ตัวนิ่มมีชีวิต/สิ่งมีชีวิต	-	-	16,998,020	1,308,700	18,306,720
6. รถยนต์	-	350,000	4,798,220	5,145,000	10,293,220
7. เครื่องประดับทำจากทองคำ	-	4,763,426	-	-	4,763,426
8. ยาเสพติดประเภทเคตามีน	-	-	-	3,728,500	3,728,500
9. รถจักรยานยนต์	-	-	1,531,530	1,992,700	3,524,230
10. ยาเสพติดประเภทกัญชา	2,667,080	-	-	-	2,667,080
11. รถจักรยานยนต์	649,925	-	1,660,700	-	2,310,625
12. สุรา	-	2,175,406	-	-	2,175,406
13. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	1,885,750	-	-	-	1,885,750
14. โทรศัพท์มือถือ	1,035,080	-	846,450	-	1,881,530
15. ยาเสพติดประเภทยาไอซ์	-	1,711,499	-	-	1,711,499
16. วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท	1,458,000	-	-	-	1,458,000
17. ไวน์	-	1,080,585	-	-	1,080,585
18. บุหรี่	301,838	-	-	726,412	1,028,250
19. อาหารเสริม	-	-	-	927,080	927,080
20. กระเป๋าชนิดต่าง ๆ	-	893,500	-	-	893,500
21. กระบี่มีชีวิต	-	-	-	873,000	873,000
22. ยารักษาโรค	234,250	555,580	-	-	789,830
23. สารกำจัดวัชพืชและแมลง	-	-	546,978	-	546,978
24. ปู่เคมี	-	-	505,540	-	505,540
25. เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย	447,229	-	-	-	447,229
26. เมล็ดกาแฟสด	-	425,600	-	-	425,600
27. ลูกเสือดาว	-	-	-	340,000	340,000
28. เนื้อสัตว์จำพวกโคกระบือสดหรือแช่เย็น	-	-	-	-	336,000

ตารางที่ 4.21 ข้อมูลสถิติคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการลักลอบขนเงิน ตั้งแต่
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562

ปีงบประมาณ	จำนวนคดีเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (ขนเงิน)				
	จำนวนเรื่องที่ได้รับ จากกรมศุลกากร	จำนวน (เรื่อง)	จำนวนเรื่อง ที่ดำเนินการแล้ว	จำนวนเรื่องที่ อยู่ในชั้นอัยการ	จำนวนเรื่องที่ศาล มีคำพิพากษา
2559	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	0	0	0	0
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	0	0	0	0
2560	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	0	0	0	0
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	0	0	0	0
2561	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	2	2	1	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	0	0	0	0
2562	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	2	2	1	1
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	0	0	0	0

ตารางที่ 4.22 ข้อมูลสถิติคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการลักลอบขนสิ่งของ ตั้งแต่
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562

ปีงบประมาณ	จำนวนคดีเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร (สิ่งของ)				
	จำนวนเรื่องที่ได้รับ จากกรมศุลกากร	จำนวน (เรื่อง)	จำนวนเรื่อง ที่ดำเนินการแล้ว	จำนวนเรื่องที่ อยู่ในชั้นอัยการ	จำนวนเรื่องที่ศาล มีคำพิพากษา
2559	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	690	635	394	230
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	0	0	0	0
2560	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	464	383	112	249
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	0	0	0	0
2561	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	593	505	135	273
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	1	0	0	0
2562	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	355	220	92	58
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาพอกเงิน	1	0	0	0

ตารางที่ 4.23 ข้อมูลสถิติคดีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านการค้า ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – 2562

ปีงบประมาณ พ.ศ.	จำนวนคดีเกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านการค้า				
	จำนวนเรื่องที่ได้รับจากกรมศุลกากร	จำนวน (เรื่อง)	จำนวนเรื่อง ที่ดำเนินการแล้ว	จำนวนเรื่องที่อยู่ชั้นอัยการ	จำนวนเรื่องศาลมีคำพิพากษา
2559	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	0	0	0	0
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาฟอกเงิน	0	0	0	0
2560	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	0	0	0	0
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาฟอกเงิน	0	0	0	0
2561	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	0	0	0	0
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาฟอกเงิน	0	0	0	0
2562	เรื่องที่ได้รับแจ้งทั้งหมด	1	0	0	0
	เรื่องที่มีการแจ้งขอหาฟอกเงิน	1	0	0	0

หมายเหตุ หน่วยงานที่ให้ข้อมูลได้แก่ ตำรวจภูธรภาค 2 ตำรวจภูธรภาค 3 ตำรวจภูธรภาค 4 ตำรวจภูธรภาค 5 เฉพาะกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดเชียงใหม่ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน ตำรวจภูธรภาค 6 เฉพาะกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตาก กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครสวรรค์ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดพิจิตร กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุโขทัย กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอุดรธานี กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดอุทัยธานี ตำรวจภูธรภาค 8 เฉพาะกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดกระบี่ กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดนครศรีธรรมราช กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดสุราษฎร์ธานี และตำรวจภูธรภาค 9

4.2 รูปแบบและวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

1) พฤติการณ์ รูปแบบ และวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน

บุคคลที่มีพฤติการณ์น่าสงสัยในการขนเงินสดข้ามแดนตามด่านศุลกากรต่าง ๆ สามารถสังเกตได้จากสัมภาระ การแต่งกาย และปฏิกิริยาท่าทางของผู้โดยสารว่ามีปฏิกิริยาผิดปกติหรือไม่ เช่น หลบสายตา เหงื่อออก เจ้าหน้าที่เรียกตรวจกลับเดินถอยหนี เป็นต้น ในการสังเกตพฤติการณ์จะวิเคราะห์ประกอบกับข้อมูลการข่าวที่ได้รับจากกองสืบสวนและปราบปราม รวมทั้งข้อมูลที่ได้รับจากสายการบิน ซึ่งสายการบินจะแจ้งข้อมูล เช่น เที่ยวบิน รายชื่อผู้โดยสาร รายชื่อบุคคลที่พนักงานศุลกากรควรติดตามเฝ้าระวัง เป็นต้น โดยปกติหากพนักงานศุลกากรพบบุคคลที่มีลักษณะผิดปกติดังกล่าว เจ้าหน้าที่จะเรียกตรวจ รวมทั้งตรวจสอบจากเครื่อง X-ray ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคลในการวิเคราะห์ภาพ เนื่องจากเครื่อง X-ray มีเฉพาะด้านใหญ่ ๆ ที่มีปริมาณคนผ่านเข้าหรือออกเป็นจำนวนมากเท่านั้น

สำหรับประเทศที่พบว่ามีการขนเงินสดข้ามแดนมากที่สุด ได้แก่ อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา บังกลาเทศ แอฟริกา และเคนยา เป็นต้น ปัจจัยที่ส่งผลให้ประชาชนในประเทศดังกล่าวมีการขนเงินสดข้ามแดน เพราะ ประชาชนไม่มีความเชื่อถือในระบบเศรษฐกิจและระบบสถาบันการเงินของประเทศ นอกจากนี้ประเทศที่มีความเสี่ยงในการขนเงินที่น่าจับตามอง คือ ประเทศสิงคโปร์ ฮ่องกง และดูไบ พบว่า มีการขนย้ายเงินจำนวนมหาศาล และมีจำนวนเงินที่ผิดปกติ

1.1 รูปแบบและวิธีการในการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน

- ชุกซ่อนในสัมภาระ ของใช้ส่วนตัว หรือกระเป๋าเดินทาง โดยซ่อนไว้ที่ด้านล่างของกระเป๋า กระเป๋าลับ ด้ามจับกระเป๋า เป็นต้น
- ชุกซ่อนตามร่างกาย
- ชุกซ่อนในพาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถ เรือ
- ขนเงินสดข้ามแดนในแบบอื่น ๆ เช่น ทางไปรษณีย์ ถึงแม้ว่าในประเทศไทยจะไม่ค่อยพบว่ามีการส่งเงินทางไปรษณีย์เนื่องจากมีความเสี่ยงสูงที่เงินจะสูญหาย

1.2 สิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินข้ามแดน³⁵

- ปฏิกริยา ท่าทางของผู้เดินทาง เช่น มีอาการประหม่า ตัวสั่น เหงื่อออกเยอะ หลบสายตาเจ้าหน้าที่
- ลักษณะการพูดที่ผิดปกติ เมื่อถูกเจ้าหน้าที่ซักถาม เช่น พูดเร็วมาก พูดเปลี่ยนประเด็น พูดขัดแย้ง
- สภาพแวดล้อมอื่นๆ เช่น อาชีพ การแต่งกาย สิ่งของเครื่องใช้ พาหนะเดินทาง วิธีการและระยะเวลาในการเดินทางไม่สอดคล้องกับการมีเงินในครอบครองจำนวนมาก
- พกเงินตราต่างประเทศหลายสกุล
- ใช้รถเช่าหรือรถคนอื่น
- ลักษณะของหรือสัมภาระไม่สอดคล้องกับจุดหมายปลายทางที่จะไป และไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่เดินทาง
- ใช้หนังสือเดินทางใหม่หรือเก่ามาก และพบการตรวจลงตราเข้า-ออกประเทศที่มีความเสี่ยง หรือมีการเดินทางจำนวนมาก

³⁵ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และร่างรายงาน Customs – FIU Cooperation Handbook จัดทำร่วมกันระหว่าง Egmont Group และ World Customs Organization

- สำหรับผู้ที่เดินทางทางอากาศ อาจพิจารณาสิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัยเพิ่มเติมดังนี้
 - มีการจองหรือชำระค่าบัตรโดยสารเครื่องบินโดยบุคคลอื่น
 - จองบัตรโดยสารเครื่องบินล่วงหน้าเพียงไม่กี่วัน หรือมีการใช้บริการบริษัทนำเที่ยวที่มีความเสี่ยงสูงเกี่ยวกับการลักลอบขนเงิน
 - ข้อมูลการเดินทางจากสายการบิน เช่น เดินทางมาจาก หรือจะเดินทางไปประเทศที่มีความเสี่ยงสูงเกี่ยวกับการลักลอบขนเงิน
- ทั้งนี้ ควรพิจารณาสิ่งบ่งชี้พฤติกรรมน่าสงสัยข้างต้นประกอบกัน เพราะหากพบสิ่งบ่งชี้เดียวอาจไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่หากพบลักษณะและพฤติกรรมหลายๆ อย่างร่วมกัน จะบ่งชี้ให้เห็นความน่าสงสัยมากยิ่งขึ้น

2) พฤติการณ์ รูปแบบ และวิธีการในการลักลอบหนีศุลกากร

พฤติการณ์น่าสงสัยในการลักลอบหนีศุลกากรตามด่านศุลกากรต่าง ๆ มีวิธีการที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่นเดียวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน สามารถสังเกตได้จากสัมภาระ การแต่งกาย และปฏิกริยาท่าทางของผู้โดยสารว่ามีปฏิกริยาผิดปกติหรือไม่ เช่น หลบสายตา หงือออก เจ้าหน้าที่เรียกตรวจกลับเดินถอยหนี นอกจากนี้ ข้อมูลการข่าวและข้อมูลที่ได้รับจากสายการบิน เช่น เที่ยวบิน รายชื่อผู้โดยสาร รายชื่อบุคคลที่พนักงานศุลกากรควรติดตามเฝ้าระวัง เป็นแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้ประกอบในการสังเกตพฤติการณ์ของผู้กระทำความผิด สำหรับคลังสินค้าจะใช้วิธีการสุ่มตรวจสินค้า โดยพิจารณาจาก ระบบ Profile ของกรมศุลกากร ที่เป็นระบบประเมินความเสี่ยง ใช้วิธีการเปิดตรวจ ซึ่งอัตราการเปิดตรวจสินค้าโดยประมาณอยู่ที่ 10% ของสินค้าทั้งหมด

2.1 รูปแบบและวิธีการในการลักลอบหนีศุลกากร

- ซุกซ่อนตามร่างกาย เช่น นำสิ่งของพันรอบกาย หรือกลืนสิ่งของเข้าสู่ร่างกาย
- ซุกซ่อนในพาหนะที่ใช้เดินทาง เช่น รถ เรือ
- ใช้วิธีการหลีกเลี่ยงอากร แสดงสินค้าที่เป็นเท็จ และปลอมใบอนุญาต หรือมีการนำเข้าสินค้าโดยไม่สอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้ประกอบการ หรือไม่มีสถานประกอบการจริง
- ประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบ ประกอบด้วย ทางบก ทางอากาศ และทางเรือ ทั้งนี้ จะใช้ช่องทางใดในการลักลอบขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า ถ้าเป็นสินค้าที่ต้องการความรวดเร็ว ไม่ต้องการให้เกิดความเสียหาย/สูญหาย มักนิยมลักลอบทางอากาศ

- การลักลอบขนสิ่งของผิดกฎหมายผ่านทางไปรษณีย์ เช่น ส่งยาเสพติดทางพัสดุ ซึ่งในปัจจุบันพนักงานศุลกากรมีการเฝ้าระวัง และตรวจพัสดุ โดยใช้เครื่อง X-ray โดยแยกประเภทพัสดุ แบ่งเป็น สินค้า เอกสาร จดหมาย รวมถึงคัดแยกประเทศต้นทางที่ส่งพัสดุมายังด้วย เช่น ถ้าพัสดุส่งมาจากประเทศที่เป็นแหล่งค้ายาเสพติด เช่น ไซบีเรีย ไนจีเรีย กวางโจว เซินเจิ้น จะเพิ่มการตรวจเข้มมากขึ้น

- ประเภทสินค้าที่พบว่าการลักลอบหนีศุลกากรมากที่สุด ได้แก่ สินค้าแบรนด์เนม เช่น กระเป๋า นาฬิกา กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ นอแรด เป็นต้น ซึ่งประเภทสินค้าที่มีการลักลอบนำเข้ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับความนิยม/แนวโน้ม (Trend) ในช่วงเวลานั้น ๆ

“การลักลอบหนีศุลกากร มีทั้งพฤติกรรมทางบก คือ ทางชายแดน หรือทางน้ำ โดยเรือ หรือทางอากาศ มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ถ้าเป็นกรณีการนำเข้าที่มีการตรวจสินค้าผ่านพิธีการกับทางศุลกากรก็จะมี การชุกซ่อนของที่มีได้สำแดงผ่านเข้ามา แต่ในบางกรณีจะเป็นการลักลอบโดยไม่ผ่านพิธีการคือลักลอบขนมาเลย ส่วนใหญ่จะติดตัวมากับผู้โดยสาร”

พนักงานศุลกากร กรมศุลกากร
สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561

“การลักลอบหนีศุลกากรที่พนักงานศุลกากรเคยตรวจพบ ได้แก่ บริษัทที่มีทุนจดทะเบียนต่ำหรือเป็นบริษัทที่ไม่มีสถานประกอบการจริง แต่มีการนำเข้าสินค้าราคาแพง ๆ หรือเป็นบริษัทนำเข้าสินค้าราคาแพง ๆ เป็นประจำ แต่สถานประกอบการเป็นทาวน์เฮ้าส์หรือเป็นห้องแถว ไม่มีสถานประกอบการจริง พฤติกรรมเหล่านี้ เจ้าหน้าที่จะเก็บข้อมูลไว้สำหรับการสุ่มตรวจ”

พนักงานศุลกากร กรมศุลกากร
สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561

2.2. สิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

- ปฏิกริยา ท่าทางของผู้เดินทาง
- สินค้านำเข้าหรือส่งออกจากประเทศที่มีความเสี่ยงในการลักลอบหนีศุลกากรในช่วงเวลานั้นๆ เช่น การลักลอบนำบุหรี่ไฟฟ้าเข้ามาจากประเทศญี่ปุ่น หรือกระเป๋าแบรนด์เนมจากประเทศในแถบยุโรป
- การประกอบธุรกิจ หรือประเภทสินค้าไม่สอดคล้องกับข้อมูลการจดทะเบียนการค้า
- ประเทศต้นทางและปลายทางสินค้าไม่มีความเกี่ยวข้องกัน
- การเดินทางเข้า-ออก ถี่กว่าปกติ ไม่สอดคล้องกับอาชีพ รายได้

3) พฤติการณ์ รูปแบบ และวิธีการในการฟอกเงินผ่านการค้า

พฤติการณ์การฟอกเงินผ่านการค้ายังไม่ค่อยมีการตรวจจับมากนัก โดยพบกรณีการชำระค่าสินค้าในราคาสูงเกินกว่าปกติ

“การฟอกเงินผ่านการค้าที่พบส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ over bill ทั้งนำเข้าและส่งออก จะไม่มีมิติของการหลีกเลี่ยง แต่จะเป็นมิติที่ว่าเขายอมจ่ายภาษีเพื่อฟอก หลักๆ เขาสำแดง over bill เพื่อเสียภาษีด้วยซ้ำไป นี่คือนิติของ Trade – based”

พนักงานศุลกากร กรมศุลกากร

สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561

3.1 รูปแบบและวิธีการในการฟอกเงินผ่านการค้า

- การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง
- การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการหลายรายการ
- การขนส่งสินค้าและบริการที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง
- การอธิบายสินค้าและบริการไม่ถูกต้อง

ใช้โพยก๊วนเป็นช่องทางในการฟอกเงินผ่านการค้า โดยโพยก๊วน³⁶เป็นการทำธุรกรรมนอกระบบที่นิยมใช้ในการโอนเงินเข้าออกนอกประเทศโดยไม่ผ่านสถาบันการเงิน และไม่ทิ้งร่องรอยแห่งพยานหลักฐานให้เจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบได้ หรือเรียกว่า Paperless Transaction การใช้โพยก๊วนภาษาอังกฤษใช้ศัพท์ว่า Underground Banking หรือระบบธนาคารใต้ดิน โดยการทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้โพยก๊วน อาศัยหลักการพื้นฐานที่สำคัญ คือ ต้องอาศัยความไว้วางใจระหว่างหน่วยธุรกิจที่เกี่ยวข้อง คนหนึ่งคนสามารถใช้กระดาษธรรมดาเปล่า ๆ เพียงใบเดียวเพื่อเบิกจ่ายเงินจำนวนหลายล้านได้ หรือการชำระราคาที่สามารถเสร็จสิ้นได้โดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายเงินทุนหรือทองรูปพรรณ เป็นต้น จึงทำให้องค์กรอาชญากรรมที่ประกอบธุรกิจผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติด การหลีกเลี่ยงภาษี การโอนเงินเข้าออกนอกประเทศ ฯลฯ หันมาใช้วิธีการโอนเงินทางธนาคารใต้ดินหรือโพยก๊วน เพื่อหลบหลีกการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ได้ ซึ่งโพยก๊วนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

- ผู้นำเข้า-ส่งออกมีการตกลงทำการค้า โดยตกลงชำระค่าสินค้าเป็นเงินสด โดยอาจมีการชำระค่าสินค้าก่อนบางส่วนเพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในกระบวนการผลิตและการส่งสินค้า หรือเป็นการชำระค่าสินค้าภายหลังจากได้รับสินค้า ซึ่งเป็นขั้นตอนหรือกระบวนการที่ยูกยาก

³⁶ สำนักข่าวอิศรา, ปปง. เปิดเส้นทาง 'โพยก๊วน' ธุรกรรมทางการเงินที่ไม่ทิ้งร่องรอย [Online], 6 มิถุนายน 2562. แหล่งที่มา <https://www.isranews.org/thaireform-other-news>

ซับซ้อน และในบางกรณีไม่มีการตรวจสอบหรือพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้า โดยเฉพาะในกรณีที่ชำระค่าสินค้าภายหลังจากได้รับสินค้า จะทำให้การสืบสวนเส้นทางหรือความเชื่อมโยงทางการเงินทำได้ยากมากขึ้น

- ใช้การแลกเปลี่ยนสินค้า (counter trade) เป็นการตกลงกันระหว่าง 2 ฝ่ายที่อาจไม่อิงกับราคาตลาด
- ใช้ L/C ที่ระบุราคาสินค้า ปริมาณ หรือสเปคของที่ไม่ตรงตามความเป็นจริงเพื่ออำพรางและปกปิดที่มาของเงินสกปรก
- ใช้ แฟคตอริง (Factoring) หรือ การซื้อขายลูกหนี้ทางการค้า โดยมีบริษัทแฟคเตอร์ (Factor) ทำหน้าที่รับซื้อบัญชีลูกหนี้การค้าในรูปของใบกำกับสินค้าประเภทต่าง ๆ จากผู้ขายสินค้า โดยอาจเป็นการตกลงขายลดราคา และบริษัทแฟคเตอร์จะไปเรียกเก็บหนี้กับผู้ซื้อเมื่อถึงกำหนดเวลา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ โดยอาจเป็นการสร้างธุรกรรมการค้าปลอมแล้วรับเงินหนีไป ก่อให้เกิดหนี้สูญแก่บริษัทแฟคเตอร์ หรือมีการสร้างหนี้สูงเกินจริง
- ให้สินเชื่อก่อนการส่งออก (pre-shipment) หรือการชำระค่าสินค้าบางส่วนเพื่อเป็นเงินทุนให้ผู้ขายสินค้าในการผลิตหรือจัดเตรียมสินค้าเพื่อส่งมอบ รวมทั้งการให้สินเชื่อหลังการส่งออก (post-shipment finance) ซึ่งในกระบวนการนี้อาจถูกใช้เป็นช่องทางถึงแหล่งที่มาของเงินที่ถูกกฎหมาย หรือเป็นการเปิดโอกาสให้อาชญากรใช้บุคคลที่สามในการเคลื่อนย้ายเงิน
- การให้สินเชื่อผู้ซื้อ โดยสถาบันการเงินในประเทศผู้ส่งออก เพื่อให้ซื้อสินค้าได้ ก็ถูกนำมาใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงิน เพราะการตรวจสอบข้อมูลผู้ซื้อในต่างประเทศทำได้ยาก

3.2 สิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัยเกี่ยวกับการฟอกเงินผ่านการค้า

- มีการแสดงรายการสินค้าทั้งประเภท ปริมาณ ราคา เป็นเท็จ
- มีการใช้บริษัทตัวกลางของประเทศที่สามทำการแทน ทั้งที่ สามารถดำเนินการจัดส่งสินค้าจากประเทศผู้ขายไปยังผู้ซื้อได้โดยตรง
- ได้รับการชำระเงินสำหรับการนำเข้าสินค้าจากธนาคารที่ตั้งอยู่ในประเทศที่สาม ซึ่งไม่ใช่ประเทศของผู้ซื้อและผู้ขาย
- มีธุรกรรมโอนเงินมาจากประเทศที่ไม่มีข้อมูลประกอบเพียงพอว่าเกี่ยวข้องกับธุรกรรมซื้อขายดังกล่าวอย่างไร
- ผู้ซื้อหรือผู้ขายมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับตัวกลาง หรืออยู่ภายใต้กลุ่มบริษัทเดียวกัน
- มีการใช้บริษัทแฟคเตอร์ในกระบวนการซื้อขาย

- ความเสี่ยงที่บริษัทแพคเตอร์รับไว้ ไม่ได้สัดส่วนกับรายได้ที่ควรจะได้รับ
- มีการทำธุรกรรมหลากหลายประเภทเพื่อแบ่งแยกธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าออกเป็นหลายๆ ส่วน
- มีการทำธุรกรรมจำนวนมากอย่างต่อเนื่องในการซื้อสินค้าเดิมๆกับบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน
- ในช่วงที่ธุรกิจประเภทเดียวกันประสบภาวะเศรษฐกิจถดถอย แต่บางบริษัทยังสามารถมีรายได้จำนวนมากมหาศาลจากการค้า
- การชำระเงินโดยตรงผ่านบัญชีไปยังผู้ผลิตสินค้าในต่างประเทศ ด้วยเครดิตผู้ประกอบการค้าในประเทศ
- เป็นการซื้อขายสินค้าที่สามารถกำหนดราคาได้เอง โดยไม่อิงกับราคาดตลาด
- มีการนำฝากเงินสดจำนวนมากในบัญชีจากลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ร้านรับแลกเปลี่ยนเงิน
- มีการส่งออกสินค้าที่ไม่เคยมีการสั่งซื้อวัตถุดิบหรือส่วนประกอบที่เกี่ยวข้องเลย หรือไม่สอดคล้องกับการประกอบธุรกิจโดยปกติ
- มูลค่าการส่งออกที่เพิ่มขึ้นอย่างฉับพลันของผู้ส่งออกหน้าใหม่
- มีการยอมรับให้สามารถใช้เอกสารเกี่ยวกับการส่งออกที่ไม่ได้ผ่านการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- มีการใช้บริษัทบังหน้าที่จดทะเบียนในต่างประเทศในการทำธุรกรรม
- จดทะเบียนการค้าในประเทศที่เป็นสวรรค์ของการหลบเลี่ยงภาษี
- เอกสารต่างๆ มีข้อมูลไม่ตรงกันหรือขัดแย้งกันเอง เช่น ข้อมูลในใบเรียกเก็บเงิน L/C ใบตราส่งสินค้า หรือตัวเรียกเก็บเงินขาเข้า หรือเอกสารอื่นๆ เช่น ใบรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า รายการบรรจุสินค้า
- มีการชำระค่านำเข้าสินค้าผ่านหลายบัญชี
- ส่งออกซ้ำๆ ไปยังประเทศที่มีความเสี่ยง และมีมูลค่าที่สูงอย่างไม่มีเหตุผลที่เพียงพอ
- มีรูปแบบการซื้อขายที่สลับซับซ้อนเกินจำเป็น
- มีการค้าขายสินค้าต้องห้าม ต้องจำกัด
- ไม่มีการส่งสินค้าจริง และใช้เอกสารเท็จ
- มีการใช้เส้นทางขนส่งสินค้าที่ผิดปกติ

- เมื่อได้รับเงินโอนแล้วมีการโอนเงินออกไปบัญชีอื่นในจำนวนเดียวกัน หรือมีจำนวนใกล้เคียงกัน

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

การลักลอบขนของ ขนเงิน และนำคนข้ามแดน เป็นภัยคุกคามที่มีความเสี่ยงสูง และเป็นประเด็นสำคัญที่ประเทศไทยต้องมีมาตรการและการดำเนินการที่เหมาะสมเพียงพอในการจัดการกับภัยคุกคามดังกล่าว ถึงแม้ที่ผ่านมาสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรจะมีการประสานงานเพื่อบังคับใช้มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดนอย่างต่อเนื่อง โดยในทางปฏิบัติ สำนักงาน ปปง. มีการดำเนินการเมื่อได้รับข้อมูลจากกรมศุลกากรใน 2 ส่วน คือ

(1) กรณีที่สำนักงาน ปปง. ได้รับการรายงานข้อมูลการสำแดงเงินตราเงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ จากด่านต่างๆ ของกรมศุลกากร ตามมาตรา 15/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผ่านระบบ Electronics Cross Border Cash Transaction Reporting System (ECB) ของสำนักงาน ปปง. ซึ่งเชื่อมต่อกับฐานข้อมูล CDS ของกรมศุลกากร โดยพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ที่รับผิดชอบจะทำการตรวจสอบข้อมูลการรายงานของแต่ละด่านจากระบบดังกล่าวอยู่เป็นประจำ

(2) การรายงานกรณีการจับกุมการกระทำความผิดลักลอบนำเงินเข้า-ออกราชอาณาจักร ซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 8 มาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 และเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 หรือ มาตรา 27 ทวิ (มาตรา 243 หรือมาตรา 246 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560) ประกอบประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหนีศุลกากรตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่ผ่านมารกรมศุลกากรหรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นได้มีการรายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544

1) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง.

จากการดำเนินงานในการสืบสวนและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการลักลอบนำเงินตราเงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือข้ามแดน พบปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

1.1.1 การตีความเรื่องการไม่ปฏิบัติตามพิธีการศุลกากร ส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการตีความว่าผู้ที่ฝ่าฝืนไม่สำแดงเงินตรา และเงินตราต่างประเทศเป็นเพียงการไม่ปฏิบัติตามพิธีการศุลกากร โดยบุคคลดังกล่าวไม่มีเจตนาที่จะฝ่า

ฝืนกฎหมาย ทำให้ไม่สามารถริบเงินดังกล่าวได้ตามกฎหมายศุลกากร ซึ่งในกรณีนี้สามารถดำเนินการได้โดยมีต้องพิจารณาว่าผู้ฝ่าฝืนมีเจตนาหรือไม่

1.1.2 การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของสำนักงาน ปปง. ในกรณีที่ต้องหาขอระดับคดีในชั้นกรมศุลกากรตามมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 (มาตรา 257 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560) ซึ่งตามคำวินิจฉัย เรื่องเสรีจที 1702/2560 ของคณะกรรมการกฤษฎีกา ระบุว่า

ประเด็นที่หนึ่ง แม้ผู้กระทำความผิดได้ยินยอมเปรียบเทียบและมีการงดการฟ้องร้องในความผิดฐานหลบหนีศุลกากรตามมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 เป็นผลให้ผู้กระทำความผิดได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกฟ้องร้องในการกระทำนั้น แต่การคุ้มครองจากการถูกฟ้องร้องของบุคคลดังกล่าวก็เป็นเพียงการคุ้มครองมิให้ถูกดำเนินคดีอาญาเท่านั้น หาได้กระทบต่อการที่สำนักงาน ปปง. จะดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตามหมวด 6 อันเป็นการดำเนินการต่อทรัพย์สินในทางแพ่งในความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรตามมาตรา 3 (7) เนื่องจากการดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นเป็นมาตรการพิเศษที่ใช้เพื่อติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ ทั้งนี้ตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ได้วางแนวทางเอาไว้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546 และศาลฎีกาก็ได้มีคำพิพากษาตามแนวทางนี้ตลอดมา (คำพิพากษาฎีกาที่ 4175/2550 ,6602/2550 ,9902/2558 และ 14464/2558) (2)

ประเด็นที่สอง การส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเป็นความผิดและมีโทษตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 นั้น เมื่อมาตรา 6/1 วรรคสาม บัญญัติให้ “เงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา นี้ให้ถือว่าเป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และให้นำบทบัญญัติมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง มาใช้บังคับ” ซึ่งมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง ให้ถือว่าการกระทำความผิดดังกล่าว “เป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย และให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำความผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่การกระทำความผิดดังกล่าว รวมทั้งบุคคลและสิ่งของ”

อันเทียบเท่ากับความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือส่งออกใบอนุญาตซึ่งของยังมีได้ผ่านพิธีการศุลกากรตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 ดังนั้น การกระทำความผิดจึงเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรอันเป็นความผิดมูลฐานที่กำหนดไว้ในมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการตีความนิยามคำว่า “ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” ว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะสามารถดำเนินการกับเงินที่มีการนำเข้าหรือนำออกนอกราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนการสำแดงได้ทั้งจำนวน หรือได้เฉพาะที่เกินจำนวนที่ต้องสำแดง เช่น หากเป็นสกุลเงินบาทไทยจะดำเนินการได้เฉพาะส่วนที่เกินกว่า 450,000 บาท เงินตราต่างประเทศเฉพาะส่วนที่เกินกว่า 15,000 ดอลลาร์สหรัฐหรือเทียบเท่า

1.1.3 การส่งมอบเงินของกลางที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้มีการระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ต้องนำส่งของกลางที่ตรวจยึดไว้คืนให้แก่เจ้าของเท่านั้น โดยไม่สามารถส่งมอบให้สำนักงาน ป.ป.ง. ได้ ซึ่งกรณีดังกล่าว ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงาน ป.ป.ง. มีอำนาจขอรับเงินจากผู้ต้องหาที่มีการระงับคดีได้ เนื่องจากในคำสั่งยึด (ย.) ให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ ป.ป.ง. ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งรวมถึงบรรดาความผิดเกี่ยวกับการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีอากร หรือหลีกเลี่ยงอากรที่ได้กำหนดไว้ ในหมวด 4 ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ซึ่งรวมถึงมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 ด้วย ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 2 โดยบุคคลใดไม่สำแดงเงินถือว่าบุคคลนั้นผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร และเข้าความผิดมูลฐานของสำนักงาน ป.ป.ง. ด้วย ในกรณีนี้ถือว่าความผิดเกิดขึ้นแล้ว เงินจำนวนดังกล่าวถือว่าเป็นเงินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งตามหลักต้องยึดเงินทั้งหมด อย่างไรก็ตามจากปัญหาการตีความประกอบกับกระบวนการเปรียบเทียบปรับ ส่งผลให้ไม่สามารถยึดเงินดังกล่าวได้ทั้งจำนวน โดยมีการคืนเงินให้แก่ผู้ต้องหาตามสิทธิที่กฎหมายอนุญาตให้สามารถนำเงินเข้าและออกนอกประเทศได้โดยไม่ต้องสำแดง เว้นแต่กรณีเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด จึงจะสามารถยึดได้ทั้งจำนวน แต่ในทางปฏิบัติพนักงานศุลกากรอาจไม่มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะพิสูจน์ได้ว่าเงินนั้นได้มาจากการกระทำความผิด จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากสำนักงาน ป.ป.ส. และสำนักงาน ป.ป.ง. ประกอบ (สัมภาษณ์ , 14 พฤศจิกายน 2562) นอกจากนี้ มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่าเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ สำนักงาน ป.ป.ง. ควรใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาเสริมการดำเนินการกับทรัพย์สินในส่วนที่กรมศุลกากรไม่สามารถดำเนินการได้หรือไม่ โดยระหว่างที่สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการ ผู้ต้องหา/ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องคัดค้าน และชี้แจงต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ว่าทรัพย์สินได้มาโดยชอบหรือไม่ในขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการธุรกรรม และระหว่างการศึกษาในชั้นศาลแพ่ง อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวอาจ

กระทบสิทธิของผู้ที่ได้เงินมาโดยสุจริต และควรต้องมีการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากร โดยในระหว่างที่ยังไม่มีการแก้ไขกฎหมายอาจใช้การประสานงานอย่างใกล้ชิดเพื่อพิจารณาการดำเนินงานร่วมกันในขั้นตอนการระงับคดี เช่น ในกรณีใดที่ควรรอผลจากสำนักงาน ปปง. ก่อนระงับคดี หรือในกรณีใดที่มีการคืนเงินตามสิทธิแล้วแจ้งให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการต่อตามอำนาจหน้าที่ต่อไป (สัมภาษณ์ , 14 พฤศจิกายน 2562)

1.1.4 การพิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายของเงินของกลาง ในกรณีที่สำนักงาน ปปง. ใช้อำนาจยึดเงินโดยถือว่าเงินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการกระทำความผิด ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามคำนิยามในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยไม่ต้องพิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในขณะที่หลักเกณฑ์ของกรมศุลกากรในการส่งมอบเงินที่ยึดให้สำนักงาน ปปง. จำเป็นต้องมีการพิสูจน์ว่าเงินของกลางได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งการพิสูจน์อาจต้องใช้ระยะเวลา และอาจส่งผลกระทบต่อการทำงาน

1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 เจ้าหน้าที่ประจำด่านศุลกากรบางส่วนยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับการรายงานการสำแดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา 15/1 แห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าให้มีการรายงานเฉพาะกรณีการที่มีการฝ่าฝืนไม่สำแดงการรายงานการนำเงินข้ามแดนเท่านั้น หรืออาจเกิดจากกรณีที่ด่านศุลกากรบางด่านเป็นด่านขนาดเล็ก ไม่ค่อยมีการทำธุรกรรมนำเข้าหรือนำออกเงินตรา หรือมีการสำแดงแต่มีจำนวนไม่มากนัก (สัมภาษณ์, วันที่ 3 เมษายน 2561 และ 8 กุมภาพันธ์ 2562) นอกจากนี้ พบว่าในบางด่านมีข้อจำกัดเรื่องอัตรากำลังที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงานการสำแดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ซึ่งหากพิจารณาสถิติรายงานการนำเข้า และการนำเงินออกในระบบ ECB ตั้งแต่ปีงบประมาณงบประมาณ พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2562³⁷ ปรากฏผลดังตารางที่ 4.24 พบว่า ด่านศุลกากรที่มีการรายงานผ่านระบบ ECB อย่างต่อเนื่อง มีจำนวน 22 ด่าน ดังนี้ ด่านตรวจคนเข้าเมืองสุวรรณภูมิ สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด่านศุลกากรมาบตาพุด สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด่านศุลกากรอรัญประเทศ สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด่านศุลกากรระนอง สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด่านศุลกากรคลองใหญ่

³⁷ สำนักงาน ปปง. กองข่าวกรองทางการเงิน, รายงานการนำเข้า / นำออก เงินตราต่างประเทศ ผ่านระบบ ECB, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2562).

สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรสังฆละบุรี สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรแม่กลอง
 สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรจันทบุรี สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 ด้านศุลกากรท่าลี่
 สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้าน
 ศุลกากรแม่สาย สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สอด สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้าน
 ศุลกากรเชียงแสน สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรเชียงของ สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้าน
 ศุลกากรท่าอากาศยานภูเก็ต สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรป่าดงเบงชาร์ สำนักงานศุลกากร
 ภาคที่ 4 ด้านศุลกากรสะเดา และสำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรกระบี่

ตารางที่ 4.24 แสดงค่าความถี่ของด่านศุลกากรที่มีการรายงานการนำเงินเข้า และการนำเงินออก
 ในระบบ ECB ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 – พ.ศ. 2562

ลำดับ	หน่วยงาน	ปีงบประมาณ				รวม (ครึ่ง)
		พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	
1	สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	5,401	2,810	11,158	4,936	24,305
2	สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ส่วนบริการผู้โดยสาร	5,079	2,661	10,569	4,741	23,050
3	สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ วนบริการผู้โดยสาร ฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 2	1,500	901	2,875	1,390	6,666
4	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สอด	1,355	777	3,037	1,201	6,370
5	สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ส่วนบริการ ผู้โดยสาร ฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 1	1,339	568	2,741	1,449	6,097
6	สำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ส่วนบริการ ผู้โดยสาร ฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 3	1,022	659	2,434	965	5,080
7	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สาย	874	433	1,899	953	4,159
8	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง	711	480	1,527	779	3,497
9	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ	961	-	1,932	-	2,893
10	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สอด ส่วนบริการศุลกากร ฝ่าย บริการศุลกากรที่ 1	478	392	1,131	313	2,314
11	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สาย ส่วนบริการศุลกากร	366	134	721	400	1,621
12	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สาย ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	240	146	636	250	1,272
13	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรอรัญประเทศ	255	-	556	402	1,213
14	ด่านตรวจคนเข้าเมืองสุวรรณภูมิ	1	13	-	1,024	1,038
15	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สอด ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	160	86	498	238	982
16	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สอด ส่วนบริการศุลกากร ฝ่าย บริการศุลกากรที่ 2	237	71	391	282	981

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยงาน	ปีงบประมาณ				รวม (ครึ่ง)
		พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	
17	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง ฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 3	145	157	327	162	791
18	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง ฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 1	131	46	230	216	623
19	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สอด ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	123	99	282	29	533
20	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง ฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 2	128	40	291	66	525
21	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง ฝ่ายบริการผู้โดยสาร	-	-	-	452	452
22	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรอรัญประเทศ ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	97	121	163	49	430
23	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สาย ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	84	-	149	148	381
24	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรอรัญประเทศ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	64	-	165	146	375
25	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง ฝ่ายควบคุมทางศุลกากร	60	128	132	22	342
26	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรอรัญประเทศ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	73	1	121	113	308
27	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรเชียงของ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	44	43	177	29	293
28	สำนักงานศุลกากรท่าเรือกรุงเทพ ส่วนบริการศุลกากร 1 ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 3	69	102	106	-	277
29	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ศูนย์บริการศุลกากรท่าอากาศยานดอนเมือง ฝ่ายบริการศุลกากร	83	-	156	17	256
30	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สาย ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	26	146	2	-	174
31	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรเชียงแสน ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	47	15	-	73	135
32	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่	33	-	-	75	108
33	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรมบตาพุด	2	-	63	39	104
34	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานภูเก็ต	-	-	88	10	98
35	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรเชียงแสน	-	16	-	76	92
36	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรคลองใหญ่	-	36	53	-	89

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยงาน	ปีงบประมาณ				รวม (ครึ่ง)
		พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	
37	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 ด้านศุลกากรท่าลี่ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	-	-	54	25	79
38	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรคลองใหญ่ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	32	-	34	8	74
39	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ส่วนบริการศุลกากรสมุทรปราการ ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	-	-	13	59	72
40	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 ด้านศุลกากรท่าลี่	-	-	60	-	60
41	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานภูเก็ต ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	-	-	48	6	54
42	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรแม่สาย ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	32	-	-	21	53
43	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานภูเก็ต ส่วนควบคุมทางศุลกากร	-	-	53	-	53
44	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์	26	-	19	6	51
45	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรระนอง ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	32	-	14	4	50
46	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรจันทบุรี ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	-	-	-	50	50
47	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	-	-	46	-	46
48	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรอรัญประเทศ ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	-	-	37	6	43
49	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรระนอง ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	-	32	-	5	37
50	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรระนอง	-	-	21	12	33
51	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	1	-	24	-	25
52	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรสังขละบุรี ส่วนบริการศุลกากร	-	-	20	-	20
53	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรระนอง ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	8	10	-	-	18
54	สำนักสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร ส่วนหลักเกณฑ์และทะเบียนสิทธิประโยชน์ ฝ่ายหลักเกณฑ์และทะเบียน	-	14	-	-	14
55	สำนักสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร ส่วนตรวจสอบคลังสินค้าทัณฑ์บน ฝ่ายตรวจสอบคลังสินค้าทัณฑ์บนที่ 2	-	4	10	-	14
56	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรสะเดา	-	9	-	-	9
57	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรปาดังเบซาร์	-	7	-	-	7

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ลำดับ	หน่วยงาน	ปีงบประมาณ				รวม (ครึ่ง)
		พ.ศ. 2559	พ.ศ. 2560	พ.ศ. 2561	พ.ศ. 2562	
58	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 3 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	6	-	-	-	6
59	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรสะเดา ส่วนควบคุมทางศุลกากร	-	6	-	-	6
60	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรมณฑลภูเก็ต ส่วนบริการศุลกากร	-	-	-	5	5
61	สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนประมวลผลและคลังข้อมูล	-	5	-	-	5
62	กรมศุลกากร	3	-	1	-	4
63	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรมณฑลภูเก็ต ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	-	-	-	4	4
64	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 2 ด้านศุลกากรท่าลี่ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	-	-	-	4	4
65	สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนประมวลผลและคลังข้อมูล ฝ่ายคลังข้อมูล	-	4	-	-	4
66	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรมณฑลภูเก็ต ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 1	-	-	-	2	2
67	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรมณฑลภูเก็ต ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	-	-	-	2	2
68	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรท่าอากาศยานภูเก็ต ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	-	-	-	2	2
69	สำนักงานศุลกากรกรุงเทพ ส่วนบริการศุลกากรไปรษณีย์ฝ่ายบริการศุลกากรไปรษณีย์	-	-	1	-	1
70	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรระนอง ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	-	1	-	-	1
71	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรระนองส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายควบคุมและตรวจสอบทางศุลกากร	-	1	-	-	1
72	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 ด้านศุลกากรแม่ฮ่องสอน	-	-	1	-	1
73	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรสะเดา ส่วนควบคุมทางศุลกากร ฝ่ายสืบสวนและปราบปราม	-	1	-	-	1
74	สำนักงานศุลกากรภาคที่ 4 ด้านศุลกากรกระบี่ ส่วนบริการศุลกากร ฝ่ายบริการศุลกากรที่ 2	-	1	-	-	1
75	สำนักพิทักษ์อัตราศุลกากร	-	1	-	-	1

1.2.2 ระเบียบคณะกรรมการ ปง. ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ พ.ศ. 2559 ให้สำนักงาน ปง. และกรมศุลกากร ทำความตกลงกันในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการฯ แต่ปัจจุบันยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันในเรื่องดังกล่าว

1.2.3 การใช้ข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน ปัจจุบันมีการส่งข้อมูลการสำแดงเงินสดข้ามแดนที่ด่านศุลกากรเข้ามาที่สำนักงาน ปง. แต่ปรากฏว่ายังมีการใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อวิเคราะห์เชิงยุทธศาสตร์น้อย เนื่องจาก ไม่มีการกำหนดผู้มีหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน และพนักงานเจ้าหน้าที่มีภารกิจในการสืบสวนความผิดมูลฐานอื่น ๆ ซึ่งมีการรายงานมายังสำนักงาน ปง. จำนวนมาก อีกทั้งความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรยังไม่จัดว่ามีความเสี่ยงมากที่จะกระทบต่อประชาชนจำนวนมากเมื่อเทียบกับความผิดมูลฐานอื่น ๆ เช่น ยาเสพติด ค้ามนุษย์ ฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น พนักงานเจ้าหน้าที่จึงอาจจะยังไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินการมากนัก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเงินสดที่มีการขนข้ามแดน อาจมาจากอาชญากรรมร้ายแรงต่าง ๆ เช่น ยาเสพติด ค้ามนุษย์ ฉ้อโกงประชาชน ได้เช่นกัน

1.3 ปัญหาในเชิงโครงสร้าง

1.3.1 เนื่องจากสำนักงาน ปง. ไม่มีส่วนงานเฉพาะที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ธุรกรรมและสืบสวนทางการเงินเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ยังไม่มีอำนาจในการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ธุรกรรมมาเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงทางคดีที่จะนำไปสู่การดำเนินตามกฎหมายในเชิงรุกได้ แม้ที่ผ่านมาจะมีการมอบหมายเจ้าหน้าที่ประสานงานกับกรมศุลกากร แต่เนื่องจากปริมาณงานในความผิดมูลฐานอื่นๆ ที่มีจำนวนมาก ทำให้การดำเนินการและการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการลักลอบขนเงินข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้า ถูกชะเลย

1.3.2 อัตรากำลังไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากรได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องได้ เนื่องจากส่วนสืบสวนทางการเงินมีข้อจำกัดในเรื่องอัตรากำลัง อีกทั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในเรื่องนี้แต่ละคนมีคดีที่อยู่ในความรับผิดชอบเป็นจำนวนมาก

2) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของพนักงานศุลกากร

2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

2.1.1 กรณีที่เจ้าพนักงานศุลกากรพบบุคคลที่มีพฤติการณ์ที่ต้องสงสัย มีความถี่ในการขนเงินบ่อยครั้ง และขนเงินจำนวนมาก สงสัยเป็นการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงิน เจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจในการยึดและอายัดเงินดังกล่าวได้ หากมีการสำแดงอย่างถูกต้อง อีกทั้งในทางปฏิบัติ เจ้าพนักงานศุลกากรไม่อาจทราบที่มาของเงินดังกล่าวว่าเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดหรือไม่ ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบการทำธุรกรรมของบุคคลที่ถูกจับกุมได้ เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจ

เช่นกัน แต่อาศัยการแจ้งข้อมูลเหล่านี้ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงาน ป.ป.ง. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวไปสืบสวนขยายผลต่อซึ่งทำให้ใช้เวลานาน (สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 3 เมษายน 2561) ในปัจจุบันพนักงานศุลกากรมีอำนาจในการสืบสวนสอบสวนกรณีที่เกิดการกระทำความผิดอย่างเพียงพอ ในกรณีที่ผู้ต้องหาไม่ประสงค์จะระงับคดี พนักงานศุลกากรจะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อ หรือในกรณีที่พนักงานสอบสวนจับผู้กระทำความผิดที่มีการขนเงินสดข้ามแดน พนักงานสอบสวนจะทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงและส่งเรื่องให้พนักงานศุลกากรดำเนินการต่อ (สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 14 พฤศจิกายน 2562)

2.1.2 **ภาระการพิสูจน์ของกฎหมายศุลกากร** ตามกฎหมายเดิมผู้ต้องหาเป็นคนพิสูจน์ แต่เมื่อแก้ไขกฎหมายใหม่พนักงานศุลกากรเป็นผู้พิสูจน์ โดยจะต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัยซึ่งเป็นการพิสูจนว่าเงินดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เนื่องจากพนักงานศุลกากรไม่สามารถพิสูจน์ได้ทันที ต้องประสานขอข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงาน ป.ป.ง. และสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อขอข้อมูล ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาเกินกว่าจะได้ข้อมูลกลับมา และอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ต้องหาถ้าต้องอายัดเงินไว้ตรวจสอบเป็นระยะเวลาเกินกว่านี้ การใช้ดุลยพินิจในการพิสูจน์นั้น หากพนักงานเจ้าหน้าที่ดูพฤติการณ์แล้วพบว่าบุคคลดังกล่าวไม่มีเจตนาทำผิดกฎหมาย หรือเงินดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีนี้จะใช้ดุลยพินิจได้เพียงการปรับบุคคลดังกล่าว 20,000 บาท และให้บุคคลนั้นไปแจ้งรายการสำแดงเงินต่อไป แต่หากพบว่ามีความผิดลักลอบขนเงินภายหลังพิสูจน์แล้วว่าเงินนั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายจะทำการปรับ 20,000 บาท และยึดเงินทั้งหมดให้ตกเป็นของแผ่นดิน โดยถ้าผู้ต้องหาประสงค์จะระงับคดีในชั้นศุลกากรจะได้คืนเงินตราตามจำนวนที่มีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน เว้นแต่กรณีที่ผู้ต้องหาได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานก่อนถูกจับกุมให้นำเงินตราออกไปจำนวนเท่าใด ก็ให้คืนเงินตราจำนวนที่ได้รับอนุญาต และที่มีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาต ส่วนที่เหลือยึดให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่หากบุคคลนั้นไม่ยินยอมเปรียบเทียบคดีตามกฎหมายศุลกากร จะส่งข้อมูลให้พนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไป (สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562) หากสามารถแก้ไขกฎหมายโดยให้ผู้ต้องหาเป็นคนพิสูจน์เช่นเดิมจะทำให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 **ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง**

2.2.1 **ไม่มีรายชื่อเจ้าหน้าที่ประสานงาน (POC) ที่ชัดเจนระหว่าง 2 หน่วยงาน** เมื่อพนักงานศุลกากรต้องการประสานงานด้านคดี และด้านอื่น ๆ เป็นการเร่งด่วน จึงไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ทำให้งานต่าง ๆ ที่ขอคำปรึกษาเล็กน้อยต้องทำหนังสืออย่างเป็นทางการทุกครั้ง ก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน ที่ผ่านมารายชื่อผู้ประสานงานจะเป็นระดับบริหาร

ซึ่ง หากมีรายชื่อเจ้าหน้าที่ประสานงานในระดับปฏิบัติที่ชัดเจน ประกอบด้วย รายชื่อผู้ติดต่อ และ เบอร์โทรศัพท์ และมีการแจ้งให้ทราบทุกครั้งที่เปลี่ยนแปลงผู้ประสานงาน จะทำให้การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ สามารถปฏิบัติได้รวดเร็วยิ่งขึ้น (สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2562)

2.2.2 กรณีเงินสดข้ามแดน พนักงานศุลกากรไม่ทราบว่าเงินที่ผู้โดยสารถือครองเป็นเงินที่ขอด้วยกฎหมายหรือไม่ เมื่อส่งเรื่องให้สำนักงาน ป.ป.ง. ทำการตรวจสอบ รวบรวมการพิจารณานาน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสำนักงาน ป.ป.ง. และศุลกากร ไม่มีแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน ควรมีการกำหนดเกณฑ์ยาก/ง่าย ในการดำเนินการ รวมถึงระยะเวลาที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูล เพื่อให้พนักงานศุลกากรทราบระยะเวลาในการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ง. ที่ชัดเจน และได้แจ้งข้อมูลดังกล่าวให้ผู้ต้องหาทราบ เพื่อไม่ให้กระทบสิทธิของผู้ต้องหา ที่ประสงค์จะเดินทางกลับประเทศ กรณีที่เจ้าหน้าที่ยึดหนังสือเดินทางไว้นาน (สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2562)

ในการตรวจสอบว่าบุคคลดังกล่าวได้เงินมาจากกระทำความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินหรือไม่ ในกรณีคนไทย สำนักงาน ป.ป.ง. จะตรวจสอบข้อมูลจากทะเบียนประวัติ ตรวจสอบธุรกรรมต้องสงสัย หากตรวจสอบพบว่า มีธุรกรรมต้องสงสัย สำนักงาน ป.ป.ง. สามารถแจ้งข้อมูลไปยังพนักงานศุลกากรได้ทันที แต่กรณีชาวต่างชาติ เมื่อตรวจสอบในทะเบียนประวัติ ธุรกรรมต้องสงสัยแล้วไม่พบ สำนักงาน ป.ป.ง. จะต้องประสานขอข้อมูลไปยังองค์การตำรวจสากล (INTERPOL) รวมถึงตรวจสอบไปยังประเทศต้นทาง / หรือตรวจสอบกับสำนักงาน ป.ป.ง. ประเทศอื่น ส่งผลให้กรณีดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ง. ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในการตอบกลับได้ขึ้นอยู่กับหน่วยงานนั้น ๆ จะตอบกลับมาเมื่อใดซึ่งปกติใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบค่อนข้างนาน

2.2.3 ไม่มีระบบฐานข้อมูลที่เก็บประวัติ/รายชื่อผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่พนักงานศุลกากรสามารถใช้ระบบฐานข้อมูลดังกล่าวฯ คัดกรอง/ตรวจสอบผู้โดยสารเบื้องต้นได้ ซึ่งการจัดทำฐานข้อมูลจะเป็นประโยชน์ต่อการเฝ้าระวัง/การจับกุม/การดำเนินคดีในกรณีที่มีการกระทำความผิด ในเรื่องของการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ทั้งนี้ ระบบดังกล่าวควรแยกตรวจสอบได้ กรณีคนไทยหรือชาวต่างชาติกระทำความผิด

3) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ

3.1.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

1) ปัญหาการทำคดีในเรื่องการพิจารณาข้อกฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เมื่อศุลกากรมีการจับกุมบุคคลที่มีการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวศุลกากรจะเก็บไว้ดำเนินการตามกฎหมายศุลกากร

ซึ่งการขเงินถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมาย พ.ร.บ. ฟอกเงิน ด้วย ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ยึดไว้ กรณีที่ผู้ต้องหาขอระงับคดีในชั้นกรมศุลกากรตามมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 (มาตรา 257 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560) หรือไม่ ระงับคดี สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว เช่น คดีลักลอบขเงิน จำนวน 98 ล้านบาท ผู้กระทำความผิดไม่ขอระงับคดี และมีการหลบหนีออกนอกประเทศ ขณะนี้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดยังถูกเก็บรักษาไว้ที่กรมศุลกากร ซึ่งสำนักงาน ปปง. ควรใช้มาตรการทางแพ่งเพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าวต่อไป

2) ปัญหาการนิยามความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน เนื่องด้วยปัจจุบันกรมศุลกากรได้มีการออกกฎหมายใหม่ พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2560 ซึ่งได้มีการแก้ไขรูปแบบถ้อยคำให้เป็นปัจจุบัน และมีการบัญญัติคำนิยามศัพท์ให้เหมาะสมขึ้น ซึ่งความผิดที่สำคัญตามกฎหมายศุลกากร ประกอบด้วย (1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร (2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร (3) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด และ (4) ความผิดฐานรับซื้อของลักลอบหนีศุลกากร ของหลีกเลี่ยงอากร และของหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด ซึ่งจากการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว พบว่า ไม่มีคำนิยามศัพท์ในเรื่องเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรเป็นการเฉพาะ ส่งผลให้เกิดความสับสนแก่ผู้ปฏิบัติงานว่าการลักลอบหนีศุลกากรแบบใดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของสำนักงาน ปปง.

3.1.2 ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร เช่น กรณีที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีการจับกุมบุคคลที่มีการลักลอบขเงิน เจ้าหน้าที่จะต้องพิสูจน์ว่าเงินนั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรได้มีการคืนเงินตราจำนวนที่ได้รับอนุญาต และมีสิทธิจะนำติดตัวออกไปโดยไม่ต้องขออนุญาต คืนให้แก่บุคคลที่กระทำความผิดดังกล่าว อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ศุลกากรไม่ทราบว่าเงินดังกล่าวได้มาจากกระทำความผิดหรือไม่ ซึ่งการที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะทราบได้ว่าเงินนั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ถ้าเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. มีการให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่กรมศุลกากรแล้ว เชื่อได้ว่าเจ้าหน้าที่ศุลกากรจะไม่คืนเงินดังกล่าวให้แก่ผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

2) ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าวในการบูรณาการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ในการทำคดีสำคัญหลายคดีของกรมสอบสวนคดีพิเศษ พบว่า คดีดังกล่าวยังตรวจสอบไม่พบว่าผู้กระทำความผิดกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่ แต่พบเส้นทางการเงินที่เป็นธุรกรรมที่น่าสงสัย หากกรมสอบสวนคดีพิเศษสามารถส่งเรื่องให้สำนักงาน ปปง. ตรวจสอบได้ก่อน หรือสำนักงาน ปปง. สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อการทำคดี หรือหากสามารถตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อทำคดีดังกล่าวจะส่งผลให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากรูปแบบการฟอกเงินในปัจจุบัน ผู้กระทำความผิดมีแนวโน้มใช้การสำแดงเงินเข้ามาอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดมากขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบจากภาครัฐ เช่น กรณีที่กรมสอบสวนคดีพิเศษตรวจสอบการสำแดงเงินจากไต้หวัน 2 ปี จำนวน 4,000 ล้านบาท เมื่อตรวจสอบที่มาของเงินดังกล่าวเพิ่มเติมพบว่ามาจากแก๊งค์ยาเสพติด หากสำนักงาน ปปง. เป็นเจ้าภาพหลักในการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสรรพากร และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองมาประชุมร่วมกัน 2 เดือน/ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าว จะเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวนขยายผลในการดำเนินคดีต่อไป

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

3.2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

1) ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคำนิยาม ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ในกรณีมีการจับกุมบุคคลที่มีการลักลอบหนีศุลกากร (เงิน/สิ่งของ) ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวจะถูกเก็บไว้ดำเนินการตามกฎหมายศุลกากร ซึ่งในขณะเดียวกันความผิดดังกล่าวถือเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว

2) เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำคดีอาญาฟอกเงิน ส่งผลให้สถิติคดีอาญาฟอกเงินมีน้อย

3.2.2 ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักงาน ปปง. ยังไม่เป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคดีฟอกเงิน ทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญา แยกตามมูลฐาน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานขอข้อมูลจากสำนักงาน ปปง. ได้รับความล่าช้า

4.4 กรณีศึกษา

1) คดีการขนเงินสดข้ามแดน พร้อมคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา และคำพิพากษาศาลฎีกา

กรณีที่ 1 เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2544 เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ได้จับกุมนาย น. กับพวกรวม 2 คน ซึ่งเป็นผู้โดยสารชาวไทย พร้อมด้วยเงินตราต่างประเทศ จำนวนหลายสกุล รวมเป็นเงินจำนวนมาก ขณะจะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ไปยังเขตปกครองพิเศษฮ่องกง เหตุเกิดที่บริเวณประตูทางออกขึ้นเครื่อง โดยนาย น. ได้ให้ปากคำต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ผู้จับกุมสรุปได้ว่า เงินตราต่างประเทศดังกล่าวเป็นของที่ตนได้มาจากการซื้อขายแลกเปลี่ยนภายในประเทศและเก็บสะสมไว้ตั้งแต่ปี 2542 ได้นำติดตัวออกไปยังฮ่องกงโดยมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรหรือรายงานการซื้อขายเงินตราต่างประเทศต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อจะแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลฮ่องกงและนำกลับเข้ามาภายในประเทศไทย

กรณีที่ 2 เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2554 ได้จับกุมนาย อ. อายุ 45 ปี สัญชาติไทย ขณะจะเดินทางไปเขตปกครองพิเศษฮ่องกง พร้อมของกลาง ธนบัตรสหรัฐอเมริกา 92,000 ดอลลาร์ และ ธนบัตรญี่ปุ่น 300,000 เยน เหตุเกิดที่บริเวณประตูทางออกขึ้นเครื่องภายในห้องผู้โดยสารขาออก นาย อ. ได้ให้ปากคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ผู้จับกุมสรุปได้ว่า เงินตราต่างประเทศดังกล่าวเป็นของที่ตนได้รับซื้อจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย มีคฤหาสน์ และร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าให้กับชาวต่างประเทศ และเก็บสะสมไว้ ได้นำติดตัวออกไปยังฮ่องกงโดยมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร หรือรายงานการซื้อขายเงินตราต่างประเทศต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อจะซื้อสินค้าและซื้อเงินตราสกุลฮ่องกงและนำกลับเข้ามาภายในประเทศไทย

ทั้งสองกรณิดังกล่าว เจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ได้กล่าวหาว่าบุคคลทั้งสองมีความผิดตามมาตรา 4 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 และมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุม การแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 และเป็นความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 ประกอบกับมาตรา 16 และ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พุทธศักราช 2482 จึงได้ยึดเงินตราต่างประเทศไว้เป็นของกลางและส่งให้กรมศุลกากรเก็บรักษา

กรมศุลกากรได้มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กค 0605/07465 ลงวันที่ 26 พฤศจิกายน 2554 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อหารือทั้งสองกรณีดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 3) ได้พิจารณาปัญหาข้อหารือดังกล่าวโดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานตำรวจแห่งชาติและสำนักงาน ปปง.) ผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมศุลกากร) และผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 3) พิจารณาประเด็นข้อหารือประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนหน่วยงานดังกล่าวข้างต้นแล้ว สรุปได้ว่ากรมศุลกากรประสงค์ที่จะหารือว่า การนำเงินตราต่างประเทศที่ได้มาโดยการแลกเปลี่ยนที่มีขอบด้วยกฎหมายออกไปนอกประเทศเป็นความผิดตามมาตรา 8 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินฯ หรือไม่ ซึ่งเดิมได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเงินตราไทยเป็นสิ่งสำหรับชำระหนี้ตามกฎหมาย มิใช่ "ของ" ตาม กฎหมายว่าด้วยศุลกากร จึงไม่มีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ต่อมาได้มีการเพิ่มมาตรา 8 ทวิ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกำหนดให้การส่งหรือนำเงินตราไทยหรือต่างประเทศออกไป นอกประเทศโดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินฯ ให้ถือเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร โดยตรง จึงมีผลทำให้ต้องถือว่าเงินตราทั้งของไทยและต่างประเทศเป็น "ของ" ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร ปัญหาในข้อหารือนี้อยู่ที่ว่าความผิดตามมาตรา 8 ทวิ เกิดขึ้นเมื่อมีการฝ่าฝืนกฎกระทรวงเกี่ยวกับการห้ามส่งออกหรือนำเข้าโดยตรง หรือรวมถึงการฝ่าฝืนกฎกระทรวงในเรื่องอื่นด้วย เมื่อพิจารณาจากมาตรา 8 ทวิ แล้วเห็นว่า กฎหมายประสงค์จะเอาโทษผู้ดำเนินการฝ่าฝืนกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวกับการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินอันจะนำมาซึ่งความเสียหายต่อความมั่นคงทางการเงินของประเทศและการควบคุมการเงินนี้จะเคร่งครัดหรือผ่อนคลายนลงเช่นใดย่อมเป็นไปตามภาวะการเงินของประเทศ แต่เดิมกฎกระทรวงต้องการให้ เงินตราต่างประเทศอยู่ในระบบโดยเคร่งครัด แม้แต่การส่งเงินตราต่างประเทศออกไปก็กำหนดให้ต้องได้รับอนุญาตก่อน แต่ต่อมาภาวะการเงินของประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้การนำเงินตราต่างประเทศเข้าออกเป็นไปโดยเสรียิ่งขึ้นกว่าเดิมจึงได้ยกเลิกข้อ 11 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2497) อย่างไรก็ตาม จากคำชี้แจงของผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทยปรากฏว่า ตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันการควบคุมเงินตราต่างประเทศยังคงมีอยู่ โดยผู้ใดที่ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศอันเกิดจากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศต้องขายเงินดังกล่าวนั้นให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตให้แลกเปลี่ยนเงินตราภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้นำหรือนำเข้าแล้วแต่กรณี (ข้อ 20) สำหรับผู้นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย แม้กฎหมายไม่ได้กำหนดให้ต้องขอรับอนุญาตจากเจ้าพนักงานในการนำเข้าก็ตาม แต่การแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราไทยต้องนำเงินตราต่างประเทศดังกล่าวไปแลกเปลี่ยนกับผู้ได้รับอนุญาตแลกเปลี่ยนเงินตราเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของเงินตรา

ต่างประเทศที่มีอยู่ในสถาบันการเงินภายในประเทศได้ตลอดเวลา เนื่องจากการมีเงินตราต่างประเทศ ในจำนวนที่เหมาะสมจะมีผลเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจ การเงินของประเทศโดยเป็นประโยชน์ในการชำระหนี้กับต่างประเทศ หากข้อเท็จจริงมีปัญหา ธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้ทราบและสามารถเปลี่ยนแปลงมาตรการควบคุมได้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับบุคคลอื่นนอกเหนือจากธนาคารรับอนุญาต บริษัทรับอนุญาต หรือบุคคลรับอนุญาต และนำเงินตราดังกล่าวนั้นออกไปนอกประเทศ ย่อมทำให้รัฐไม่อาจควบคุมปริมาณเงินตราต่างประเทศในระบบการเงินของรัฐได้ตามเจตนารมณ์ ของมาตรา 8 ทวิ ดังนั้น การนำเงินตราต่างประเทศที่ได้แลกเปลี่ยนมาโดยฝ่าฝืนกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินฯ ออกไปนอกราชอาณาจักร จึงเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 8 ทวิ ซึ่งตามมาตรา 8 ทวิ ให้ถือว่าเป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกประเทศอันเป็นความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490 เมื่อเป็นความผิดตาม มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ แล้วอธิบดีกรมศุลกากรย่อมมีอำนาจที่จะดำเนินการตามพระราชบัญญัติศุลกากรฯ ได้ต่อไป

ต่อมาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีมติให้ยื่นคำร้อง ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 มาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบส่งหรือนำเงินออกไปนอก หรือเข้ามาในประเทศไทยให้ถือว่าเป็นเงินตราต่างประเทศเป็น “ของ” ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และวรรคสอง บัญญัติว่า การส่งหรือนำหรือพยายามส่งหรือนำหรือช่วยเหลือหรือเกี่ยวข้องด้วยประการใดๆ ในการส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะด้วยวิธีใดๆ ให้ถือว่าเป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัด ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย และให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของ และป้องกันและลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุมผู้กระทำความผิดการสำแดงเท็จและการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่การกระทำดังกล่าว รวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้ในมาตรา 8 ก็ได้บัญญัติว่า ผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้มีความผิดต้องระวางโทษทางอาญา โดยที่กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว ข้อ 11 ออกมารองรับบทบัญญัติดังกล่าวในรายละเอียดว่า ห้ามมิให้บุคคลใดส่ง หรือนำปัจจัยชำระเงินต่างประเทศ ออกนอกประเทศ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน แต่ผู้เดินทางไปต่างประเทศสามารถนำปัจจัยชำระเงินต่างประเทศไม่เกินมูลค่าที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังประกาศได้ ต่อมา

กฎกระทรวง ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ข้อ 5 ได้ยกเลิกข้อ 11 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 ดังกล่าว โดยมีเหตุผลในการยกเลิกตามหมายเหตุท้ายกระทรวง ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2534) ว่า โดยฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศเจริญเติบโตและมีความมั่นคงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจนในปัจจุบันเงินสำรองระหว่างประเทศมีระดับสูงเป็นที่น่าพอใจ จึงสมควรที่จะผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเพื่อให้การนำเงินตราต่างประเทศเข้าออกเป็นไปโดยเสรียิ่งขึ้น อันจะสร้างความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจกับต่างประเทศ และสร้างความมั่นใจให้แก่วงการการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงฉบับนี้ โดยผลของกฎกระทรวง ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2534) ข้อ 5 ซึ่งยกเลิกข้อ 11 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2447) จึงทำให้ผู้เดินทางไปต่างประเทศสามารถนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศไทยได้โดยเสรีไม่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานอีกต่อไป การที่ผู้เดินทางไปต่างประเทศนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศไทยจึงไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) อันจะเป็นการส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศออกนอกประเทศไทย ซึ่งถือเป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกประเทศไทย อันจะเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 มาตรา 8 ทวิวรรคสอง แต่อย่างไรก็ดี แม้อันเนื่องมาในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาจะมีกฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2555 ข้อ 2 เพิ่มความเป็นข้อ 10 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) กำหนดให้บุคคลซึ่งนำเงินตราต่างประเทศอันมีมูลค่ารวมกันเป็นจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกำหนดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย ต้องแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศนั้นต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าพนักงานประจำด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านพรมแดน หรือช่องทางอื่นใด ในขณะที่ผ่านด่านหรือช่องทางดังกล่าวก็ไม่อาจนำกฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) มาใช้ย้อนหลังให้เป็นโทษแก่คดีค้างทั้งสามได้ ส่วนประเด็นความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ซึ่งมีความผิดและต้องรับโทษตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ไม่ใช่ความผิดเกี่ยวกับการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งหมายถึงของที่มีกฎหมายกำหนดว่าการส่งหรือนำของนั้นออกไปหรือเข้ามาในประเทศไทยจะต้องรับอนุญาตหรือปฏิบัติให้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ โดยผู้ฝ่าฝืนจะมีความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานตามบทนิยาม “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ซึ่งศาลจะมีคำสั่งให้เงินตราต่างประเทศที่ยึดไว้ในคดีนี้ตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อทรัพย์สินตาม

นำเข้าก็ตาม แต่การควบคุมเงินตราต่างประเทศยังคงมีอยู่โดยผู้ใดที่ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศ อันเกิดจากแหล่งเงินได้ในต่างประเทศต้องขายเงินดังกล่าวนั้นให้แก่ผู้ได้รับอนุญาตภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้อำนาจหรือนำเข้าแล้วแต่กรณี เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยสามารถติดตามความเคลื่อนไหวของเงินตราต่างประเทศที่มีอยู่ในสถาบันการเงินภายในประเทศได้ตลอดเวลา เนื่องจากการมีเงินตราต่างประเทศในจำนวนที่เหมาะสมจะมีผลเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจการเงินของประเทศโดยเป็นประโยชน์ในการชำระหนี้กับต่างประเทศ ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะได้ทราบและสามารถเปลี่ยนแปลงมาตรการควบคุมได้ทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับบุคคลอื่นนอกเหนือจากธนาคารรับอนุญาต บริษัทรับอนุญาต หรือบุคคลรับอนุญาต และนำเงินตราดังกล่าวนั้นออกไปนอกประเทศ ย่อมทำให้รัฐไม่อาจควบคุมปริมาณเงินตราต่างประเทศในระบบการเงินของรัฐได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินได้ กฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน จึงได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือ ซึ่งการกระทำใดจะเป็นความผิดนั้น มาตรา 4 และมาตรา 6/1 ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตรากฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดไว้ ซึ่งสามารถแบ่งแยกประเภทความผิดเป็น 2 ประเภท คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 4 แห่ง พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และตามมาตรา 8 ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่าความผิดในมาตรานี้ไม่ใช่ความผิดเกี่ยวกับการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย ที่ผู้ฝ่าฝืนจะมีความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานตามบทนิยาม “ความผิดมูลฐาน” ในมาตรา 3 (7) แต่อย่างไร

2. ส่วนความผิดตามมาตรา 8 ทวิ เป็นความผิดที่เกี่ยวกับการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอกประเทศอันเป็นความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พระพุทธศักราช 2469 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490 เมื่อเป็นความผิดตามมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากรฯ จึงเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7)

ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน และกฎหมายว่าด้วยการศุลกากร และความผิดฐานฟอกเงิน เป็นกฎหมายที่มีโทษในทางอาญา ซึ่งจะต้องนำบทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ ดังนั้น การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินจะต้องพิจารณาว่า ในขณะกระทำกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน กฎหมายว่าด้วยการศุลกากร และกฎหมายฟอกเงิน ได้บัญญัติให้การกระทำนั้นเป็นความผิดหรือไม่ ไม่สามารถนำกฎหมายมาใช้ย้อนหลังได้กรณีดังกล่าวขณะความผิดมูลฐานได้ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 2 ส่วนกรณีความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พ.ศ. 2542 นั้น ประเด็นเบื้องต้นที่จะต้องพิจารณาคือ ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุแห่งคดี เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือไม่ หากมิใช่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดแล้ว แม้จะมีการกระทำใดๆ ที่เข้าลักษณะตามมาตรา 5 ก็ตาม ผู้กระทำก็ไม่มีความผิดฐานพอกเงิน แต่อย่างใด

2) เปรียบเทียบคดีการขเงินสดข้ามแดนที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ มีความเห็นสั่งฟ้องและไม่สั่งฟ้อง

- คดีที่พนักงานสอบสวน มีความเห็นสั่งฟ้อง จำนวน 2 คดี กล่าวคือ

1. คดีอาญา สภ.เชียงใหม่ เลขคดีที่ 603/2561 ราย น.ส. ภ. ขนเงินสด จำนวน 2 ล้านบาท เพื่อจะนำไปชำระค่าสินค้าที่ฝั่งประเทศ สปป.ลาว คดีนี้ ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ พนักงานสอบสวนจึงสั่งฟ้องเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง แต่ในคดีนี้แม้จะสั่งฟ้องตัวของผู้ต้องหา แต่พนักงานสอบสวน มีความเห็นว่า เงินของกลางทั้งหมด ไม่ใช่สิ่งของหรือทรัพย์สินที่ได้ทำ ได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดแต่อย่างใด จึงให้คืนเจ้าของ

2. คดีอาญา สภ.เชียงใหม่ เลขคดีที่ 88/2558 ราย นาย พ. รับจ้างขนเงินสด จำนวน 14 ล้านบาทเศษ ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ว่าไม่ใช่เงินของตนเองแต่รับจ้าง ชาวเขา ที่เคยรู้จักกันให้นำเงินไปวางไว้ในจุดที่กำหนด และขอทำความตกลงขอระงับคดีในชั้นของกรมศุลกากร ในกรณีนี้ กรมศุลกากรส่งเรื่องให้ตำรวจดำเนินคดีตามกฎหมาย เนื่องจากเงินของกลางไม่ใช่ของผู้ต้องหา อีกทั้งพบว่าผู้ต้องหาเคยมีประวัติกระทำความผิดเกี่ยวกับจำหน่ายยาเสพติด เมื่อพนักงานสอบสวน ตรวจพบว่า มีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงศุลกากร จึงสั่งฟ้องเป็นความผิดตาม พ.ร.บ.ศุลกากรฯ และ พอกเงิน (ผู้ต้องหาหลบหนี ไม่ยอมมาให้การตามหมายเรียก)

- คดีที่พนักงานสอบสวน มีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง จำนวน 1 คดี

คดีอาญา สภ.เชียงใหม่ เลขคดีที่ 1190/2556 ราย นาง พ. สัญชาติลาว นำทองคำแท่ง จำนวน 9 แท่งมาจากฝั่ง สปป.ลาว โดยมีเจตนาที่จะไปทำพิธีการทางศุลกากรที่ด่านเชียงของให้ถูกต้องตามกฎหมายเสียก่อน แล้วจึงจะนำไปแลกเปลี่ยนกับร้านทองในตลาดเชียงของ แต่ถูกตำรวจน้ำจับกุมได้เสียก่อน คดีนี้ ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าทองคำของกลางเป็นของตนจริงแต่ไม่มีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงศุลกากร เพราะที่กำลังจะไปที่ด่าน แต่ผู้จับกุมไม่ยอมเชื่อ พนักงานสอบสวนจึงสั่งไม่ฟ้อง พ.ร.บ.ศุลกากรฯ

- คำวินิจฉัยของศาลที่เกี่ยวข้อง จำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

1. คำพิพากษาศาลอาญา คดีหมายเลขดำที่ อ.470/2559 หมายเลขแดงที่ อ.3520/2561 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2561 ทหารเรือจับกุมนาย อ. ได้พร้อมด้วยเงินสกุลดอลลาร์ สหรัฐอเมริกา จำนวน 1 ล้าน 2 แสนดอลลาร์ คดีนี้ จำเลยมีข้อต่อสู้ว่าเป็นเงินที่ตนเองส่งสัตว์ประเภท โค กระบือ ไปขายที่ สปป.ลาว มีการนำสืบถึงหนังสือการจดทะเบียนทางการค้า เอกสารการซื้อขาย สัตว์มาแสดงต่อศาล (โดยลักษณะของคดีจะคล้ายคลึงกับคดีอาญา สภ.เชียงใหม่ ราย นาง พ. สัญชาติลาว ที่นำทองคำแท่ง จำนวน 9 แท่งมาจากฝั่ง สปป.ลาว และพนักงานสอบสวนสั่งไม่ฟ้อง) ประเด็นสำคัญคือ ผู้จับกุม (ทหารเรือ) ไม่สามารถนำพยานมาสืบให้ศาลเชื่อได้ว่ามีรายงานทางการสืบสวนเกี่ยวข้องอย่างไร และจากการตรวจสอบประวัติ ไม่ปรากฏว่าจำเลยเคยมีประวัติกระทำความผิดอื่นใดที่ถูกจับกุมในคดีนี้ เนื่องจากแจ้งผู้จับกุมแล้ว (แจ้งว่ากำลังจะไปดำเนินการทางศุลกากร) แต่ผู้จับกุมไม่เชื่อ ศาลเห็นว่ามี ความสงสัยตามสมควร จึงยกประโยชน์ให้จำเลย และศาลก็ได้วินิจฉัยไปด้วยว่าเงินของกลาง มิใช่เป็นเงินที่มีไว้เป็นความผิดหรือเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด

2. คำสั่งศาลแพ่ง ในคดีหมายเลขดำที่ พ.88/2562 หมายเลขแดงที่ พ.169/2562 ลงวันที่ 19 กันยายน 2562 ผู้คัดค้าน ราย นาย ม. สัญชาติญี่ปุ่น ขนเงินสดข้ามแดนขณะผ่านด่านศุลกากรท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ จำนวน 10 ล้านเยน (ประมาณ 7 ล้าน 7 แสนบาทเศษ) ประเด็นคือ ผู้คัดค้านหรือผู้ขนเงินไม่สืบพยาน แต่ให้การว่าเป็นเงินของตนเองโดยสุจริตส่วนหนึ่งส่วนที่เหลือก็ยืมคนอื่นมา ศาลแพ่งมีคำสั่งว่า เมื่อผู้คัดค้านนำเงินเข้ามาโดยผิดกฎหมายศุลกากรย่อมถือได้ว่าเงินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร จึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาว่าผู้คัดค้านได้เงินดังกล่าวมาอย่างไร และได้มาโดยสุจริตหรือไม่ จึงสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

ในการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง จะพิจารณาจากข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริงและพยานแวดล้อมประกอบ เช่น คดีเกี่ยวกับการพยายามลักลอบนำรถออกนอกประเทศ จะพิจารณาจากน้ำหนักของพยานหลักฐาน หากเกิน 50% ขึ้นไป หรือมีพยานแวดล้อมที่ค่อนข้างชัดเจนจะมีการสั่งฟ้อง แต่หากน้ำหนักคดีไม่มี หรือน้อยกว่า 50% จะมีการปรึกษาร่วมกันกับอัยการท่านอื่น และพิจารณาจากพยานหลักฐาน พยานเอกสาร การตรวจสอบที่มาของรถ สถานะทางการเงินของผู้ที่เกี่ยวข้อง และการรับเงิน จ่ายเงินของผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนดูความเชื่อมโยงการใช้เครื่องมือสื่อสาร และการสอบพยาน ซึ่งคดีที่ลักลอบส่วนใหญ่ก็เป็นบุคคลในพื้นที่ และอาศัยเส้นทางตามธรรมชาติเป็นเส้นทางหลบหนี (สัมภาษณ์, เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562)

จากกรณีศึกษาดังกล่าวและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากพนักงานอัยการ สรุปได้ว่า การมีความเห็นในทางคดีของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการแต่ละคดีในการพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง และพฤติการณ์แห่งคดี ตลอดจนการตั้งเรื่องของฝ่ายผู้ต้องหา หรือจำเลย การนำคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล ซึ่งแต่ละคดีจะไม่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันไปเสียทีเดียว ดังนั้น จึงต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องๆ ไป สถานที่เกิดเหตุ ถ้าเกิดที่ในด่าน และนอกด่านศาลากร ทางผู้กระทำความผิดหรือผู้ต้องหา จำเลย ล้วนแล้วแต่มีโอกาสยกเป็นข้อต่อสู้ได้เสมอ

ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการหารือและจัดทำแนวปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้การดำเนินคดีเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.5 แนวทางปฏิบัติระหว่างสำนักงาน ปปง. กับกรมศุลกากรในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

1) การดำเนินการของพนักงานศุลกากรเมื่อพบบุคคลที่มีการขนเงินสดข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากร

- กรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดในลักษณะ ดังต่อไปนี้

(1) ส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือนั้นต่อพนักงานศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากรทุกแห่ง

(2) นำเข้ามาในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากรหรือเคลื่อนย้ายของออกไปจากยานพาหนะ คลังสินค้า ทัณฑ์บน โรงพักสินค้า ที่มั่นคง ท่าเรือรับอนุญาต หรือเขตปลอดอากร โดยไม่ได้รับอนุญาตจากพนักงานศุลกากร

(3) นำของที่ผ่านหรือกำลังผ่านพิธีการศุลกากรเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งของดังกล่าวออกไปนอกราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงหรือพยายามหลีกเลี่ยงการเสียอากร โดยเจตนาจะฉ้ออากรที่ต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ

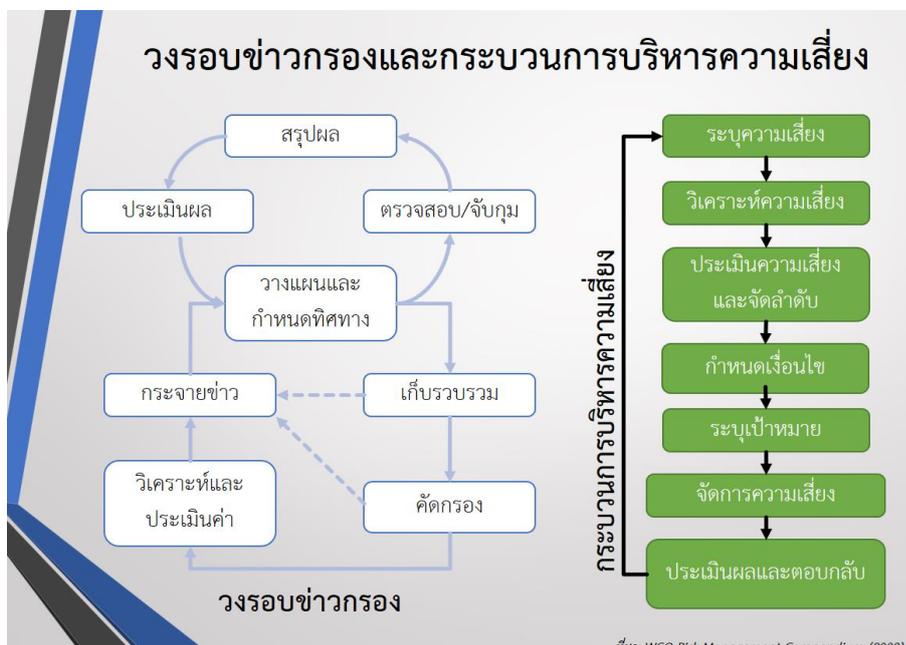
ให้พนักงานศุลกากรที่ทำการจับกุมจัดทำรายงานเกี่ยวกับของกลางที่จับกุม พร้อมทั้งแจ้งข้อมูลการกระทำความผิดดังกล่าวให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทราบ เพื่อทำการตรวจสอบว่าของกลางดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ สำหรับการดำเนินการด้านคดีนั้น หากในชั้นจับกุมผู้ต้องหาให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พร้อมทั้งยื่นคำร้องขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร เพื่อขอให้กรมศุลกากรงดการฟ้องร้องคดีแก่ผู้ต้องหาในชั้นศาล พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 กำหนดให้ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร สามารถเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเปรียบเทียบงดการ

ฟ้องร้องตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 แต่หากผู้ต่องานนั้นไม่ประสงค์จะบังคับในชั้นศุลกากร พนักงานศุลกากรจะส่งข้อมูลการกระทำผิดดังกล่าวให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

- กรณีการเฝ้าระวังบุคคลที่มีความเสี่ยงหรือนำไปสู่การจับกุมบุคคลที่มีพฤติการณ์ในการขนเงินสดข้ามแดน หรือการลักลอบหนีศุลกากร

- เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล กรมศุลกากรได้มีการนำหลักการบริหารความเสี่ยงตามข้อเสนอแนะขององค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) มาใช้เพื่อคัดเลือกลินค้าหรือบุคคลที่มีความเสี่ยงเพื่อตรวจสอบ โดยอาศัยข้อมูลการข่าวในการตัดสินใจและระบุเป้าหมาย ซึ่งกรมศุลกากรมีการรวบรวมข้อมูลการข่าวและแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าวกับศุลกากรทุกแห่ง หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ศูนย์ประสานข่าวกรองแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น มีการเชื่อมโยงข้อมูลเหล่านั้นจัดทำเป็น Big data นอกจากนี้ มีการนำระบบตรวจสอบและคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้า Advance Passenger Processing System (APPs) มาช่วยในการตรวจสอบและเฝ้าระวังบุคคลที่มีความเสี่ยงในการขนเงินสดข้ามแดนและการลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งระบบ APPs⁴⁰ จะใช้ในการรับส่งข้อมูลผู้โดยสารระหว่างประเทศทั้งขาเข้า ขาออก และผู้โดยสารเปลี่ยนผ่านลำ (Transit / Transfer) ซึ่งการทำงานของระบบ APPs จะเริ่มตรวจสอบข้อมูลผู้โดยสารตั้งแต่ ผู้โดยสารทำการเช็คอิน ระบบจะทำการส่งข้อมูลมาตรวจสอบกับระบบฐานข้อมูลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) หากพบว่าเป็นผู้โดยสารที่อยู่ในบัญชีผู้โดยสารต้องห้าม ระบบจะดำเนินการตอบกลับไปที่ในลักษณะ Real Time ว่าไม่อนุญาตให้เดินทางเข้าหรือออกนอกประเทศ ซึ่งวิธีการที่พนักงานศุลกากรใช้ในการตรวจสอบได้แก่ ใช้วิธีการสุ่มตรวจผู้โดยสาร และตรวจสอบจากประวัติการเดินทาง เช่น การตรวจสอบกรณีลักลอบขนยาเสพติด พนักงานศุลกากรจะตรวจสอบประวัติการเดินทางของเครือข่ายค้ายาเสพติดที่พบข้อมูล ตรวจสอบในระบบ APPs ตรวจสอบข้อมูลการจับกุมของประเทศเพื่อนบ้าน และระบบข้อมูลการสืบสวนอื่น ๆ ที่กรมศุลกากรรวบรวมเก็บไว้ นำข้อมูลต่าง ๆ มาพิจารณาร่วมกัน เพื่อประกอบการเฝ้าระวังหรือจับกุมบุคคลที่มีพฤติการณ์ในการลักลอบขนยาเสพติดดังกล่าว

⁴⁰ It24Hrs ไอที 24 ชั่วโมง เทคโนโลยีใกล้ตัวเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น, “ท่าอากาศยานไทย ประกาศเริ่มทดลองระบบ APPS ตรวจสอบและคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้า” [Online], 24 กรกฎาคม 2562. แหล่งที่มา <https://www.it24hrs.com/2015/airportthai-apps-security/>

ภาพที่ 4.3 แสดงวงรอบข่าวกรองและกระบวนการบริหารความเสี่ยง

สำหรับการจัดส่งข้อมูลให้ด่านศุลกากรต่าง ๆ หรือหน่วยงานภายนอก เพื่อประโยชน์ในการควบคุมทางศุลกากร มีการกำหนดแนวทางการจัดส่งข้อมูลตามกรอบ พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 และระเบียบว่าด้วยการรักษาความลับของทางราชการ พ.ศ. 2544 โดยปัจจุบัน กรมศุลกากรมีการจัดตั้งศูนย์ประมวลผลข้อมูลการข่าวทางศุลกากร (Customs Intelligence Center: CIC) เพื่อเป็นศูนย์กลางด้านการสืบสวนหาข่าว การเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวกรอง การวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารความเสี่ยง ตลอดจนการใช้และจัดหาเทคโนโลยีการควบคุมทางศุลกากรที่มีประสิทธิภาพ

2) การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. เมื่อพบบุคคลที่มีการขนเงินสดข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากร

2.1 การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. เมื่อพบการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการขนเงินสดข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากร

สำนักงาน ปปง. ได้รับเรื่องการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ผ่าน 3 ช่องทาง ดังนี้

(1) ได้รับรายงานจากกรมศุลกากร และข้อมูลจากหน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ว่ามีการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน หรือการลักลอบหนีศุลกากร หรือมีการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ

(2) ผู้ขนเงินผ่านแดนมีการสำแดงเงินต่อพนักงานศุลกากรอย่างถูกต้องตามพิธีการ และทางกรมศุลกากรได้รายงานข้อมูลการสำแดงเงินสดผ่านระบบสารสนเทศที่เชื่อมต่อระหว่าง กรมศุลกากรกับสำนักงาน ป.ป.ง. ที่เรียกว่า “ระบบการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดผ่านแดนโดยใช้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cross Border Cash Transaction Reporting System : ECB) มายังสำนักงาน ป.ป.ง. ตามรูปแบบและรายละเอียดที่กำหนดร่วมกันระหว่างกรมศุลกากรและสำนักงาน ป.ป.ง.

(3) มีการร้องเรียน หรือแจ้งเบาะแสมายังสำนักงาน ป.ป.ง. เกี่ยวกับเหตุการณ์ การลักลอบขนเงินสดผ่านแดน หรือการลักลอบหนีศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่าง ประเทศ

โดยแต่ละกรณี มีขั้นตอนการดำเนินงานสืบสวน ตรวจสอบ ดังต่อไปนี้

(1) กรณีที่สำนักงาน ป.ป.ง. ได้รับรายงานจากกรมศุลกากร หน่วยงานของ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ว่ามีการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน หรือการ ลักลอบหนีศุลกากร หรือมีการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ

กรณีนี้ เป็นการรายงานการจับกุมดำเนินคดีผู้กระทำความผิดสามลักษณะ ได้แก่ 1. การลักลอบขนเงินสดผ่านแดน 2. การลักลอบหนีศุลกากร หรือ 3. การฟอกเงินผ่านการค้า ระหว่างประเทศ จากกรมศุลกากร หรือหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ที่มีอำนาจหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น โดยหน่วยงานเหล่านี้จะมีการรายงานข้อมูลการจับกุม การตรวจยึดทรัพย์สินหรือของกลาง ข้อมูลการสืบสวน และ/หรือข้อมูลการสอบสวน มายังสำนักงาน ป.ป.ง. เพื่อให้สำนักงาน ป.ป.ง. พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน ต่อไป ซึ่งหน่วยงานภายในสำนักงาน ป.ป.ง. ได้แก่ กอง และส่วนงาน ต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับกรณีนี้ ได้แก่

1. กองข่าวกรองทางการเงิน ประกอบด้วย
 - 1.1 ส่วนวิเคราะห์ข่าวกรองทางการเงิน (วขก.)
 - 1.2 ส่วนวิเคราะห์ธุรกรรมทางการเงิน (วธก.)
 - 1.3 ส่วนสืบสวนทางการเงิน (สสง.)
2. กองคดี 1-4
3. กองความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ

โดยมีขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการรับเรื่อง
2. ขั้นตอนประมวล และพิจารณาข้อมูลที่รับเรื่อง
3. ขั้นตอนการวางแผนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน
4. ขั้นตอนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน
5. ขั้นตอนการวิเคราะห์ และจัดทำรายงานพร้อมทั้งความเห็น
6. ขั้นตอนคณะกรรมการธุรกรรมมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบธุรกรรมการเงินและทรัพย์สิน
7. ขั้นตอนแสวงหาพยานหลักฐาน และการสืบสวนขยายผลเพิ่มเติมเพื่อแสวงหาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
8. ขั้นตอนการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน

1) ขั้นตอนการรับเรื่อง

เมื่อหน่วยงานของกรมศุลกากร หรือหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและดำเนินการเกี่ยวกับความผิดสามลักษณะ ได้แก่ 1. การลักลอบขนเงินสดผ่านแดน 2. การลักลอบหนีศุลกากร หรือ 3. การฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ เช่น หน่วยงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น ได้ดำเนินการสืบสวน สอบสวน และ/หรือจับกุมผู้ต้องหาที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ และหน่วยงานนั้น ได้มีการรายงานเรื่องดังกล่าวมายังสำนักงาน ปปง. ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 เพื่อให้สำนักงาน ปปง. ดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไป

เมื่อรายงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้นถูกส่งมาที่สำนักงาน ปปง. แล้ว ให้เจ้าหน้าที่งานสารบรรณลงทะเบียนรับเรื่องตามระเบียบงานสารบรรณ เสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นเพื่อสั่งการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เมื่อเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) หรือผู้มีอำนาจสั่งการมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เกี่ยวกับคดีที่ถูกส่งมาจากหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่บังคับใช้กฎหมายจากภายนอก และเมื่อเรื่องหรือคดีดังกล่าวส่งถึงพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบและพิจารณาเอกสารที่รับเรื่องว่าได้รับเอกสาร

ครบถ้วนตามหนังสือที่แจ้งส่งมาหรือไม่ หากพบว่าได้รับไม่ครบถ้วน ให้ประสานงานสอบถามงานสารบรรณ และสอบถามไปยังหน่วยงานที่ส่งเรื่องมา ตามลำดับ หากเห็นว่าเอกสารที่ได้รับครบถ้วนถูกต้องตรงกับหนังสือที่อ้างอิงแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนรับคดี โดยกรอกรายละเอียดข้อมูลลงในระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการคดี (management information system : MIS)

2) ขั้นตอนประมวล และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับเรื่อง

ขั้นตอนนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ประมวลผล และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับเรื่อง ดังนี้

2.1 ข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารรับเรื่อง ปรากฏพฤติการณ์คดีที่เข้าองค์ประกอบความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) หรือไม่ สำหรับความผิดมูลฐานอื่นๆ ที่อาจเกี่ยวข้องกับการลักลอบหนีศุลกากร เช่น การลักลอบขนยาเสพติด (มาตรา 3 (1)) , การลักลอบขนซากสัตว์ป่า อันมีลักษณะส่อว่าเป็นไปเพื่อการค้า (มาตรา 3 (15)) เป็นต้น

2.2 พยานเอกสารที่ได้รับ มีน้ำหนักเพียงพอที่จะใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงให้เชื่อได้ว่าการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) หรือไม่/เพียงใด

2.3 เอกสารที่รับเรื่อง ได้ให้ข้อมูลบุคคลที่กระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่กระทำความผิด หรือไม่/เพียงใด

2.4 เอกสารที่รับเรื่อง ปรากฏข้อมูลทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) หรือไม่/อย่างไร ขั้นตอนการประมวล และพิจารณาข้อมูลที่ได้รับเรื่องนี้ ให้นำไปสู่การวางแผนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน ต่อไป

3) ขั้นตอนการวางแผนสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน

ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการกำหนดแนวทางการสืบสวน สอบสวน และแสวงหาพยานหลักฐานต่างๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้ประกอบเป็นพยานหลักฐานให้เชื่อได้ว่าการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่น ๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(และที่แก้ไขเพิ่มเติม) อันเป็นข้อเท็จจริงตั้งต้นเพื่อดำเนินการสืบสวนขยายผลเพื่อตรวจสอบ และแสวงหาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การยึด และ/หรืออายัดทรัพย์สินให้ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังต่อไปนี้

การวางแผนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้ยืนยันหรือให้เชื่อได้ว่าการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) เกิดขึ้นจริง มีขั้นตอนการปฏิบัติงานแบ่งย่อย ดังนี้

3.1 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ใช้ข้อมูลที่ได้จากการประมวลพิจารณาในขั้นตอนที่ 2 เป็นแนวทางการวางแผนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานให้เกิดความถูกต้องและครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถใช้เป็นพยานหลักฐานดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ในความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ตามแต่กรณี

3.2 กรณีที่เอกสารหลักฐานที่ได้รับเรื่องยังมีน้ำหนักไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นหลักฐานทางคดีให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ประสานขอข้อมูลเอกสารในสำนวนการสอบสวนในคดี เช่น บันทึกการตรวจยึด บันทึกการจับกุม บันทึกการแจ้งข้อกล่าวหา คำให้การผู้กล่าวหา พยาน ผู้ต้องหา รายงานการสืบสวน และ/หรือรายงานการสอบสวน เอกสารในชั้นพนักงานอัยการ ได้แก่ เอกสารแสดงความเห็นสั่งฟ้อง/ไม่ฟ้อง ของพนักงานอัยการ คำฟ้องของพนักงานอัยการ เอกสารในชั้นการพิจารณาของศาล ได้แก่ รายงานกระบวนการพิจารณาของศาลหมายขัง คำสั่งระหว่างพิจารณา และ/หรือคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้ การพิจารณาคัดเลือกเพื่อขอสำเนาเอกสารหลักฐานดังกล่าวข้างต้น ให้เป็นไปตามเหตุผลและความจำเป็นตามแต่กรณี

3.3 กรณีที่มีความจำเป็นต้องสอบปากคำผู้ต้องหา ผู้กล่าวหา/ผู้เสียหาย พยาน ในคดี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการวางแผนการสอบปากคำ โดยกำหนดประเด็นการสอบปากคำเพื่อให้ได้ข้อมูลจากการสอบปากคำตามองค์ประกอบของความผิดที่กฎหมายบัญญัติ จากนั้นจึงกำหนดวันเวลา สถานที่สอบปากคำ และมีหนังสือเรียกผู้ต้องหา ผู้กล่าวหา/ผู้เสียหาย หรือ พยาน เพื่อมาให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประเด็นการสอบปากคำที่ได้เตรียมไว้

3.4 กรณีที่มีหลักฐานเชื่อได้ว่า มีการกระทำความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ และความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) เกิดขึ้นจริง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่วางแผนการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อหาข้อมูลทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว เช่น

การตรวจสอบธุรกรรมการเงิน และทรัพย์สิน จากฐานข้อมูลของสำนักงาน ปปง. (AERS/ERS) การตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมการเงินไปยังสถาบันการเงิน การตรวจสอบข้อมูลการถือครองรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์จากฐานข้อมูลกรมการขนส่ง การตรวจสอบข้อมูลการถือครองหรือมีกรรมสิทธิ์ใน อสังหาริมทรัพย์ไปยังกรมที่ดิน เป็นต้น จากนั้นให้ดำเนินการสืบสวน สอบสวน รวบรวม พยานหลักฐานเพื่อค้นหาความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับการกระทำความผิดในประเด็นที่เป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามความหมายในบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.5 กรณีเป็นที่สงสัยหรือเชื่อได้ว่าพยานหลักฐานในคดีอยู่ต่างประเทศ หรือ จำเป็นต้องใช้พยานหลักฐานจากต่างประเทศ เช่น กรณีความผิดมูลฐานฯ เกิดขึ้นที่ต่างประเทศแต่ ทรัพย์สินถูกถ่ายโอนมาในประเทศไทย หรือมีธุรกรรมการเงินที่ต่างประเทศเชื่อมโยงกับธุรกรรม การเงินในประเทศไทย หรือกรณีอื่นๆ ตามแต่กรณี ให้พนักงานเจ้าหน้าที่วางแผนดำเนินการ ตรวจสอบข้อมูล โดยกำหนดประเด็นการตรวจสอบ และประเด็นที่ต้องการขอข้อมูลจากประเทศอื่น ที่เกี่ยวข้องกับคดี จากนั้นให้จัดทำหนังสือขอความร่วมมือกองความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อประสานงานตรวจสอบ และขอข้อมูลไปยังประเทศที่เกี่ยวข้อง กับคดี ผ่านระบบสารสนเทศคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศเครือข่ายภาคีที่มี ข้อตกลงความร่วมมือแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินมาตรการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน

4) ขั้นตอนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน

การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินงานตามที่วางแผนไว้ใน ขั้นตอนที่ 3 โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ดำเนินการตรวจสอบเพื่อยืนยันตัวบุคคลผู้กระทำความผิด โดยการ ตรวจสอบข้อมูลตามเลขประจำตัวประชาชน ชื่อ-นามสกุล วัน/เดือนปี/เกิดที่อยู่ สัญชาติ จาก ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง (กรณีเป็นคนไทย) หรือ มีหนังสือตรวจสอบขอสำเนา เอกสารหนังสือเดินทางไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (กรณีเป็นชาวต่างชาติ)

4.2 ดำเนินการตรวจสอบประวัติการเดินทางเข้าในราชอาณาจักร และออก นอกราชอาณาจักร ข้อมูลรายละเอียดต้นทางและปลายทาง ความถี่และช่วงเวลาในการเดินทาง ของ ผู้กระทำความผิด ไปยังสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

4.3 ประสานขอข้อมูลเอกสารในสำนวนการสอบสวน เช่น บันทึกการจับกุม บันทึกการตรวจยึดทรัพย์สิน คำให้การผู้ต้องหา ผู้กล่าวหา พยาน รวมทั้งรายงานการสอบสวน โดยทำเป็นหนังสือขอข้อมูลส่งไปยังหน่วยงานที่ดำเนินการจับกุมผู้ต้องหาและรายงานข้อมูลเบื้องต้นมายังสำนักงาน ป.ปง. และ/หรือ หน่วยงานที่ร่วมดำเนินการจับกุม และดำเนินคดีผู้ต้องหา โดยอาจส่งหนังสือขอข้อมูลทางไปรษณีย์ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เดินทางไปประสานงานด้วยตนเองหากเป็นกรณีเรื่องจำเป็นเร่งด่วน

4.4 กรณีที่จำเป็นต้องมีการสอบปากคำผู้กล่าวหา/ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำคำสั่งเลขอาชญากรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ลปง.) มอบหมายให้ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินเบื้องต้น จึงจะมีอำนาจเรียกผู้กล่าวหา/ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา มาให้ถ้อยคำได้ เมื่อผู้กล่าวหา/ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา มาพบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบปากคำไปตามประเด็นที่ได้ตั้งไว้ตามแผน

4.5 ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น

- ตรวจสอบธุรกรรมการเงินและทรัพย์สินจากฐานข้อมูลสำนักงาน ป.ปง. (AERS/ERS)
- ตรวจสอบข้อมูลการถือครองรถยนต์/รถจักรยานยนต์ จากฐานข้อมูลของกรมการขนส่ง
- ขอข้อมูลจากสถาบันการเงินโดยทำเป็นหนังสือส่งผ่านระบบ AMFIC เช่น ข้อมูลยอดเงินคงเหลือ รายการเดินบัญชี ผู้มุลผู้โอนเงิน/ผู้รับโอนเงิน ฯลฯ
- กรณีต้องการทราบการถือครองหรือมีกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ให้ทำหนังสือตรวจสอบไปยังกรมที่ดิน หรือหน่วยงานภายในกรมที่ดิน
- กรณีเป็นที่สงสัยหรือเชื่อได้ว่าการโอนเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมาจากต่างประเทศ ให้ดำเนินการตรวจสอบไปยังประเทศนั้นๆ โดยมีหนังสือและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับคดีประกอบส่งไปขอความร่วมมือ กองความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่วนความร่วมมือระหว่างประเทศ

4.6 สืบสวนหาพยานหลักฐานแวดล้อมที่เชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น

- ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้กระทำความผิด บุคคลในครอบครัว เครือญาติของผู้กระทำความผิด และ/หรือ ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเดียวกัน
- ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของบุคคลที่มีการธุรกรรมเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด

- ดำเนินการตรวจสอบสถานะความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของผู้ต้องหากับนิติบุคคล ต่างๆ ได้แก่ บริษัท ห้างหุ้นส่วน เช่น การเป็นกรรมการผู้จัดการ กรรมการ หรือผู้ถือหุ้น จากฐานข้อมูล BOL
- ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิดของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ทางนิติบุคคล
- ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข่าวเปิด เช่น กูเกิ้ล หรือ ข้อมูลข่าวจากระบบฐานข้อมูลของ ปง. (NEWS) ฯลฯ เพื่อแสวงหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน บุคคลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ประวัติการกระทำความผิดมูลฐาน ฐานะและชื่อเสียงทางสังคมเศรษฐกิจ และข้อมูลอื่นๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กับผู้กระทำความผิด กับพวก
- ดำเนินการตรวจสอบประวัติการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจากฐานข้อมูลสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.)
- ดำเนินการติดตาม สอดส่อง สังเกตการณ์ที่พักอาศัย ที่ทำงาน และสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด (เคสซิง)
- ดำเนินการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานจากแหล่งอื่น ๆ เพื่อแสวงหาข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5) ขั้นตอนการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานตาม ข้อ 4 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปและพิเคราะห์ว่า มีข้อมูล และพยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอที่จะดำเนินการเสนอรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณา มอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินต่อไป โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

5.1 การกระทำของผู้กระทำความผิดเป็นความผิดมูลฐาน หรือประกอบองค์ประกอบของความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ หรือความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ตามแต่กรณี หรือไม่

5.2 มีพยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอ ในการยืนยันหรือเพื่อที่จะเชื่อได้ว่า มีการกระทำความผิดตาม ข้อ 5.1 หรือไม่

5.3 จากการตรวจสอบเบื้องต้นในชั้นก่อนเสนอคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณาอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินต่อไป พบทรัพย์สินที่น่าเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอย่างไรบ้าง โดยให้ระบุประเภท/ชนิด/จำนวน/ปริมาณ/มูลค่า ของทรัพย์สินนั้น

กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมาย เห็นว่า ผู้กระทำความผิดมีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดมูลฐานฯ หรือความผิดฐานฟอกเงิน และมีพยานหลักฐานเพียงพอ ประกอบกับสามารถตรวจสอบพบทรัพย์สินที่น่าเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าวในเบื้องต้นได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประมวลเรื่องและจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สิน ต่อไป

6) ขั้นตอนการมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบธุรกรรมการเงินและทรัพย์สิน

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับมอบหมาย ในชั้นการดำเนินการของส่วนสืบสวนทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน ได้เสนอรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สิน และคณะกรรมการธุรกรรมได้พิจารณา รายงานดังกล่าวแล้ว มีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในชั้นการดำเนินการของส่วนสืบสวนทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน จัดส่งเรื่องให้กองกฎหมาย เพื่อส่งต่อไปยังกองคดีดำเนินการต่อไป

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในชั้นกองคดี ได้รับเรื่องดังกล่าวแล้ว ให้จัดทำคำสั่งมอบหมายฯ เพื่อให้ประธานคณะกรรมการธุรกรรมลงนามมอบหมายให้ดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สิน อันจะทำให้มีอำนาจดำเนินการดังต่อไปนี้

6.1 ตรวจสอบและวิเคราะห์รายงานหรือข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน รวมทั้งรับหรือส่งรายงานหรือข้อมูลการวิเคราะห์รายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรม เพื่อปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

6.2 สืบสวนและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเกี่ยวกับการทำธุรกรรมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

6.3 ประสาน ปฏิบัติการเพื่อการสืบสวน ตรวจสอบ ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และรวบรวมพยานหลักฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

6.4 ตรวจสอบและพิสูจน์ทราบทางบัญชีที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงิน

6.5 จัดทำสำนวนคดีเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาออกคำสั่งยึด และ/หรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

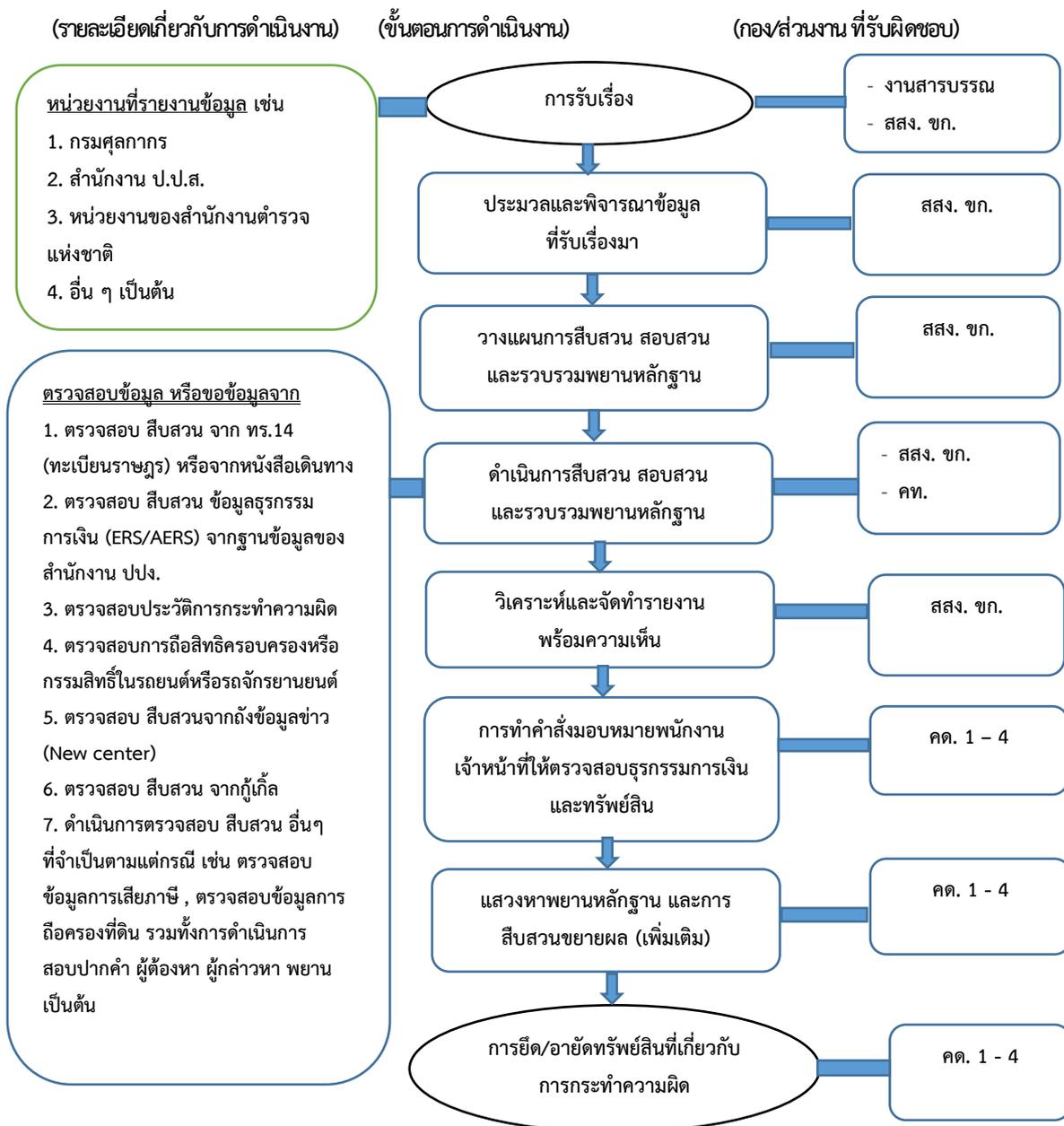
7) ขั้นตอนแสวงหาพยานหลักฐาน และการสืบสวนขยายผลเพิ่มเติม

พนักงานเจ้าหน้าที่ในชั้นกองคดี ได้รับเรื่องจากส่วนสืบสวนทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาทบทวนข้อมูลที่ได้รับมาโดยละเอียดว่ามีพยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอที่จะเสนอพนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีต่อศาลแพ่งเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือไม่ หรือยังมีทรัพย์สินอื่นที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติมอีกหรือไม่ หากพยานหลักฐานยังไม่หนักแน่นเพียงพอ และ/หรืออาจจะมีทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดที่จำเป็นต้องตรวจสอบเพิ่มเติม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการแสวงหาข้อมูล พยานหลักฐาน ตามเทคนิค/วิธีการดำเนินงานสืบสวนสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน ต่อไป

8) ขั้นตอนการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามข้อ 7 แล้ว และเห็นว่า มีพยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอที่จะสนับสนุนให้เชื่อได้ว่าการกระทำความผิดมูลฐานฯ จริง และมีพยานหลักฐานที่สนับสนุนให้เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่ตรวจสอบพบนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินมาตรการทางแพ่ง โดยเสนอเรื่องไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีต่อศาลแพ่ง ให้ทรัพย์สินที่เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินต่อไปอนึ่ง รายละเอียดการดำเนินงานตามกรณีที่ 1 ปรากฏตามแผนผังที่ 1

แผนผัง 1 : แสดงขั้นตอนการดำเนินการในกรณีการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน หรือการลักลอบหนีศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ

(2) กรณีที่มีการสำแดงเงินสดอย่างถูกต้องตามพิธีการศุลกากร ซึ่งทางกรมศุลกากรได้รายงานผ่าน“ระบบการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดผ่านแดนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cross Border Cash Transaction Reporting System : ECB) มายัง สำนักงาน ปปง.

เป็นกรณีที่ยังไม่มีการกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามความผิดมูลฐาน มาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้ที่นำเงินเข้าหรือออกผ่านแดนมีการสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามปกติ เมื่อจำนวนเงินที่นำเข้าหรือออกมีจำนวนเกินที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตามแม้ผู้นำเงินผ่านแดนจะมีการสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างถูกต้องตามพิธีการ แต่การนำเงิน เข้า – ออก ราชอาณาจักร เป็นจำนวนมาก และมีความถี่สูง ย่อมเป็นที่น่าสังเกตและน่าสงสัยว่าอาจมีความเสี่ยงต่อการฟอกเงิน หรือเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กรณีที่มีการสำแดง ทางกรมศุลกากรจะมีการรายงานผ่านช่องทาง “ระบบการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดผ่านแดนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cross Border Cash Transaction Reporting System : ECB)” ซึ่งเชื่อมกับระบบ CDS ของกรมศุลกากร มายังสำนักงาน ปปง. ดังนั้น บุคคลที่มีการนำเงินผ่านแดนจำนวนมาก และมีความถี่ในการโอนเงิน เข้า – ออก ราชอาณาจักรสูง แทนที่จะทำธุรกรรมผ่านระบบสถาบันการเงิน จึงจำเป็นจะต้องได้รับการตรวจสอบ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1) การรับรายงานผ่านช่องทางระบบสารสนเทศ ECB

ในกรณีที่ผู้นำเงินผ่านแดนเข้า – ออก ราชอาณาจักร ในจำนวนที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการสำแดง และผู้นำเงินผ่านแดนดังกล่าวได้มีการสำแดงต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างถูกต้องตามกฎหมาย กรมศุลกากรจะรายงานข้อมูลการสำแดงเงินตราผ่านช่องทาง ECBมายังสำนักงาน ปปง. โดยจะมีรายละเอียดข้อมูลการรายงานที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อ – สกุล ของผู้สำแดงเงินตรา วัน/เดือน/ปี ที่มีการสำแดง จำนวนเงิน สกุลเงิน การเดินทางออกหรือเข้าราชอาณาจักร ต้นทาง และปลายทางการเดินทาง ซึ่งข้อมูลดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อหาพฤติการณ์ที่มีเหตุอันควรสงสัย และหากมีการสืบสวนขยายผลต่อไป อาจพบว่าเป็นเงินที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐาน และ/หรือ ความผิดฐานฟอกเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ได้

2) การวิเคราะห์ข้อมูลการโอนเงินจากฐานข้อมูล ECB

พนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนวิเคราะห์ธุรกรรมการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน เมื่อได้รับรายงาน การโอนเงินโดยมีการสำแดงเงินตราผ่านช่องทางระบบสารสนเทศ ECB แล้ว ให้ดำเนินการวิเคราะห์ผู้โอนเงินรายบุคคล ที่มีความถี่ในการโอนเงินสูง และมีการโอนเงินเป็นจำนวนมาก โดยใช้โปรแกรม I-2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของช่วงเวลาการโอนเงิน ปริมาณเงิน ต้นทางของเงินที่ชน และปลายทางของเงินที่ชน รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลธุรกรรมการเงินและทรัพย์สินจากฐานข้อมูล

สำนักงาน ปปง. ในระบบ AERS/ERS มาวิเคราะห์ประกอบ พร้อมทั้งการจัดทำรายงานและความเห็นจากการวิเคราะห์ว่ามี ข้อสังเกต ข้อสงสัย และมีความเสี่ยงอย่างไรต่อการฟอกเงิน หรือน่าจะเป็นเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน เพื่อส่งข้อมูลต่อไปยัง สสจ. ทำการสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน ต่อไป

3) การสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อแสวงหาพฤติการณ์ความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนสืบสวนทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน ได้รับเรื่องจากการวิเคราะห์ธุรกรรมจากฐานข้อมูล ECB และผลการวิเคราะห์อันเป็นข้อสังเกตข้อสงสัย เกี่ยวกับพฤติการณ์แห่งการขนเงินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนสืบสวนทางการเงิน ดำเนินการสืบสวนขยายผลเพื่อแสวงหาพฤติการณ์ความผิดมูลฐาน และความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามเทคนิควิธีการสืบสวนสอบสวน โดยมีแนวทางการดำเนินงานเช่นเดียวกับ ข้อที่ 1 (1) , 1 (2) , 1 (3) , 1 (4) , 1 (5) , 1 (6) 1 (7) และ 1 (8)

4) ขั้นตอนการวิเคราะห์ และจัดทำรายงานพร้อมความเห็น

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวน สอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐานตาม ข้อ 3 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สรุปและวิเคราะห์ว่า มีข้อมูล และพยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอที่จะดำเนินเสนอรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณามอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินต่อไป โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

4.1 การกระทำของผู้กระทำความผิดเป็นความผิดมูลฐาน หรือครบองค์ประกอบของความผิด มูลฐานตามมาตรา 3 (7) หรือความผิดมูลฐานอื่นๆ หรือความผิดตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม) ตามแต่กรณี หรือไม่

4.2 มีพยานหลักฐานครบถ้วนเพียงพอ ในการยืนยันหรือเพื่อที่จะเชื่อได้ว่าการกระทำความผิดตาม ข้อ 4.1 หรือไม่

4.3 จากการตรวจสอบเบื้องต้นในชั้นก่อนเสนอคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อพิจารณามอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สินต่อไป พบทรัพย์สินที่น่าเชื่อได้ว่าเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดอย่างไรบ้าง โดยให้ระบุประเภท/ชนิด/จำนวน/ปริมาณ/มูลค่า ของทรัพย์สินนั้น

กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เห็นว่า ผู้กระทำความผิด มีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดมูลฐานฯ หรือความผิดฐานฟอกเงิน และมีพยานหลักฐานเพียงพอ ประกอบกับสามารถตรวจสอบพบทรัพย์สินที่น่าเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดดังกล่าว ในเบื้องต้นได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประมวลเรื่องและจัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการธุรกรรมเพื่อมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมและทรัพย์สิน ต่อไป

แต่ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เห็นว่า ผู้กระทำความผิดไม่มีการกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดมูลฐานฯ หรือความผิดฐานฟอกเงิน และ/หรือไม่มีพยานหลักฐานเพียงพออันจะเชื่อได้ว่าผู้ถูกตรวจสอบมีการกระทำความผิดมูลฐานฯ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฯ ดำเนินการส่งเรื่องให้กรมสรรพากรพิจารณาตรวจสอบภาษี และดำเนินมาตรการทางภาษีกับผู้ถูกตรวจสอบต่อไป

สำหรับขั้นตอนที่ 5 การมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบธุรกรรมการเงินและทรัพย์สิน ขั้นตอนที่ 6 การแสวงหาพยานหลักฐาน และการสืบสวนขยายผลเพิ่มเติม และขั้นตอนที่ 7 การยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน ดำเนินการเช่นเดียวกับที่ระบุในแผนผังที่ 1

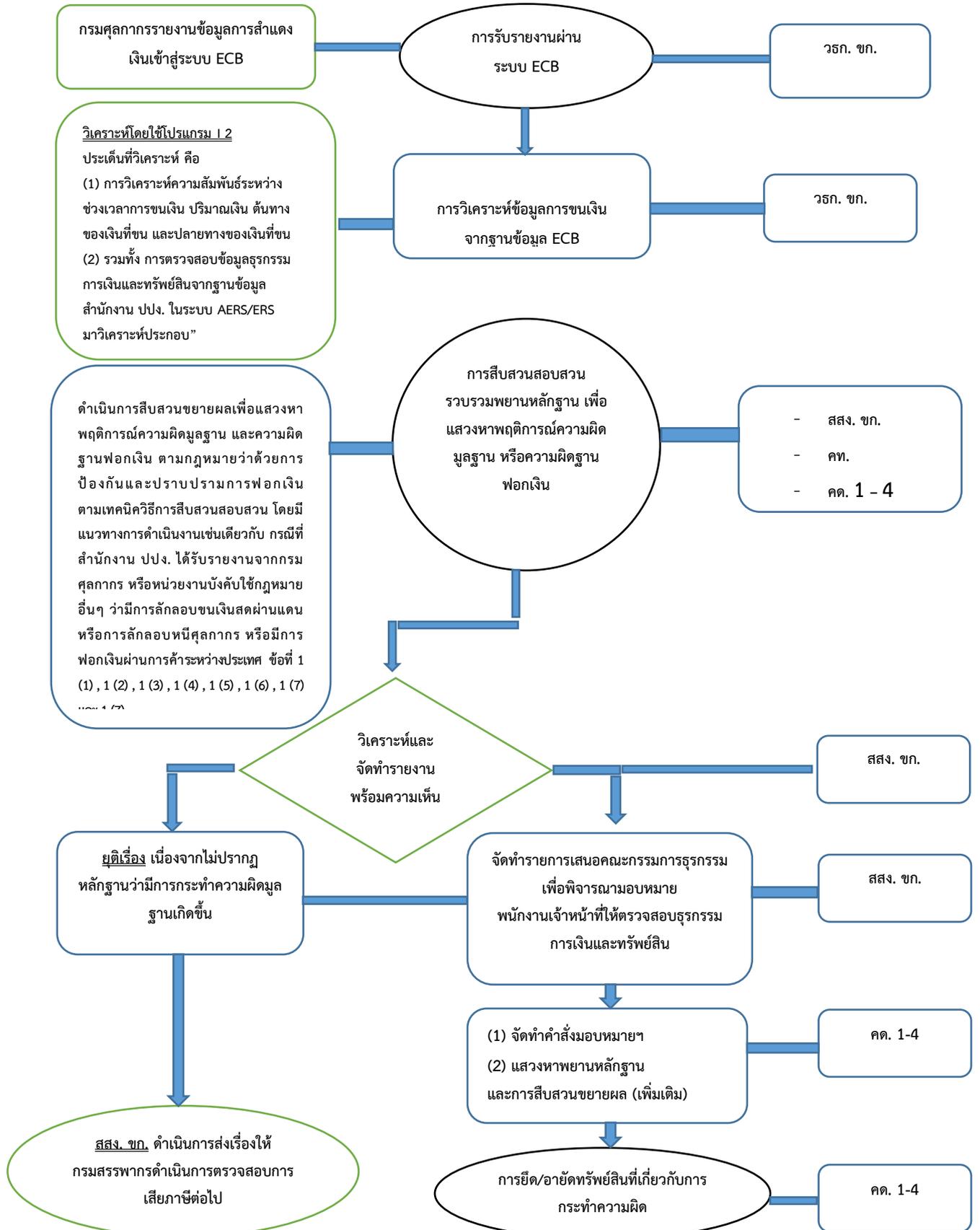
รายละเอียดการดำเนินงานในกรณีที่ 2 ปรากฏตามแผนผังที่ 2

แผนผังที่ 2 : แสดงการดำเนินการกรณีที่มีการสำแดงเงินสด ซึ่งทางกรมศุลกากรได้รายงานผ่านระบบสารสนเทศ ECB มายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ง.)

(รายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน)

(ขั้นตอนการดำเนินงาน)

(กอง/ส่วนงานที่รับผิดชอบ)

(3) การดำเนินการกรณีที่มีการร้องเรียนแจ้งเบาะแสการลักลอบขนเงินสด หรือศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้า

การดำเนินการในกรณีที่มีการร้องเรียนแจ้งเบาะแสว่ามีการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน หรือมีการลักลอบหนีศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ จำเป็นต้องมีการตรวจสอบกลับกรองว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมีเหตุที่ควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน หรือการลักลอบหนีศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศจริงหรือไม่ เนื่องจากเรื่องดังกล่าวมิได้ส่งมาจากหน่วยงานที่มีอำนาจบังคับใช้กฎหมายที่ผ่านการกรองข้อเท็จจริงมาก่อนแล้ว ดังนั้น กอง และส่วนงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ขั้นต้น จึงได้แก่ กองสื่อสารองค์กร (สอ.) และส่วนวิเคราะห์ข่าวกรองทางการเงิน กองข่าวกรองทางการเงิน ก่อนที่จะส่งเรื่องให้ส่วนสืบสวนทางการเงินดำเนินการสืบสวน สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในเชิงลึกต่อไป ให้มีปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

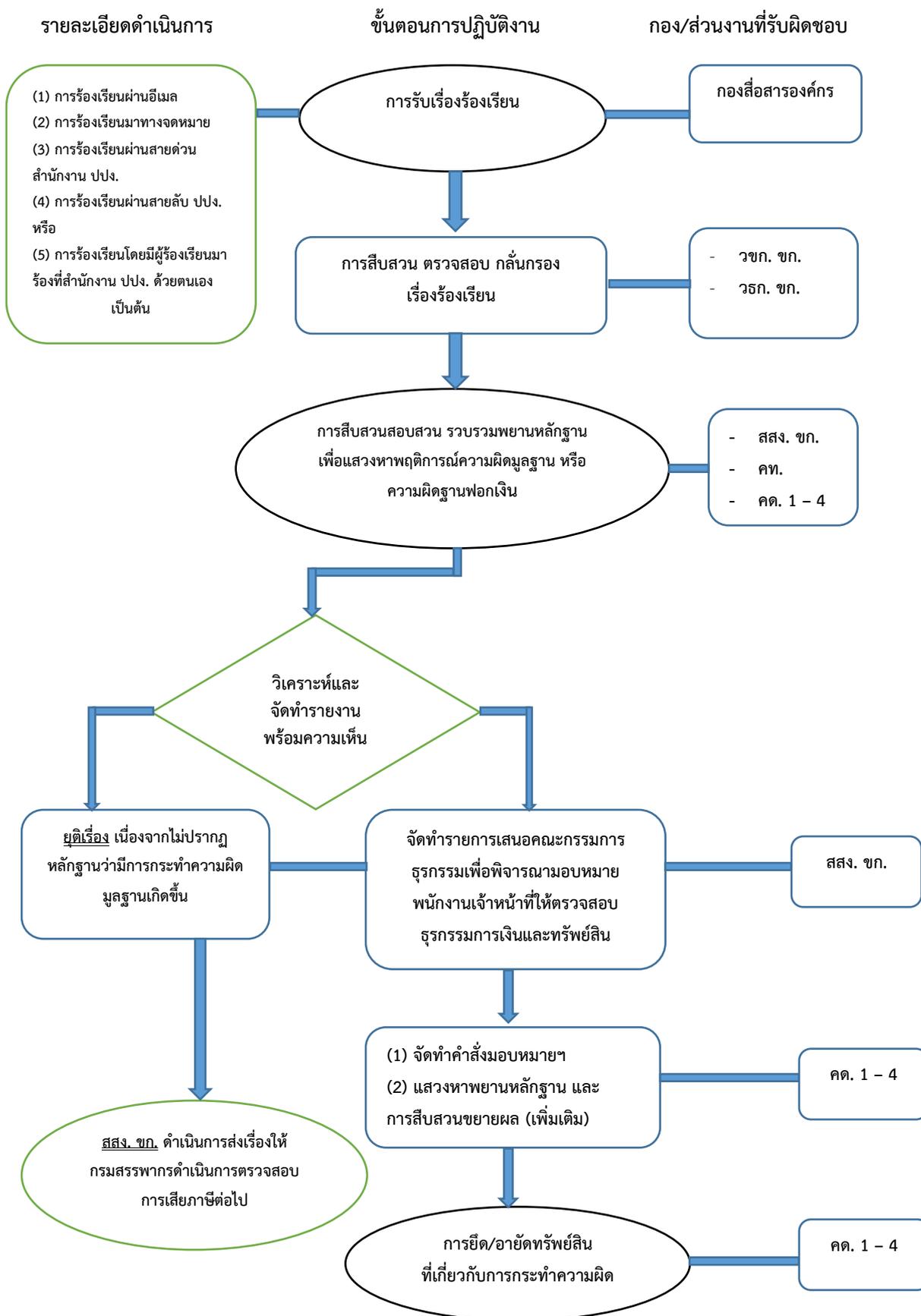
1) ขั้นตอนการรับเรื่อง

ผู้ร้องเรียนอาจแจ้งเรื่องผ่านช่องทางการรับเรื่องตามช่องทางต่างๆ ของทางสำนักงาน ปปง. ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกองสื่อสารองค์กร (สอ.) ได้แก่ การร้องเรียนผ่านอีเมล การร้องเรียนมาทางจดหมาย การร้องเรียนผ่านสายด่วน สำนักงาน ปปง. การร้องเรียนผ่านสายลับ ปปง. หรือการร้องเรียนโดยมีผู้ร้องเรียนมาร้องที่สำนักงาน ปปง. ด้วยตนเอง เป็นต้น เมื่อกองสื่อสารองค์กรได้รับเรื่องร้องเรียน ให้พิจารณาเบื้องต้นว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือหรือไม่ กล่าวคือ ผู้ร้องได้มีการแสดงตน หรือให้หลักฐานแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่ อย่างไร รวมถึงการให้ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติการณ์การกระทำความผิด ชื่อผู้กระทำความผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลอื่นๆ ซึ่งเมื่อกองสื่อสารองค์กรพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ร้องเรียนมีการแสดงตน เช่น การแจ้งชื่อ แนบสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน และให้ข้อมูลและหลักฐานที่เหมาะสม มากพอที่สมควรได้รับการตรวจสอบ จึงดำเนินการส่งเรื่องให้กองข่าวกรองทางการเงิน (ขก.) พิจารณาดำเนินการต่อไป

สำหรับขั้นตอนที่ 2 การสืบสวน เพื่อตรวจสอบกลับกรองเรื่องร้องเรียน จนถึงขั้นตอนที่ 7 ขั้นตอนการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดินมีแนวทางการดำเนินงานเช่นเดียวกับกรณีที่สำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานจากกรมศุลกากร หรือหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอื่นๆ ว่ามีการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน หรือการลักลอบหนีศุลกากร หรือมีการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ ตามที่ระบุในแผนผังที่ 1

รายละเอียดการดำเนินงานในกรณีที่ 3 ปรากฏตามแผนผังที่ 3

แผนผังที่ 3 : แสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีที่มีการร้องเรียนแจ้งเบาะแสการลักลอบขนเงินสด หรือการลักลอบหนีศุลกากร หรือการฟอกเงินผ่านการค้า

ขั้นตอนและกระบวนการปฏิบัติงานของกรมศุลกากร

(1) กรณีที่มีผู้หลบเลี่ยงการสำแดงเงินตราเกินกว่าที่กำหนดเข้า – ออกราชอาณาจักร มีขั้นตอนการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

1.1 เจ้าหน้าที่ศุลกากรประจำด่านต่างๆ ตรวจสอบตราสิ่งของและเงินตราของบุคคลที่เดินทาง เข้า – ออกราชอาณาจักร ตามระเบียบวิธีปฏิบัติปกติของกรมศุลกากร

1.2 กรณีเจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจพบว่ามีบุคคลหลบเลี่ยงการสำแดงเงินตรา แบ่งการดำเนินการเป็น 2 กรณี คือ

1) การดำเนินการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหาที่หลบเลี่ยงการสำแดงเงินตราโดยความยินยอมของผู้ต้องหา ส่งผลให้คดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากรเป็นอันระงับ

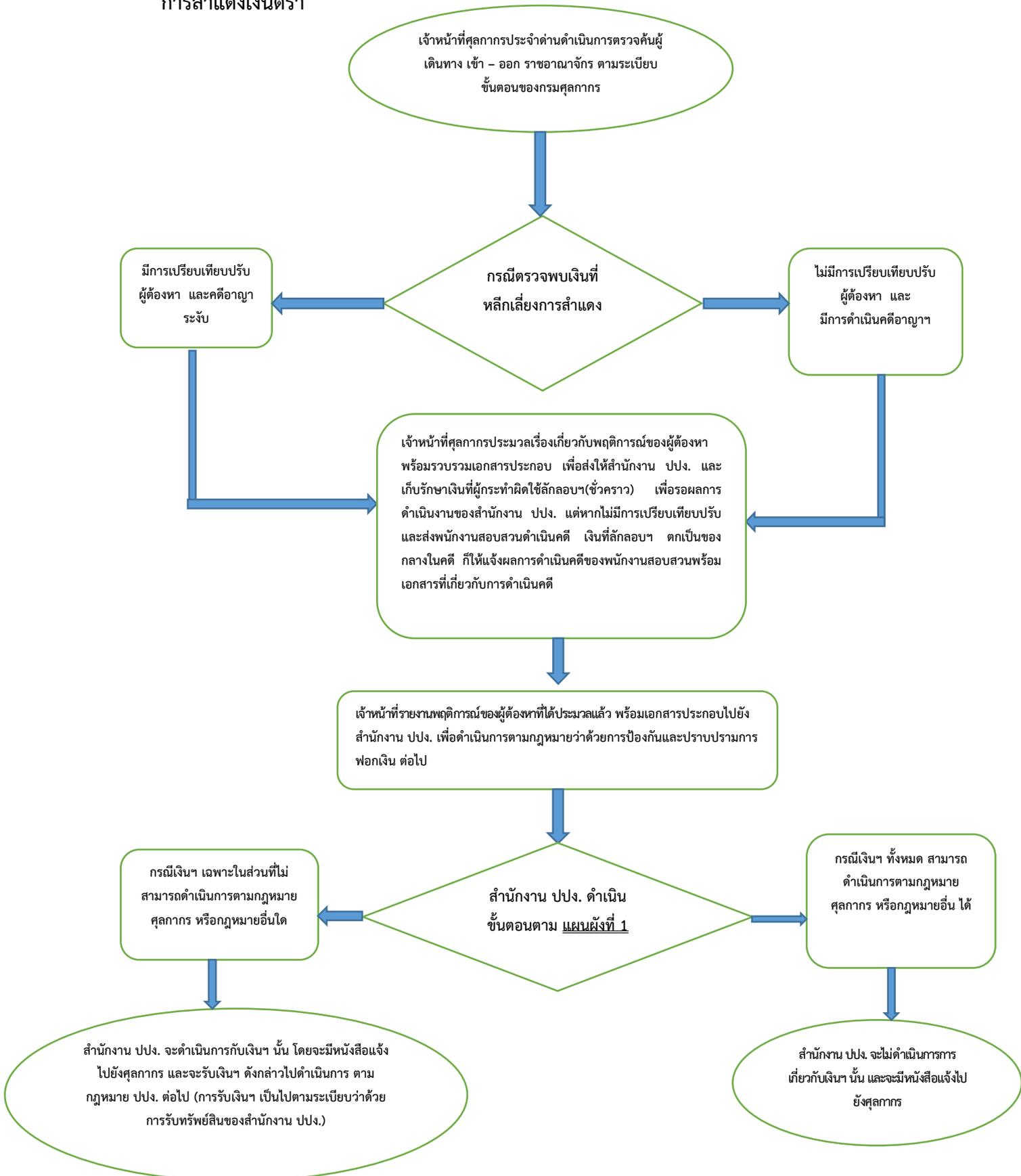
กรณีนี้ แม้คดีอาญาเป็นอันระงับแต่ก็ไม่กระทบต่อการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่อย่างใด (อ้างอิงความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา) ดังนั้น กรมศุลกากรควรดำเนินการยึดเงินของผู้ต้องหาที่มีการลักลอบ นำเข้าหรือนำออก ราชอาณาจักร เพื่อให้สำนักงาน ปง. รับไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป โดยให้รายงานพฤติการณ์ของผู้ต้องหา พร้อมส่งสำเนาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น บันทึกการตรวจยึด หนังสือเดินทางของผู้ต้องหา ฯลฯ ไปยังสำนักงาน ปง.

2) ไม่มีการดำเนินการเปรียบเทียบปรับผู้ต้องหา และมีการดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากร โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรแจ้งพนักงานสอบสวนในพื้นที่ให้ดำเนินคดี

กรณีนี้ส่งผลให้ผู้ต้องหาที่ลักลอบขนเงิน เข้า – ออกราชอาณาจักร ต้องถูกดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร และเงินที่ลักลอบขน เข้า – ออกราชอาณาจักร ถือเป็นของกลางในคดีอาญา ซึ่งจะต้องถูกยึดโดยพนักงานสอบสวนต่อไป เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรดำเนินการกล่าวโทษผู้ต้องหาต่อพนักงานสอบสวนในเขตพื้นที่รับผิดชอบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรรายงานพฤติการณ์ไปยังสำนักงาน ปง. พร้อมสำเนาเอกสารประกอบ เช่น บันทึกการตรวจยึด หนังสือเดินทางของผู้ต้องหา บันทึกประจำวันของสถานีตำรวจในเขตพื้นที่ที่รับแจ้งความ บันทึกคำให้การต่อพนักงานสอบสวนของผู้กล่าวหา ฯลฯ เพื่อให้สำนักงาน ปง. ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

รายละเอียดปรากฏตามแผนผังที่ 4 ดังนี้

แผนผังที่ 4 : แสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีเจ้าหน้าที่ศุลกากรตรวจพบว่ามีบุคคลหลบเลี่ยงการสำแดงเงินตรา

(2) กรณีที่มีผู้เดินทาง เข้า – ออก ราชอาณาจักร สำแดงเงินตราต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างถูกต้องตามพิธีการ กรณีนี้ ให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติตามขั้นตอนต่อไปนี้

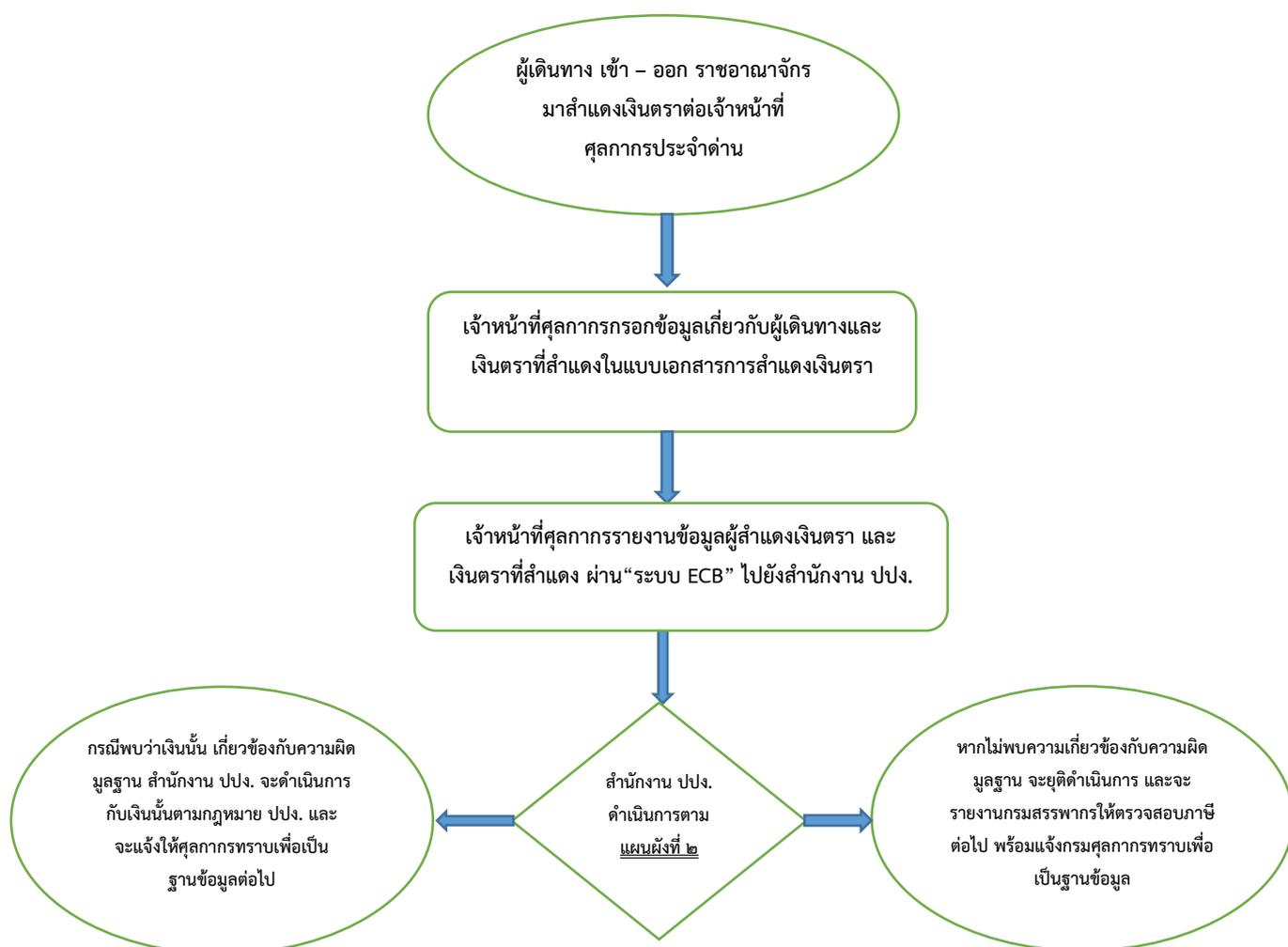
2.1 รับการสำแดงเงินตราของผู้เดินทาง เข้า – ออก ราชอาณาจักร ตามระเบียบวิธีการตามปกติของกรมศุลกากร

2.2 กรอกข้อมูล และเงินตรา ของผู้เดินทาง เข้า – ออก ราชอาณาจักร ตามแบบเอกสารการสำแดงเงินตรา

2.3 รายงานข้อมูลที่มีการกรอกในแบบเอกสารตาม ข้อ 2.2 ผ่าน “ระบบการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดผ่านแดนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cross Border Cash Transaction Reporting System : ECB) มายังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)

รายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการ ปรากฏตามแผนผังที่ 5

แผนผังที่ 5 : แสดงขั้นตอนการดำเนินงานกรณีมีผู้เดินทาง เข้า – ออก ราชอาณาจักร สำแดงเงินตราต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรอย่างถูกต้องตามพิธีการ

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร เป็นไปด้วยความเรียบร้อย พนักงานศุลกากร เมื่อตรวจพบหรือจับกุมผู้กระทำความผิดตาม พระราชบัญญัติศุลกากรฯ แล้วมีหน้าที่ต้องแจ้งหรือส่งเรื่องให้ สำนักงาน ปปง. ดำเนินการกับทรัพย์สิน ในทุกกรณี ทั้งนี้ ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อาทิ

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ประกอบข้อตกลงตาม ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขปรับปรุง

2. มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

มาตรา 58 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใดเป็น ทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น ตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตาม พระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตาม พระราชบัญญัตินี้

ในการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่ง ลักษณะการกระทำความผิดที่สำนักงานดำเนินการจะต้องมีลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อ ความมั่นคงของประเทศ หรือระบบเศรษฐกิจการคลังของประเทศ หรือเป็นการกระทำความผิด ข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กรอาชญากรรมหรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือ ผู้สนับสนุน ทั้งนี้ ลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ คณะกรรมการกำหนด

3. ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับลักษณะการกระทำความผิดตามมาตรา 58 วรรคสอง

ข้อ 1 ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดำเนินการกับ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและ ศีลธรรมอันดีของประชาชน ความมั่นคงของประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หรือระบบ เศรษฐกิจการคลังของประเทศหรือเป็นการกระทำความผิดข้ามชาติหรือเป็นการกระทำขององค์กร อาชญากรรมหรือผู้ทรงอิทธิพลที่สำคัญเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุนตามมาตรา 58 วรรคสอง โดย ในการพิจารณาว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเข้าลักษณะที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือไม่ ให้ คำนึงถึงข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งอย่างใดต่อไปนี้ ประกอบด้วย

(1) ปรากฏความเสียหายหรือมูลค่าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตั้งแต่ห้าแสนบาทขึ้นไป

(2) เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐเมื่อเทียบกับความเสียหายหรือมูลค่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(3) มีลักษณะการกระทำความผิดที่ร้ายแรงอันกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนส่วนมากหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อประเทศหรือประชาชนเป็นจำนวนมาก

(4) เป็นความผิดที่มีความซับซ้อนหรือดำเนินการในรูปแบบเครือข่ายหรือขบวนการ

ข้อ 2 ในการพิจารณาว่าการกระทำความผิดใดมีลักษณะตามข้อ 1 หรือไม่ ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพิจารณาตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการธุรกรรมว่าด้วยการรับเรื่อง การตรวจสอบ การพิจารณาดำเนินการและการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ทั้งนี้ จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ง. กองคดี 1-4 และกองข่าวกรองทางการเงิน เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 2562 เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความล่าช้าในการตรวจสอบข้อมูลว่าเงินที่มีการลักลอบนำข้ามแดนเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ควรพิจารณากำหนดกรอบระยะเวลาในการดำเนินการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำ MOU ร่วมกันระหว่างสำนักงาน ป.ง. และกรมศุลกากรต่อไป ดังนี้

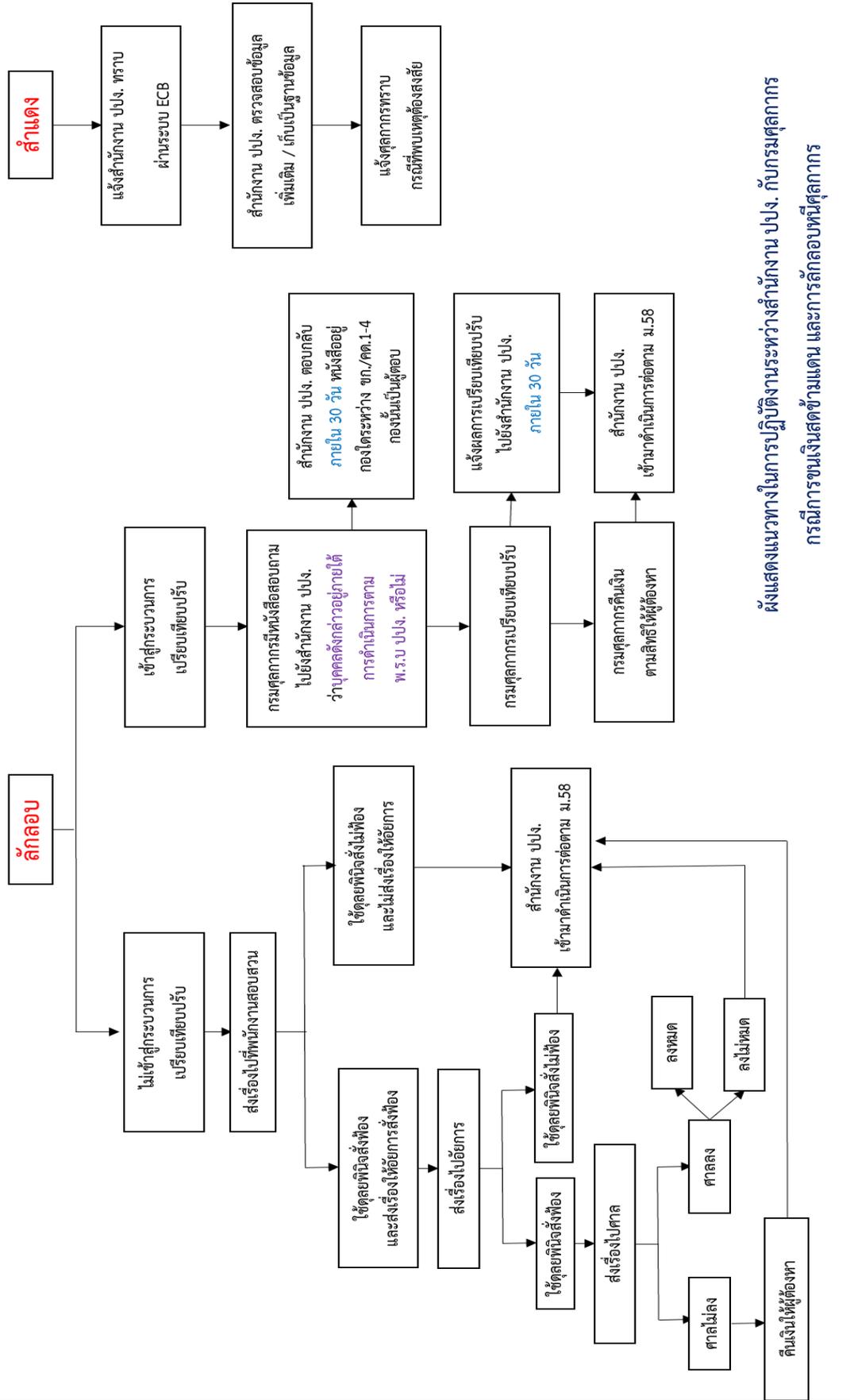
- กรณีลักลอบหนีศุลกากร และผู้ต้องหาขอระงับคดีในชั้นกรมศุลกากร โดยเข้าสู่กระบวนการเปรียบเทียบปรับ ขอให้กรมศุลกากรมีหนังสือสอบถามไปยังสำนักงาน ป.ง. ว่า บุคคลดังกล่าวอยู่ภายใต้การดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ โดยหน่วยงานภายในของสำนักงาน ป.ง. ที่รับเรื่อง จะดำเนินการตรวจสอบข้อมูลจากฐานข้อมูลที่สำนักงาน ป.ง. มีอยู่ ภายใน 30 วัน

- กรณีที่ผู้ต้องหาขอระงับคดีในชั้นกรมศุลกากร เมื่อเข้าสู่กระบวนการเปรียบเทียบปรับเรียบร้อยแล้ว ขอให้กรมศุลกากรแจ้งผลการเปรียบเทียบปรับไปยังสำนักงาน ปปง. ภายใน 30 วัน และเมื่อระงับคดีแล้ว ให้กรมศุลกากรเก็บรักษาเงินดังกล่าวไว้จนกว่าสำนักงาน ปปง. จะมีคำสั่งยึดทรัพย์สินดังกล่าว เพื่อให้สำนักงาน ปปง. เข้ามาดำเนินการต่อตาม ม.58 โดยในชั้นตอนนี้จะใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบและมอบหมายภายใน 60 วัน และใช้ระยะเวลาภายใน 90 วัน เพื่อดำเนินการออกคำสั่งยึดและอายัด รวมทั้งสิ้นประมาณ 150 วัน

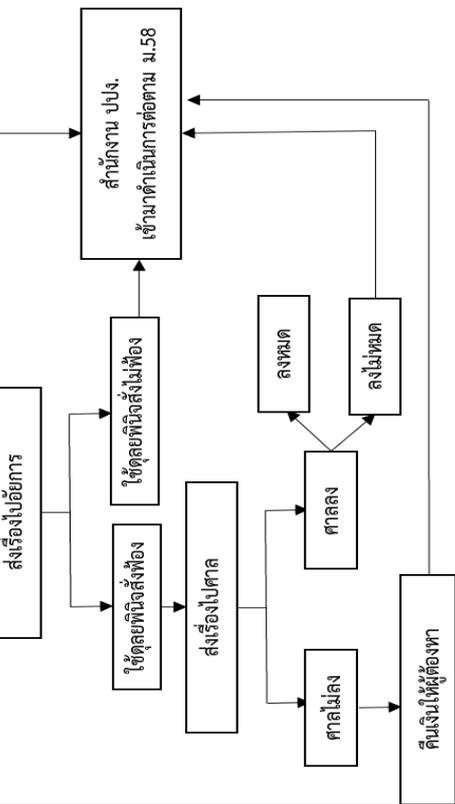
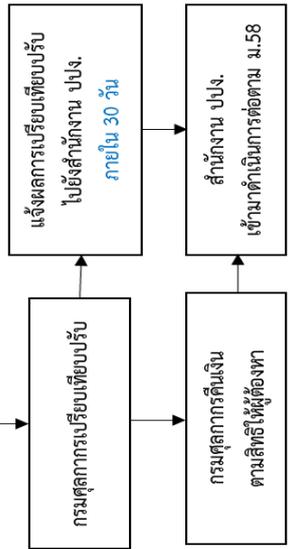
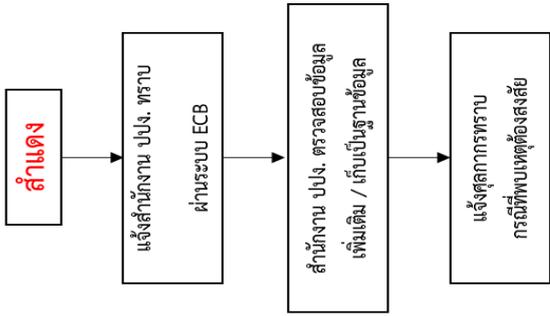
สรุปกรอบระยะเวลาการดำเนินการ และวิธีการประสานงานระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร

กรอบระยะเวลา และวิธีการประสานงานระหว่างสำนักงาน ปปง. กับกรมศุลกากร กรณีต่าง ๆ	กรณีลักลอบศุลกากร	กรณีผู้เดินทาง มีการสำแดงเงินตรา อย่างถูกต้อง	กรณีสำนักงาน ปปง. ได้รับเรื่องร้องเรียนฯ
ขั้นตอนดำเนินงาน	<p>- กรมศุลกากรดำเนินการรวบรวมและจัดส่ง ข้อมูลดังกล่าว พร้อมเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้ สำนักงาน ปปง. ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้ ระหว่างรอผลการพิจารณาของสำนักงาน ปปง.</p> <p>กรมศุลกากร จะพิจารณาดำเนินการ</p> <p>- กรณีผู้กระทำความผิดยอมรับผิดและขอ ให้ความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ศุลกากรมีหนังสือแจ้งผลการระงับคดีดังกล่าวให้สำนักงาน ปปง. ทราบ 2. กรมศุลกากรจะเก็บรักษาเงินตรา เงินตราต่างประเทศ หรือตราสารเปลี่ยนมือที่ไม่สามารถริบได้ในชั้นศุลกากรไว้ระหว่างรอผลการพิจารณาของสำนักงาน ปปง. <p>- กรณีผู้กระทำความผิด ไม่ยินยอมให้ความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กรมศุลกากรจะส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวน ดำเนินคดี และ 2. มีหนังสือแจ้งให้สำนักงาน ปปง. ทราบ 	<p>-กรมศุลกากรรวบรวมและจัดส่ง ข้อมูลพร้อมแบบแจ้งรายการดังกล่าวในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้สำนักงาน ปปง. ผ่านทางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>- กรมศุลกากรรวบรวมและจัดส่งให้ สำนักงาน ปปง. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่ 15 และวันสิ้นเดือนของเดือนที่ได้รับแบบแจ้งรายการ</p>	

กรอบระยะเวลา และวิธีการประสานงานระหว่าง สำนักงาน ป.ป.ง. กับกรมศุลกากร กรณีต่าง ๆ	กรณีลักลอบศุลกากร	กรณีผู้เดินทาง มีการสำแดงเงินตรา อย่างถูกต้อง	กรณีสำนักงาน ป.ป.ง. ได้รับเรื่องร้องเรียนฯ
	<p>- กรณีคณะกรรมการธุรกรรม หรือ เลขาธิการ ป.ป.ง. มีมติหรือคำสั่งให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน</p> <p>1. สำนักงาน ป.ป.ง. จะแจ้งมติหรือคำสั่งดังกล่าว แล้วแต่กรณีให้กรมศุลกากรทราบโดยเร็ว</p> <p>2. ศุลกากรส่งมอบทรัพย์สินตามคำสั่งยึด อายัดให้สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการใน ส่วนที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่ทรัพย์สินดังกล่าวถูกริบ หรืออยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อริบในชั้น ศุลกากร กรมศุลกากรจะส่งทรัพย์สินให้ สำนักงาน ป.ป.ง. เฉพาะในส่วนที่ไม่อาจริบ ได้ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร</p> <p>- การส่งมอบทรัพย์สินให้ดำเนินการตามแนว ปฏิบัติการส่งมอบทรัพย์สินของสำนักงาน ป.ป.ง.</p>		
ระยะเวลาดำเนินการ	30 วัน นับแต่เจ้าหน้าที่ ป.ป.ง.เจ้าของคดี ได้รับเรื่องจากกรมศุลกากร	150 วัน นับแต่เริ่มต้นการ สืบสวนฯ	150 วัน นับแต่ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ง. เจ้าของคดี ได้รับ เรื่องร้องเรียน
วิธีการประสานงาน	<p>ในขั้นตอนแจ้งเรื่องผ่านผู้ทำหน้าที่ ประสานงานผ่านช่องทางการประสานงาน แบบไม่เป็นทางการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - โทรศัพท์ - แอปพลิเคชันไลน์ <p>จากนั้นส่งเอกสารหลักฐานเบื้องต้นผ่าน ทางอีเมล และส่งหนังสือฉบับจริงตามมา ด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์</p> <p>- สำนักงาน ป.ป.ง. จะมีหนังสือแจ้งผลการ ดำเนินงานเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม มีคำวินิจฉัย</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายประสาน กันเองโดยตรง 2. ผ่านผู้ทำหน้าที่ประสานงาน 3. ส่งเอกสารทางไปรษณีย์ 4. ประสานงานไม่เป็นทางการ <ul style="list-style-type: none"> - อีเมล - แอปพลิเคชันไลน์ - โทรศัพท์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่ทั้งสอง ฝ่ายประสานกันเอง โดยตรง 2. ผ่านผู้ทำหน้าที่ ประสานงาน 3. ส่งเอกสารทาง ไปรษณีย์ 4. ประสานงาน ไม่เป็นทางการ <ul style="list-style-type: none"> - อีเมล - แอปพลิเคชัน ไลน์ - โทรศัพท์

ผังแสดงแนวทางการปฏิบัติงานระหว่างสำนักงาน ป.ป.ช. กับกรมศุลกากร กรณีการขอเงินคืนข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากร

เงื่อนไขอันเป็นปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการสืบสวน
สอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานในความผิดเกี่ยวกับ การลักลอบขนเงินผ่านแดน
การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าระหว่างประเทศ

1. สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรมีการจัดโครงสร้างส่วนงานและมอบหมายบุคลากรรับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดผ่านแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าที่ชัดเจน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. กรมศุลกากรมีการรายงานข้อมูลที่ครบถ้วนผ่าน“ระบบการรายงานการทำธุรกรรมเงินสดผ่านแดนโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Cross Border Cash Transaction Reporting System : ECB)
3. การจัดให้มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่เหมาะสมเพียงพอภายในห้องปฏิบัติงานของสำนักงาน ปปง. ประจำท่าอากาศยาน ตลอดจนการเชื่อมโยงฐานข้อมูลหน่วยงานรัฐที่จำเป็นเพื่อใช้ประโยชน์ในการตรวจสอบ สืบสวนสอบสวนและการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐานข้อมูลประวัติบุคคลที่ถูกดำเนินการตามกฎหมายศุลกากร
4. การบูรณาการการทำงานร่วมกันในรูปแบบคณะทำงานเฉพาะกิจ (task force) เพื่อการประสานงานและปฏิบัติงานที่รวดเร็ว
5. สร้างความเชื่อใจในการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร ควรทำความเข้าใจร่วมกันอย่างถูกต้องภายในกฎเกณฑ์ตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการกับเงินที่ถูกลักลอบขนผ่าน เข้า-ออก ราชอาณาจักร

บทที่ 5

สรุปผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยวิเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ ทั่วบทความหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ต่างๆ สถิติข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ป.ป.ง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อศึกษามาตรการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน และการลักลอบหนีศุลกากรในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง กับมาตรการในการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า
3. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการวิเคราะห์ข่าวกรองทางการเงิน และการสืบสวนทางการเงินในการตรวจจับการลักลอบชนเงินข้ามแดน และการหาหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด
4. เพื่อศึกษาสิ่งบ่งชี้พฤติการณ์ที่น่าสงสัย รูปแบบและวิธีการในการชักชวน และเคลื่อนย้ายเงิน ที่ได้จากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการดำเนินการที่อาจเกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานซึ่งเป็นที่มาของการลักลอบชนเงิน
5. เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติ กลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันของกรมศุลกากร สำนักงาน ป.ป.ง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย สามารถสรุปผลการศึกษา ได้ดังนี้

1) แนวโน้มของการลักลอบขนเงิน ลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

แนวโน้มของการลักลอบขนเงิน และการลักลอบหนีศุลกากร ในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การฟอกเงินผ่านการค้าเป็นประเด็นที่ยังไม่ค่อยมีการดำเนินการในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม ด้วยการเติบโตของเศรษฐกิจโลกและการค้าระหว่างประเทศ ส่งผลให้การฟอกเงินผ่านธุรกรรมการค้า มีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากสามารถหลบเลี่ยงการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่โดยอาศัยธุรกรรมการค้าบังหน้าได้โดยสะดวก

ด้านที่มีความเสี่ยงสูงที่มักพบว่ามีผลกระทบต่อความมั่นคงฐานลักลอบหนีศุลกากร หลีกเลียงภาษีอากร และฝ่าฝืนพิธีการศุลกากรมากที่สุดที่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายควรเฝ้าระวัง คือ สำนักงานศุลกากรตรวจสินค้าท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ รองลงมาคือ สำนักงานศุลกากรท่าเรือแหลมฉบัง และพบว่าประเทศของผู้ที่ทำการขนเงินเข้าและออกประเทศไทยมากที่สุด ได้แก่ สาธารณรัฐอินเดีย ราชอาณาจักรไทย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐแห่งสหภาพพม่า สาธารณรัฐอิสลามปาเกิสถาน และราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งปัจจัยที่ทำให้ประเทศดังกล่าวมีการขนเงินสดข้ามแดนมากที่สุด ได้แก่ ความผันผวนของค่าเงินบาท การเล่นพนัน การทำธุรกิจ ความไม่เชื่อถือในระบบเศรษฐกิจ และระบบสถาบันการเงินของประเทศนั้นๆ เป็นต้น สำหรับประเภทสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลียงศุลกากรขาเข้ามากที่สุด 10 ลำดับแรก ได้แก่ บุหรี่ ยาเสพติดประเภทโคคาอีน กระจ่างชนิดต่าง ๆ นาฬิกา ยาไอซ์ ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ เมทแอมเฟตามีน นอแรด รถยนต์ และเฮโรอีน สำหรับสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลียงศุลกากรขาออกมากที่สุด 10 ลำดับแรก เรียงลำดับจากมูลค่ามากไปหาน้อย ได้แก่ ยาเสพติดประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน เฮโรอีน ธนบัตรสกุลเงินต่าง ๆ ตัวนิ่ม/สิ่งมีชีวิต ธนบัตรไทย รถยนต์ เครื่องประดับทำจากทองคำ แอมเฟตามีน และกัญชา ทั้งนี้ ประเภทสินค้าที่มีการลักลอบและหลีกเลียงศุลกากรจะผันแปรตามอุปสงค์ (demand) ความต้องการของผู้บริโภคเป็นหลัก

2) รูปแบบและวิธีการในการขเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

2.1 พฤติการณ์ รูปแบบ และวิธีการในการขเงินสดข้ามแดน

พฤติการณ์น่าสงสัยในการขเงินสดข้ามแดนสังเกตได้จากสัมภาระ การแต่งกาย และปฏิกิริยาท่าทางของผู้เดินทางว่ามีปฏิกิริยาผิดปกติหรือไม่ เช่น หลบสายตา เหงื่อออก เดินถอยหนี เมื่อถูกเจ้าหน้าที่เรียกตรวจ เป็นต้น ประกอบกับข้อมูลการข่าวที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ และข้อมูลที่ได้รับจากสายการบิน รวมทั้งรายชื่อบุคคลที่ต้องเฝ้าระวัง

ประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบขเงินส่วนใหญ่ใช้ช่องทางอากาศยานในการลักลอบขเงิน เนื่องจากมีความเสี่ยงน้อยที่เงินจะสูญหาย สำหรับช่องทางอื่น ๆ เช่น ทางไปรษณีย์ และทางเรือยังไม่พบข้อมูล รูปแบบและวิธีการในการขเงินส่วนใหญ่มักซุกซ่อนเงินตามร่างกาย หรือซุกซ่อนเงินในสัมภาระ กระเป๋าเดินทาง โดยซุกซ่อนเงินไว้ที่กระเป๋าลับ ด้านจับกระเป๋า และซุกซ่อนในพาหนะที่ใช้เดินทาง เป็นต้น

2.2 พฤติการณ์ รูปแบบ และวิธีการในการลักลอบหนีศุลกากร

เช่นเดียวกับการลักลอบขเงินสดข้ามแดน พฤติการณ์น่าสงสัยในการลักลอบหนีศุลกากรตามด่านศุลกากร สามารถสังเกตได้จากสัมภาระ การแต่งกาย และปฏิกิริยาท่าทางของผู้โดยสารว่ามีปฏิกิริยาผิดปกติหรือไม่ ในการสังเกตพฤติกรรมของผู้กระทำความผิด สำหรับคลังสินค้า จะใช้วิธีการสุ่มตรวจสินค้า โดยพิจารณาจากระบบ Profile ของกรมศุลกากร ที่เป็นระบบประเมินความเสี่ยง ใช้วิธีการเปิดตรวจ ซึ่งอัตราการเปิดตรวจสินค้าโดยประมาณอยู่ที่ 10% ของสินค้าทั้งหมด

รูปแบบและวิธีการลักลอบหนีศุลกากรมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง แต่ส่วนใหญ่ยังนิยมซุกซ่อนสิ่งของตามร่างกาย หรือกลืนสิ่งของเข้าสู่ร่างกาย หรือซุกซ่อนในสัมภาระ ในระยะหลังพบการลักลอบขสิ่งของผิดกฎหมายผ่านทางไปรษณีย์ด้วย

ประเภทช่องทางที่ใช้ในการลักลอบ ประกอบด้วย ทางบก ทางอากาศ และทางเรือ ทั้งนี้ จะใช้ช่องทางใดในการลักลอบขึ้นอยู่กับประเภทของสินค้า

ประเภทสินค้าที่พบว่ามีลักลอบหนีศุลกากรมากที่สุด ได้แก่ สินค้าแบรนด์เนม เช่น กระเป๋า นาฬิกา กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง สินค้าละเมิดลิขสิทธิ์ นอแรด เป็นต้น ซึ่งประเภทสินค้าที่มีการลักลอบนำเข้ามีการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับความนิยม/แนวโน้ม (Trend) ในช่วงเวลานั้น ๆ

2.3 พฤติการณ์ รูปแบบ และวิธีการในการฟอกเงินผ่านการค้า

พฤติการณ์การฟอกเงินผ่านการค้าที่พบ คือ กรณีการชำระค่าสินค้าในราคาสูงเกินกว่าปกติ รูปแบบการฟอกเงินผ่านการค้าที่มักพบเจอ ได้แก่

- การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการต่ำกว่าหรือสูงกว่าความเป็นจริง
- การออกใบแจ้งหนี้ค่าสินค้าและบริการหลายรายการ
- การขนส่งสินค้าและบริการที่มากกว่าหรือน้อยกว่าความเป็นจริง
- การระบุสินค้าและบริการไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง
- การแลกเปลี่ยนสินค้า โดยไม่อิงราคาตลาด
- ใช้รูปแบบบริการทางการค้าต่างๆ เช่น แพลตฟอร์ม การให้สินเชื่อ

ก่อนการส่งออก (pre-shipment) รวมทั้งการให้สินเชื่อหลังการส่งออก (post-shipment finance) เพื่อเป็นธุรกรรมอำพราง

วิธีการที่ใช้ในการฟอกเงินผ่านการค้านอกจากผ่านสถาบันการเงิน และพบว่ามีการทำธุรกรรมผ่านโพยก๊วน

3) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

3.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

3.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการกับทรัพย์สิน ดังนี้

(1) การตีความว่าผู้ฝ่าฝืนไม่สำแดงเป็นเพียงการไม่ปฏิบัติตามพิธีการศุลกากร ส่งผลให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ไม่สามารถริบเงินดังกล่าวได้ตามกฎหมายศุลกากร ซึ่งกรณีนี้สามารถดำเนินการได้โดยมีต้องพิจารณาว่าผู้ฝ่าฝืนมีเจตนาหรือไม่

(2) การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของสำนักงาน ปงป. ในกรณีที่ผู้ต้องหาขอระงับคดีในชั้นกรมศุลกากรตามมาตรา 102 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 (มาตรา 257 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560) ไม่สามารถดำเนินการกับเงินที่มีการนำเข้าหรือนำออกนอกราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนการสำแดงได้ทั้งจำนวน เนื่องจากไม่สามารถดำเนินการกับจำนวนเงินตามที่กฎหมายว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินอนุญาตให้นำเข้า-ออกได้โดยไม่ต้องสำแดง ทั้งที่ เงินที่มีการลักลอบขนทั้งจำนวนถือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับ การลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรตามมาตรา 3 (7) ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(3) กรมศุลกากรไม่สามารถส่งมอบเงินของกลางตามที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้มีการระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรแล้วให้สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ เนื่องจากการส่งมอบเงินของกลางที่คณะกรรมการเปรียบเทียบปรับได้มีการระงับคดีตามกฎหมายศุลกากรแล้ว ต้องนำส่งของกลางที่ตรวจยึดไว้คืนให้แก่เจ้าของเท่านั้น

(4) พนักงานศุลกากรไม่มีอำนาจในการอายัดเงินไว้เพื่อตรวจสอบในกรณีสงสัยว่าอาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่มีลักษณะเป็นการฟอกเงิน

3.1.2 ปัญหาภาระการพิสูจน์ และการพิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายของเงินของกลางตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร พนักงานศุลกากรต้องเป็นผู้พิสูจน์ว่าเงินดังกล่าวได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งจำเป็นต้องขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาประกอบ จึงใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนาน ในขณะที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภาระการพิสูจน์อยู่ที่เจ้าของเงินในการพิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมาย

3.1.3 ไม่มีค่านิยามความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรซึ่งเป็นความผิดมูลฐานที่ชัดเจน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรฉบับใหม่กำหนดเพียงความผิด ดังต่อไปนี้ (1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร (2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร (3) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด และ (4) ความผิดฐานรับซื้อของลักลอบหนีศุลกากร ของหลีกเลี่ยงอากร และของหลีกเลี่ยงข้อห้าม ข้อจำกัด

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.1 ไม่มีการกำหนดรายชื่อเจ้าหน้าที่ประสานงาน (POC) ที่ชัดเจนระหว่าง 2 หน่วยงาน เมื่อพนักงานศุลกากรต้องการประสานงานด้านคดี และด้านอื่น ๆ เป็นการเร่งด่วน จึงไม่สามารถดำเนินการได้ทันที นอกจากนี้ รูปแบบการประสานงานมีความเป็นทางการมากเกินไป แม้ในกรณีขอคำปรึกษาเพียงเล็กน้อยก็ต้องทำหนังสืออย่างเป็นทางการทุกครั้ง ก่อให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

3.2.2 สำนักงาน ป.ป.ง. และกรมศุลกากรไม่มีแนวทางการปฏิบัติงานร่วมกันที่ชัดเจน ไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และไม่มีกรอบระยะเวลาของการดำเนินงานและการประสานงานที่ชัดเจน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิของผู้ต้องหาที่ประสงค์จะเดินทางกลับประเทศ กรณีที่เจ้าหน้าที่ยึดหนังสือเดินทางไว้นาน

3.2.3 ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนว่ากรมศุลกากรต้องรายงานข้อมูลมายังสำนักงาน ป.ป.ง. เฉพาะกรณีที่มีการฝ่าฝืนไม่สำแดงการรายงานการนำเงินข้ามแดนเท่านั้น ส่งผลให้มีด่านศุลกากรจำนวนมากที่ยังไม่ได้รายงานการสำแดงเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือตามมาตรา 15/1 แห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.2.4 กรมศุลกากรและสำนักงาน ปปง. ยังไม่มีการทำความตกลงร่วมกันในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ ตามที่ระเบียบคณะกรรมการ ปปง. กำหนดให้จัดทำส่งผลให้ไม่มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการดำเนินงาน

3.2.5 ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการข่าว เช่น ฐานข้อมูลประวัติบุคคลที่ถูกดำเนินการตามกฎหมายศุลกากรที่เชื่อมโยงกับสำนักงาน ปปง. ได้ ตลอดจนขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.6 สำนักงาน ปปง. ไม่มีระบบฐานข้อมูลกลางที่เกี่ยวกับคดีฟอกเงินทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญา รวมทั้งรายชื่อผู้ที่กระทำความผิด หรือรายชื่อบุคคลเฝ้าระวัง ที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อคัดกรอง/ตรวจสอบบุคคลที่น่าสงสัยในเบื้องต้นได้ และสำนักงาน ปปง. มีการนำข้อมูลสถิติเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน ไปใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์ข่าวกรองเชิงยุทธศาสตร์น้อย เนื่องจากเห็นว่าไม่ใช่เรื่องเร่งด่วน และเห็นว่าไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมาก เมื่อเทียบกับความผิดมูลฐานอื่น ๆ เช่น ยาเสพติด ค้ามนุษย์ ฉ้อโกงประชาชน เป็นต้น

3.3 ปัญหาและอุปสรรคในเชิงโครงสร้าง

3.3.1 สำนักงาน ปปง. ไม่มีส่วนงานเฉพาะที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์ธุรกรรมและสืบสวนทางการเงินเกี่ยวกับการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร ซึ่งเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ยังไม่มีอำนาจในการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ธุรกรรมมาเชื่อมโยงกับข้อเท็จจริงทางคดีที่จะนำไปสู่การดำเนินตามกฎหมายในเชิงรุกได้

3.3.2 อัตรากำลังไม่เพียงพอ ส่งผลให้การปฏิบัติภารกิจในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

5.2 ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษา เรื่อง มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย คณะทำงานฯ มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ระยะสั้น

1.1.1 เร่งจัดทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร ในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแบบการแจ้งรายการเกี่ยวกับการนำเงินตราหรือเงินตราต่างประเทศเข้ามาในหรือออกไปนอกประเทศ เพื่อช่วยเพิ่มมาตรการในการควบคุมและปราบปราม การขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.1.2 ควรจัดการประชุมหารือเพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติ ร่วมกันระหว่างสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับการดำเนินการกับ ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กรณีการลักลอบขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนี ศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

1.1.3 กรมศุลกากรควรมีการอบรมทักษะในการตรวจจับ การสกัดกั้นของผิด กฎหมายให้กับเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรที่บรรจุใหม่ ตลอดจนขณะเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรบรรจุใหม่ ปฏิบัติหน้าที่ ควรมีเจ้าหน้าที่ศุลกากรพี่เลี้ยงคอยสอนงานด้วย

1.2 ระยะกลาง

ควรนำเสนอปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะกรรมการประสานและกำกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และรัฐมนตรี ทราบตามลำดับ เพื่อให้มีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจนเพื่อแก้ไขปัญหาในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีการดำเนินการจำนำเงินตามที่ถูกกฎหมาย ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนเงินอนุญาตให้นำเข้า-ออกได้โดยไม่ต้องสำแดง

1.3 ระยะยาว ควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.3.1 แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เพิ่มอำนาจหน้าที่ให้พนักงานศุลกากรให้สามารถใช้ดุลย พินิจในการอายัดเงินไว้เพื่อการตรวจสอบ ในกรณีสงสัยว่าเงินดังกล่าวอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย ทั้งนี้ ควรระบุอำนาจหน้าที่ของพนักงานศุลกากร อย่างชัดเจน รวมถึงกำหนดขั้นตอน วิธีการ กระบวนการ และระยะเวลาดำเนินการ และเพิ่ม บทบัญญัติคุ้มครองเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานโดยสุจริต

1.3.2 แก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือจัดทำคู่มือกำหนดค่านิยามศัพท์ การลักลอบหนีศุลกากรให้ชัดเจน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2560

1.3.3 แก้ไขพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 เรื่องภาระการพิสูจน์ โดยกำหนดให้ผู้ต้องหาเป็นผู้พิสูจน์ความชอบด้วยกฎหมายของเงินที่มีการนำเข้ามา-หรือนำออกไป โดยไม่ได้มีการสำแดง

1.3.4 แก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 โดยให้พนักงานศุลกากรรายงานเฉพาะกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามกฎหมายศุลกากรได้ เพื่อลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของสองหน่วยงาน

1.3.5 แก้ไขกฎหมายในการลดจำนวนเงินในการรายงานธุรกรรมลง และในการเก็บรายงานควรมีความถี่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะร้านแลกเปลี่ยนเงินตามชายแดน / ร้านรับแลกเปลี่ยนเงินที่ไม่ได้รับอนุญาต ธนาคารแห่งประเทศไทยควรเพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบ

2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ระยะสั้น

2.1.1 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ของกรมศุลกากร และเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ถึงขอบเขตของความผิดมูลฐานการลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 3 (7) แห่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยให้หมายความรวมถึงกรณีความผิดตามกฎหมายศุลกากร ดังต่อไปนี้

(1) ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามมาตรา 242

(2) ความผิดฐานหลีกเลี่ยงอากร ตามมาตรา 243

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฝ่าฝืนบทบัญญัติเกี่ยวกับการนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 อันเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

2.1.2 สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากร ควรมีเจ้าหน้าที่ประสานงาน (Point Of Contact – POC) ที่ชัดเจนระหว่างทั้งสองหน่วยงานเพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน มีการกำหนดชื่อและช่องทางการติดต่อของ POC ที่ชัดเจน และแจ้งการเปลี่ยนแปลงรายชื่อ POC ให้ทราบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลง และควรลดขั้นตอนหรือความเป็นทางการในการทำหนังสือในเรื่องที่ไม่จำเป็น เพื่อให้การประสานงานและการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

2.1.3 สำนักงาน ปปง. และกรมศุลกากรควรร่วมกันจัดทำแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนร่วมกัน ทั้งในเรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคำเนิการตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน ขั้นตอนและวิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูล และการประสานงาน รวมทั้งกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน โดยอาจพิจารณานำแนวทางที่คณะผู้วิจัยเสนอในบทที่ 4 ไปปรับให้มีความเหมาะสมต่อไป

2.1.4 ปรับปรุงระเบียบการปฏิบัติงานภายในให้รองรับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.5 ควรมีการตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการในการดำเนินคดีที่มีความสลับซับซ้อน หรือคดีที่มีความสำคัญ ร่วมกัน และควรมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญในสายงานต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อรูปคดีมาเป็นที่ปรึกษาในการทำคดีดังกล่าว เช่น การเงินการธนาคาร การบัญชี เป็นต้น

2.1.6 สำนักงาน ปปง. ควรมีกลไกการประสานงานผ่านการประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสรรพากร และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อย่างต่อเนื่อง เช่น จัดการประชุมหารือร่วมกันทุก 2 เดือน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลการข่าว อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนสอบสวน ขยายผลในการทำคดีต่อไป

2.1.7 สำนักงาน ปปง. ควรมีการจัดทำคู่มือการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน เพื่อให้พนักงานสอบสวนทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางในการดำเนินคดีอาญาฟอกเงิน โดยคู่มือดังกล่าวควรประกอบด้วย ขั้นตอนการทำความคดี แนวทางในการดำเนินการกับทรัพย์สิน ตัวอย่างสำนวนคำพิพากษาศาลฎีกา และรายชื่อผู้ประสานงานในการทำความคดี เป็นต้น

2.1.8 ควรมีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนที่แสดงถึงวิธีการและขั้นตอนในการขออนุญาตนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศ เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง และควรมีการประสานงานขอความร่วมมือไปยังสายการบิน (ในประเทศ/ระหว่างประเทศ) เพื่อช่วย

ประชาสัมพันธ์ระเบียบ วิธีการ และขั้นตอนในการขออนุญาตนำเงินเข้าหรือออกนอกประเทศให้กับผู้โดยสารทางอากาศหนึ่งด้วย เพื่อช่วยลดการกระทำความผิดซ้ำ

2.2 ระยะเวลา

2.2.1 สำนักงาน ปปง. ควรจัดตั้งส่วนงานเฉพาะ แยกการวิเคราะห์ตามกลุ่มมูลฐาน ความผิด เพื่อให้เจ้าหน้าที่เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านตามกลุ่มมูลฐาน ตลอดจนเพื่อให้การวิเคราะห์ธุรกรรมและสืบสวนทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรสามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2.2 กรมศุลกากรควรเพิ่มอัตรากำลังให้สอดคล้องปริมาณงาน และควรเพิ่มหน่วยข่าวกรอง กรมศุลกากร ที่สืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับการเงิน (ปัจจุบันสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับสินค้าเป็นหลัก)

2.2.3 ควรให้มีผู้แทนสำนักงาน ปปง. ร่วมเป็นคณะกรรมการเปรียบเทียบของกรมศุลกากร เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2.3 ระยะเวลา

สำนักงาน ปปง. ควรเป็นศูนย์กลางในการจัดเก็บฐานข้อมูลกลางที่เกี่ยวกับคดีฟอกเงินทั้งคดีแพ่ง และคดีอาญา รวมทั้งรายชื่อผู้ที่กระทำความผิด หรือรายชื่อบุคคลเฝ้าระวังที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ในการสืบสวนสอบสวนต่อไป

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการในระยะสั้น ระยะเวลา และระยะยาวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเข้าลักษณะเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2552 นั้น มีปัญหาและความท้าทายอยู่หลายประการที่ส่งผลให้การดำเนินคดีไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ฉะนั้น สิ่งสำคัญที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ควรมุ่งเน้น คือ ควรมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดระหว่างพนักงานเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. พนักงานศุลกากร พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ทั้งในระดับผู้ปฏิบัติงานและในระดับผู้กำหนดนโยบาย ทั้งนี้ เพื่อเป็นการวางแนวทางการประสานดำเนินการร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลพยานหลักฐานที่ถูกต้อง รัดกุม มีการดำเนินการอย่างถูกต้อง และทันเวลาที่ตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ร่วมกัน ส่งผลให้การดำเนินคดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.3 งานวิชาการ/งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอนาคต

ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม รวมถึงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อนำข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5.4 ข้อจำกัดในการศึกษา

เนื่องด้วยระยะเวลาและงบประมาณที่ใช้ในการศึกษานี้มีจำกัด ทำให้ในการศึกษาครั้งนี้คณะทำงานฯ ได้ศึกษาเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน/การบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงิน เฉพาะผู้แทนจากสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติพนักงานอัยการที่สังกัดอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และจังหวัด เชียงรายเท่านั้น หากต้องการศึกษาต่อควรมีการขยายขอบเขตของกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา โดยอาจจะเพิ่มเติมกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด เช่น สำนักงานศุลกากรภาคที่ 1 - 4 และ ตำรวจภูธรภาค 1 - 9 เป็นต้น หรือเพิ่มเติมหน่วยงานที่ทำการศึกษา เช่น สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ กระทรวงพาณิชย์ และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ แนวโน้ม รูปแบบ วิธีการ ปัญหาอุปสรรคด้านกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ปัญหาอุปสรรคในการประสานความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าโดยภาพรวม อันจะทำให้ผลการศึกษาคครอบคลุมยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงมาตรการที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีศุลกากร พ.ศ. 2530

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พุทธศักราช 2485

กฎกระทรวง ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2479) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
พุทธศักราช 2485 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กฎกระทรวง ฉบับที่ 20 (พ.ศ. 2534) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
พุทธศักราช 2485

กฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
พุทธศักราช 2485

กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศและตราสารเปลี่ยนมือ
ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ พ.ศ. 2559

คำพิพากษา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 500/2500

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 365/2502

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1328/2503

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 380/2505

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 967/2507

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2310/2523

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2451/2523

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2369/2532

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2342/2532

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4082/2534

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3077/2537

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6925/2538

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5118/2554

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7290/2554

หนังสือ

ชูชาติ อัครโรจน์. (2560). **คำอธิบายพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560**. กรุงเทพฯ: บริษัท นกัสรการพิมพ์ (กิตติชัย) จำกัด.

จีสุทธิ พันธุ์สุทธิ. (2553). **การเลิกคดีอาญา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์นิติธรรม.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

สำนักข่าวอิศรา. ปปง. เปิดเส้นทาง 'โพยก๊วน' ธุรกรรมทางการเงินที่ไม่ทิ้งร่องรอย. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.isranews.org/thaireform-other-news>

It24Hrs ไอที 24 ชั่วโมง เทคโนโลยีใกล้ตัวเพื่อชีวิตที่ดีขึ้น. ท่าอากาศยานไทย ประกาศเริ่มทดลองระบบ APPS ตรวจสอบและคัดกรองผู้โดยสารล่วงหน้า. สืบค้นเมื่อ 24 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.it24hrs.com/2015/airportthai-apps-security/>

ศูนย์ประสานงานคลินิกภาษี กระทรวงการคลัง. ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2563, จาก <http://taxclinic.mof.go.th>

Just Logistics Co., Ltd. การหลีกเลี่ยงภาษีอากร. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2563, จาก <http://www.just-logs.co.th>

เอกสารอื่น ๆ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2559). **ผลการประเมินความเสี่ยงประเทศไทยด้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย**.

Asia Pacific Group on Money Laundering (APG). (2016). **แนวโน้มการฟอกเงินผ่านการค้าของกลุ่มต่อต้านการฟอกเงินเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Group on Money Laundering (APG))**.

Egmont Group, World Customs Organization. รายงาน Customs – FIU Cooperation Handbook.

Financial Action Task Force (on Money Laundering) (FATF). (2015). **Money Laundering through the Physical Transportation of Cash**.

Financial Action Task Force (on Money Laundering) (FATF). (2012). **International Standards on Combatting Money Laundering and The Financing of Terrorism & proliferation.** แปลโดย สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.

Financial Action Task Force (on Money Laundering) (FATF). (2006). **Trade-based money laundering.** แปลโดย พัทธนันท์ ธีญญูสิริ เรียบเรียงโดย อัจฉณ์ชญา สุติน.

ภาคผนวก

ภาคผนวก 1

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. สถานการณ์ และแนวโน้มของการลักลอบขนเงิน ลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า

1.1 ท่านทราบสถานการณ์ แนวโน้มในปัจจุบันเกี่ยวกับการลักลอบขนเงิน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้าว่ามีรูปแบบ วิธีการ พื้นที่เกิดเหตุ และความรุนแรงที่เกิดขึ้นหรือไม่จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ประเด็นใดควรให้ความสำคัญในการป้องกันและปราบปรามมากที่สุด

1.2 เคยมีการจัดทำรายงานประเมินสถานการณ์ในเรื่องดังกล่าวหรือไม่ ขอทราบสถิติแบ่งตามประเภทการกระทำความผิด ตั้งแต่ ปี 2559 – 2562

1.3 หน่วยงานมีการจัดเก็บฐานข้อมูลคดี/ฐานข้อมูลบุคคลที่ต้องเฝ้าระวังในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า หรือไม่อย่างไร

1.4 ถ้ามีการจัดเก็บฐานข้อมูลคดี ตามข้อ 1.3 มีการส่งต่อข้อมูลดังกล่าวให้หน่วยงานภายในหรือหน่วยงานภายนอกใดบ้าง ไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินคดีตามกฎหมาย

2. สิ่งบ่งชี้พฤติกรรมที่น่าสงสัย

2.1 บุคคลที่มีพฤติกรรมที่น่าสงสัยในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ท่านมีวิธีการสังเกตพฤติกรรมเหล่านั้น อย่างไร

2.2 รูปแบบและวิธีการในการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ที่ท่านตรวจพบเป็นอย่างไร

3. ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย

3.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า ที่ท่านคิดว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของท่าน

3.2 ข้อเสนอแนะ/แนวทางในการแก้ไขกฎหมาย กรมศุลกากร/สำนักงาน ปปง./กรมสอบสวนคดีพิเศษ/สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อช่วยแก้ปัญหาตามข้อ 3.1

4. แนวทางการประสานความร่วมมือ

4.1 ปัจจุบัน หน่วยงานของท่านได้มีแนวทางการประสานความร่วมมือในการส่งข้อมูลให้หน่วยงานภายนอกไปใช้ประโยชน์กับหน่วยงานใดบ้าง และรูปแบบในการประสานความร่วมมือเป็นอย่างไร

4.2 แนวทางปฏิบัติ กลไกการประสานงาน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการบูรณาการทำงานร่วมกันของกรมศุลกากร สำนักงาน ปปง. กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ช่วยในการแก้ไขปัญหาการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า แต่ละหน่วยงานควรดำเนินการอย่างไร

4.3 แนวทางการประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ปปง. กรมศุลกากร กรมสอบสวนคดีพิเศษ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ แต่ละหน่วยงานควรดำเนินการอย่างไร

5. ประเด็นอื่นๆ

ภาคผนวก 2

รายชื่อคณะผู้วิจัย

โครงการศึกษา เรื่อง “มาตรการควบคุมและปราบปรามการชนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงิน และการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”

รายชื่อคณะผู้วิจัย

โครงการศึกษา เรื่อง “มาตรการควบคุมและปราบปรามการขนเงินสดข้ามแดน การลักลอบหนีศุลกากร และการฟอกเงินผ่านการค้า เพื่อป้องกันการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย”

1.	นายสนธยา	เหลื่องเจริญลาภ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและ มาตรการ	หัวหน้า คณะทำงาน
2.	นางสาวสุปราณี	สถิตชัยเจริญ	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการ กองความร่วมมือระหว่างประเทศ	คณะทำงาน
3.	นายจำลอง	โฆษิตฤทธิพล	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ	คณะทำงาน
4.	นายจินดา	สิลาโส	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ	คณะทำงาน
5.	นางสาวศิริกร	กิตติวงศ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ	คณะทำงาน
6.	นายสงวนพงษ์	คำบุบผา	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ	คณะทำงาน
7.	นายสามารถ	วงศ์มติกุล	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ	คณะทำงาน
8.	นางสาวอัมณชญา	สุติน	นิติกรชำนาญการ	คณะทำงาน
9.	นายวิศรุต	ไม้แพ	นักสืบสวนสอบสวนปฏิบัติการ	คณะทำงาน
10.	นางกาญจนา	ลิมสมวงศ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการพิเศษ	คณะทำงานและ เลขานุการ
11.	นางสาวเยาวลักษณ์	ม่วงมี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงานและ ผู้ช่วยเลขานุการ

สำนักงาน ปปง.

เลขที่ 422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330